T. B. M. M.
TUTANAK DERGİSİ

44 üncü Birleşim

16 . 12 . 1988 Cuma

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
I. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	704
II. — KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER	705
1. — 1989 Malî Yılı Genel ve Katma Bütçeli İdareler ve Kuruluşlar Bütçe Kanunu Tasarıları ile 1987 Malî Yılı Genel ve Katma Bütçeli İdareler ve Kuruluşlar Kesinhesap Kanunu Tasarıları (1/496, 1/497; 1/476, 3/666, 3/582; 1/475, 3/667) (S. Sayıları : 111, 112, 134, 136)	705:832
A) MİLLÎ EĞİTİM GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI	705
1. — Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı 1989 Malî Yılı Bütçesi	705:832
2. — Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı 1987 Malî Yılı Kesinhesabı	705
I. — Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü	705
1. — Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü 1989 Malî Yılı Bütçesi	705
2. — Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü 1987 Malî Yılı Kesinhesabı	705
II. — Yükseköğretim Kurulu (YÖK)	705
1. — Yükseköğretim Kurulu 1989 Malî Yılı Bütçesi	705
2. — Yükseköğretim Kurulu 1987 Malî Yılı Kesinhesabı	705
III. — Üniversiteler	705
a) Ankara Üniversitesi	705
1. — Ankara Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi	705
2. — Ankara Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı	705
b) Ortadoğu Teknik Üniversitesi	705

Sayfa

1. — Ortadoğu Teknik Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi 705

2. — Ortadoğu Teknik Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı 705

c) Hacettepe Üniversitesi 705

1. — Hacettepe Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi 705

2. — Hacettepe Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı 705

ç) Gazi Üniversitesi 705

1. — Gazi Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi 705

2. — Gazi Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı 705

d) İstanbul Üniversitesi 705

1. — İstanbul Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi 705

2. — İstanbul Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı 705

e) İstanbul Teknik Üniversitesi 705

1. — İstanbul Teknik Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi 705

2. — İstanbul Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı 705

f) Boğaziçi Üniversitesi 706

1. — Boğaziçi Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi 706

2. — Boğaziçi Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı 706

g) Marmara Üniversitesi 706

1. — Marmara Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi 706

2. — Marmara Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı 706

Sayfa

ğ) Yıldız Üniversitesi 706

1. — Yıldız Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi 706

2. — Yıldız Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı 706

h) Mimar Sinan Üniversitesi 706

1. — Mimar Sinan Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi 706

2. — Mimar Sinan Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı 706

ı) Ege Üniversitesi 706

1. — Ege Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi 706

2. — Ege Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı 706

i) 9 Eylül Üniversitesi 706

1. — 9 Eylül Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi 706

2. — 9 Eylül Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı 706

j) Trakya Üniversitesi 706

1. — Trakya Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi 706

2. — Trakya Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı 706

k) Uludağ Üniversitesi 706

1. — Uludağ Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi 706

2. — Uludağ Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı 706

l) Anadolu Üniversitesi 706

1. — Anadolu Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi 706

2. — Anadolu Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı 706

m) Selçuk Üniversitesi 706

1. — Selçuk Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi 706

2. — Selçuk Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı 706

n) Akdeniz Üniversitesi 706

1. — Akdeniz Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi 706

2. — Akdeniz Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı 706

o) Erciyes Üniversitesi 706

1. — Erciyes Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi 706

2. — Erciyes Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı 706

ö) Cumhuriyet Üniversitesi 706

1. — Cumhuriyet Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi 706

2. — Cumhuriyet Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı 706

p) Çukurova Üniversitesi 706

1. — Çukurova Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi 706

2. — Çukurova Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı 706

r) 19 Mayıs Üniversitesi 706

1. — 19 Mayıs Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi 706

2. — 19 Mayıs Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı 707

s) Karadeniz Teknik Üniversitesi 707

1. — Karadeniz Teknik Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi 707

2. — Karadeniz Teknik Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı 707

ş) Atatürk Üniversitesi 707

1. — Atatürk Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi 707

2. — Atatürk Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı 707

t) İnönü Üniversitesi 707

1. — İnönü Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi 707

2. — İnönü Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı 707

u) Fırat Üniversitesi 707

1. — Fırat Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi 707

2. — Fırat Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı 707

ü) Dicle Üniversitesi 707

1. — Dicle Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi 707

2. — Dicle Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı 707

v) 100 üncü Yıl Üniversitesi 707

1. — 100 üncü Yıl Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi 707

2. — 100 üncü Yıl Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı 707

y) Gaziantep Üniversitesi 707

1. — Gaziantep Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi 707

III. — SORULAR VE CEVAPLAR 833

A) Yazılı Sorular ve Cevapları 833

1. — İzmir Milletvekili Veli Aksoy'un, İzmir İli Kemalpaşa İlçesindeki fabrikalara ilişkin Başbakandan sorusu ve Devlet Bakanı Adnan Kahveci'nin yazılı cevabı (7/387) 833:835

I. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

TBMM Genel Kurulu saat 10.00'da açılarak dört oturum yaptı.

1989 Malî Yılı Genel ve Katma Bütçeli İdareler ve Kuruluşlar Bütçe Kanunu Tasarıları ile 1987 Malî Yılı Genel ve Katma Bütçeli İdareler ve Kuruluşlar Kesinhesap Kanunu Tasarılarının (1/496, 1/497; 1/476, 3/666, 3/582; 1/475, 3/667) (S. Sayıları : 111, 112, 134, 136) görüşmelerine devam edilerek;

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı,

Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanlığı,

Petrol İşleri Genel Müdürlüğü;

1989 malî yılı bütçeleri ile 1987 malî yılı kesinhesaplarının kabul edildiği açıklandı.

Samsun Milletvekili İrfan Demiralp'e kınama cezası verilmesi kabul edildi.

16 Aralık 1988 Cuma günü saat 10.00'de toplanmak üzere birleşime saat 22.21'de son verildi.

Başkan
Başkanvekili
İlyas Aktaş

Kâtip Üye Sakarya *Mümtaz Özkök*	Kâtip Üye Edirne *İsmail Üğdül*
Kâtip Üye Bursa *Mustafa Ertuğrul Ünlü*	Kâtip Üye Kastamonu *Nurhan Tekinel*

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 10.00

BAŞKAN : Başkanvekili A. Hüdai Oral
KÂTİP ÜYELER : Mustafa Sarıgül (İstanbul), Mustafa Ertuğrul Ünlü (Bursa)

BAŞKAN — Türkiye Büyük Millet Meclisinin 44 üncü Birleşimini açıyorum.

II. — KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

1. — 1989 Malî Yılı Genel ve Katma Bütçeli İdareler ve Kuruluşlar Bütçe Kanunu Tasarıları ile 1987 Malî Yılı Genel ve Katma Bütçeli İdareler ve Kuruluşlar Kesinhesap Kanunu Tasarıları (1/496, 1/497; 1/476, 3/666, 3/582; 1/475, 3/667) (S. Sayıları : 111, 112, 134, 136) (1)

A) MİLLÎ EĞİTİM GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI

1. — Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı 1989 Malî Yılı Bütçesi

2. — Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı 1987 Malî Yılı Kesinhesabı

I. — Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü

1. — Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü 1989 Malî Yılı Bütçesi

2. — Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü 1987 Malî Yılı Kesinhesabı

II. — Yükseköğretim Kurulu (YÖK)

1. — Yükseköğretim Kurulu 1989 Malî Yılı Bütçesi

2. — Yükseköğretim Kurulu 1987 Malî Yılı Kesinhesabı

III. — Üniversiteler

a) Ankara Üniversitesi

1. — Ankara Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi

2. — Ankara Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı

b) Ortadoğu Teknik Üniversitesi

1. — Ortadoğu Teknik Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi

2. — Ortadoğu Teknik Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı

c) Hacettepe Üniversitesi

1. — Hacettepe Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi

2. — Hacettepe Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı

ç) Gazi Üniversitesi

1. — Gazi Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi

2. — Gazi Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı

d) İstanbul Üniversitesi

1. — İstanbul Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi

2. — İstanbul Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı

e) İstanbul Teknik Üniversitesi

1. — İstanbul Teknik Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi

2. — İstanbul Teknik Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı

f) Boğaziçi Üniversitesi

1. — Boğaziçi Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi

2. — Boğaziçi Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı

g) Marmara Üniversitesi

1. — Marmara Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi

2. — Marmara Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı

ğ) Yıldız Üniversitesi

1. — Yıldız Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi

2. — Yıldız Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı

h) Mimar Sinan Üniversitesi

1. — Mimar Sinan Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi

2. — Mimar Sinan Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı

ı) Ege Üniversitesi

1. — Ege Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi

2. — Ege Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı

i) 9 Eylül Üniversitesi

1. — 9 Eylül Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi

2. — 9 Eylül Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı

j) Trakya Üniversitesi

1. — Trakya Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi

2. — Trakya Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı

k) Uludağ Üniversitesi

1. — Uludağ Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi

2. — Uludağ Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı

l) Anadolu Üniversitesi

1. — Anadolu Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi

2. — Anadolu Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı

m) Selçuk Üniversitesi

1. — Selçuk Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi

2. — Selçuk Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı

n) Akdeniz Üniversitesi

1. — Akdeniz Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi

2. — Akdeniz Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı

o) Erciyes Üniversitesi

1. — Erciyes Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi

2. — Erciyes Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı

ö) Cumhuriyet Üniversitesi

1. — Cumhuriyet Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi

2. — Cumhuriyet Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı

p) Çukurova Üniversitesi

1. — Çukurova Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi

2. — Çukurova Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı

r) 19 Mayıs Üniversitesi

1. — 19 Mayıs Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi

2. — 19 Mayıs Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı

s) Karadeniz Teknik Üniversitesi

1. — Karadeniz Teknik Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi

2. — Karadeniz Teknik Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı

ş) Atatürk Üniversitesi

1. — Atatürk Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi

2. — Atatürk Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı

t) İnönü Üniversitesi

1. — İnönü Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi

2. — İnönü Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı

u) Fırat Üniversitesi

1. — Fırat Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi

2. — Fırat Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı

ü) Dicle Üniversitesi

1. — Dicle Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi

2. — Dicle Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı

v) 100 üncü Yıl Üniversitesi

1. — 100 üncü Yıl Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi

2. — 100 üncü Yıl Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı

y) Gaziantep Üniversitesi

1. — Gaziantep Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi

BAŞKAN — 1989 Malî Yılı Genel ve Katma Bütçe Kanunu Tasarıları ile 1987 Malî Yılı Kesinhesap Kanunu Tasarıları üzerindeki görüşmelere devam ediyoruz.

Programa göre, Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı bütçesi ve kesinhesabının görüşmelerine başlıyoruz.

Komisyon ve Hükümet burada.

Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığının bütçesi üzerinde grupları ve şahısları adına söz alan sayın üyelerin adlarını sırasıyla okuyorum :

Anavatan Partisi Grubu adına Sayın Mehmet Kahraman, Sayın Aydın Arvasi, Sayın İsmail Dayı, Sayın Yılmaz Sanioğlu; Sosyaldemokrat Halkçı Parti Grubu adına Sayın Türkân Akyol, Sayın Mustafa Sarıgül, Sayın Kâzım Özev, Sayın Rıza Ilıman, Sayın Erdoğan Yetenç; Doğru Yol Partisi Grubu adına Sayın Tahir Şaşmaz, Sayın Ahmet Neidim, Sayın Ahmet Küçükel.

Şahısları adına : Lehinde, Sayın Hikmet Çelebi, Sayın Nurhan Tekinel; aleyhinde, Sayın Ali Eser, Sayın Yüksel Çengel; üzerinde, Sayın Mümtaz Özkök.

Anavatan Partisi Grubu adına, Sayın Mehmet Kahraman; buyurun efendim. (ANAP sıralarından alkışlar)

Sayın Kahraman, sözlerinize başlamadan evvel, size, diğer arkadaşlarıma da teşmil etmek üzere, bir hususu hatırlatmak istiyorum. Siz, 3 arkadaşınızla beraber iki saatlik sürede görüşeceksiniz. Bu süreyi, öyle sanıyorum ki, arkadaşlarınızla, aranızda anlaşmak suretiyle taksim etmişsinizdir.

Buyurun efendim.

ANAP GRUBU ADINA MEHMET KAHRAMAN (Erzurum) — Teşekkür ederim efendim.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı bütçesi üzerinde Anavatan Partisi Grubu

adına söz almış bulunuyorum; şahsım ve Grubum adına Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (ANAP sıralarından alkışlar)

Milletlerin, özellikle Türk Milletinin ve Devletinin çok önemli bir meselesi eğitimdir. Türkiye'de eğitim, aynı zamanda millî eğitimdir. Bu Bakanlık, kuruluşundan bu yana eğitim ve öğretim bakanlığı olarak değil, Millî Eğitim Bakanlığı olarak tavsif edilmiş, isimlendirilmiştir. Yine bu Bakanlık, kuruluşundan bu yana, Türkiye gündeminde, ehemmiyeti haiz yer almıştır, ülkenin en önemli meselesi olarak bakılmıştır. Cumhuriyet hükümetleri belki millî eğitim konusunda hedefledikleri noktaya ulaşamamışlardır; ama, gerek hükümet programlarında, gerek hükümet gündemlerinde millî eğitim birinci sırada yer almıştır.

Millî eğitim, Türkiyemiz için diğer devletlerin eğitim hedef ve stratejilerinden çok daha önemli değişik boyutlara sahiptir. Öncelikle Türkiye gibi, okuma-yazma oranını sıfırdan alıp, yüzde 90'lara ulaştıran hiçbir ülkeyi yeryüzünde göstermek belki kabil değildir. Eğitimde bu zor başlangıç noktası, ayrıca Osmanlıdan gelen tüm eğitim sistem ve alışkanlıklarımızın ötesinde, yepyeni ve çok değişik sistemlerle çağdaşlaşma ve medenî milletler seviyesini yakalamak için yeni bir yola girilmiştir.

Bu son derece yeni metot ve sistemlerle, millî eğitim alanındaki hedeflenen noktalara ulaşmamız kolay olmamıştır. Bugün, Türkiye, tam anlamıyla çağdaş eğitime sahip bir ülke haline gelmiştir.

Millî eğitimdeki, diğer ülkelerden çok farklı bu vasfımızın yanında, dikkate değer diğer bir tarafımız da, millî eğitim politikamızın, millî mantık çerçevesinde yönlendirilmesi ve eğitimi millî düşünmek zorunda olduğumuzdur.

Herkesin bildiği gibi, Osmanlı Devletinden sonra Türkiye Cumhuriyeti, millî devlet anlayışı üzerine kurulmuştur. Kurulan devlet millî bir devlettir. Cumhuriyetin kurucusu Atatürk, "Cumhuriyetin temeli kültürdür" ifadesinde, tabiî ki, millî kültürü kastetmiştir. Eğitim bakanlığımıza da "Millî Eğitim Bakanlığı" denilmiştir.

Dikkat buyurulursa, diğer ülkelerde, "Eğitim Bakanlığı", "Öğretim Bakanlığı" gibi ifadelerle isimlendirilen bu bakanlık, Batıdan her şeyi çoğu zaman adapte etmeden ve orijin isimlerine bağlı olarak aldığımız müesseseler yanında, Millî Eğitim Bakanlığının adını, "Millî Eğitim Bakanlığı" olarak vurgulayarak ifade etmişizdir.

Biraz sonra millî eğitim ve eğitim politikamızın detaylı tartışmasına gireceğim; ancak, başlangıçta dikkati Türk eğitiminin sıfır noktalardan başlatıldığını ve eğitimin ülkemizde millî olma gereğinin, Cumhuriyet hükümetlerinin özellikle üzerinde hassasiyetle durduğu bir konu olduğunun altını çizerek, üzerine basa basa ifade ediyorum.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; millî eğitim politikamızı bir başka perspektiften müşahede ettiğimizde, bütün milletlerle müşterek olduğumuz nesillerin geleceğe takdim edilmesinde, daha doğrusu geleceğin nesliyle buluştuğumuzda, ülkemizin o günkü hedefleri ne olmalıdır? Bu hedeflerin o günün dünyasında ve milletlerarası kategoride hangi sıraları alacağını şimdiden hesap etmemiz gerekmektedir.

Özet olarak ifade edersek, nesiller, bir milletin âtisi, yani geleceği, her şeyidir. Milletlerde devam fikrinin varisi, ülke varlığının sahibi ve teminatıdır. Millet ve nesiller ilişkisi baba-evlat ilişkisi gibidir.

Nitekim, alimlerin şahı olarak kabul edilen Hazreti Ali veciz ifadesinde, "Evlatlarınızı size göre değil, onların yaşayacağı çağa göre yetiştirin" demektedir.

Hele, Türkiye gibi her şeyi gerilerden, sıfırlardan almış bir ülkenin geleceğini teminata alması, müstakbel çağdaş bir Türkiye'nin kurulmuş olması için şimdiden hesaplarımızı büyük tutmamız gereklidir. Eğer gelecekte çağın gerisinde kalma gibi bir noksanlıkla malûl kalmak istemiyorsak ve millî varlığımızın devamından yana kararlıysak, mutlaka nesillerimizi millî ve manevî değerleriyle hâmil, yaşayacakları çağın baş döndürücü teknolojik gelişmeleriyle ayrı düşmeyen, çağıyla anlaşan, kucaklaşan ve yarışan bir nesil yetiştirmek mecburiyetindeyiz.

Geçmişi, şan ve şereflerle dolu büyük milletimiz, ayrılmaz, parçalanmaz insan yapısıyla, fevkalade homojen bir kültür oluşturduğu ve bin yılı aşkın Anadolu tarihi içinden kaynaşıp gelen insanlarımızın ittifak ve ittihadında, eğitimin çok önemli bir yeri vardır.

Tarihin derinliklerinden başlayarak, Anadolu'da bin yıldan bu yana İslam - Türk medeniyetinin oluşturduğu ve millî kültürümüzün resminin tablolaştığı harsımızın, değerlerimizin, maddî ve manevî unsurlarımızın, Türk millî eğitiminde gergef işlenir gibi, nesillerin bakış ve mantığına işlenmesi lazımdır. Zira, Batı'ya entegre olan, Batı'nın bir üyesi haline gelen modern Türkiye'nin insanları, öğretmen denen, minnet ve şükran duyduğumuz bu yüce meslek sahibi insanlar elinde şekillenmektedir. Onun için, eğitimde öğretmenin rolü çok büyüktür.

Bir yandan ilmin aydınlatıcı, yol gösterici mantığından istifade eden, ilmî toleransa sahip, asrın ulaştığı teknolojik boyutları, hazmedebilen, hatta onları aşan nesiller yetiştirmek zorunda olduğumuz bilincini, evvela öğretmene vermemiz gerekir. Öğretmen bu bilince sahip çıkacak, nesiller bu mantık içerisinde yetişecektir. Ancak, böyle bir yol ve tarzla, gelecekle kucaklaşan nesiller, ülkemizin geleceğinde, kendi çağdaşlarıyla yarışma imkânı bulacaklardır.

Bunu yaparken, bir yandan kendi millî benliğimizi kaybettirecek, milletimizi fikren, ilmen ve sosyal yaşantı itibariyle deforme edecek yanlış bir yola girilmemesi, buna mukabil, ilmi hür, vicdanı hür nesilleri kendi millî benliğimizle mücehhez ve bulunduğu asrın çetin şartlarını aşabilen nesiller olarak yetiştirmek başlıca görevimiz olmalı ve eğitim politikamızın temelini teşkil etmelidir.

Belli bilgilerle teçhiz edilmiş; fakat, teçhiz edildiği bilgileri sosyal yaşantısına indiremeyen veya edindiği bilgi ve becerileri ülkesinin, milletinin yüksek menfaatları doğrultusunda kullanamayan bir nesil, noksandır.

Öğrendiği ilmin boyutları ne olursa olsun, içinde yaşadığı toplumun manevî değerleriyle bağdaşmayan, millî gelenekleri ve örfü içinde turist yabancılığı çeken gençler yetiştirmiş olursak, millî eğitimimizin yürüyüşünde sakatlık var demektir.

Üniversitelerin titrini taşıdığını söylemenin, belli etiketlerin sahibi olmanın itibarını taşıma yanında veya hangi boyutlarda olursa olsun, yüksek bilgilerin sahibi olarak yetiştirdiğimiz insanlara, vatan sevgisi, bayrak sevgisi verememişsek, ülkesiyle bölünmez bütünlüğümüzde hassasiyet kazandıramamışsak, bayrağıyla, sancağıyla yürüyen askerlerimizi selamlarken, millî coşkuyla tüyleri ürpermiyorsa, insan sevgisinin temelinin kaynaklandığı manevî hislerimizin kaynağı Allah sevgisini veremiyorsak, Atatürk'ün emaneti ve misakımillî ile hudutları çizilen ülkemiz ve Cumhuriyetimiz tehlikeye düştüğü an her türlü fedakârlıkta bulunma cesaretini gösteremiyorsa, eğitim sistemimizde noksanlıklar var demektir. Her sabah mini mini yavrularımız içtiği andın içinde bulunan, "Türküm, doğruyum, çalışkanım; yasam,

küçüklerimi sevmek, büyüklerimi saymak, ülkemi, milletimi özümden çok sevmek'' gibi ifadeleri, hayatına aynen indiremiyorsa, günlük yaşantısında bu sözlerin eri olamıyorsa, bu durum, sistemimizde yanlışlıklar yaptığımız kanaatini uyandırmaktadır.

Millî eğitime, bu endişelerin ışığında bakmak zorunda olduğumuzu, altını çizerek ifade ediyorum. Bundan sonraki düşüncelerimi şu şekilde arz etmeye çalışacağım.

Başlangıçta, Türk millî eğitiminin genel çatısını oluşturan Cumhuriyet Anayasası ve onun ışığında hazırlanan 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununa bakmak gerektir.

Millî Eğitim Temel Kanununun 1 inci maddesinde, millî eğitimin amaçları şöyle belirtilmiştir : ''Atatürk inkılap ve ilkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı, Türk Milletinin millî, ahlakî, insanî, manevî ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına; demokratik, laik, sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getiren yurttaşlar olarak yetiştirmek'' ifadesi kullanılmıştır. Bu, bizim millî eğitim politikamızın temel çatısı ve yol güzergâhımızdır.

Cumhuriyet Türkiyesinde millî eğitim politikasının ana güzergâhının yönünü ve hedefini tayin ve tespit eden bu maddenin ışığı altında konuyu değerlendirmek lazımdır. Millî eğitimimizin bu sevindirici yönünün izahı şöyle olsa gerektir :

Millî bütünlüğümüzün temel harcı ve Cumhuriyetin istinadı olarak kabul edilen Atatürk ilke ve inkılaplarına bağlılık millî eğitimimizin temel dayanağı olmuştur. Bu, sadece Anavatan İktidarı için değil, dünden bugüne gelmiş olan Cumhuriyet hükümetlerinin hepsinin temel politikalarına dayanak teşkil etmiştir.

Beş yıllık Anavatan İktidarında, bu ilkeye bağlılıkta gereken titizlik gösterilmiş, millî eğitimde yine Atatürk'ün gösterdiği, muasır milletler seviyesine ulaşmak hedefi doğrultusunda önemli adımlar atılmıştır. Yavrularımıza, ilk defa bu dönemde, bilgisayarlı eğitim görme imkânı getirilmiştir. Avrupa çocukların oynadığı bilgisayarlı eğitim imkânı Türk eğitimine bizim dönemimizde kazandırılmıştır.

Yine, Millî Eğitim Temel Kanununda ifadesini bulan, millî, ahlakî, insanî, manevî ve kültürel değerleri benimseyen vatandaş yetiştirilmesi hususunda, Anavatan İktidarı döneminde, akılcı hamleler yapılmış, millî tarih ve millî coğrafya dediğimiz, millî kültürümüzün bir parçasını oluşturan derslere millîlik vasfıyla orantılı bir ağırlık verilmiştir.

Bu adımı atanları ve devamına güç katanları takdirle anıyorum. Elbette ki, kendi insanımızı yetiştiren millî eğitimimizin, öncelikle kendi sıfatlarımızı yavrularımıza kazandırması lazımdır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; zaman zaman tartışılan bir konuya da burada değinmek istiyorum. Hep tenkit edilmek istenen 12 Eylül Harekâtının kazandırdığı bir olay vardır. O da, din ve ahlak derslerinin okullarda mecburî hale getirilmesidir. Böyle bir adımın atılması, yıllardır beklenen bir boşluğun doldurulmasıdır. Yani, yeniden icat edilmiş bir olay değildir. Vatandaşın beklentisine, milletin arzusuna tercüman olunmuştur. Bir hakkın teslimidir. Vicdanlara vurulmak istenen gizli kilitlerin çözülmesidir. Bu kararı alanları, Yüce Meclisin huzurunda, şükranla yâd ediyorum. (ANAP sıralarından ''Bravo'' sesleri, alkışlar)

Şimdi bu karar politik zeminlerde tartışılıyor. Buna saygı duyarım. Tabiî ki, politikanın ürünleri politik insanlar tarafından üretilir ve politikacılar tarafından tartışılır. Yalnız, özellikle bu tartışmayı getirenler, bunu yıllardır gündemde tutmuş olanlar, laiklik müdafaası arkasında ateist bir nesil özlemi duyanların bir uzantısı veya çok lüks iddialarla, Türkiye gerçeğini bilmeyen ve ülke yönetimine talip, belki iyi niyetli, belki sathî düşüncelerin mahsulü olan bir düşüncenin sahipleridir. Bunları, bu politik arenada demokratik ortamın gereği kabul ediyorum, bunların tartışmalarına saygı duyuyorum.

Ancak, saygı duymadığım, ancak tepki gösterdiğim; bu arada hiç politize edilmemesi gereken mercilerin başında veya içinde olanların, güya demokrat bir tavırda kendilerini ve müesseselerini politize ederek, bu konularda büyük laflar etmelerini talihsizlik addediyor ve esefle karşılıyorum.

GÜNEŞ GÜRSELER (Tekirdağ) — Mesela kim?..

MEHMET KAHRAMAN (Devamla) — Zira, herkesten beklenen, bulunduğu mekân ve yerin şartlarına öncelikle kendisinin saygılı olması ve davranışlarını oto kontrol etmesidir. Üstelik, yıllarca susmuş, ancak menfaatleri söz konusu olduğu noktada konuşanların bu tavrı dikkate değer bir olaydır. Yıllarca susmuş, onlara methiyeler yazmış; fakat görevden ayrıldığı gün demokrat kesilmiş, laik kesilmiş... Bunu Yüce Meclisin ve Yüce Türk Milletinin takdirine sunuyorum. (ANAP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar; SHP sıralarından gürültüler)

MEHMET DÖNEN (Hatay) — Sen Meclise saygı duymuyorsun 12 Eylülü övmekle...

MEHMET KAHRAMAN (Devamla) — Bundan sonra din ve ahlak eğitimize dair düşüncelerimi ifade etmek istiyorum. (SHP sıralarından "Farklı mı?" sesleri, gürültüler)

RIZA ILIMAN (Çorum) — Söylediğin zaman değil, her zaman doğru...

MEHMET KAHRAMAN (Devamla) — Beni biraz dinlerseniz, başka şeylere de değineceğim. (ANAP sıralarından "Sen bize bak" sesleri)

Elbette Cumhuriyet Türkiyesi laik bir devlettir. Bunu iktidar olarak samimiyetle savunuyoruz. Bundan kimsenin şüphesi olmasın. Ancak, insanın, ferdin, toplumun laik olması düşünülemez. İnsanoğlunun düşündüğüne ve inandığına, anayasalarda ve İnsan Hakları Beyannamesinde yer yerip, meşru kabul ediyoruz. Bunu yapıyoruz da, insanların inançları gereği bilgi edinmesini nasıl sınırlayabiliyoruz, dinin öğrenilmesine nasıl gizli engeller ihdas ediyoruz? Modern Anayasamızda din ve vicdan hürriyeti vardır, bunu kabul etmişiz. O halde, bu hürriyetin gereği olan dini öğrenme hürriyetini vermezseniz, Anayasamızdaki hükmü, Doğu Bloku ülkelerinde olduğu gibi, ancak kitap sayfaları arasında mevcut, uygulamada namevcut kabul etmiş oluruz. Üstelik, bu ülkede, yüzde 98 çoğunluğunun Müslüman olduğu bir ülkede eğer laiklik din düşmanlığı şeklinde yorumlansaydı, 1924'te Diyanet İşleri Başkanlığı ihdas edilmezdi; kapatılırdı ve "Müslümanlık öğrenilmeyecek, yaşamayacak" denilirdi. Halbuki, laikliğin kabulü ile Müslümanların ve Müslümanlığın yaşamasına engel değil, bilakis onların o hürriyetlerinin kullanılmasına imkân sağlanmış durumdadır.

Demokrat olan arkadaşlara özellikle sesleniyorum : Eğer bu rejimin adı demokrasi ise, eğer, millet ne istiyorsa o olursa, demokrasilerin şartı da buysa...

MEHMET DÖNEN (Hatay) — Siz nesiniz, onu söyleyin? Siz demokrat değil misiniz?

MEHMET KAHRAMAN (Devamla) — Eğer bu rejimin adı demokrasi ise, eğer, millet ne istiyorsa o olursa; bu millet Müslüman ve dinini öğrenmek istiyor. O zaman, bu külli arzuyu kendi düşüncelerinize paralelinde yönlendirmeye hakkınız yoktur. (ANAP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Üstelik devlet, vatandaşın bu bekleyişine cevap vermek mecburiyetindedir. Madem devlet, vatandaş için, millet için vardır, o zaman vatandaşın bu bekleyişine cevap vermek, bu boşluğu doldurmak mecburiyetindedir. Eğer devlet yapmazsa, o zaman bu boşluğu ya başkaları, ya da vatandaşın kendisi yapmaya kalkacaktır. Nitekim de öyle olmuştur. İnsanlarımız, öğrenmek zorunda oldukları dinini, ilmî yeteneğe sahip, devlet kontrolündeki okullardan ve gerçeğe dayalı kaynaklardan öğrenmek yerine, çok değişik kaynaklardan ve çoğu zaman da noksan bilgiler almak suretiyle bilgilendirilmiştir. Asırlar üstü kudrete sahip yüce İslam Dini, cahil ağızlarda ve bilinçsiz kafalarda yorumlanmış ve farklı düşüncede insan toplulukları ortaya çıkmıştır. Bunun ülkeye faydası acaba nedir?

Hem İslamiyet, diğer dinler gibi ilme, teknolojiye ve terakkiye mahi değil ki... İslamın mantığı, her asrın ilmî kudretini aşacak güç ve kudrettedir. Üstelik, İslam Dini milletimizin kalkınmasında, dayanışmada ve kardeşlikte ruh canlılığı ve dinamizm kazandıracaktır. Madem bu ülkenin insanları çoğunlukla Müslümandır, Müslüman olmayan azınlıklar da bu toplum içerisinde yaşamaktadırlar, yaşadıkları için bu dini öğrenmeleri ve toplum çoğunluğuna intibakları bakımından azınlıklar için de fayda getirmektedir. Burada bir noktayı vurgulamak istiyorum; ancak, bu öğrendiklerini yaşamaya da zorlamaya asla hakkımız yoktur.

GÜNEŞ GÜRSELER (Tekirdağ) — Sayın Başkan, Diyanet İşleri bütçesi mi bu?

MEHMET KAHRAMAN (Devamla) — Zira, dinimiz de böyle emreder. Her insan inandığını özgürce yaşayabilmelidir. İşte bizim inandığımız hürriyetçi demokrasi budur. Biz sadece, 141 ve 142 inci madde kalksın, diye, 163 üncü maddeyi de onun yanına yama yapmıyoruz. Bu konuda ifrat ve tefritten kurtulamadığımızın acısını çok çekmişizdir.

Osmanlı'da son devirde fen ilimleri kaldırılmış, ilme ve teknolojiye kapalı bir nesil yetiştirilmiştir. Taassubun ve cehaletin yarasını asla tamir edememişizdir. Sonraları da din dersleri kaldırılmış, böylece de "İnanan-inanmayan insanlar" diye insanlarımızı bölmüşüzdür. Din dersi vermemekle, vicdan kontrolünde noksanlıklar bırakmışızdır.

Güzel bir söz söyleyeceğim : Aklın nuru fen ilimleridir, vicdanın ziyaı da din ilimleridir. Fen ilimlerini ihmalden taassup, din ilimlerini ihmalden itimatsızlık ve şüphe doğar. (ANAP sıralarından "Bravo" sesleri)

MEHMET DÖNEN (Hatay) — Sayın Başkan, Diyanet İşleri Başkanlığı bütçesini mi, Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı bütçesini mi görüşüyoruz?

MEHMET KAHRAMAN (Devamla) — "Doğruluk ve dürüstlük" dediğimiz manevî mefhumlar noksan kalır. Mesela; köyde kalkınmanın ve köy dinamizminin temeli olan öğretmen, muhtar, imam üçlüsüne bakalım. Öğretmen dil ilimlerinden, imam fen ilimlerinden, muhtar bazen her ikisinden de noksan yetiştiğinde biri birine yobaz, biri diğerine dinsiz yaftasını vuracak, köy ve köylünün beklentisi de ortada kalacaktır. Bu misali genele müncer kıldığımızda, meselenin boyutları daha bariz ortaya çıkacaktır.

Sayın milletvekilleri, konuşmamın içerisinde olmayan; fakat, bu sabah elime geçen çok enteresan bir mektubu sunmak

istiyorum. Din ve vicdan hürriyetine baskı yapmanın, şu memleketteki insanlara zulmetmekten başka hiçbir fayda temin etmeyeceğini herkes çok iyi idrak etmelidir. (ANAP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Bakınız, bir gencin on sayfalık bir mektubu bugün sabah elime geçti. Konuşmamın içerisinde yok; ama, şimdi buraya dercetmek mecburiyetinde kaldım.

GÜNEŞ GÜRSELER (Tekirdağ) — İktidarda siz varsınız, zulmü siz yapıyorsunuz o zaman.

MEHMET KAHRAMAN (Devamla) — "Ben, Eskişehir Anadolu Üniversitesi üçüncü sınıf öğrencisiyim..." (SHP sıralarından "Kim yapıyor?" sesleri)

GÜNEŞ GÜRSELER (Tekirdağ) — İktidar yapıyor, biz mi yapıyoruz?

MEHMET KAHRAMAN (Devamla) — İktidar bu yolu açmak istiyor; işte, muhalefet bir sürü şeyle karşımıza çıkıyor.

MEHMET DÖNEN (Hatay) — Zulmü siz yapıyorsunuz.

MEHMET KAHRAMAN (Devamla) — Bakınız ne diyor; müsaade ederseniz, üniversite üçüncü sınıf öğrencisi olan bu gencin on sayfalık mektubundan iki pasaj okuyacağım, fazla değil. Kendisinin Anadolu Üniversitesi üçüncü sınıf öğrencisi olduğunu söylüyor ve "Ben 1982-1985 yılları arasında Amerika Birleşik Devletlerinde, New York City'de Colombia Univercity'de lisan okulu ve Business Administration dalında öğrenim gördüm. Üniversite idaresi, bizim gibi müslüman talebeler için cuma günü ders yaptırmıyorlardı. Mescit açmışlardı ve yemekhanelerde domuz yemekleri pişirmiyorlardı. İstediğimiz elbiseyle sakallı olarak öğrenim görüyorduk ve hocalarımızın çoğu kot pantolonlu, sakallı olarak derslere giriyorlardı. Onlar bizim elbiselerimize, sakalımıza değil, beynimize bakıyorlardı" diyor. Dikkat buyurun arkadaşlar, batının mantığı bu. (ANAP sıralarından alkışlar) Bakınız, son cümleyi okuyacağım : "Ben, gerçek demokrasiyi oralarda gördüm ve insana dinî inançlarından dolayı verilen kıymeti de orada gördüm" diyor işte bu üçüncü sınıf talebesi yavrumuz. (SHP sıralarından "Bütçeye gel" sesleri, gürültüler)

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; çağımızda yetiştirilen nesillerde aranan çok önemli bir vasıf da, demokratik mantığa sahip olmaktır. Bilindiği gibi, demokratik idareyi vazgeçilmez bir yönetim tarzı olarak benimsemiş bulunuyoruz. Bu rejimin bekçiliğini yapacak olan nesillerin, aynı mantığa sahip insanlar olarak yetişmesi de zarurettir.

Bu rejime sahip olma yanında, rejim mantığından süzülen demokratik yaşantıyı, insanların kendi ferdî hayatına indirmesi, kişiler arasındaki ilişkilerde demokrat olması lazımdır. Millî eğitimden bu konuda beklenen, yetiştirilen nesillere demokratik anlayışı hayat tarzı yapmasını sağlayacak bir eğitim vermesidir. Buna dayalı olarak insanların, özellikle ülke vatandaşı hüviyetiyle bir vatan parçası üzerinde bir millet olma anlayışında birleşmiş insanların birbirlerini sevmelerini, karşılıklı hoşgörü sahibi olmalarını, bencil, "Sadece ben" felsefesi yerine "biz" diyebilen, başkalarının hak ve menfaatlerini kendi hak ve menfaatleri kadar kutsal bulan ve saygı duyan insanlar olarak yetiştirilmesini arzu ediyoruz.

Sayın milletvekilleri, eğitimimizin odak noktaları olarak kabul edeceğimiz bazı ana meseleler vardır. Bu meseleleri ihtimamla takip etmek, üzerine eğilmek, istikbalimizden beklenen millî birlik ve beraberlik içindeki büyük Türkiye idealinin

tahakkuku için çok önemlidir. (SHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Bunlardan "Dil" ve "Tarih" denen iki önemli eğitim dalına değinmek istiyorum. Nitekim, dil ve tarihin millet hayatındaki önemini keşfeden zihniyet Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesini kurdurmuştur. Millî birliği sağlamada dilin önemi, son derece ehemmiyeti haizdir. Eğer insanlar bir araya geldiklerinde, konuşurken birbirlerini iyi anlayabiliyorlarsa ve kardeşliğin, dostluğun temelini oluşturmakta ısınabiliyorlarsa, aynı zamanda millî birliğin önemli bir harcı olan dili müştereklik içerisinde tatlı bir şekilde kullanabiliyorlarsa; eğer tarihin akışıyla geleceğin dünyasında yerimizi almak istiyorsak ve millî dayanışmayı kuvvetlendirmek asıl gayemiz ise, mutlaka Türk dilini bozmadan, aşırılığa taviz vermeden, çağdaşlaşan ülke gerçeklerini de göz önünde tutarak Türkçe derslerine ağırlık vermek zorundayız. Attığı adımlarla bu düşünceye inandığını ortaya koyan Sayın Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanını yürekten kutluyorum. Geçmişi yeniden yaşamak, tekrar hayat gündemine getirmek mümkün değildir. Tarihe bakışı, alakayı, hiçbir zaman tarihi bir nostalji olarak bakmıyorum. Geçmiş artık geride kalmıştır. İstanbul'un Fethi tarihte bir defa yaşanmıştır. Ancak o fetihte yaşanan yüksek duygu ve heyecanları şu andaki nesillere vermek gereklidir. Buradaki tespitimizi istilacı bir düşünce olarak düşünmeyiniz.

İstanbul kapılarında şehit olmayı şeref sayanlar, asrın teknolojisini aşarak Edirnekapı'da şahi toplarını döktürenlerin, karada gemi yürütenlerin feraset, cesaret ve azmini nesillere vermek, eğitimimizin hedefi olmalıdır. Alpaslan'ın Diyojen'e gösterdiği asaletin insanımızda devam etmesi için eğitimimizde tedbirler oluşturulmalıdır. Yoksa, ne Alpaslan'ı diriltmek, ne de Malazgirt Savaşını yaşamak imkânsızdır; ama Alpaslan'ın kahramanlığının, Malazgirt'in ihtişamının, Anadolu fethinin millet hayatımızdaki ehemmiyetinin gönüllere sindirilerek kavratılması lazımdır.

Bu misalleri çoğaltıp bilinen tarihimizden İstiklal Savaşındaki, Çanakkale Savaşındaki kahramanlıkların mümessillerindeki bariz vasfın nesillere taşınması ve işlenmesini arzu etmek, bir tarih bilinci kazandırma arzusudur.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; bu milleti müziğiyle, sanatıyla müştereklik içinde ruh dünyasının zenginleştirilmesi ve geliştirilmesi ve eğitimin temeli olması, bizim temennimizdir. İşte bu mantıkla yola çıkan Anavatan İktidarının Sayın Bakanı, bu zengin müştereklikllerin eğitim sisteminde yer bulması için uzmanlardan oluşan bir Millî Eğitim Şûrası toplamıştır.

MEHMET DÖNEN (Hatay) — Bütçeye gel, bütçeye...

MEHMET KAHRAMAN (Devamla) — Bu başarılı adımı takdirle karşılıyoruz.

Bu Eğitim Şûrası ile hedeflenen, milletimizin mevcut müştereklikllerini tespit ve özlemlerine cevap vermektir. Gençlerle ilgilenmeyi, onları sevmeyi kendisine politika sayın Anavatan Partisinin Millî Eğitim Bakanı, Cumhuriyet tarihinde açılmamış bir kapıyı daha açarak ilk defa Türkiye'de bir Gençlik Şûrası tertiplemiştir.

Bildiğiniz gibi, millî eğitim faaliyetleri sadece örgün eğitimden müteşekkil değildir. Bir de halk eğitimi ile başlayan yaygın eğitim vardır. Bu Gençlik Şûrası ile sadece okuyan değil, okumayan gençlerin meseleleri ve eğitimiyle de devletin ciddî bir platformda ilgilenmiş olduğunu göstermektedir.

Dünya gençliğinden çok önemli üstün vasıflara sahip olan gençliğimize gözümüz gibi bakmak ve korumak zorundayız. Dünyayı bir afet gibi saran, beşeriyeti bir afet gibi uyuşturan uyuşturucu belası bizde adım dahi atamamıştır. Sayın milletvekilleri, bunun elbette bir sebebi vardır. O da milletimizin imanı, izanı ve geleneğidir. Acaba bu manevi güçlerimiz olmasa, dünyanın en iyi haşhaşını üreten bu ülkede gençliği ne ile dizginleyebilirdik? Sorumluların, bu gerçeği göz ardı etmeden, gençliğimizi bu görüş açısından incelemesi lazımdır kanaatindeyim.

Nüfusumuzun, eğitim çağı içinde olan gençlerimizin sayısının, Avrupa ülkelerine oranla çok yüksek olması da nazara alınarak, gençliğe önem verilmelidir diyorum. Avrupa Ortak Pazarına gireceğimiz varsayım olmaktan çıkmış, gerçekleşme safhasına gelmiş olduğundan, gençliğimizi Avrupaya ayak uyduracak yetenek ve bilgilerle yetiştirmek; aynı zamanda Avrupa Topluluğu içinde erimeyecek kültür zenginliği ve millî benliğe sahip olarak yetiştirilmesi büyük bir zaruret olarak ortada durmaktadır.

Millî Eğitim Bakanlığının yabancı dilleri öğrenilebilir bir metodla ele almış olmasını, sathî ve göstermelik dil eğitimi yerine tam öğrenebilme imkânı veren bir yola girmesini ve bunun yanında Türkçe derslerine ağırlık verilmiş olmasını ve bu yolda açılmış çok iyi bir yola girilmiş olmasını memnuniyetle görüyoruz. Yani, hem Ortak Pazarda, hem kendi millî bünyemizde güçlü nesillerle olmanın yolu böylece açılmış olacaktır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; bu genel izahtan sonra konuyu toparlayarak sunmak gerekirse, millî eğitimin ulaşması gereken hedefleri ve temennileri, satırbaşlıklarıyla şöyledir :

Millî eğitimin temel kanunu çerçevesinde Atatürkçü, çağdaş, insan haklarına saygılı, laik ve hoşgörülü demokrasiyi hayat tarzı olarak benimsemiş nesiller yetiştirmek; bunlara, vatan sevgisi, bayrak sevgisiyle dolu, millî ve manevî değerlerine, tarihine, geleneğine bağlı gençler hazırlamalıyız. Ortaya atılmış, ispat kabiliyeti tartışmalı -çok önemli bir noktaya dikkatinizi çekeceğim- ortaya atılmış, ispat kabiliyeti tartışmalı Darwin teorileri gibi teorilerin fanatiği değil, teorileri kendi yeteneğiyle eleştirebilen, ilmî düşünebilen, realiteleri bulup ortaya çıkarabilen muktedir insanlar yetiştirmek zorundayız.

Asrımızın sanayi devrimi içinde ve modernleşen, şehirleşen dünya şartlarını iyi hesap ederek, nesilleri ona göre yetiştirmenin zaruretine inanıyorum.

Araştıran, ilmin aydınlığında kendimizi kendimiz aydınlatarak yol bulduğumuz bir dünya kurmamızın zamanının geldiği inancındayım.

Batı'nın ilim hurdalıklarına attığı teoriler bize yol göstermekten, gelişen bu beyin gücüne cevap vermekten aciz kalmaktadır.

Medenice tartışan, konuşan, anlaşan, silah değil, kalem tutan eller yetiştirmeliyiz. Silahın kalem olduğu, fikrin mermi olduğu bir asrın idrakini görmemezlikten gelemeyiz ve nesilleri bundan mahrum kılamayız.

"İnandın -inanmadın", "Örtündün-örtünmedin" tartışması yerine, karşılıklı kabul ve anlayışı gençliğimize kazandırmak ve kavgadan uzak tutmak zorundayız.

Bu düşünceyledir ki, gençlik sorunları Hükümetimizin çok önemle üzerinde durduğu bir meseledir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; bundan sonra konuşacak olan arkadaşlarım, Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı üzerinde detayla duracaklardır. Ben

sadece genelde ifadelerimi sunmuş bulunuyorum.

Sözlerimin bu bölümünde bazı temennilerimi sıralamak istiyorum :

Değişen dünya ve ülke şartları içerisinde ders kitapları en az iki yılda bir Talim Terbiye Kurulunca gözden geçirilerek tekrar zamanın şartlarına uyarlanmalıdır.

Fon gelirlerinden ayrılacak bir bölümün -özellikle vurguluyorum- fon gelirlerinden ayrılacak bir bölümün Doğu ve Güneydoğu illerindeki okullarımıza aktarılmasının zarureti vardır.

Küçük yerleşim birimlerinde okul yapma zorunluluğu nazara alınarak, buradaki öğrencilerin yatılı bölge okullarına alınıp orada okutulmaları gerekmektedir.

Öğretmen okulları yeni baştan açılarak, öğretmen yetiştiren kaynağın yeni baştan ve yeni bir anlayışla düzenlenmesi gerekmektedir.

Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından başlatılan "Kendi Okulunu Kendin Yap Kampanyası"na devam edilmelidir.

Başta, okuma-yazma kursları olmak üzere, halk eğitimi faaliyetlerine özellikle gerice kalmış yörelerde devam edilmelidir.

Din dersleri yeni baştan ele alınarak, muhtevası zenginleştirilerek aklın ve mantığın cevap aradığı, neden ve niçin sorularını -özellikle vurguluyorum- neden ve niçin sorularına ilmî ve aklî izahlar getirilmelidir. Anadan, babadan duyulan klasik din anlayışının yerine, Yirminci Asrın ilminin, mantığının ışığı altında din anlatılmalıdır.

Hükümetimizce önem verilen hizmetiçi eğitimine, özellikle öğretmen kesiminde belli periyotlarla ağırlıkla devam edilmelidir.

YÖK'ün devamının sağlanmasını arzu etmekteyiz. Ancak, siyasî sorumluluk taşıyan iktidarın YÖK karşısındaki yetkileri tekrar yeni baştan gözden geçirilmelidir.

Çok yaygın ve etkili bir eğitim aracı olan radyo ve televizyonun Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığıyla koordineli çalışması, Bakanlığın yaptığı eğitime destek olması zarureti vardır.

Gençliği şiddete ve ahlakî zaafa sürükleyen yayınlardan TRT'nin şiddetle kaçınması lazımdır. TRT'nin özellikle gençleri menfiliğe özendiren, millî ve manevî değerlerden soğutan, uzaklaştıran yayınları iyi bir süzgeçten geçirmesi lazımdır. Eğitime tam bir destek sağlaması gerektiği inancındayım.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Anavatan İktidarı sözünü tutan, hedefine ulaşan bir iktidardır. Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığında da çağdaş hedeflere ulaşacağından emin olmanızı istiyorum. Çağ atlayan Türkiye'de millî eğitimi hedefine ulaştıracak, kendini ispatlamış, çağdaş, akılcı ve aydın bir bakanın Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığının başında olmasını bir şans olarak kabul ediyorum. Nitekim, başlatmış olduğu yeni reformlar, yeni adımlar bunun bariz örnekleridir.

Bu reformların ve daha nice nice yeniliklerin millî eğitimimize kazandırılmasını ve başarılı olmasını diliyor, Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı bütçesinin, öncelikle millî eğitim camiasına ve Yüce Türk Milletine hayırlı ve uğurlu olmasını diliyor, Yüce Heyetinizi saygı ile selamlıyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederiz Sayın Kahraman.

Anavatan Partisi Grubu adına, Sayın Aydın Arvasi; buyurun efendim. (ANAP sıralarından alkışlar)

ANAP GRUBU ADINA HÜSEYİN AYDIN ARVASİ (Van) — Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; Millî Eğitim

Gençlik ve Spor Bakanlığı bütçesi üzerinde Grubumun görüşlerini arz etmek üzere huzurlarınızdayım. Bu vesileyle, hepinizi hürmetle selamlarım.

Sayın milletvekilleri, Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı, 70 bin okul ve birim, 480 bin personel, öğretmen ve eğitici kadrosuyla 12 milyon öğrenciye hizmet götüren bir Bakanlıktır; dolayısıyla, tüm yurda ve 55 milyona hitap etmektedir.

Millî eğitim, devletin ve toplumun en önemli görevlerinden biridir. Çünkü, eğitimin temelinde insan vardır, eğitimin temelinde kalkınma vardır, eğitimin temelinde ekonomi vardır; neticede, muasır medeniyet seviyesine yükselebilmenin temelinde iyi eğitilmiş insan vardır.

Nitekim, programımızda şöyle denilmektedir : "Geleceğimizin teminatı olan çocuklar ve gençlerimizin, modern ve ileri Türkiye idealine, Atatürk ilke ve inkılaplarına bağlı, millî ve ahlakî değerlerimizi benimsemiş; bilgili, ilmî düşünceye sahip, herkese karşı sevgi ve müsamaha besleyen medenî birer insan olarak yetişmelerini millî eğitimin esası sayarız."

Yirminci Yüzyılın teknolojik harikalarının temelinde, güçlü, değişken olmayan, milletlerin bünyesine uygun eğitim ve öğretim yatmaktadır. Bu da millî eğitimdir; yani, eğitimin temelinde millilik vardır.

İşte, bu meselelerin idraki içerisindeki iktidarımızı ve Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığımızı, bugüne kadar değişkenlik arz eden eğitim ve eğitimin temeli olan öğretmenlik müessesesini çok ciddî temeller üzerine, değişmeyecek sistemlere oturtma gayretinde görmek -ki, çoğu halledilmiştir- grubumuzu son derece memnun etmektedir.

Saygıdeğer arkadaşlarım, gençliği, her okul çağında geçmişe neler borçlu olduğunu, bugünün ne olduğunu ve geleceğin ne olacağı hususunda bilinçlendirmek de millî eğitimin temel görevleri arasındadır. Yine bu hususdaki çalışmalar da memnuniyet vericidir. Bunun yanında, geçmiş değerlerin özenle korunmasının ve bunların gelecek nesillere aktarılmasının iyi bir millî eğitim politikasıyla olacağı bilinci içerisindeyiz.

Eğitim ve öğretim, ferdin maddî ve manevî kalkınmasında, millî ve ahlakî değerlerin korunmasında ve gelişmesinde ve bu doğrultuda geleceğe aktarılmasında temel rol oynar. Nesli, en ufak birim okuldan yüksekokula kadar yukarıda bahsettiğimiz doğrultuda yetiştirmek de ana hedef olmalıdır ve ana hedefimiz de budur.

Ayrıca, şunu da belirtmek isterim : Millî eğitimi, bu millîlik vasfıyla millî eğitim meselelerini politik kavramlar içerisine sokmak da hatalıdır; çünkü, bu bir millî davadır ve temelinin, esasının belirlenmesi gereklidir.

Saygıdeğer arkadaşlarım, yukarıdan beri ehemmiyetini izaha çalıştığım eğitimin temel unsuru, öğretmendir. Öğretmenlerimizi onore etmek, maddî yönden kalkındırmak en büyük amacımızdır. Bakanlığın bu yöndeki çalışmaları takdire şayandır.

Evvela şunu belirtmek isterim ki, geçmişin acı tecrübeleri karşısında tedirgin olduğumuz devirler kapanmıştır. Kutuplaşan değil, sadece eğitici olduğunun bilinci içerisinde olan, kol kola gezen öğretmeni görmenin şu anda mutluluğunu yaşıyoruz; çocuklarımızın bugünü ve yarınından eminiz. Yine bu hususta, bu ortamı yaratan Millî Eğitim camiasına da müteşekkiriz.

Değerli arkadaşlar, Millî Eğitim Şûrası ışığı altında öğretmenlerin yetişme sisteminin sağlıklı bir yapıya kavuşturulması çalışmalarının yapılması fevkalade iyi olmaktadır. Bu meyanda öğretmenleri-

mizle ilgili Anadolu liseleri ile yapılan anlaşmalar gereğince, 1989 yılında 133 bin öğretmenin önlisans eğitimi tamamlanmıştır. Yine ayrıca bakanlığın, Gazi Üniversitesi ile yapılan anlaşması neticesinde ortaöğrenimli anaokul ve ana sınıflı öğretmenlere de önlisans eğitimi, peyderpey, 1991 yılında tamamlanacaktır.

Bunlara yurt içi ve yurt dışı eğitimlerini katarsak -ki, 1989 yılında sadece bu rakam 150 bin personeldir- öğretmenlerimiz, çağımızın eğitim gelişmelerini takip etme ve kendilerini buna göre yenileme imkânı bulacaklardır. Bakanlığımızın bu hususlaki çalışmalarını grup olarak takdirle karşılıyoruz.

Saygıdeğer arkadaşlarım, önlisans meselesi, öğretmenlerin ortaöğrenimli olmaları hasabiyle kadro tıkanıklığını gidermiş ve dolayısıyla 1 inci dereceye kadar yükselme imkânlarını sağlamıştır. Sadece 1988 yılında 83 bin öğretmenin intibakı yapılmıştır. Ayrıca, 1975 ile 1988 tarihleri arasında kadrosuzluktan terfi edemeyen öğretmenlerimizin kadro tıkanıklığının giderilmesi ve intibak işlemlerinin başlamış olmasını da duymak memnuniyet vericidir.

Yine öğretmenlerimizle ilgili, bu yıl ilk defa öğretim yılı hazırlık ödeneği verilmesi sevindirici bir olaydır. Bu miktar kâfi midir? Hayır. Ufak miktar dahi olsa, öğretmeni onore bakımından çok iyi bir jesttir, tekrar bakanlık camiasını kutlarım. İlerideki yıllarda bütçe imkânları içerisinde bu rakamın, günün şartlarına uygun olacağı inancı içerisindeyiz.

Bu arada, yine saygıdeğer öğretmenlerimize yakışır şekilde öğretmen evlerinin açılması, yaygınlaştırılması çok olumlu bir harekettir. Temennimiz odur ki, en ufak birimlere kadar bu öğretmen evlerinin kısa zamanda açılması ve en ücra köşedeki öğretmenlerimizin onore edilmesidir. İstanbul'dan Hakkâriye kadar dolaştığımız takdirde, bu öğretmen evlerinin ne güzel işlediğini ve ne güzel yapıya sahip olduğunu hep beraber göreceğiz. Bu da, iktidarımızın öğretmenlere onore bakımından vermiş olduğu bir imkândır.

Bütün bunlar öğretmenlerimize kâfi midir? Hayır. Muhakkakki öğretmenlerimizin birçok problemleri vardır; konut meseleleri vardır, ücret meseleleri vardır, ücretlerin iyileştirilmesi meselesi vardır, lojman meseleleri vardır; ama bütün bunlar, öğretmenlerimizin uzun yılların birikimi olan haklarının, iktidarımız döneminde gündeme getirilmesi ve düzeltme çabalarımızdır. Öğretmenlerimizin gönlümüzdeki yerleri yücedir. İnşallah tüm problemleri, iktidarımız döneminde giderilecektir. Yapılan çalışmalar da bunun ışığıdır.

Sayın arkadaşlarım, Türkiyemizde hızlı sanayileşme ve değişik hizmetlerin şehirlerde yaygınlaştırılması neticesinde ve ayrıca köy ve şehir nüfusu oranlarının süratle değişmesi -ki, 1970'li yıllarda fazla olan köy nüfusuna karşılık, 1985 yılında şehir nüfusu artarak, toplam nüfusun yüzde 53'üne ulaşmıştır- muhakkak ki, gerçeği söylersek, eğitimde birtakım darboğazlar getirmiştir ve ilk, orta, genel ve meslek liseleri ihtiyaca cevap veremeyecek duruma gelmiştir. Bu bakımdan zamanla ikili, üçlü tedrisatlar da başlamıştır. Bugün, genelde bir ortalama yaparsak, sınıf adedi 60 civarındadır. Temennimiz, mevcutların normal seviyeye indirilmesidir.

Eğitimde aslî olan, her zaman düzelebilir fiziksel durumların yanında, Türk insanını 21 inci Yüzyıla hazırlamaktır. Bunun için Bakanlığımızın hedeflediği ilköğretimin 8 yıla çıkarılması ve okullaşma oranının yüzde 90'a, ortaöğretimin okullaşma oranının yüzde 60'a, ilk ve ortaöğretimde tekli öğrenime geçilmesi, sınıfların 40'ar, kişilik sınıflar haline getirilme-

si, bilgisayar, televizyon, video gibi teknolojik imkânların yaygınlaştırılması, meslekî ve teknik öğretim ile çıraklık yaygın eğitiminin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması çalışmalarını memnuniyetle karşılamaktayız.

Saygıdeğer arkadaşlarım, sözlerimin başında belirttiğim Parti programımızda belirtildiği gibi, çocuklarımızın sosyal bir varlık olmaya başladığı okul öncesi eğitimden, ilköğretim okulları, ortaöğretim, anadolu liseleri, meslekî ve teknik liseler, kız meslek liseleri, ticaret turizm liseleri, imam hatip okulları ve ayrıca yurt dışından kesin dönüş yapmış olan işçi çocuklarımız için anadolu liseleriyle ilgili rakamlarla sizleri meşgul etmek istemiyorum. İstatistiklere bakıldığı takdirde 1983 ve 1988 arası ile 1983 tarihinden evvel yapılan hizmetlerin mukayesesinde, iktidarımızın millî eğitim davasına bakış açısı da çıkmaktadır. Bu bakış açısında fiziksel yapılaşma bir yana -her zaman imkân doğabilir- gençlerimize millî şuur kazandırılması vardır. Bu bakış açısında millî, manevî ve kültürel değerleri öğrenme vardır. Bu bakış açısında Atatürk ilke ve inkılaplarını bilme vardır. Bu bakış açısında geçmişini bilerek geleceğe yönelme vardır. Bu bakış açısında çağdaşlık vardır.

Saygıdeğer arkadaşlarım, millî eğitimin okul içi meselelerini böyle kısaca anlattıktan sonra, biraz da reform niteliğinde yapılan çıraklık ve yaygın eğitimden bahsetmek istiyorum. Bilindiği gibi 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu eğitim sistemimizi örgün ve yaygın eğitim olmak üzere iki ana bölüme ayırmıştır. Ben konuşmamı daha ziyade yaygın eğitim üzerinde yoğunlaştıracağım.

Millî Eğitim Temel Kanununun ruhuna uygun olarak özelliği itibariyle yaygın eğitimin bir çeşidi olan çıraklık eğitimi ile yaygın eğitimin birlikte ele alınması ve hizmetlerin bir müdürlükte toplanması isabetli olmuştur. Bu isabetli karar ile vasıflı insangücü yetiştirmede çıraklık ve yaygın eğitim sistemlerine önem verilmesi, söz konusu hizmetlerde önemli gelişmeler sağlamıştır ve sağlayacaktır. 1977 yılında çıkartılan 2089 sayılı Çırak, Kalfa ve Ustalık Kanunu uygulamalarına ancak 1979-1980 öğretim yılında geçilmiş; miktar olarak da 47 çırak bu işe başlamıştır. Sadece 1985 ve 1986 Öğretim Yılında bu sayı 13 186'ya çıkmıştır. Bu kanunun uygulamasında karşılaşılan güçlükler de dikkate alınarak hazırlanan 3308 sayılı Çıraklık ve Meslekî Eğitim Kanunu 1986 yılında yürürlüğe girmiş, kısa zamanda büyük gelişmeler kaydedilmiştir. Çırak sayısı 1986 ve 1987 öğretim yılında 83 600'e ulaşmıştır. 1987 ve 1988 öğretim yılında bu sayı 128 bin küsura ulaşmıştır. Demek ki, tatbikattaki yapılan aksamaların giderilmesi ve okul dışı eğitime iktidarımızın vermiş olduğu önem burada rakamlarla gayet açık olarak görülmektedir.

Çıraklık eğitiminin uygulandığı il sayısı 56'ya, meslek sayısı 50'ye yükselmiştir. Bu öğretim yılında çırak sayısının da 200 bine ulaşacağı tahmin edilmektedir.

Bu arada da bir temennimiz olacak Sayın Bakanımızdan; fevkalade yürüyen bu çıraklık eğitim merkezlerinin yanında, bu gençler için öğrenci yurtlarının yapımına önem verilmesi de lazımdır. Sayın Bakanımızın bu konudaki gayretlerinin esnaf ve sanatkârlar tarafından da hem maddî, hem manevî şekilde destekleneceği inancındayız.

3308 sayılı Çıraklık ve Meslekî Eğitim Kanununun geçici 1 ve 2 nci maddelerine göre, kanunun uygulamaya konulduğu tarihte, işyeri sahibi olan ustalara, yine imtihansız ustalık belgesi verilmiştir. Ancak, bu haktan faydalanmak için üç ay içerisinde müracaat etme şartı aranmış; müracaat etmeyenlerin hakları kaybolma-

ması için, yeni bir kanun teklifi yakında komisyonda görüşülecektir; bunların da hakları zayi olmayacaktır.

1987-1988 öğretim yılında, halk eğitim merkezlerinde açılan meslekî ve teknik eğitim kurslarına 600 bin kişi, sosyal ve kültürel kurslara da 389 bin kursiyer katılmıştır. Son dört yıl içerisinde eğitim merkezlerinde açılan meslek kurslarına katılanların sayısında yüzde 56 küsur bir artış olmuştur.

Halk eğitim merkezlerinde açılan diğer meslek kursları, doğrudan istihdama yönelik olanlara yönelmektedir. Halıcılık, kilimcilik gibi, insanların kendi evlerinde üretim yapabilecekleri meslek alanlarına öncelik verilmiştir. Bunun sonucu olarak da, 1987-1988 öğretim yılında halıcılık ve kilimcilik kurslarına katılanların sayısı, bir önceki yıla oranla yüzde 40 artış göstererek, 31 bine yükselmiştir.

Saygıdeğer arkadaşlarım, özellikle halk eğitim merkezlerinde açılan bazı meslek kurslarına temas etmek istiyorum. Özellikle küçük yerleşim birimlerinde ihtiyaç duyulan su tesisatçısı, elektrik tesisatçısı, ev aletleri tamircisi gibi -ki, bunlar hücra kazalarda çok önemli meselelerdir- yetişmiş insan gücüne ihtiyaç vardır ve bunların sayısı da azdır. Bu ihtiyaçların karşılanması için her yerleşim biriminde bu çeşit kursların açılması hem mümkün değil, hem de gereksizdir. Bunun için belediyelerle işbirliği yapılarak, yatılı halk eğitim kurslarının açılmasında da fayda mülahaza etmekteyiz. Bu kursların, küçük yerleşim birim merkezlerinde yaşamakta olup, ihtiyaç duyulan meslek alanlarında yetişmek isteyen gençler için çok önemli bir gelişme olacağı kanaatini taşıyoruz.

Biraz evvel, okuma yazma faaliyetlerinde gösterilen başarılı çalışmaları arkadaşım izah etti. Bazı kesimlerde halk eğitim merkezlerinde açılan okuma yazma oranları, Devlet İstatistik Enstitüsünün 1985 verilerine göre yüzde 90'ın üzerindedir.

Muhterem arkadaşlarım, bütün bu yaygın eğitim faaliyetlerini kadrolu ve kadrosuz elemanlarla yürütmekteyiz. Bizde de aynıdır. Halk eğitim merkezlerinde kadrolu öğretmenlerin yaklaşık, on katı, diyelim, 30 bin dolayında personel, kadrosuz usta öğretici olarak çalışmaktadır. Yaygın eğitimin birçok alanda süreklilik arz etmemesi ve sürekli yeni alanlara ihtiyaç duyulması, kadrolu elemanların verimli bir şekilde değerlendirilmesine imkân tanımamaktadır. Kadrosuz usta öğrencilere ihtiyaç duyulan alanlarda, yerlerde, geçici olarak görevlendirilmekte ve bunlardan netice almaktayız. Burada, yine Sayın Bakanımızdan istirham ediyoruz, bu fevkalade olaylarda, çırak yetiştirme meselelerinde, ücret statülerinde bir miktar artış olursa, usta öğretmen vasfına kavuşan öğretmenlerde de, ustalarda da ihtiyacın giderileceği inancındayız.

Çıraklık Eğitim Merkezinde öğretmen sıkıntısı bu yüzden vardır. Ücret normale geldiği takdirde, bu sıkıntı da giderilecektir.

Yine, meslek liselerinde kendi branşlarında meslek yüksekokulunu bitirenlere, Çıraklık Eğitim Merkezlerinde öğretmenlik vermekteyiz. Bu gençler de, istihdama yönelik eleman yetiştirmektedirler. Bu arada bunların da ücret statülerinde bir değişiklik yaparlarsa, bu arkadaşlarımız da bu işlere daha fazla sarılacaklar, dolayısıyla daha fazla çırak ve eğitici yetişme imkânı olacaktır.

Tahmin ederim, genel olarak okul, okul içi eğitim ile ilgili meselelerimizi anlatmış olduk.

Bu arada, genelde bir problemimiz, -bütün bunları yaparken, okullarımızı an-

latıyoruz, çıraklık eğitimini anlatıyoruz, halk eğitim merkezlerini anlatıyoruz- bir yerde olan noksanlığımız var, onun da giderileceği inancındayız. Bu noksanlığımız da, öğretmen açığı meselesidir. Bu bir gerçektir. Millî eğitim davası gerçektir, plomiğe gelmez. Ancak, tabiî bu, bazı illerde yeni yapılan tayinlerle de giderilmeye çalışılmaktadır. Bazı öğretmen adaylarımız tayin edildikleri yerlere gitmemektedirler, bu şekilde açıklar doğmaktadır. Tahmin ediyorum; yeni yapılan imtihanlar sonucunda, yeni atamalarla, kısa zamanda öğretmen açığının giderileceği inancındayız.

Ayrıca, 3358 sayılı Kanunla 1111 sayılı Kanuna eklenen ek 4 üncü maddeyle ve 1076 sayılı Kanuna eklenen ek 7 nci maddeyle, öğretmen olma şartlarını taşıyan temel askerlik eğitimlerini müteakip Bakanlığımız kadrosuna verilecek askerlerle de, bu kadro açığının bir nebze giderileceği inancındayız. Bu fevkalade değişiklik için de Sayın Bakanımıza ve Millî Savunma Bakanımıza teşekkür ederiz.

Saygıdeğer arkadaşlarım, genel olarak -yaktin müsaade ettiği nispette- millî eğitim davamızı anlattık. 1989 Millî Eğitim bütçesinin vatanımıza, millî eğitimimize, eğitim camiamıza ve öğretmenlerimize hayırlı olmasını diler, grubum adına saygılarımı sunarım. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederiz Sayın Arvasi.

Anavatan Partisi Grubu adına, Sayın İsmail Dayı; buyurun efendim. (ANAP sıralarından alkışlar)

ANAP GRUBU ADINA İSMAİL DAYI (Balıkesir) — Sayın Başkan, Yüce Meclisin saygıdeğer üyeleri; 1989 yılı Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı bütçesi üzerinde Anavatan Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle, hepinizi, grubum ve şahsım adına saygıyla selamlıyorum.

Sayın milletvekilleri, bir milleti maziden geleceğe götürecek olan, onun nesilleri, evlatlarıdır. Var olmak, benliğini muhafaza etmek; dünya milletleri arasındaki üstün seviyeyi yakalamak; ahlaken, ilmen ve ruhen iyi gençler yetiştirmekle mümkündür. Nitekim bunu idrak eden milletler de, tarihin başlangıcından beri bu hususa önem vermişlerdir.

Yüce Türk Milleti, bilinen tarihi boyunca yıllardan beri gençlerini o gün için değil, gelecek için yetiştirmeye gayret etmiştir. İlim öğrenmeyi ibadet sayan, "Ya öğreten ol, ya öğrenen, ya da dinleyen ol" düşüncesini özünde yaşayan yüce Türk Milleti, eğitim müesseselerine daima önem vermiştir. Bildiğimiz kadarıyla ve bugün bize miras kalan eserlerden anladığımıza göre, Türk hakanları ilim adamına en yüksek payeyi vermiş, onu yanından ayırmamış ve onunla istişare etmeyi daima bir görev bilmiştir. Bu sayededir ki, yüzyıllar içinde milletimiz arasından yetişen pek çok buluş sahibi ve ilim adamı, asırlar içinde yalnız kendi milletini değil, dünya milletlerini de aydınlatmışlardır.

Yavuz Sultan Selim'in, Mısır'ı fetihten dönerken, yanında beraber at üstünde giden hocası İbni Kemal'in atının ayağından sıçrayan çamur üzerine, herkesin sinirleneceğini beklediği bir anda, Koca Yavuz atından inmiş "Hocamın atının ayağından çamur sıçrayan bu elbise, vefat ettikten sonra tabutumun üzerine örtülsün; belki onun şefaati bana yardımcı olur" demiştir. Bu, Türk Milletinin ve onu yönetenlerin ilim adamlarına verdiği önemin çok tipik bir örneğidir.

Diğer konuşmacı arkadaşlarımız, Millî Eğitim bütçesinin tümü üzerinde, ilk ve ortaöğretim konularında Anavatan Par-

tisi Grubunun görüşlerini sundular. Ben sizlere yükseköğrenim konusundaki görüşlerimizi arz etmeye çalışacağım. Milletlerin yükseliş devirlerinde eğitim müesseseleri ve yetiştirdiği gençleri de vasıflı olmuşlardır. Nitekim Selçuklular öncesi ve Selçuklular döneminde, devletin gelişmesiyle birlikte, bugünkü üniversite manasında kuruluşların da, gençlerimizin eğitimine açıldığını görüyoruz. Bunun örneklerini Konya'da, Kayseri'de ve daha birçok ilimizde görmek mümkündür. Bugün üniversitemizin 500 yıl önce kuruluşunu, Fatih'in İstanbul'u fethetmesinden sonra, İstanbul Fatih Camii etrafında -halen öğrenci yurtları olarak kullanılan- medreselerle kanıtlıyoruz. Ecdadımız, ilim adamına ve özgürlüğüne öylesine değer vermiştir ki, Fatih Sultan Mehmet, kurmuş olduğu bu medresede bir oda talep ettiğinde, oranın yöneticileri "Konulmuş olan şartlara uyarak imtihana girer ve kazandığı takdirde bir odaya kavuşur" demişlerdir.

Yukarıda da arz ettiğim gibi, devletin yükseliş dönemlerinde, ciddî yüksek tahsil eğitimi yapılmış, gerilemeye başladığımız dönemlerde, özellikle 19 uncu Asrın ikinci yarısında üniversitelere ilim değil, siyaset hâkim olmaya başlamıştır. Bunun neticesi olarak, yetişen insanlar seviyesinde de maalesef düşüş olmuştur.

Yaklaşık yirmi yıla yakın geçirdiği savaşlar sonucu, Kurtuluş Savaşımızı müteakip İstanbul Darülfünunu yaralı olarak ayakta kalabilmiştir. 1933 yılına kadar öğretimini sürdüren İstanbul Darülfünunu, Türkiye Büyük Millet Meclisinin kabul ettiği 2252 sayılı Kanun ile kaldırılmış ve yerine, 1 Ağustos 1933 tarihinden itibaren "İstanbul Üniversitesi" adıyla, yeni bir yükseköğretim kurumu hizmete devam etmiştir. 1946 yılına kadar bu kuruluşlar, Türk üniversitelerinin gelişmesinde ana kaynak olmuş, İstanbul Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi ve Ankara Üniversitesi bu arada daha da gelişmiştir.

İstanbul Üniversitesi bünyesinde, evvelce yetişen ilim adamlarımıza, Hitler Almanyasından kaçıp Türkiye'ye gelen çok değerli alimlerin de büyük katkısı olmuştur. 1 Ağustos 1933'den itibaren üniversite bünyesinde disiplin sağlanmış, üniversite idaresi bir rektöre verilmiş ve rektörün atanması da Millî Eğitim Bakanlığının tavsiyesi üzerine Cumhurbaşkanı tarafından yapılmıştır. Dekanlar da, rektörün tavsiyesi üzerine, Millî Eğitim Bakanınca atanmış ve disiplinli bir dönem başlamıştır. Profesör atamaları da, fakülte meclisi tarafından gösterilen adaylar arasından, rektörün görüşü de alınarak, Millî Eğitim Bakanınca yerine getirilmitir. Bugün pek çok Batı ülkesinde devam etmekte olan bu sistem, 55 yıl önce ülkemizde yürürlüğe konulmuştur.

Yukarıda da bahsettiğim gibi, İstanbul Darülfünunundan İstanbul Üniversitesine geçildiği bu dönemlerde, geçmişte yetişmiş olan pek çok değerli hocalarımızdan rahmetli Ordinaryüs Profesör Ebul Ulâmardinî'leri, Ordinaryüs Profesör Akil Muhtar Özden'leri, Ordinaryüs Profesör Neşet Ömer'leri, Ordinaryüs Profesör Mazhar Osman Uzman'ları, Ordinaryüs Profesör Fahrettin Fındıkoğlu'nu ve daha nice Türk profesörleri yanında, bu millete âdeta kendini adamış olan birçok değerli yabancı ilim adamını burada minnetle anmak benim görevimdir. Onlardan, Profesör Nöymark'ı, Profesör Hirş'i, Profesör Hügobravm'ı, Profesör Kurtzüber'i, Profesör Havroviç'i, Profesör Kurtkozvik'i, Profesör Frank'ı, Profesör Şvarz'ı ve daha nicelerini hepiniz hatırlarsınız. Bunlar, öylesine Türk Milletine ve öğrencisine kendilerini vermişlerdir ki, ikisi hocam olan bu zevattan, Profesör Frank ve

Profesör Kurtkozvik, vefatlarından sonra İstanbul'da Rumelihisarı'ndaki Müslüman mezarlığına gömülmelerini vasiyet etmişler ve öğrencileri kendilerini oraya defnetmişlerdir.

1946 yılına gelindiğinde, üniversite sisteminde 4936 sayılı Yasayla yeniden bir değişiklik yapılmıştır. 1960'a kadar ve 1960'tan sonra da 115 ve 119 sayılı kanunlarla yönlendirilmeye çalışılan üniversitelere özerklik getirilmeye gayret edilmiştir. 1946'dan sonra üniversite yavaş yavaş milletten kopmuş, âdeta kapalı duvarlar arasına çekilmiştir. 1981'lere gelinceye kadar, aslında özerklik tanınmak için yapılan değişiklik, gide gide öğretim üyelerinin, öğretim görevlilerinin, hatta, öğrencilerin dokunulmazlığı şeklinde tezahür etmiştir. Milletten kopma, milletine yabancı ve millete rağmen üniversite olamayacağı için, bilahara 1960'tan sonra üniversite mefhumunda, Türk Milletinin gözünde tereddüt meydana gelmiştir.

1946 yılına kadar 3 üniversite olan Türkiye'de -ki, bunların ikisi İstanbul'da, birisi Ankara'da idi- 5 yeni üniversitenin kurulmasıyla, 8 üniversite oluşmuştur. İlk defa üniversite bulunan şehirlerimize -İstanbul ve Ankara'dan sonra- İzmir, Erzurum ve Trabzon illeri de eklenmiştir. Bu üniversitelerin bazılarının, halkımızın meselelerine yönelik çalışmaları ve değerli araştırmaları olmuştur.

Çare arayan ve çareyi ilimde bulmaya çalışan bu müstesna çalışmaları, şükranla karşılamayı görev sayıyorum. 1971 yılından 1978 dönemine kadar 11 yeni üniversite kurularak, üniversitelerimiz 19'a çıkarılmıştır. Ancak, üniversite sayısı artmasına rağmen, öğrenci sayısında bir artış olmamıştır.

1975 yılında 49 542 öğrenci yükseköğrenime devam ederken, 1980'e gelindiğinde bu rakam 41 574'e düşmüştür. Halbuki yeni üniversiteler, yeni fakülteler, yeni laboratuvar ve sınıflar açılmış olmasına rağmen, alınan öğrenci sayısında büyük bir düşüş görülmüştür. 1975 yılında yükseköğrenim çağında 3 530 244 genç varken ve 1980'de bu rakam 4 049 679'a yükselmesine rağmen, öğrenim, yukarıdaki rakamlarla ters düşmüştür. 1960 yılından beri uygulamaya konulan beş yıllık kalkınma planlarına uyulmadığı ve yükseköğrenim çağındaki gençlerin ancak yüzde 6'sının ilgili fakülte ve yüksekokullara alınabildiği görülmektedir. Bunun en tipik örneği tıp fakültelerinde görülmüştür. Devlet Planlama Teşkilatı, on yıl içinde, Türkiye'nin ihtiyacı kadar hekimin yetiştirilebilmesi için, belirli rakamlar tavsiye etmesine rağmen, alınan öğrenci sayısı ve mezun doktor adedinde çok büyük bir düşüş görülmüştür. 19 uncu Asrın sonlarındaki gibi, 1970 ve 1980'li yıllara gelirken, Türk üniversitesi büyük bir sarsıntı geçirmiştir. 19 uncu asrın sonlarında, askere gitmek istemeyen, imtihanların kalkmasını isteyen, senaryolara benzer olaylar, 1960 sonrası üniversitesinde de -maalesef 27 Mayıs 1960'tan sonra- benzer olaylar yaşanmıştır.

27 Mayıs 1960 sonrası, İstanbul Üniversitesi Tarih Profesörü Ordinaryus Profesör Mükrümin Halil Yınanç Hocanın, dershaneyi basıp, karnelerini imzalatmak isteyen gençlerin baskısı sonucu orada kalp krizi geçirip, bilahara vefat etmiş olması bunun en tipik örneğidir. 1980'lere gelinceye kadar, özellikle 1960'ta çıkarılan yasalarla, üniversite -yukarıda da bahsettiğimiz gibi- milleti seven, milletin umut bağladığı bir kuruluş olmaktan çıkmış, korkulan bir yer haline gelmiştir.

12 Eylül öncesi üniversitelerimizi hepimiz hatırlıyoruz. Geleceğimizin ümidi, göz nurumuz, vatanımızı emanet edeceğimiz gençler yer yer anarşinin pençesine

kapılmışlardır. Onlardan kurtulabilenler, kendisini bu sele kaptırmayanlar ve bugün tekrar o acılı günleri nefsinde tashih ederek yaşayanlar bahtiyar kimselerdir.

Devletimiz ve onun hükümetleri, gençlerimizi en iyi şekilde yetiştirecek müesseselerin kurulmasında her zaman fedekârlık etmiştir. Çünkü, onlar ne kadar iyi yetişirlerse, geleceğimizin de o kadar sağlam olacağını hepimiz biliyoruz; ancak, üzülerek söylemek gerekir ki, 1980'lere gelindiğinde, okullaşma çağına gelen gencin yüzde 6'sını kabul edebilen bir üniversite, maalesef yeterli değil, yeterli olmaktan çok uzaktır. Bugün sayısı 30'a varan üniversitelerimizde okullaşma oranının yüzde 10,9 olması da maalesef yeterli değildir.

Sayın Başkan, Yüce Meclisin saygıdeğer üyeleri; Kasım 1981'den beri, üniversitelerimizin Yükseköğretim Kurulu tarafından yönetildiğini biliyoruz. YÖK kuruluncaya kadar 19 olan üniversite sayısı; 28'i resmî, 2'si özel olmak üzere, 30'a yükselmiştir. YÖK'ün kurulmasıyla üniversitelerimize, öğrenim elemanları ve öğrenciler açısından, disiplin gelmiştir; bütün üniversiteler arasında koordinasyon sağlanmıştır. Evvelce başlatılan üniversitelerin belirli illerin dışına yayılmasına devam edilmiş ve bugün yüksekokulu olmayan hiçbir il kalmamıştır; hatta 22 ilçemizde de yüksekokul vardır. Bunlar sevinilecek hadiselerdir. Eğitimin halkın ayağına gitmesi, Anadolu'nun pek çok yerinde üniversite ve yüksekokul açılması oralardaki insanlarımıza fırsat eşitliği sağlamıştır. Gerçi bütün üniversiteler, öğretim üyesi, öğretim elemanları bakımından, eşit şartlara sahip değillerdir. Büyük şehirlerimizde gelişen üniversitelerimizin öğretim elemanlarını, yeni açılan üniversitelere göndermek -bir nevi rotasyon uygulaması- kolay olmamıştır; ancak, her yeninin başlangıçta birçok sıkıntıları ve eksiklikleri vardır. Bugün YÖK'e sağlanan imkânlarla, 1982'den bu yana, birçok gence öğrenim fırsatı sağlanmış; yüksek nitelikte öğretim elemanı yetiştirmek için tedbirler alınmış; gerek yurt içinde, gerekse yurt dışında, gelişmiş dünya üniversitelerinde, master, doktora ve araştırma yapmaları için, büyük manada maddî fedakârlıklardan çekinilmemiştir. Bugün, arzu edilen noktaya geldiğimizi söylemek mümkün değildir. Yurt içinde ve yurt dışında yüzlerce öğretim elemanı yetiştirilerek, özellikle Anadolu'ya dağılan üniversite ve yüksekokullara gönderilme işlemi süratle yapılmalı ve aradaki bu açık kapanmalıdır.

Sayın milletvekilleri, huzurlarınıza yüzde 55 artırılarak getirilen 1989 yılı YÖK bütçesi, kanaatimce, önümüzdeki yıllar daha da takviye edilecektir. Yukarıda bahsettiğim gibi, okutanına ve okuyanına disiplin getiren Millî Güvenlik Konseyi dönemi ve beş yıldır Anavatan İktidarının sağladığı huzur ortamı, üniversitelerde aranan bir hasletti. Bunun devamını sağlamak hepimizin görevi olmalıdır. Huzur olmayan yerde ve disiplin olmayan yerde ilim olmaz. İlim, bizzatihi disiplinli bir çalışma ile doğar. Alimlerin nasıl yetiştiklerini, gerek milletimizden, gerek dünya milletlerinden pek çok örneği hepimiz biliyoruz. Öğrenciliğin de hür bir öğrenim ortamı içinde, bir günü bir gününe eşit olmayan bir şekilde yapılması ve öğrencilerimizin, her gün yeni bilgiler öğrenerek kendisini yetiştirenleri müspet manada geçmesi, özlenen durum, hepimizin arzusudur.

Vaktiyle üniversiteler ayrı, akademiler ayrı, yüksekokullar ayrı yönetilirdi. Yükseköğrenim, çok başlı bir kartal gibiydi. Bugün ise, münferit bazı olayların dışında, üniversitelerimizde huzur ortamı sağlanmıştır ve bunun devamı da, biraz evvel arz ettiğim gibi, hepimizin arzusudur.

Sayın Başkan, Yüce Meclisin saygıdeğer üyeleri; Amerika'yı yeniden keşfetmeye gerek yoktur. Tarihimizdeki güzel örnekleri ve dünyada uygulanan, milletleri başarıya götüren sistemleri tatbik etmek zorundayız. 1933'te yakaladığımız başarılı sistemi sonraları terk etmişiz. 1980'lerde tekrar onu yakalamaya gayret ettik. Başarılı olan ara dönemdeki üniversitelerimizden, Orta Doğu Teknik Üniversitesini bir mütevelli heyet yönetiyordu ve yine başarılı olan bazı üniversitelerimize özel imkânlar sağlanmıştı. Bugün, Anadolu'da başarı grafiği artan üniversitelerimize, halkımızın da katkısı büyük olmuştur. 1988-1989 ders yılında, 393 508'i örgün öğretim kurumlarında olmak üzere, toplam öğrenci sayısı 553 508'dir. Bu rakamın, öğrenim görmek için bekleyen gençlerimizin, ancak yüzde 11'ine yakın bir kısmını oluşturduğunu yukarıda arz ettik. Tabiî, birçok milletlerde, bu rakam, bu nispet çok yüksektir. Hatta, az gelişmiş ülkelerin birçoklarında, yüzde 20'nin üzerinde ve gelişmiş ülkelerde, yüzde 30-40'lar yüzde 50'ler nispetindedir. Ümit ediyoruz ki, gelecek yıllarda, hükümetlerimizin aldığı tedbirlerle, üniversite kapısına gelen bütün gençlerimize ve insanlarımıza öğrenim imkânı sağlamak mümkün olacaktır.

Sayın milletvekilleri, gelişen dünya milletlerinde, özellikle Japonya'nın gelişmesinde, üniversitelerin rolü büyük olmuştur. Bugün, yanılmıyorsam, Japonya'da 120'nin üzerinde üniversite vardır. Ülkemizde de, hızla üniversiteleşme olayı kaçınılmaz bir hadisedir; çünkü, öğrenim çağına gelmiş gençlerin, okutulmaması, önce onların öğrenme haklarına ve yasalarımıza aykırıdır. İşte, bunu sağlamak için, Hükümetimiz, beş yıllık iktidarımız döneminde büyük gayretler sarf etmiştir. Özellikle meslek sahibi olacak ve okuduğu fakülte veya yüksekokulu bitiren gençlerimizin, öğrendiklerini tatbik edebilen, iyi yetişmiş gençler olmasına gayret etmiştir. Bugün, yurt sathına yayılmış 200 fakülte, 110 enstitü ve 159 yüksekokulda okuyan gençlerimizin, nazarî bilgiler kadar, tatbikî, amelî bilgilere sahip olmasına da itina gösterilmektedir.

Değerli milletvekilleri, yükseköğrenime devam eden gençlerimize, YÖK bütçesi dışında, büyük imkânlar sağlanmıştır. Bir taraftan sosyal tesisler ve spor tesisleri yurt sathına yayılırken, bir taraftan da, gençlerimiz, spor sahalarına çekilmeye gayret edilmektedir. İki yıl öncesine kadar, 49 bin öğrenciye yatak sağlanabilmişken, Anavatan İktidarı bunu bir misli katlamış ve 100 binin üzerinde öğrenciye, yurtlarda barınma imkânı sağlamıştır; ancak, bütün gençlerimizin, üniversitede okuyan kız ve erkek öğrencilerimizin, huzur ortamında okuyabilmeleri için, devlet yurtlarında kalma ihtiyaçları vardır. Hükümetimiz 1992'ye kadar bütün öğrencilerin kalabilecekleri yatak sayısını sağlamayı planlamıştır. Gönlüm, bu tarihin daha öne çekilmesi yolunda dilekte bulunmaktadır.

Bildiğiniz gibi, üniversitelerimizde az bir ücretle öğle yemekleri verilmektedir.

İsteyen her öğrenciye burs verebilecek hale gelmiş bulunuyoruz.

Ayrıca, parasız sabah kahvaltılarının da başlatıldığını hepimiz biliyoruz.

Bütün bu yapılanlara rağmen, daha da yapılacak hizmetler şüphesiz ki vardır.

Sayın Başkan, Yüce Meclisin saygıdeğer üyeleri; her yıl üniversite kapısına müracaat eden yarım milyonu aşkın gencimizin, ancak 150 binini alabiliyoruz. Bunu gören iktidarımız, kendi imkânları ve dünya bankasıyla kurduğu ilişkiler sonucu, gençlerimizin bir an önce eğitime tabi tutulmaları yolunda tedbirler almaya devam etmektedir. Kanaatimizce Tür-

kiye'nin geleceği ve gençlerimizin bir meslek sahibi olmaları da, süratle açılacak meslekî ve teknik eğitim fakülteleri ve yüksekokullarıyla mümkün olacaktır. Yeni yükseköğrenim ana planı çalışmaları doğrultusunda, bu yolda hedefler gözetlenmiş ve ona uyulmaya gayret edilmektedir. Bir taraftan öğretim elemanı yetiştirirken, yurt içi ve yurt dışında öğretim elemanlarının tecrübelerinin artırılması yolunda çalışmalar hızla devam ederken, araştırma ve yayın faaliyetlerine de hız verilmiştir. Anavatan İktidarı döneminde, tatbikine geçilen yaygın eğitim faaliyetleri sayesinde, yüzbinlerce insanımız mesleklerinden ve çalışmalarından ayrılmadan yüksek tahsil imkânı bulmaktadırlar. Bu gençler arasında başarı oranı gittikce yükselmektedir. Ayrıca, 120 bini aşkın ilkokul öğretmeninin de, önlisans diploması sahibi olmaları yolunda büyük mesafeler kat edilmiştir. Bir taraftan öğretmenliğini sürdürürken, bir taraftan da yüksekokula devam edip diplomasını alan öğretmenlerimizden, bu öğrenim yılı başında pek çok atamalar yapılmıştır.

Yüce Meclisin saygıdeğer üyeleri, Yüksek Öğretim Kurulunun şüphesiz ki aksayan tarafları vardır. Aradan geçen 7 yıl içinde, nitekim, 2547 sayılı yasada zaman zaman değişiklikler yapılmıştır. İleride de ihtiyaç duyulacak konularda yasalar yapılacağı kanaatini muhafaza ediyorum. Ancak, lisans öğreniminde, öğretim elemanlarının, öğrencilerinin devam ve disiplininde imtihan şartlarındaki getirilecek gevşemeler kaliteyi derhal düşürecektir. YÖK bir manada 1980 öncesi geçen sıkıntılı yılların fazla tedbirli olma havasını üzerinde taşımaktadır. Anayasamız ve yasalarımız bu konuda Sayın Cumhurbaşkanımıza fazla yetkiler vermiştir; ancak, geçtiğimiz yıla kadar idarede tamamen bağımsız olan YÖK, şimdi dışarıdan atanan idareci ve müşavirler sayesinde bütçe kontrolü ve idareye katılma mesuliyetini genişletmiş bulunmaktadır.

Sayın milletvekilleri, Türk gencinin okuyabilmesi için, özellikle üniversite çağına gelmiş gençlerimizin okuyabilmeleri için, devletçe fedakârlığın ve büyük gayretlerin yapılması yanında -YÖK'ün koordinasyonu bırakmaması şartıyla- özel üniversitelere de imkân verilmelidir. Bütün üniversitelerde ilmî kalitenin yükselmesi, disiplin, gayret ve maddî imkâna bağlıdır. Maddî imkânı olan şahısların veya vakıfların üniversiteler kurması, bir grup gence tahsil imkânı getirecektir. Oralarda kalitenin esas alınması ve şartların devlet üniversitelerinden aşağı olmaması hususuna dikkat etmek gerekir. Bu manada kurulmuş olan Bilkent Üniversitesi ümit vericidir. Bu sene kurulmuş olan ikinci vakıf üniversitesi, yani Bezmîâlem Üniversitesinin de tarihine ve onu doğuran vasata yakışır bir şekilde gelişeceği kanaatindeyim.

Sayın milletvekilleri, Yüksek Öğretim Kurulu bütçesi üzerinde ve yükseköğretim kurumlarıyla birlikte, yükseköğretim gençliğinin yetişmesi konusunda, bana ayrılan süre içinde, düşüncelerimi arz etmeye çalıştım. Ümit ediyorum ki, gelişen üniversitelerimiz yurdumuzun daha pek çok köşesine dağılıp kurulacak; oralarda görev yapacak olan öğretim elemanına özendirici tedbirler getirilecektir. Bu yeni kurulacak üniversiteler aşamasında, yaklaşık 20 yıldır hazırladığı kampusuyla, 2 fakülte, 2 yüksekokuluyla ve pek çok kurulmuş üniversitelerden fazla (5 bine yakın) öğrencisi mevcut olan ilimiz Balıkesir'de üniversitenin kurulması, ümit ediyorum ki, bizim de görebileceğimiz bir gayret içinde olacaktır.

XVII. Dönem milletvekili olarak, Balıkesir'de üniversite kurulması yolundaki gayretlerime, bu dönemde de devam

edeceğimi, bir cümle ile söylememe lütfen müsaade ediniz.

Beni sabırla dinlediğiniz için, size ve Yüce Meclise saygılar sunuyor, 1989 malî yılı Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı bütçesinin milletimize, gençlerimize, devletimize ve hepimize hayırlı, uğurlu olmasına diliyorum. (ANAP ve DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederiz Sayın Dayı.

Anavatan Partisi Grubu adına, Sayın Yılmaz Sanioğlu; buyurun efendim. (ANAP sıralarından alkışlar)

ANAP GRUBU ADINA YILMAZ SANİOĞLU (Ordu) — Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; görüşülmekte olan Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı bütçesinin Beden Terbiyesi Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü bütçesi hakkında, Anavatan Partisi Grubu ve şahsım adına söz almış bulunuyorum. Bu duygularla hepinizi en derin sevgi ve saygılarımla selamlıyorum.

Sözlerime, Büyük Atatürk'ün bir ifadesiyle başlamak istiyorum : Bakınız Atatürk ne diyor : "Dünyada spor hayatı, spor âlemi çok önemlidir. Bu kadar önemli olan spor hayatı, bizim için daha önemlidir."

Değerli milletvekilleri, biz de aynı duygular içinde "Spor çok önemlidir" diyoruz. Çünkü, kafası müspet ilimlerle, kalbi iman ve sevgiyle dolu, vücudu sağlam, barışçı bir gençlik yetiştirebilmek için, en sağlıklı yolun spor olduğuna inanıyor ve fethe açılan surların önünde sabahlayan gençler gibi, uzaya açılan yolun kapısı önünde, imanlı, inançlı, çağdaş gençleri görmek istiyoruz.

Bu nedenle, gençlerimize, ileri ülkelerin kendi gençliğine sağladığı çağdaş imkânları ve manevî değerleri sağlamaya mecburuz.

Saygıdeğer milletvekilleri, bilindiği gibi, ülkemizde, spor faaliyetlerini yürütmekle yükümlü bulunan Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü, Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı olarak icraat yapmaktadır. Çok önemli olan bu genel müdürlüğümüzün tanıtılmasını ve tarihçesini size anlatmakta yarar görüyorum.

Maddî ve manevî varlığımıza yeniden hayatiyet veren istiklal mücadelesi ve bunu müteakip, halkın yüce iradesi ve Atatürk'ün önderliğinde kurulan Cumhuriyet idaresi, spor işlerine de yeni bir düzen getirmek istiyor ve 14 Temmuz 1922 tarihinde 16 kulübü bir araya getirerek "Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakını" himayesine alıyor ve bu cemiyetin hami başkanlığını da Yüce Atatürk üstleniyor. Yüce Atamızın spora vermiş olduğu önem ve değeri burada bir kez daha görüyoruz.

1923 yılından 1936 yılına kadar süren hayatında İdman Cemiyetleri İttifakı, 40 bin lira ile başlayıp, 203 bin liraya kadar yükselen devlet yardımı görüyor. Daha sonra, 1936 yılı büyük konferansında alınan bir kararla partiye bağlanıyor ve adı Türk Spor Kurumu olarak değiştiriliyor, merkezi de İstanbul'dan, Ankara'ya alınıyor.

Sporumuzun yurt sathında yayılmasını, öğretici elemanların yetiştirilmesini, spor sahaları gibi önemli konuların, günün imkânları dahilinde müspet şekilde geliştirilmesini ve gerçekleştirilmesini sağlamak suretiyle çok hayırlı hizmetler veriyor. Her gün sayısı artmakta olan kulüplerin, çeşitli spor dallarındaki organizasyonlarını, tesis meselelerini, eğiticilerin yetiştirilmesi ve finans zorlukları gibi çok büyük sorunlarla karşı karşıya bulunan "Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakının" yöneticilerinin dileklerini haklı bulan Yüce Meclis, bu Cemiyeti devlet çatısı altına almaya karar veriyor ve 29 Haziran 1938 ta-

rihinde 3530 sayılı Yasayı çıkartmak suretiyle, Başbakanlığa bağlı olarak Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğünü kuruyor. Bu umum müdürlük, eğiticilerin yetiştirilmesi, büyük gençlik kesiminin okullarda bulunması açısından 29.5.1942 tarihinde çıkartılan 4235 sayılı Yasa ile Millî Eğitim Bakanlığına bağlanıyor. Daha sonra 1960 yılında yeniden Başbakanlığa bağlanan umum müdürlük, 8 Kasım 1969 tarihinde Gençlik ve Spor Bakanlığının kurulması üzerine 6 Şubat 1970 tarih, 3-707 sayılı Cumhurbaşkanlığı tezkeresi ile Gençlik ve Spor Bakanlığına; son olarak da, 14.12.1983 gün ve 18261 mükerrer sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 170 sayılı Kanun Hükmündeki Kararname gereğince Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlanıyor ve 25.8.1986 tarihinde yürürlüğe giren 3289 sayılı Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanuna göre, "Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü" olarak tesmiye ediliyor.

40 bin liralık bütçesiyle İdman Cemiyetleri İttifakı olarak hizmete başlayan ve bugün 1988 yılı bütçesinde 42 milyar liralık bütçesiyle vatandaşın ve çok önemli gördüğümüz her kesimdeki gençliğin spor ihtiyaçlarını karşılamaya çalışan Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğünün görevlerini de özetlemekte fayda buluyorum.

Kulüpleri, resmî ve özel kurumları, her kademedeki öğretim kurumlarını yurt içi ve yurt dışı spor faaliyetlerinde ekip faaliyetlerine ait araç gereç, tesis, eğitici, hakem, antrenör, monitör ve idarecileri planlamak, programlamak, faaliyetlerin en iyi şekilde yürütülmesini ve gerçekleştirmesini sağlamak.

Spor, idareci, hakem, antrenör, monitör, eğitim yapmak; sporcu sağlığı ve beslenme elemanlarının uzmanlaşmasına yardımcı olmak, bu maksatla spor eğitimi, sağlık ve kamp merkezlerini kurmak ve işletmek,

Sporcuların sağlık faaliyetlerini tescil, vize ve aktarma işlemlerini yapmak,

Yeni spor federasyonları kurmak, spor faaliyetleri için gerekli olan tesisleri, malzemeleri yapmak, yaptırmak, işletmek, işlettirmek ve bunları vatandaşların hizmetine sunmak,

Futbol müsabakalarında müşterek bahis, spor toto, loto düzenlemek ve yönetmek,

Spora ilgiyi artırıcı ve sağlığa yararlı yayınlar yapmak ve faaliyetlerde bulunmak. Gençliğin ve vatandaşların mesai dışında kalan zamanlarını değerlendirmek maksadıyla, sağlık için spor yaptırmak ve kitleyi spora teşvik etmek,

Uluslararası spor müsabakalarında resmî merci görevini yapmak,

Spor, kurum, kuruluş ve sporcuları ile spor elemanlarını denetlemek, başarılı sporcuları ve çalıştırıcılarını ödüllendirmek; aynî ve nakdî yardım yapmak ve yapılmasını sağlamak,

Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığınca verilen benzeri görevleri yapmak.

Yukarıda da bahsedildiği gibi, Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü, çeşitli tarihlerde değişikliğe uğramakla beraber, çağdaş sporun süratli gelişmesine ayak uydurabilmesi için, bünyesini devamlı yenilemek mecburiyetindedir. Halen Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Teşkilat bünyesinde 10 daire başkanlığı ve 24 federasyonu mevcuttur.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; böylesine önemli ve büyük hizmetler vermekte olan Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğüne bütçeden ayrılan ödenekleri yıllarına göre şöyle bir gözden geçirelim : 1980 yılında 2 milyar 523 milyon 503 bin Türk Lirası; 1983 yılında 5 milyar 63 milyon 980 bin lira; 1986 yılında 10 milyar

400 milyon 5 bin lira; 1987 yılında 23 milyar 637 milyon lira; 1988 yılında 42 milyar 263 milyon lira ödeneğe sahip olan Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü için, 1989 yılında 67 milyar 388 milyon liralık ödenek Yüce Meclisimizin yüksek takdirlerine sunulmaktadır.

Bundan başka, Türk Sporunu Teşvik Fonuyla, Federasyonlar Fonu adı altında iki fon kurulmuş; ayrıca, Akaryakıt Tüketim Vergisi Kanunu uyarınca fondan Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğüne onda bir oranından bir pay tahsis edilmiştir. İmkânlarımız çoğaldıkça, daha fazla ve kaliteli tesisler, çağdaş spor eğitiminin araç gereçleri yapılıyor ve bütün bunlardan daha önemli olan, sporcularımızın uluslararası düzeydeki başarı grafikleri yükseliyor ve bu nispette de ödüllendiriliyorlar.

İktidara geldiğimizde, Türk futboluna bütçeden 4 milyar lira ödenek tahsis edilmişken, bugün 67 milyar lira ödenek öngörülüyor. Bu gelişme, Sayın Başbakanımız Turgut Özal'ın spora ve gençliğe vermiş olduğu önemin ve sevginin açık bir tezahürüdür. Bu tezahüründen dolayı Sayın Başbakanımıza teşekkürlerimizi bir borç biliyoruz.

M. TURAN BAYAZIT (İzmir) — Başbakan Amerika'da...

YILMAZ SANİOĞLU (Devamla) — Gönlü bizde, bizim gönlümüzde. Dinleyin, daha ileride çok şeyler var merak etmeyin. Sizin yapamayacaklarınızı anlatıyorum burada ve hayatta yapamazsınız bunları. (ANAP sıralarından alkışlar)

Sayın milletvekilleri, şimdi, sizlere özet olarak Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğünün 1988 yılında, çağ atlayan 1988 yılında, gerçekleştirmiş olduğu faaliyetleri anlatacağım. 1988 yılında neler yaptığımızdan biraz bahsetmek istiyorum.

Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü, 1988 yılında sporun altın yılını yaşamış ve sporda hakikaten çağ atlamıştır. Bunu takdir etmeyen bir Türk vatandaşının olmayacağını zannediyorum ve bu inançla da bunları anlatmak istiyorum. (ANAP sıralarından alkışlar)

Programlarında yer alan projelerin inşaatları, ödenekler çerçevesinde 1988 yılında tamamlamıştır. Her kademede organize edilmekte olan okul, spor faaliyetleri devam etmektedir. Önemli bir kısmı ise sonuçlandırılmıştır. Okullar için yaptırılan spor malzemeleri, bütün okullarımıza dağıtılmıştır. Spor hakemliği ve sporcu sağlığıyla ilgili çalışmalar yapılmış ve bu çalışmalar halen sürdürülmektedir. 24 spor federasyonunun faaliyetlerinin önemli bir bölümü bitmiş, bazı federasyonların faaliyetleri yıl sonuna kadar devam edecektir. Çeşitli branşlarda 37 adet antrenör eğitim kursu; yabancı eğiticiler nezaretinde 21 adet antrenör semineri; 53 adet hakem eğitim kursu; 12 adet hakem eğitim semineri; 4 ilde spor kulüpleri sevk ve idare semineri düzenlenmiş ve paneller yapılmıştır. Sporun her kademesinde görev alanların, meslekî ve fikrî gelişmelerini sağlamak amacıyla, sporun çeşitli dallarında 17 adet yayın hizmete sokulmuştur.

Ankara - Hasanoğlan, Ağrı, Çanakkale, Kahramanmaraş ve Yozgat İllerinde bulunan spor meslek liseleriyle, Bolu ve Tokat güreş okulları, eğitim ve öğretimlerini sürdürmüşler; ata sporumuz güreşin okullara yaygınlaştırılması için 1989 yılında da gayretimiz devam edecektir. Güreş, hentbol, jimnastik, atletizm spor dallarında video-eğitim bantları çoğaltılarak il spor müdürlüklerimize gönderilmiş ve bunlar federasyonlarca dağıtılmıştır. İl spor okulları, yaz aylarında spor faaliyetlerini 67 ilimizde de sürdürmüşlerdir.

Burada bir noktaya değinmeden geçemeyeceğim. Bilindiği gibi, her yıl yaz

aylarında 67 ilimizde uygulanmakta olan ve bir anlamda da kitle sporu faaliyetleri kapsamına giren bu organizasyonların daha da genişletilmesi gerekmektedir. Özellikle, küçük yaş gruplarına hitap eden yaz okulları, çocuklarımızın yaz günlerinde güvenlik ve sağlık içinde yaptığı çok değerli faaliyetler olduğu ve bunların içinden, geleceğin kabiliyetlerinin çıkacağı düşünülerek, kulüplerimiz bu organizasyonlara fevkalade ilgi göstermelidirler. Yapılan, incelemelerimizden anlaşıldığına göre, yaz okullarında temayüz eden çocuklarımız, kulüpler tarafından gereği gibi izlenememiş ve değerlendirilememişlerdir. Kabiliyetli çocuklarımızın değerlendirilmeleri, kulüplere lisansiye olmaları Türk Amatör Spor Kulüpleri Konfederasyonu tarafından mutlaka organize edilmelidir. Bu takdirde sporumuzun geleceği ve yeni -kabiliyetlerimizin spora katılması sağlanmış olacaktır.

İşaret etmek istediğim diğer bir nokta da, köy gençlerine spor yapma imkânını sağlamaktır. Bu konuda köy öğretmenlerinden yararlanılması icap etmektedir. Bu faaliyetlerin, özellikle atletizm koşuları, atma ve atlama dallarında gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Önemli bir malî yük ve teknik göstermeyen bu organizasyonun hazırlıkları, uzmanlar tarafından kısa sürede tamamlanarak 1989 yılı içinde gerçekleştirilecektir. Bunu önemle belirtiyorum, çünkü köy gençliğinin meselesi çok önemlidir.

AHMET ERSİN (İzmir) — Hoca, biraz da karateyi anlatsana.

YILMAZ SANİOĞLU (Devamla) — O bize lazım değil; karate bize lazım değil. İsterseniz siz konuşun, ben dinleyeyim, ondan sonra da ben konuşayım, siz dinleyin. Buyurun... Eğer iyi dinlerseniz, sizin söylemek istediklerinizi söylediğimi anlarsınız!

AHMET ERSİN (İzmir) — Rica ederim... Siz iyi konuşuyorsunuz, dinliyoruz.

YILMAZ SANİOĞLU (Devamla) — Bilhassa bu kısmı iyi dinleyin, bakın, sizin söylemek istediklerinizdir bunlar.

Günümüzde endüstri ve teknoloji, insanların, toplumun refah ve konforunu artırırken, kötü kentleşme, çevre kirliliği, makineleşme, iş saatlerinin dışında ve değerlendirilemeyen zaman dilimiyle, haraketsizlik gibi, çözüm bekleyen sorunları da beraberinde getirmektedir. Bütün bu problemlere rağmen, kırsal kesimde beden gücüyle çalışanlar, dumanlı, isli, gürültülü, bunaltıcı ve streslerle dolu kirli bir çevreye, yani kentlere göç ediyorlar. Bu yeni toplum hayatında insan organizması, haraketsizlikten güçsüz kalıyor; önce kişinin kasları zayıflıyor, eklemler işlerliğini kaybediyor, kan, sinir ve dolaşım sistemleri aksıyor. Böylece insan, canlılığını ve zindeliğini kaybediyor.

Bu sorunlara çare arayan ileri toplumlar, her yaşta insanın sağlık için spor yapmasını benimsemiş ve milyonlarca kişi sağlık, zindelik ve mutluluk için düzenli programlara katılmaya başlamıştır. Bugün dünyada pek çok ülke bu konuda, yani "herkes için spor" konusunda büyük ilerlemeler kaydetmiştir. 1966 yılında Avrupa Konseyi toplantısında, eğitimde boş zamanı değerlendirme ve sağlık politikasında gündeme gelen, herkes için sporun, plan ve program içerisinde ilk faaliyeti 1967 yılında Norveç ve Federal Almanya'da başlatılmıştır. Daha sonra bütün Avrupa ve dünyanın diğer ülkelerine yayılmıştır. Bugün Federal Almanya'da halkın yüzde 93'ü, diğer gelişmiş ülkelerde ise bu orana yakın olmak üzere herkes için spor faaliyetleri benimsenmiştir.

Ülkemize gelince, Cumhuriyetin kuruluşunu müteakip, gençlik, mecburi top-

lum haraketlerine sevk edilmiştir; ancak, bu mecburi haraketlerden daha sonraki yıllarda vaz geçilmiştir. 1938 yılında çıkan 3530 sayılı Beden Terbiyesi Kanununun 1 inci maddesi, "Yurttaşın fizik ve moral kabiliyetlerinin ulusal ve inkılapçı amaçlara göre gelişimini sağlayan oyun, jimnastik ve spor faaliyetlerini sevk ve idare etmek maksadıyla... Beden Terbiyesi Genel Direktörlüğü kurulmuştur" demektedir. Maddede, herhangi bir sınıflandırmadan ve yaş grubundan bahsedilmeyişi ve "yurttaş" ifadesi kullanılarak kitlenin spor yapması telkin edilmek isteniyor. Bu hususa özellikle dikkatinizi çekmek istiyorum.

1960 Anayasasında ise spor uygulamalarının anayasal bir zorunluluk olduğu vurgulanmış ve 49 uncu maddesinde, "Devlet, herkesin beden ve ruh sağlığı içinde yaşayabilmesi için gerekli önlemlerin alınmasını sağlamak zorundadır" ifadesi kullanılmıştır. Burada "herkesin" ifadesi de çok önemli ve dikkat çekicidir; ilk defa herkes için spordan bahsediliyor. Bu durum, eski bir sporcu, o yıllarda ise genç bir sporcu olarak beni en çok sevindiren ve en fazla mutlu eden bir olaydır.

Genç planlamacıların sporu beş yıllık kalkınma planlarına sokarak, seyir sporu yerine kitleyi spora teşviki ve sağlık için sporu teşvik etmeleri ve sporun hükümet programlarına girmesi büyük bir aşama olmuştur.

Günümüze yaklaşıyoruz : 1982 Anayasanın 59 uncu maddesi de -bize büyük bir mutluluk veriyor- "Devlet, her yaştaki Türk vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alır, sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder" diyor. Bu, gerçekten övünülecek bir olaydır ve sporda çağ atlamanın başlangıç noktasıdır.

Şimdi, 21.5.1986 tarihinde yürürlüğe giren Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü Kanununun 2 nci maddesini dikkatle okuyalım; bakınız ne diyor : "Vatandaşın fizik, moral güç ve yeteneklerini sağlayan beden eğitimi, oyun, cimnastik ve spor faaliyetlerini sevk ve idare etmek" yani, aşağı yukarı yarım asır önce konulan kanun maddesi, bu kanunda da yer alıyor; ancak, yarım asırlık süre içinde kitleye dönük spor anlayışı, maalesef hiç teşvik görmüyor. Yapılan küçük çaplı program ve faaliyetler bir esasa bağlanmadığından da gelişemiyor.

Neden böyle olmuştur? Çok kesin bir cevap verelim : Çünkü, bu faaliyetleri planlamak, programlamak, organize etmek ve halkımıza duyurarak, sağlık için sporu teşvik etmek üzere Beden Terbiyesi bünyesinde bir ünite, yani "Herkes İçin Spor Dairesi" kurulamamıştır.

Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı Sayın Hasan Celâl Güzel, bu yıl bir spor yazarı ile yaptığı röportaj sırasında, kitlenin spor yaptırılmasına işaret etmiş, gerekli yasal düzenlemelerin yapılacağından bahsetmiştir. Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü ise, herkes için sporun önemini dikkate alarak, 1988 yılı içinde "Herkes İçin Spor ve Halk Koşulları" organize etmiş, hatta bir defasında tüm milletvekillerini de davet etmiş, maalesef bizim içimizden giden olmamıştır.

RIZA YILMAZ (Ankara) — Sen niye gitmedin?

YILMAZ SANİOĞLU (Devamla) — Ben, sporu her sabah yapıyorum, merak etmeyin.

Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı Sayın Hasan Celâl Güzel'e ve Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğüne bu anlayışından dolayı teşekkürü bir borç biliyor, "Herkes İçin Spor Dairesinin kurulması hususunda gösterdikleri gayretten dolayı, kendilerine şimdiden şükranlarımı arz ediyorum.

Değerli milletvekilleri, önemli bir husus da, sporcularımızın kamp, eğitim merkezleri sorunlarıdır. Sporcularımız son yıllarda otel köşelerinden ve lokantalardan kurtarılmışlardır; fakat, sorun maalesef henüz tam olarak çözülememiştir. Özellikle, İstanbul, Ankara ve İzmir gibi büyük şehirlerimizde kontrol merkezleri ve laboratuvar sağlık elamanı ve spor uzmanlarıyla mücehhez kamp eğitim merkezleri kurulamamış, dolayısıyla, sporcularımız, uluslararası müsabakalar öncesi dört başı mamur bir çalışma ve üstün bir moral içine sokulamamıştır. Milletimizi temsil etmek gibi büyük sorumluluklar gerektiren böylesine yüce bir görevi üstlenen millî sporcularımızın millî spor ahlakına ters düşen otellerde kamp yapmaları ve lokantalarda kontrolsuz beslenme uygulamalarından en kısa zamanda ve kesinlikle vazgeçilmesi gerekmektedir. Bunun için de, hiç değilse beş yıldızlı oteller ayarında -bu sporcularımıza- kamp eğitim merkezleri ve tesisleri yapılmasını öngörmekteyiz.

Sporcularımızı sadece müsabakalara hazırlamak için değil, zaman zaman da moral kampları için, sporcu aileleri ve personel için, taşradan gelen görevliler için sporevleri kurulmalıdır. Bu bakımdan, teşkilat bünyesinde, konuya sahip çıkmak üzere "Herkes için spor dairesi" ile birlikte, yapılacak olan bir yasal düzenleme ile de "Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı" kurulmalıdır.

Sayın milletvekilleri, 1923 yılında 16 spor kulübü ve 40 bin lira ile yola çıkan spor teşkilatı; 1980 yılında 2 385 spor kulübü, 2 milyar 503 milyon lira ödeneğe; 1983 yılında 2 500 spor kulübü, 5 milyar 63 milyon ödeneğe; 1988 yılında, yaklaşık 4 000 spor kulübü ve 42 milyar 283 milyon ödeneğe; bugün ise 1989 malî yılı olarak -Yüce Meclisin yüksek takdirleriyle 67 milyar 388 milyon lira ödeneğe kavuşabiliyor.

Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğünün, ufak bir birlikle başlayan teşkilatı, bugün 55 milyonluk ülkemizde her yaşta vatandaşa sağlık için spor yaptırma aşamasına gelmiş bulunuyor. Sağlıklı bir toplum, fizik ve moral kabiliyeti üstün, uluslararası spor müsabakalarında başarılar elde edecek sporcular yetiştirmek gibi, çok iddialı ve ulvî bir hizmeti yüklenen Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü, uluslararası platformlarda sesimizi yükseltmiş ve üstüne düşen görevleri yerine getirmiştir.

Değerli milletvekilleri, sporcularımız 1988 yılında katıldıkları uluslararası spor faaliyetlerinde, 171 altın, 153 gümüş ve 169 bronz olmak üzere, 1987 yılında elde edilen 311 madalyaya karşılık, 182 madalya fazlası ile toplam 493 madalya kazanmıştır. Gençlerimizin bu başarıları, çeşitli ödüllerinin yanında, 222 milyon lira nakit ve 573 Cumhuriyet Altını ile mükafatlandırılmışlardır.

Hepimizin yakından takip ettiği, 24 üncü olimpiyat oyunları, bu yıl 11 Eylül - 5 Ekim 1988 tarihleri arasında Güney Kore'nin başkenti Seul'de yapılmıştır. Ülkemiz bu oyunlara, 10 spor dalında 50 sporcu, 10 genel yönetici, 2 Türkiye Millî Olimpiyat Komitesi Temsilcisi, 1 Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Spor Bakanı, 1 FİLA adayı, 9 ekip şefi, 5 antrenör ve 15 yazar olmak üzere toplam 93 kişilik bir kafile ile iştirak etmiştir.

Spor müsabakalarının yanı sıra, Taş Festivali, folklör, pul sergisi ve dünya okul çocukları resim sergisi gibi kültürel faaliyetlere de iştirak edilmiştir. Gençlerimiz pul yarışmalarında 2 gümüş, 1 gümüş-bronz ve 1 bronz madalya kazanmışlardır. Resim yarışmasında ise, 9 yaş genelinde 1 altın ve 1 bronz madalya kazanılmıştır.

Naim Süleymanoğlu'nun aldığı altın madalya ve kırdığı dünya ve olimpiyat rekorları ile Necmi Gençalp'in serbest güreşte Amerika'lı ve Sovyet rakiplerini yenerek aldığı gümüş madalya ile tekvandocularımızın almış olduğu 2 gümüş, 1 bronz madalya; ayrıca halterde alınan bir beşincilik, bir sekizincilik, Ahmet Ak'ın hakkı olan madalya yerine aldığı dördüncülükle (Yalnız burada şunu da belirtmek istiyorum; hepimizin bildiği gibi, Ahmet Ak'ın almış olduğu dördüncülüğe itiraz edilmiş ve Atina'da yapılacak olan toplantının kararını da beklemekteyiz. İnşallah, Ahmet Ak'a bu toplantıda hakkı olan madalya iade edilir) 24 üncü Seul Olimpiyatları, 20 yıldan bu yana, bizim övünebileceğimiz derecede başarılı olmuştur.

Sporcularımızı, onları hazırlayan eğiticilerimizi, emeği geçen tüm personeli, başta Sayın Bakan ve genel müdürümüzü tebrik ediyor ve başarılarının devamını diliyoruz.

Değerli milletvekilleri, uluslararası faaliyetlere katılan okullarımızdan da bahsetmeden geçemeyeceğim : Çünkü, okullarımız yüzümüzü ağartan dereceler ve başarılar elde etmişlerdir. Onun için, 1988 yılı Türkiye'de sporun altın yılı olmuştur diyorum. Dünya kros şampiyonasına katılan Ağrı Atatürk Ortaokulu kız takımı dünya ikincisi, erkek takımı ise dünya dördüncüsü olmuştur. Dünya liseler veleybol şampiyonasına katılan Üsküdar Kız Lisesi Voleybol Takımı ise dünya şampiyonu olmuştur. Daha çok ve kaliteli bir eğitim ile, planlı ve programlı bir çalışma ile sporda yıllarca süren karamsar tablonun değişeceğine, yakın bir gelecekte milletimizin yüzünün daha da güleceğine inanıyorum.

BAŞKAN — Sayın Sanioğlu, sürenizin dolmasına 5 dakikanız var, ona göre toparlamanızı rica edeceğim.

YILMAZ SANİOĞLU (Devamla) — Teşekkür ederim efendim.

Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğümüzün bütçe görüşmeleri münasebetiyle, spor faaliyetleri arasında önemli bir yer alan, futbol organizasyonundan bahsetmeden geçmek maalesef imkânsız. Her ne kadar güreş millî sporumuz ise de, futbol faaliyetleri Türk toplumunun çok yakından takip ettiği bir spor dalı haline gelmiştir. Türkiye liglerinin yurt sathına dağılmış olması, futbol müsabakalarının heyecanlı geçmesi, televizyonun yurt içi ve yurt dışı futbol müsabakalarını naklen vermesi, toplumumuzun büyük bir kesiminin bir takımı tutması ve spor-toto ve spor-loto oynanmasının tutku haline gelmesi, futbola büyük ilginin doğmasına sebep olmuştur.

Futbol Federasyonumuz Dünya Futbol Birliği FIFA'ya ve Avrupa Futbol Federasyonuna üyedir. Bu münasebetle, dünya ve Avrupa şampiyonalarına ve Avrupa kupalarına katılma hakkına sahiptir. Buralara üye olmayan devletler, bu haktan mahrum bulunmaktadır.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin FIFA'ya üye olmaması sebebiyle, bu devletle futbol faaliyetlerimizi resmen yürütememekteyiz. Kıbrıs Rum kesiminin, Türk futbol takımlarının, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti futbol takımlarıyla müsabaka yapması konusunu, hemen FIFA'ya intikal ettirerek şikâyet etmesi üzerine, hakkımızda tahkikat açılmıştır. Çok şükür, Hükümetimizin ve Futbol Federasyonumuzun olumlu girişimleriyle bu şikâyet bertaraf edilmiştir; ancak, yeni müsabakalar yapılması yolu da kapanmıştır. Bu ülkenin vatandaşlarının futbol faaliyetlerinden yoksun bırakılmasının, insan haklarına aykırı olduğunu, burada hatırlatmayı bir vazife bilirim. Futbol Federasyonunun, FIFA nezdindeki girişimlerinin sonucunda gerekli müsaadenin alınacağına

inanıyorum. Bu konunun hallinde, Beden Terbiyesi Spor Genel Müdürlüğünün ve Bakanlığın her türlü desteği vereceğine güvenim sonsuz ve tamdır.

Türkiye liglerinde 3 puan uygulamasının başlatılması ve sahalarımızın mükemmel hale getirilmesi futbolumuzu seyredilir bir hale getirmiştir. Ben de yıllarca futbol takımlarında top koşturdum. Bir futbolcu olarak, bugünün futbolunu beğeniyorum ve organizasyonunu yapanları burada şükranla ve takdirle anıyorum.

3 üncü lig takımlarının azaltılacağı yolunda bazı söylentiler vardır, bunlara inanmamakla beraber, 3 üncü ligin Anadoluya dinamizm, heyecan ve sosyal huzur getirdiğini bir sporcu kardeşiniz olarak, en samimi hislerimle açıklamak isterim. Eskiden birbirlerine düşman olanlar, şimdi takımlarının başarısı için birleşmişler ve bir sporcu bilinci ve ahlakı içerisinde, rakipleriyle mücadeleye hazırlanmaktadırlar. Bu imkânı sağlayan Futbol Federasyonuna ve Beden Terbiyesi camiasına teşekkür ediyoruz.

Memnuniyetle öğrendiğime göre, Futbol Federasyonu, 3 üncü ligdeki kulüplerin profesyonel takım kurma mecburiyetini kaldırmış ve istediği kadar amatör oyuncu oynatabileceğini kabul etmiştir. Bu karar, amatör Türk futbolu için büyük bir aşamadır. Bu tedbirden sonra, "Türkiye'de profesyonel takım çoktur" sözleri de anlamsız kalmaktadır. Faaliyet aksamadan, amatörlüğe dönüşün bu yoldan sağlanması da büyük bir başarıdır.

Geleceğimizin teminatı, gözbebeğimiz gençlerimize verilen imkân ve hizmetlerin heba olmadığını görüyor ve sonuçları ile de burada iftihar ediyoruz.

Hemen şunu da belirtmekte yarar görüyorum : Başarılı olabilmek için, verilen imkânlarla birlikte, uluslararası kuruluşların yönetim ve yan kurullarında yer alabilmek, bu çevrelerde etkili olabilmek için büyük gayret sarf edilmeli ve Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğünce seçkin spor adamlarından teşekkül eden bir uluslararası spor ilişkileri komitesi kurulmalıdır. Bu kuruluşun noksanlığını, 24 üncü Seul Olimpiyat Oyunlarında Ahmet Ak'a yapılan bariz haksızlıkla, elinden madalyasının alınmasından ve güzide kulübümüz Galatasaray'ın, İsviçre'deki Xamax futbol kulübünü 5-0 gibi net bir skorla yenmesine rağmen, sonucun iptaline varan haksızlırlardan da anlamamız mümkündür. Gerçi, netice olarak hak yerini bulmuş ve UEFA İtiraz Komisyonu, bizi topyekûn milletçe sevindiren ve haklı galibiyetimizi teslim eden adil kararını vermiştir. Bununla beraber, sıcağı sıcağına uluslararası girişimlerimize hemen başlamalı ve faaliyetlerimizi bu yönde sürdürmeliyiz.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; büyük imparatorluklar kurmuş, üç kıtaya hükümran olmuş, adalet ve barış getirmiş, yüce ecdadımıza layık gençler yetiştirmek için, mevcut imkânlar dahilinde hiçbir fedakârlıktan çekinmeyeceğiz. Kafası müspet ilimlerle, kalbi sevgi ve imanla dolu, sağlam karakterli, üstün ahlakı güçlü bir gençliğin spor sahalarında yetişeceğine inanıyoruz.

1988 yılı Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğüne verilen bütçe, sporumuza, dolayısıyla gençliğimize hakkıyla harcanmıştır. Aldıkları başarılarla, milletimizin onlara yerdiğini helal ettirmişlerdir.

1989 yılı Bütçesinin de, en iyi şekilde değerlendirileceği inancıyla, başta Gençlik ve Spor Bakanı Sayın Hasan Celâl Güzel'e, Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü teşkilat başkanlarına, personeline ve sporumuza emeği geçen gençlere teşekkür ediyor, Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü Bütçesinin Cenabı

Haktan, Türk sporuna hayırlı uğurlu olmasını diliyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederiz Sayın Sanioğlu.

Sayın üyeler, Sosyaldemokrat Halkçı Parti ve Doğru Yol Partisi Gruplarının sözcülerinin sırasında gruplarınca bir değişiklik yapılmıştır. Bu grupların söz sırasını yeniden okuyorum : Sosyaldemokrat Halkçı Parti Grubu adına Sayın Kâzım Özev, Sayın Mustafa Sarıgül, Sayın Türkân Akyol, Sayın Rıza Ilıman, Sayın Beşer Baydar; Doğru Yol Partisi Grubu adına Sayın Ahmet Küçükel, Sayın Tahir Şaşmaz, Sayın Ahmet Neidim.

Arkadaşlarımızın, bu sıraya göre hazır olmalarını rica ediyorum.

Sosyaldemokrat Halkçı Parti Grubu adına, Sayın Kâzım Özev; buyurun efendim. (SHP sıralarından alkışlar)

SHP GRUBU ADINA KÂZIM ÖZEV (Tokat) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı bütçesi hakkında Sosyaldemokrat Halkçı Parti'nin görüşlerini açıklamak amacıyla grubum adına söz almış bulunuyorum, hepinizi saygıyla selamlıyorum. (SHP sıralarından alkışlar)

Eğitim düzenimiz, ezbere dayalı, kuru kalıplar içerisinde bilgi veren bir düzendir. Oysa eğitim, sadece okuma, yazma öğretmek değil, öğrenmenin yöntemini öğretmektir. Eğitim, hayat boyu devam eden bir süreçtir.

Temel eğitim sistemimiz, çağdaş dünyada üretici ve yaratıcı kişilik vermek yerine, sadece örgün eğitimde senelerini tüketen gençler yetiştirmektedir. Yani, eğitimimiz, üretime katkıda bulunacak bilgi ve beceriyle donatılmış, hayatını ve ekonomik bağımsızlığını sağlayacak genç kuşaklar yetiştirmek yerine; 20-22 yaşına kadar ailenin ve toplumun beslemek durumunda olduğu tüketici kuşaklar yetiştirmektedir.

Bugün eğitimimizin en sakıncalı ve sağlıksız özelliği, cumhuriyetin temel ilkelerinden biri olan, eğitim birliği ilkesini yitirmiş olmasıdır.

Yıllar boyu, dinsel ağırlıklı bir eğitim yerine, laiklik ilkesi içerisinde pozitif bilime dayalı, akılcı ve çağdaş bir eğitimi hedef alan eğitimin birliği ilkesi, Türk toplumunu, yine çağdaş ve Batılı bir toplum yapmanın garantisi ve güvencesidir. Oysa, bugün devletin gözetimi dışında onlarca ve yüzlerce din eğitimi yapan, kurslar veren yerler dışında yurt düzeyinde yayılmış bulunmaktadır. Bu yerler, küçük çocuklarımızın genç zihinlerini "eğitim" adı altında çağdışı bilgilerle doldurmaktadır. Dinî eğitim amacıyla kurulmuş bu yerler, onlara modern bir eğitimin yerine, kendi düşünceleri doğrultusunda ve kendi fikirlerinin temsilini sağlamak için gerekli bilgiyi vermektedir.

Bir de, gerçekten incelendiğinde görüleceği gibi, bazı şahıslarca ve "dinî vakıflar" adı altında kurulan, devlet denetiminden yoksun, yurdun her köşesine yayılmış yurtlar vardır. Bu yurtlara kabul edilen çocuklarımız ve gençlerimiz, "barınma" adı altında, beyinleri yıkanan gençler ordusu haline gelmektedir.

Temel eğitim, Anayasamıza göre zorunludur. Temel eğitim, ücretsiz bir kamu hizmetidir. Her çocuk, bu eğitimden geçmek için gerekli imkânı bulabilmelidir.

Sayın Bakanın, Plan ve Bütçe Komisyonunda verdiği bilgilere göre; Türkiye'nin birçok yerinde 500'ün üzerinde okulun öğretmeni yoktur, pek çok köyünde okulu yoktur; ayrıca, bazı yerleşim yerlerinde olan okulların da öğrencileri yoktur.

Yine Sayın Bakan, Komisyondaki konuşmasında millî eğitim sorunlarını bü-

yük bir açıklıkla dile getirmiştir; ancak, Sayın Bakanın da içinde bulunduğu bu hükümetin, Millî Eğitim Bakanlığına karşı bakış açısı ve konsolide bütçeden ayırdığı bu payla, açıkkalplilikle anlatılan sorunları çözeceğine inanmak mümkün değildir.

İlköğretimde çok ciddî bir öğretmen açığı mevcuttur; ama, Millî Eğitim Bakanlığının uzun vadede ihtiyaç duyduğu planlı bir biçimde programı yoktur. Çeşitli kaynaklardan el yordamıyla sağlanan ilkokul öğretmenlerinin ise, malî durumları, sosyal güvenceleri yürekler acısıdır; eğitimlerinin niteliği de tartışılabilir.

İlkokul öğretmeni, küçük çocuklarımızı ellerine bıraktığımız en erken yaşta bunları yönlendirmekle sorumlu en önemli meslek kesimidir. Oysa, bu meslek kesimi, yıllarca horlanmış, taşıdıkları sorumluluğun saygıdeğer niteliğiyle bağdaşmayan bir konuma itilmiştir.

Büyük kentlerimizdeki öğretmenler - ki, bunun yüzlerce örneğini yaşadık- geçimlerini sağlayabilmek için, seyyar satıcılık, simitçilik, şoförlük gibi, her türlü yan hizmeti yapmaya itilmişlerdir. Örgütlenme özgürlüğü elinden alınmış, düşüncesini açıklayamayan, yönetimin uydusu haline getirilmiş bir eğitim ordusu yaratılmıştır. Bu düşünceye uymayanlar ise, çeşitli şekillerde cezalandırılmaktadırlar.

Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım; 12 Eylülden sonra, ülkemizde, bütün alanlarda olduğu gibi, eğitimde de laiklik ve demokratiklikten görüntü bile kalmadı. Beni bağışlayınız ama, eğitimimizde, geriye dönüş izlinimini veren gelişmeler olmaktadır.

Demokratik eğitim, dağ köyündeki vatandaştan kentlerdeki vatandaşa, emekçiden patrona, fakirden zengine, emekçi öğretmenden Meclisteki milletvekiline kadar, herkesin eşit oranda faydalandığı eğitim biçiminden geçer; yani, demokratik eğitim, bir bütünsellik biçimidir. Eğitim, öğretmeni, öğrencisi, kitabı, yöneticisi, araç ve gereci ile bir bütündür.

Bugün, öğretimin kötüye gidişinden herkes şikâyetçidir. Örgütlenme hakkı elinden alınan öğretmenin yanında, sadece ezberciliğe ve not korkusuna itilen öğrencilere, ana ve babalarına ve sanayiciye kadar herkes, ülke ihtiyacına yanıt verecek kaliteli eleman yetiştirilmemesinden dolayı şikâyetçidir.

İlkokul, ortaokul ve lise binaları büyük oranda eksiktir. Mevcut olanların da araç ve gereçleri ya yoktur ya da noksandır. Bu noksan okulların bina yapımını devlet kendisi üstlenmesi veya gücü yeten, zorlanmadan yapabilecek hayırsever vatandaşlardan istemesi gerekirken, "Devlet-vatandaş işbirliği" adı altında, kendi geçimini bile sağlama imkânı olmayan vatandaşlarımızdan, zorlanarak, güçlerinin üzerinde bağış toplanmaktadır. Yine, köy ve kasaba ilkokullarının pek çoklarında, okulları ısıtmak için, vatandaşlar, evlerinden odun ve tezek taşımaya zorlanmaktadırlar.

Birçok büyük ilimizde ikili ve üçlü öğretim hâlâ sürüp gitmektedir.

Eğitimde fırsat eşitliği sağlanamadığı için, aileler doğal olarak, erkek çocukların eğitimine ağırlık verirler. Bu, mantık olarak anlaşılabilir; ama, kız çocuklarımızın eğitimine ağırlık verilmemesi, ailenin eğitiminden sorumlu olacak ve geleceğin toplumunu oluşturacak insanları yetiştirecek kadın kesiminin eğitimini ciddî olarak aksatmaktadır. Bir toplumun niteliğini oluşturacak olan, her şeyden önce, analardır. Kız çocuklarını, anaları, yani toplumun kadın kesimini gerektiği gibi eğitemeyen bir toplum, çağdaş bir toplum olamaz.

O halde, bugün Türkiye'nin en önemli sorunu, eğitim sorunudur. İlkokuldan başlayarak, yükseköğretime kadar, bu sorunu, toplumun büyük katmanları lehine çözmek mecburiyetindeyiz.

Değerli milletvekilleri, bugün, ilkokullarda okullaşma oranı yüzde 93,3'tür; ancak, eğitim programları çağdaş hale getirilmemiş olup, ülkenin her yerinde standart bir eğitim sağlanamamaktadır. Tekrar etmek istiyorum ki, eğitimde fırsat eşitliğinden söz etmek mümkün değildir.

Ortaöğretimin bütününde, bu çağdaki çocuklarımızın yüzde 36'sını eğitebiliyoruz. Bir başka deyimle, çocuklarımızın yüzde 64'ü ortaöğretimi bile okuyamamaktadır. Liselerdeki okullaşma oranı ise yüzde 20,8'dir. Bunun anlamı, lise çağındaki gençlerimizin yüzde 79,2'sinin okuma olanağı bulamamasıdır. Liselerde çok farklı bir eğitim standardı vardır; çünkü, lise öğretiminde eğitici öğretmen açığı çok büyüktür. Lise eğitiminde, felsefe dersleri, seçimli ders haline getirilmiştir.

Sayın milletvekilleri, felsefe, insanlara düşünmesini; sormak, incelemek, eleştirmek; bir bilginin farklı kaynaklardan alınarak tartışmasının yapılmasını öğreten bir bilim dalıdır. Felsefe dersleri, gençlere, düşünme, araştırma, fikir üretmenin yöntemini öğreten bir bilim alanıdır.

Ortaöğretimde, din dersi öğretmenlerinin sayısı, felsefe dersi öğretmenlerinin altı katıdır. Daha açık bir ifadeyle, seçmeli ders olarak 2 saat okutulan felsefe dersi öğretmenlerinin ülke genelindeki sayısı 1 728, liselerde haftada 1 saat mecburî okutulan din dersi öğretmenlerinin sayısı ise 10 binin üzerindedir.

Çağdaş, bilimsel eğitim yöntemleri içinde felsefenin dışlanmasını anlamak mümkün değildir. Bu ve benzeri örnekler, lise düzeyinde bile, eğitim programlarının ne kadar yetersiz olduğunu göstermektedir.

Okullarda, düşünmeyi, sorgulamayı, tartışmayı bilmeyen, değişik düşüncelere kapalı çocukların yetiştirildiği bu ülkede, gençlerin çağın gelişmesine ayak uydurmasını beklemek boş bir hayaldir.

İmam-hatip liseleri, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunun 32 nci maddesine göre, Türkiye'nin ihtiyaç duyduğu imam ve hatipleri yetiştirmek amacıyla açılmış okullardır; ancak, bugün imam-hatip liselerinin amaçları saptanmamış veya amacından saptırılmıştır. Bu okullardan amaç, aydın din adamları yetiştirerek, modern dinin icaplarının yerine getirilmesini sağlamaktır.

Bugün, her köye imam kadrosu verilmiş olmasına karşın, bu kadrolar imam-hatip okulu mezunlarıyla değil, Kur'an kursundan yetişen kişilerle kapatılmaktadır. Aydın, ilerici kişiler bu kadrolara verilmemektedir. İmam-hatip mezunları ise, başka okullara giderek, değişik meslekler seçmektedirler.

Bazı kesimler, gericiliği olabildiğince teşvik edip, işsiz güçsüz bıraktıkları, geleceklerini karartıp, umutlarını yitirip tükettikleri yoksul insanları uyutmak istemektedirler; bunun için dindar görünmektedirler. Dolayısıyla, hem çağdışı demokrasi yöntemleriyle yoksul kesimi uyutmak, hem de çağdışılığa, laiklik ilkesini bozanlara karşı çıkan demokratları, ilericileri, yurtseverleri ve devrimcileri, dinsiz, dine karşı kişiler olarak gösterip, halkla bütünleşmesine mani olmak arzusundadırlar. Böylece, bir taşla iki kuş vuracaklarına inanmaktadırlar; ama halkımız, hedef şaşırtmak isteyenlerin, "Türk-İslam" sentezi adı altında okullarımızı medrese haline getirmek isteyenlerin oyununa gelmeyecektir.

Bugün, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin çoğunda mecburî öğrenim süresi 8-12 yıl arasında değişirken, bizde Hâlâ 5 yıldır. 1946 yılından beri başlatılan, 1970'lerde toplanan Sekizinci Eğitim Şûrasınca hızlandırılan bu sürenin uzatılması çalışmaları mevcut iktidar döneminde yavaşlatılmış, hatta durdurulmuştur.

Değerli milletvekilleri, öte yandan, ekonomik sistem, varlık nedeni olan sermaye çevrelerine yeni yatırım alanları ve pazarlar yaratmak zorundadır. Son yıllarda, çeşitli kamu kuruluşlarının özel kesime devredilmeye çalışılması bunun örneğidir. Eğitim sistemimizin özelleştirilmek istenmesinin başka bir nedeni de, varlıklı aile çocuklarının daha nitelikli okullarda eğitim görmelerini sağlamaktır. Son yıllarda, devlet okullarında yapılan eğitimin niteliğinin düştüğü apaçıktır. Onlara göre, para önemli değil, yeter ki, bu değerli varlıklar iyi okullarda okusunlar.

Bu süreç içerisinde emekçi çocuklarına da bir çıkış yolu gösteriliyor; dar anlamda ara elemanı yetiştiren meslek okulları ile sisteme uygun beyinler yetiştirmeyi amaçlayan imam-hatip okulları ve kur'an kursları.

Özelleşme yaygınlaştıkça "Yeteneği olan daha çok eğitim görür" ilkesi yerine, "Parası olan iyi eğitim görür" ilkesi geçerli olacaktır. Yani, "Eğitimde fırsat ve olanak eşitliği" ilkesi kökünden sarsılacaktır; ulusal eğitimimizin temel ilkelerinden olan, "Eğitim ve öğretim birliği" ilkesi bozulacaktır. Bunun zararını ise, paralı özel okullara gidemeyen yoksul halk çocukları çekecektir.

Değerli arkadaşlarım, daha önce de, zaman zaman gençlik sorunlarına değinmiştim; geleceğimizin en büyük güvencesi, cumhuriyetimizin yılmaz bekçileri gençlerimizin sorunları üzerinde tekrar durmakta yarar görmekteyim.

Gençlik, acaba yalnızca biyolojik bir kesim midir? Eğer böyle olsaydı, gençlerimizi anlamak çok kolay olurdu. Esas olarak gençlik, kendine özgü, biyolojik ve psikolojik özellikleri olan üretim, bölüşüm, tarih, kültür ve eğitim gibi konularda yetişkinlere göre ayrı tutum ve değerleri olan toplumsal bir kesimdir. Bu konumuyla gençlik; toplumsal, sosyal bir baskı grubu oluşturmaktadır. Gençliğimiz, daima çağdaş, ilerici ve yurtsever uğraşlarla halkının yanında olmuş, bu konuda da başarılı sınavlar vermiştir.

Namık Kemal ve Şinasi, zamanın aydınları ve siyasî mücadeleyi veren gençlerdi. Mustafa Kemal, İttihat ve Terakki'nin siyasî çalışmalarına katıldığı zaman, öğrenci bir gençti. Sivas Kongresine katılarak, bağımsızlığın en ateşli savunucusu tıbbiyeli Hikmet de bir gençti. Kurtuluş Savaşının başlarında yapılan mitingleri de gençler düzenlemekte idi. Atatürk devrim ve fikirlerinin halka götürülmesinde, gençlerimiz öncülük etmişlerdir.

Bütün bunlar göstermektedir ki, gençlik, yurt sorunlarına, ulusallık, bağımsızlık ve demokrasiye karşı ilgisiz kalmamış; tersine, sorumluluk bilinci içerisinde görev üstlenmiş ve etkili olmuştur.

Tüm dünyada olduğu gibi, ülkemizde de toplumsal bir olgu olan ve "Gençlik" diye nitelendirilen gücü kim yadsıyabilir? Bu yadsınamayacağına göre, beklentileri yanıtlanmalıdır. Toplumsal bir gücün kendini anlatabilmesinin, katılımın sağlanabilmesinin en geçerli yolu, örgütlenme hakkının tanınmasıdır.

Türk gençliğinin örgütlenmesinin önündeki engeller temizlenebilirse, bundan kazançlı olacak halkımızdır. Kimilerinin "Anarşist" dediği, kimilerinin "Kuşaklar arası çatışma" dediği, özünde ise gençliğin haklı isteklerine yanlı olarak bakılması sonucu konulmuş birtakım yakıştırmalar değil midir?

Gençliğin, dinlenilme isteği, adalet isteği ve özgürlük isteği karşısında, yetişkinler bir kez olsun dönüp, kendi tutumlarına baksalar, sorunlar daha iyi görülüp, kavranabilir inancındayım.

Son yıllarda, özellikle de 12 Eylülden sonra, gençlik hakkında, başta resmî çevreler olmak üzere, olumlu düşünceler taşınmadığı bilinmektedir. Onlara göre gençler, anarşist, düzen yıkıcı, başıbozuk, sorumsuz, saygısız, asalak, baş kaldırıcı ve maneviyatsızdır; bunları, sıkı yasa ve yönetmeliklerle kontrol altına almak gerekmektedir. Oysa, bu düşünce sahipleri büyük bir yanılgıyı yaşamaktadırlar. Ülkemiz gençliği, coşkulu, yurtsever, devrimci, yapıcı ve gururlu özellikleriyle her zaman halkının yanında olmuş ve onun onurlu kavgasını paylaşmıştır. Gençlerimiz, toplumumuzun ana damarını oluşturur. Bu bakımdan, siyasî iktidarın ve devletin onları iyi koruması, ortaya konan sorunlara titizlikle eğilmesi lazımdır. Buna karşın, gençlerimizin de, toplumumuzu bilimsel gerçekler ışığı altında ileriye, çağdaş bir düzeye vardırma çabası içerisinde olmaları gerekir. Bu her iki durum da, halkımızın ortak beklentisidir.

Gençlerimizin ana sorunları ise şunlardır : Gençlerimiz, bugün ekonomik güçlükler içinde yaşamlarını sürdürmektedir. İşsizlik almış yürümüş, bunun neticesinde kaçakçılık, hırsızlık, fuhuş alabildiğince çoğalmıştır. Gençler, ülke sorunlarından, siyasetten, tartışmadan düşünce üretmekten uzaklaştırılmış; pısırık ve sessiz bir gençlik yetiştirilmeye çalışılmaktadır.

Demir parmaklıklar arasında ömür tüketen binlerce gencimiz var. Sağlık sorunları ve cinsel sorunlar, gençlerimizi fizikî rahatsızlıklara, ruhsal bunalımlara itmiştir.

Gençlik, uluslararası meselelerle bilgili kılınmalıdır. Gençlerimiz, yetenek ve kişiliklerini geliştirmek için gerekli olanak ve ortamı bulamamaktadırlar. Okullarımızda, çoğunlukla etkin çalışmalara elverişli bina, sınıf ve oyun alanları yoktur.

Gözden uzak tutulmaması gereken önemli sorunlardan biri de, eğitim-öğretim sistemimizin bozuk oluşudur. Şöyle ki; okullarımızda öğrencilerimiz bilgiyi, bilgi için öğrenmektedir. Bu yanlıştır. Bilgiyi bilgi için değil, yaşam için öğrenmelidirler. Genç öğrenciler, edindikleri bilgilerle üretmek, ürettikleri şeylerle toplumu ileriye, güzele götürmek ve çağdaş bir düzeye kavuşturmak isterler.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı Sayın Güzel'in iyi niyetine inanmak istiyorum; ancak, bugüne kadarki uygulamalarında köklü, kalıcı bir durumu göremediğimizi belirtmek isterim.

Kitap yazımı, tam bir kargaşa içerisinde sürüp gidiyor. Her türlü yolsuzluk ve adam kayırma söylentileri, eğitimimizde üzücü bir durum yaratmaktadır. Öğretmen atamaları, tam anlamıyla çıkmazdadır. Bazı yerlerde fazlalık varken, bazı yörelerimizin okulları, öğretmensizlikten ya açılamamış ya da kapatılmıştır. Ankara'nın doğusunda öğretmen açığı, batısında ise ihtiyaç fazlası vardır. Bu konuda, resmî yetkililerin açıklamalarına tanık oluyoruz.

Şu işe bakınız; öğretimde yarı yıla geldiğimiz şu günlerde 10 bin öğretmenin sınavı yapılacak ve bunlar bu yılın öğretiminde görev alacaklardır. Deyim yerinde ise, bu yıl bazı öğrencilerimiz yarım eğitim görecek, bununla da eğitimimizin iyiye gittiğini söyleyeceğiz... Bu, ne garip bir eğitim uygulamasıdır.

Kısacası, ülkemizde, zihinleri tartışmaya kapalı tutan, düşünmeyi ve sorgulamayı değil, ezberlemeyi, araştırmayı değil, kolayı seçen, tartışa tartışa doğrulara

yönelmeyi yasaklayan bir eğitim ve öğretim sistemi; adamsendeciliği, vurdumduymazlığı, köşe dönücülüğü aşılayan, yozlaşmış bir kültürel çevre yaratılmıştır.

Karşıt görüşlere saygılı, birbirlerine tahammül etme yeteneğine kavuşmuş insanların, insan olmalarından kaynaklanan haklarına ve özgürlüklerine değer veren bir devlet düzenine sahip olmak, en büyük arzumuz ve isteğimizdir.

Bu duygularla, Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Bütçesinin hayırlı olmasını diler, hepinize en içten sevgi ve saygılarımı sunarım. (SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederiz Sayın Özev.

Sosyaldemokrat Halkçı Parti Grubu adına, Sayın Mustafa Sarıgül; buyurun efendim. (SHP sıralarından alkışlar)

SHP GRUBU ADINA MUSTAFA SARIGÜL (İstanbul) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Bütçesi üzerinde grubumuzun görüşlerini açıklamak için söz almış bulunuyorum. Bu vesile ile Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (Alkışlar)

Sayın milletvekilleri, bilindiği gibi, toplum da, eğitim de bir bütündür. İnsanların eğitimi doğduğu günden başlar ve yaşamı boyunca devam eder. Eğitim, yaşamla birlikte gelişen çağımız insanının temel ihtiyacı olan, insanın vazgeçilmez, paha biçilmez bir toplum hazinesidir. Aynı zamanda, toplumsal değerlerin göstergesidir, toplumun temel ölçüsüdür. Eğitim, aynı zamanda, insanın en yüce değere varması, yaşamını en iyi koşullara çıkarması, mutlu olması ve ülke kalkınmasında en iyi şekilde katkısının sağlanması için çok önemli bir araçtır. Eğitim ve spor barışçıdır, ulusal reklam aracıdır; gençliğin sağlıklı büyümesinde, gelişmesinde, güçlenmesinde önemli bir faktördür. Ne yazık ki, illerimizdeki spor il müdürlüklerimize baktığımızda, federasyonları incelediğimizde, çoğunun sporla uzaktan yakından ilgisi yoktur.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülke nüfusunun büyük bir bölümünü gençlik oluşturmaktadır. Bu kadar geniş bir kitlenin eğitimi ve sporu tek bakanlıkta birleştirilmiştir. Ülkemizde eğitim, başlıbaşına bir olaydır ve sorunları çoktur. Spor da eğitim kadar önemlidir ve sorunları büyüktür. Bu Bakanlık, geçmişte olduğu gibi, mutlaka iki bakanlık olarak ayrılmalıdır; Millî Eğitim ayrı bir bakanlık, Gençlik ve Spor Bakanlığı ayrı bir bakanlık olarak düşünülmelidir.

Ülkemizin gelişmesini, güçlenmesini, ileri ve demokratik ülkeler seviyesine çıkmasını istiyorsak, gençliğe ve eğitime daha çok yer vermeliyiz. Eğitim, son derece üzerinde fazla durulması gereken, geniş boyutlarda araştırılması ve vakit ayrılması gereken bir olay olarak düşündüğümüzde; ülke gençlerinin büyük bir bölümünün spora karşı istekleri de gözönüne geldiğinde, Millî Eğitim, Gençlik ve Spor Bakanlığının iki bakanlık olarak ayrılmasının önemi çok iyi bir şekilde anlaşılıyor.

Ulu Önder Atatürk'ün de, her konuşmasında memleketin geleceğini gençlerimize bıraktığı, cumhuriyeti gençlere emanet ettiği göz önüne alınırsa, 1989 malî yılı bütçesinde Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığına ayrılan payın son derece yetersiz olduğu meydana çıkıyor. Altyapı, tesis, teşvik, organizasyon için ayrılan bu paranın yetersizliği, eğitim ve spora önem verilmediğinin göstergesidir. Zira, bu eksiklikler fark edilmiş olacak ki, "İçki ve sigaradan fona gelen paralar eğitim ve sporun kalkınması için kullanılacaktır" denilmekte. Bu, bize

göre büyük bir çelişkidir. Türk sporunun kaderi, içki ve sigaraya, rakı içen insanlara bağlanmamalıdır. Ülkemizde, özellikle gençlerin içki ve sigara içmemelerini, içki ve sigaranın sağlığımız için ne denli sorunlar yaratacağını, en başta gençlerimize anlatarak, gençlerimizin içki ve sigaradan uzak durmalarını mutlaka tavsiye etmeliyiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemizde spor denetimleri doğru, tutarlı, istikrarlı olarak yapılmamaktadır. Kurumların gelişmesinde, güçlenmesinde, istikrarlı ve huzurlu çalışma yapılması için, her yerde olduğu gibi, Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğünde de müfettişlerin ehemmiyeti ve yeri son derece önemlidir ve müfettişlere, görevleri gereği, rahat ve huzurlu bir çalışma ortamı hazırlamalıyız; müfettişler de, kararlarında objektif, tarafsız olmalı ve hiç kimsenin etkisi altında kalmadan, konuları dikkatli ve titiz bir biçimde araştırıp incelemelidirler. Bu noktadan hareket ettiğimizde; müfettişlerimizin yetkileri artırılmalıdır, verdikleri raporların gereği, mutlaka ilgililer tarafından yerine getirilmelidir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri okullarımızda sporun nasıl yapıldığına dikkatlice baktığımızda şunu görüyoruz : Okullarımızda haftada iki saat beden eğitimi dersi vardır. Bu iki saatlik beden eğitiminde, çocuklarımız sporla ilgili konularda, zaman azlığı nedeniyle, yeteri kadar gerekli bilgileri, ne yazık ki alamamaktadır. Oysa, spora genç yaşta başlanmalı ve gençler yeteneklerine göre ayrılmalıdırlar. O nedenle, okul içi spora daha fazla önem verilmesinin gerekli olduğu inancını taşımaktayız. Okul dışı spor da, Beden terbiyesi Genel Müdürlüğünün aşağıdaki federasyonları aracılığıyla yürütülmektedir.

Bu federasyonlar; Atıcılık, Avcılık, Atletizm, Binicilik, Bisiklet, Jimnastik, Dağcılık, Basketbol, Futbol, Güreş, Tenis, Halter, Hentbol, Judo-Karete, Kayak, Güreş, Masa Tenisi, Okçuluk, Voleybol, Yelken, Yüzme, Atlama, Su Topu, Sualtı Sporları, Can Kurtarma-Su Kayağı ve Boks federasyonlarından oluşmaktadır. Ülkemizde bu spor faaliyetlerini ilgili federasyonlar yürütmektedir. Bu yürütülen faaliyetler sonucunda, ülke içinde ve dışında yarışmalarla federasyonlar görevlerini yapmaktadır.

Bir ülkede sporun başarısı, ülkemizde, yukarıda saydığım federasyonların ülke dışında yaptığı sportif çalışmalarla elde ettiği başarıyla ölçülür inancındayız; ama ne yazık ki, bu federasyonlar nasıl kurulur, boşalma olduğunda yerine yeni başkan nasıl gelir; bu konularda aydınlanmak isteriz. Ayrıca, bu federasyon başkanlarının ülke sporunun kalkınmasında sıkıntıları var ise, elbirliğiyle kendilerine yardımcı olmaya hazır olduğumuzu da söylemek isteriz.

Geçtiğimiz günlerde bizleri arayan ve "Boks sporuyla ilgili neler yapabiliriz?" diyen Boks Federasyonu Başkanı ve üyelerine huzurunuzda teşekkür etmek isterim. Sıcak ve samimî yaklaşım içinde, diğer federasyon yetkililerine de yardımcı olmak, çözüm önerilerimizi aktarmak isteriz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; dünyada ve ülkemizde spor dalları içinde futbolun ayrı bir yeri olduğu göze çarpıyor. Diğer spor dalları içinde futbola verilen önem, kitlelerin ilgisini her geçen gün artırmaktadır. Futbolda, diğer dallarda olduğu gibi, altyapıya büyük önem vermeliyiz. altyapıdan yetişen futbolcularımız, gelecekte, yeşil sahalarda yüzlerimizi mutlaka güldürecektir inancındayım. Bu noktadan hareket ettiğimizde, statlarımızda, yeşil sahalarımızda kulüpler, yabancı sporcu da oynatabilmelidir; ancak,

bu yabancı futbolcu sayıları takımlar için ikiyi, şu anda olduğu gibi, geçmemelidir.

Yabancı futbolcu transfer edip, Türk vatandaşlığına geçirip, iki gün içinde sahaya çıkarmak, son derece sakıncalıdır. Bir büyük kulübümüzün yedi sekiz futbolcuyu yabancı ülkelerden getirip, bir günde Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı yapıp, sahaya çıkarmasının ne denli sakıncalı sonuçlar doğuracağı ortadadır. Bu yol, mutlaka tekrar gözden geçirilmelidir.

Dışarıdan uzman, eğitimci, antrenör getirelim, teknik adamların bilgi, beceri ve yeteneklerinden faydalanalım; ama sahalarda bizim çocuklarımız oynasın ki, şevkle ve zevkle bizim çocuklarımızı seyredelim. (SHP sıralarından alkışlar)

Bakanlığın, bu konuda iyileştirici tedbirler alacağı inancını taşımak istiyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yaşamım boyunca eleştirilerimi, eleştiri olsun diye değil, gerçekten ikna olamadığım konularda cevap almak için yaptım, gene öyle yapmaya özen göstereceğim.

Bakanlık olarak, iyi yaptığınız şeyleri söylemek; ama aklımıza takılan, cevap alamadığımız konularda, bize karanlık gözüken ve kamuoyunun aydınlanmasında yarar gördüğümüz konuları sormak ve bu konularda bilgi edinmek, hepimizin ve kamuoyunun menfaatinedir kanısındayım.

Bu inanç ve duygular içerisinde, aşağıdaki sorularımın cevaplarının verilmesini bekliyorum. Sorularımın başında ifade etmek isterim ki, bu soruların cevaplarını daha önce alsaydım, Yüce Genel Kurulu asla meşgul etmezdim.

Okullardan atılan öğrencilerimizin durumlarını ilgilendiren kanun teklifimiz, sıcak ve samimî yaklaşımlarınız ve Yüce Meclisin katkılarıyla çıkmış, muhalefet olarak verdiğimiz bu kanun teklifinin yasalaşması, yüzbinlerce öğrencimizi ve anne-babalarını büyük bir sevince boğmuş, Yüce Meclisin değerli katkılarıyla yüzbinlerce genç tekrar hayata kavuşmuştur. Bu kanunun yasalaşmasında, Yüce Meclisin huzurunda, emeği geçenlere tekrar teşekkür etmek istiyorum. Ancak, 112 sıra nolu Türkiye Büyük Millet Meclisi Gelen Kâğıtlarda yer alan Seul Olimpiyatlarıyla ilgili aşağıdaki sorularımıza, aylar geçmesine rağmen -üzülerek belirtiyorum- ne yazık ki cevap alamadık.

Bunlardan birincisi, olimpiyatlara gönderilen kafileye dikkatlice baktığımızda, 49 tane sporcu ve 30 tane yöneticinin olimpiyatlara gittiğini üzüntüyle görüyoruz.

1. Olimpiyatlar, dünya sporcularının her alanda yarıştığı, tecrübe kazandığı, dört yılda bir yapılan müsabakalardır. Bu müsabakalara Türkiye Cumhuriyetini temsilen 30 yönetici göndermek yerine, bilgi, beceri ve yeteneklerini geliştirmek ve uluslararası alanda tecrübe kazanmak için, niçin sporcular gönderilmedi?

2. 49 sporcu yanında, 30 yöneticisiyle birlikte olimpiyatlara katılan bir başka dünya ülkesi var mıdır?

3. 49 sporcu yanında 30 yönetici ne görev yaptılar?

Bu yöneticilerin görevleri, olimpiyatlarda nelerdi?

49 sporcu ve bu 30 yöneticinin devletimize olan maliyeti nedir?

30 yönetici yerine, yönetici sayısını kısarak, geleceğin şampiyonlarını hazırlamak, olimpiyatlara, tecrübelerini artırmak için sporcular göndermek, Bakanlık olarak hiç düşünülmedi mi?

Bir başka soru önergemiz; 129 sıra nolu Türkiye Büyük Millet Meclisi Gelen Kâğıtlarda yer alan; maç biletlerinin bir

hafta önceden satışa çıkarılmasıyla ilgilidir. Bu soru önergemize ne yazık ki şu güne kadar cevap alamadık. Bu sorular neydi?..

Birincisi, futbol maçlarına seyircilerimizin ilgisi, her geçen gün biraz daha artmaktadır. Ülkemizde, özellikle büyük şehirlerde, maçlar âdeta bir izdiham yaratmaktadır. Maç biletlerinin bir hafta önceden satışa çıkarılması karaborsacıya yaramaktadır. Bir maç bileti, kendi fiyatının beş altı misli üstünde satılmakta, birkaç kişi karaborsa biletle haksız kazanç sağlamaktadır. Seyircimiz böylece mağdur edilmektedir.

Gelişmiş ileri ülkelerde maçların biletleri önceden satılmaktadır; ama o ülkelerde statlar 80-100 bin kişiliktir.

Maç biletlerinin önceden satılması, karaborsaya düşmesi, Bakanlığımızı güç durumda bırakmıyor mu?

Aynı konu ile ilgili bir başka soru; maç biletleri önceden satılmalı, ama bu uygulama 100 bin kişilik statlar yapıldıktan sonra olmalı; tesis eksiğimiz olduğuna göre, maç biletlerinin önceden satılmasından doğan, haksız kazanç sahiplerini sevindiren, seyircimizi güç duruma düşüren, ekonomik sıkıntıya sokan, karaborsayı doğuran bu uygulamaya son vermeyi düşünüyor musunuz?

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemizde gençlik kesimi; öğrenci gençlik, çalışan gençlik ve köylü gençlik olarak üç bölümde incelendiğinde; kısmen, öğrenci gençlik ve çalışan gençlikle ilgili çalışmaların yapıldığını, eksikliklerine rağmen, bir gelişme olarak görüyoruz.

Bütçesini görüştüğümüz Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü bünyesinde, öğrenci gençlik, çalışan gençlik ve de özellikle kırsal alanda bulunan köylü gençlikle ilgili, köylü gençliğin birbiriyle kaynaşmasını sağlayacak; hangi görüşten, hangi düşünceden olursa olsun, insan sevgisi ve ülke insanları arasında barışın, spor sevgisi etrafında bütünleştiğini bir olgu olarak düşündüğümüzde; köylü gençliğin spor sevgisi etrafında birleşmesi, Ulu Önder Atatürk'ün dediği gibi; "Sağlam Kafa Sağlam Vücutta Bulunur" anlayışıyla, köylü gençliğe yönelik bir projeniz var mıdır? Böyle bir projeniz varsa, samimî olarak, bu projeden köylü gençliğin yararlanması ve teşvik edilmesi konusunda katkıda bulunmak isteriz. Şayet böyle bir proje yoksa, köylü gençlikle ilgili bir projenin hazırlanmasını önermekteyiz. Zira, ülkemizin hızla kalkınması ve gelişmesinde, gençliğin önemi düşünüldüğünde, köylü gençliğin öneminin yeri ortaya çıkmaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; şu soruyu kendi kendimize hep beraber soralım : Neden ve niçin, bizim gençlerimiz sportif faaliyetlerde, uluslararası alanda başarılı olamıyorlar? Aynı yaşta, aynı kiloda ringe çıkan bir boksörümüz, niçin başarılı olamıyor? Güreşçilerimiz, ata sporumuzun temsilcileri, niçin uluslararası alanda üstün başarı elde edemiyor?

Her ülkenin önde, aktif olduğu, başarılı olduğu spor dalları vardır; bu spor dalları akla geldiğinde, o ülkeler hatırlanır. Örneğin, futbol denince, İngiltere, Almanya ve Brezilya akla gelir. Basketbol denince, Amerika, İtalya akla gelir. Kayak ve kış sporları denince ise, Avusturya ve İsviçre aklımıza geliyor.

Her spor dalında ileri gitmeliyiz; ama Ahmet Ayık'lı, Yaşar Doğu'lu dönemlerde güreş nasıl yüzümüzü güldürüyordu, güreş denince, yıllar önce tüm ülkelerin aklına Türkiye geliyordu; şimdi neden gelmiyor? Güreşte niçin gerilerdeyiz. Uluslararası müsabakalarda bizim bayrağımız niçin dalgalanmasın? Artık, uluslararası

müsabakalarda vatandaşımız ayyıldızlı bayrağımızın dalgalanmasını istiyor.

Bu gençlerimiz, uluslararası müsabakalarda başarılı olamıyorsa, ayyıldızlı bayrağımız göklere çıkmıyorsa, bu başarısızlığın faturasını gençlere lütfen yüklemeyelim; çözüme taraf olarak bakmayalım, çözüm yollarını hep beraber arayalım.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, amatör spora büyük önem vermeliyiz. Unutmamalıyız ki, yurdumuzda keşfedilmemiş çok Ahmet Ayık'lar, Yaşar Doğu'lar, Gazanfer Bilge'ler var; yeter ki, bizler onları teşvik edelim, aramızda dolaşan, ama fark edemediğimiz şampiyonları ortaya çıkaralım, onlara imkân yaratalım, olanak sağlayalım; bu amatör gençler mutlaka ileride yüzümüzü güldürecektir.

Sözlerimi bitirirken, bu konuda önerilerimizi de kısaca aktarmak isteriz :

1. Sporla ilgili Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı, daha çok spor gösterilerini ve karşılaşmalarını, başka bir deyimle, seyir sporunu düzenleyen bir kuruluş halindedir. Çok sayıda yurttaşın spor yapabilmesine imkân sağlayan, kitle sporunu düzenleyen çalışmaları daha yaygın bir şekilde başlatmalıdır.

2. Spor, her şeyden önce bir eğitim işidir. Bu alanda başarıya ulaşmanın tek şartı eğitimdir. Yeterli sayıda ve nitelikte beden eğitimi, spor yöneticisi, antrenör, hakem ve sağlık personeli yetiştirmek, eğitimlerine önem vermek gerekir.

3. Spor yönetiminde gerekli disiplin mutlaka kurulmalıdır. Türk sporu için önemli bir sorun haline gelen şike, tertip ve düzensizliklerle etkin olarak mutlaka mücadele etmeliyiz.

4. Belli günlerde büyük karşılaşmalar için kullanılan maliyeti yüksek tesisler de yapılmalıdır; ancak, çok sayıda yurttaşımızın yararlanacağı, haftanın her günü devamlı olarak kullanabileceğimiz semt tesislerine de ağırlık verilmelidir.

Uluslararası karşılaşmalarda başarı sağlayan ülkeler, ortaöğrenimde, üniversitelerde spora önem veren ülkelerdir. Bu alanlarda gençlerimiz takip edilmeli, hevesli ve yetenekli gençlerin önü mutlaka açılmalı, onlara her türlü imkân ve olanak verilmelidir.

Sporcular için spor sağlık konusu son derece önemlidir. Spor hekimliği alanında uzmanlar yetiştirilmeli, spor sağlık merkezleri kurulmalıdır.

Tesislerimizin yapımında nüfus, iklim, spor potansiyeli düşünülmeli, Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü bu doğrultuda gerekli çalışmaları yaptıktan sonra, tesis yapımına başlanmalı ve hız verilmelidir.

Bölge sahalarımız profesyonel kulüplerin tekeline bırakılmamalı, bu bölge sahalarımızdan amatörler de mutlaka yararlanmalıdır.

Geleneksel ata sporumuz olan güreş ve biniciliğin gelişmesi için çaba gösterilmeli, ayrılan tahsisat mutlaka artırılmalı, ata sporumuzun gelişmesi, güçlenmesi, eskiden olduğu gibi, uluslararası alanda başarı elde edebilmemiz için, yılın her ayında çalışılabilen spor dalı haline getirilmelidir ata sporumuz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sporumuzun gelişmesinde, samimi olarak diyaloga açığız. Galatasaray-Neuchatel maçında olduğu gibi, tek yumruk olursak, kamuoyuna iyi mesaj verirsek, haklılığımızı ıspatlarsak, gençlerimize imkân tanırsak, yurt içinde başarılı gençlik, uluslararası müsabakalarda yüzümüzü güldürecek kadroları her zaman buluruz kanısındayım.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; diliyorum ki, bizim çocuklarımız, bizim gençlerimiz, televizyon ve radyoları açtığımızda, müsabakaları izlediğinizde, olimpiyatlarda, dünya ve Avrupa şampiyonalarında bizim yüzümüzü güldürürler, uluslararası müsabakalarda bayrağımızı en yükseklere çekerler; bundan da biz Türk milleti olarak gurur duyarız, bu gençlerimizin uluslararası alandaki başarısından göğsümüz kabarır, bu başarıdan tüm ulus olarak iftihar ederiz. (Alkışlar)

Sözlerimin sonunda, Bakanlık bütçesini tüm Bakanlık mensuplarına, ulusumuza hayırlı uğurlu olmasını temenni ediyor, Yüce Meclisi saygı ile selamlıyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederiz Sayın Sarıgül.

Görüşmelere kaldığımız yerden devam etmek ve saat 14.15'te toplanmak üzere birleşime ara veriyorum.

Kapanma Saati : 12.52

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 14.15

BAŞKAN : Başkanvekili A. Hüdai Oral
KATİP ÜYELER : Mustafa Sarıgül (İstanbul), Mustafa Ertuğrul Ünlü (Bursa)

BAŞKAN — Türkiye Büyük Millet Meclisinin 44 üncü Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum.

II. — KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

1. — 1989 Malî Yılı Genel ve Katma Bütçeli İdareler ve Kuruluşlar Bütçe Kanunu Tasarıları ile 1987 Malî Yılı Genel ve Katma Bütçeli İdareler ve Kuruluşlar Kesinhesap Kanunu Tasarıları (1/496, 1/497; 1/476, 3/666, 3/582; 1/475, 3/667) (S. Sayıları : 111, 112, 134, 136) (Devam)

A) MİLLÎ EĞİTİM GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI (Devam)

1. — Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı 1989 Malî Yılı Bütçesi

2. — Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı 1987 Malî Yılı Kesinhesabı

I. — Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü

1. — Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü 1989 Malî Yılı Bütçesi

2. — Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü 1987 Malî Yılı Kesinhesabı

II. — Yükseköğretim Kurulu (YÖK)

1. — Yükseköğretim Kurulu 1989 Malî Yılı Bütçesi

2. — Yükseköğretim Kurulu 1987 Malî Yılı Kesinhesabı

III. — Üniversiteler

a) Ankara Üniversitesi

1. — Ankara Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi

2. — Ankara Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı

b) Ortadoğu Teknik Üniversitesi

1. — Ortadoğu Teknik Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi

2. — Ortadoğu Teknik Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı

c) Hacettepe Üniversitesi

1. — Hacettepe Üniversitesi 1989 Malî yılı Bütçesi

2. — Hacettepe Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı

ç) Gazi Üniversitesi

1. — Gazi Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi

2. — Gazi Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı

d) İstanbul Üniversitesi

1. — İstanbul Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi

2. — İstanbul Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı

e) İstanbul Teknik Üniversitesi

1. — İstanbul Teknik Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi

2. — İstanbul Teknik Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı

f) Boğaziçi Üniversitesi

1. — Boğaziçi Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi

2. — Boğaziçi Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı

g) Marmara Üniversitesi

1. — Marmara Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi

2. — Marmara Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı

ğ) Yıldız Üniversitesi

1. — Yıldız Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi

2. — Yıldız Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı

h) Mimar Sinan Üniversitesi

1. — Mimar Sinan Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi

2. — Mimar Sinan Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı

ı) Ege Üniversitesi

1. — Ege Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi

2. — Ege Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı

i) 9 Üylül Üniversitesi

1. — 9 Eylül Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi

2. — 9 Eylül Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı

j) Trakya Üniversitesi

1. — Trakya Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi

2. — Trakya Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı

k) Uludağ Üniversitesi

1. — Uludağ Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi

2. — Uludağ Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı

l) Anadolu Üniversitesi

1. — Anadolu Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi

2. — Anadolu Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı

m) Selçuk Üniversitesi

1. — Selçuk Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi

2. — Selçuk Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı

n) Akdeniz Üniversitesi

1. — Akdeniz Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi

2. — Akdeniz Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı

o) Erciyes Üniversitesi

1. — Erciyes Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi

2. — Erciyes Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı

ö) Cumhuriyet Üniversitesi

1. — Cumhuriyet Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi

2. — Cumhuriyet Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı

p) Çukurova Üniversitesi

1. — Çukurova Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi

2. — Çukurova Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı

r) 19 Mayıs Üniversitesi

1. — 19 Mayıs Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi

2. — 19 Mayıs Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı

s) Karadeniz Teknik Üniversitesi

1. — Karadeniz Teknik Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi

2. — Karadeniz Teknik Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı

ş) Atatürk Üniversitesi

1. — Atatürk Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi

2. — Atatürk Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı

t) İnönü Üniversitesi

1. — İnönü Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi

2. — İnönü Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı

u) Fırat Üniversitesi

1. — Fırat Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi

2. — Fırat Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı

ü) Dicle Üniversitesi

1. — Dicle Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi

2. — Dicle Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı

v) 100 üncü Yıl Üniversitesi

1. — 100 üncü Yıl Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi

2. — 100 üncü Yıl Üniversitesi 1987 Malî Yılı Kesinhesabı

y) Gaziantep Üniversitesi

1. — Gaziantep Üniversitesi 1989 Malî Yılı Bütçesi

BAŞKAN — Görüşmelere kaldığımız yerden devam ediyoruz.

Komisyon ve Hükümet yerlerini aldılar.

Şimdi söz sırası Sosyaldemokrat Halkçı Parti Grubu adına Sayın Türkân Akyol'da; buyurun efendim.

Sayın Akyol, yalnız, konuşma süresini size arz etmek istiyorum. Grubunuz olarak 1 saat 15 dakikalık bir süreniz var. Sizden sonra, Sayın Rıza Ilıman ile Sayın Beşer Baydar konuşacaklar efendim.

SHP GRUBU ADINA TÜRKÂN AKYOL (İzmir) — Teşekkür ederim efendim. Arkadaşlarımla görüşmem sonunda, bana 40 dakika civarında bir süre tanıdılar.

BAŞKAN — Nasıl isterseniz efendim.

Buyurun.

TÜRKÂN AKYOL (Devamla) — Teşekkür ederim efendim.

Sayın Başkanım, saygıdeğer milletvekilleri; Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı 1989 bütçemizin "yükseköğretim kurumları" konusunda, Sosyaldemokrat Halkçı Partinin görüşlerini sunmak için, grubumun adına huzurlarınızda bulunuyorum. Konuşmama başlarken, hepinizi saygılarımla selamlıyorum. (SHP sıralarından alkışlar)

Sayın milletvekilleri, 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu, yedi yılı aşan bir zamandan beri uygulamadadır. Bu kanunla, tüm üniversiteler ve yükseköğretim kurumları, yeni bir çalışma biçimine girdiler. Bu kurumların yönetimi, olağanüstü yetkilerle donatılmış bir kurulun yetkisine verildi. Kamuoyunda "YÖK" diye bil-

diğimiz bu Yüksek Öğretim Kurulu, 2547 sayılı Yasanın getirdiği bir kuruldur. Bu kurulun üyelerinin üçte birini Sayın Cumhurbaşkanı atar; tayin eder. Üçte biri Bakanlar Kurulunca seçilir ve kalan üçte biri ise, Üniversitelerarası Kurulun kendi üyeleri arasından seçtiği kişilerden oluşur. Yine, 2547 sayılı Yasanın, bu kurulun görevlerini, işlevlerini, yetki ve sorumluluklarını gösteren bölümü okunduğu zaman, bugünedek, en önemli, en büyük yetkilerle donatılmış tek kurul olduğu da ortaya çıkar. Bu kurulun üzerinde, Millî Eğitim Bakanımızın da fazlaca bir yetkisi yoktur. Sayın Bakan, diledikleri zaman kurulun toplantılarına katılabilirler, öneriler sunabilirler. Bu kurul, ayrıca yasal bazı ayrıcalıklara da sahiptir. Bir başka deyimle, yasalar önünde de ayrıcalıklı olarak kurulmuştur. Örneğin, bu kurulun yönetsel işlemleri, yani idarî tasarrufları, idare mahkemelerinin dışına bırakılmıştır. Bunlar hakkında doğrudan Danıştaya başvurulur. Oysa, idarî işlemler, ilk başvuru yerleri olarak, önce idare mahkemelerinde -ikinci derece mahkemelerde- görülürler. Danıştay bir tür temyiz merciidir, yani bir anlaşmazlık durumunda başvurulacak yerdir.

Bu örnek de gösteriyor ki, Yükseköğretim Kurulu, günümüze kadar çok az örneklerini gördüğümüz, çok yetkili ve ayrıcalıklı bir kuruldur. Bu kurulun uygulamaları, yedi yıldır mutlak bir yetkiyle ve tam bir merkezî icra organı olarak uygulamadadır. Yedi yıldır kamuoyunun her kesiminden; öğrencilerden öğretim üyelerine, akademisyenlerden velilere kadar her kesimden, bu kurul kadar eleştiri alan bir başka kurum olmadı. Bu kurulun (YÖK'ün) bunca eleştiriye karşın uygulamaları devam etti. Çünkü, bu kurulun Sayın Başkanı kendini, tek bir makama karşı sorumlu buluyordu; kendisini atayan Cumhurbaşkanlığı makamına. Ayrıca, Sayın Cumhurbaşkanımız da, kamuoyundaki bu eleştiriler karşısında birkaç kez açıkça kamuoyuna beyan buyurdular ki, Yükseköğretim Kurulu ve kanununun arkasında kendileri kefildir. O halde, bu kurulun ve Sayın Başkanının bu uygulaması, Sayın Cumhurbaşkanımızın beyanlarıyla, bir de gerekçe kazandı.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; yedi yıldır adım adım demokrasiyi bütün kurum ve kurallarıyla gerçekleştirmenin çabası içindeyiz. Çok partili özgürlükçü demokrasilerde, Türkiye Büyük Millet Meclisinin üstünde hiçbir kurum olamaz. Halkın seçtiği temsilcilerden oluşan bu Yüce Meclis, yasama yetkisi ve denetim sorumluluğuyla her kurumun üstünde bir yetkiye sahiptir.

Sayın milletvekilleri, Yükseköğretim Kurulunda yedi yıldır uygulamalarda neler oldu; bu kurum neler getirdi ve neler götürdü? Bugün bütün bunları değerlendirme günüdür. Bu değerlendirmenin sonucuna göre, Türkiye Büyük Millet Meclisinin sorumluluklarını ve yetkilerini yeniden değerlendirmesi günüdür. Çünkü, yılda ancak bir kez ve Millî Eğitim Bakanlığının bütçesi gündemdeyken, bu kurul enine boyuna irdelenmek noktasına gelmektedir. Bunu yapabilmek için, her şeyden evvel 1980 öncesine ait bir kısa hatırlatma yapmak için izinlerinizi rica ediyorum.

1980 öncesi yükseköğretim kurumları; üniversite, akademiler ve meslek yüksekokulları olarak ayrı ayrı örgütlenmişti. Yükseköğretimde bu dağınık örgütlenme kaynak kaybına neden oluyordu. Ayrıca, adım adım gelişerek, çağdaş Batı standardında bir eğitim düzeyine erişen üniversitelerimizin kapasitesi, maalesef hızla artan ve büyüyen toplumda, öğrencilerin gereksinimine yetemiyordu. Yükseköğretimde istihdam ve işgücü planla-

ması doğrultusunda bir kapasite artımı gerekiyordu; ancak, üniversiter niteliği bozmadan bir kapasite artımı gerekliydi. Bunun için de kuşkusuz uzun bir hazırlık, bir planlama ve yeni açılan kurumların altyapısının hazırlanması gerekti. Ulusal kalkınmayı gerçekleştirmek, çağın hızlı bilim ve teknik gelişmesini yakından izlemek için, yüksek nitelikte meslek elemanları yetiştirmek, bilim ve teknik üretimini artırmak şarttı.

Bu gerekçeler içinde 1980 öncesi üniversiteleri, 1979 yılında hem yükseköğretimi tek bir çatı altında toplamak, hem nitelikli meslek elemanlarının yetişmesini artırarak, bilimsel ve teknik üretimini çoğaltacak önlemleri almak, hem de üniversitelerin kapasitelerini artırmak için hazırlığa başladılar.

Bu hazırlıklar, her üniversitede ayrı ayrı ve her birinin hazırladığı tasarı da Üniversitelerarası Kurulda bütün temsilcilerin beraberliğinde irdelendi. Bu hazırlanan yasa tasarısı 1979 yılında 19 üniversitenin rektör ve temsilcilerinden oluşan Üniversitelerarası Kuruldan geçmişti. İşte o dönemde, 1980'de, askerî darbe oldu ve demokrasi kesintiye uğradı.

Sayın milletvekilleri, 1980'den sonra ilk çıkarılan yasalardan biri 2547 sayılı Yasadır. Şu anda üniversiteleri yöneten bu yasa, Danışma Meclisinden çıkarıldı ve bu yasa, üniversiteyi yeni bir biçimde tanımladı. Bu yasada, üniversitelerin temel nitelikleri ve temel yapısı değiştirildi. Üniversiteler, en üst düzeyde meslek adamı yetiştiren, bilimsel araştırma ve yayın yapan -şimdi, altını çiziyorum- "Bilimsel özerkliğe sahip kurumlar" olarak tanımlandı ve bu tanımlama, yasanın çıkışından sonra çıkarılan 1982 Anayasamıza aynıyla geçti. Bu da, çok ilginç ve değişik bir örnek; önce yasanın çıkması ve daha sonra yasa hükümlerinin Anayasada yer alması örneği sanıyorum tek örnektir ve bunu da bu yasada görüyoruz.

Bu yasanın getirdiği temel değişiklik, o güne dek üniversitelerin kendi aralarından seçtikleri üyelerle oluşan akademik kurullarca yönetilmesinin yerine, üniversitelerde her basamakta atamayla gelen, tayinle gelen yöneticiler yer aldı. Her şeyden önce tüm üniversiteler ve yükseköğretim kurumlarının tek sorumlu olduğu mutlak yönetici birimi yükseköğretim Kurulu idi; ama, bunun dışında da üniversitelerde rektörden başlamak üzere, rektör, dekan, bilim dalları başkanları; ana bilim dalı, bilim dalı, bölüm başkanları, enstitü başkanları gibi her düzeyde yöneticiler bir evvelki makam tarafından tayinle getirilmeye başlandılar. Üstelik de akademik kurulların bütün yetkisi, yukarıda ve tek bir merkezde, Yüksek Öğretim Kurulunda toplandı.

Özetle, bu yeni kanun üniversitelerin idarî özerkliğini elinden aldı. Üniversiteler zaten anayasada da bilimsel kurumlar olarak tanımlanıyorlar; ama, uygulama, gerçekte bilimsel özerkliğin sürmesine de izin veremedi. Bu da doğal; çünkü, bilim, ancak özgür bir düşünce ortamında, serbestçe tartışılabilen, araştırılan, incelenen, eleştirilen, her şeyden evvel özgürlük içinde devam eden bir olaydır.

Bir başka deyimle, idarî özerklik, bizatihî bir amaç değildir: ama, bilimsel özerkliğin korunması ve mevcudiyeti için gerekli bir araçtır. Amaç olan, özgürce bilimi üretmektir; çünkü, bilim, yönlendirilemez; çünkü, talimatla bilim üretilemez.

Nitekim, daha önceden yapılan eleştiriler, yedi yıl içinde artık bugün özgürce bir bilim üretilmesine imkân kalmadığını, bilimsel araştırmaların da bütünüyle durduğunu ispatlamıştır.

2547 sayılı Yasanın ilk yaptığı işlem, dağınık bir biçimde örgütlenen tüm yükseköğretim kurumlarını bir çatı altında toplamaktır. Yani, üniversiteler, akademiler, bütün meslek yüksekokullarını, hatta meslek okullarını; bakanlıklara bağlı çeşitli meslek okullarını bir çatı altında toplamaktır. Çok tarafsız bir biçimde söylemek durumundayım ki, yapabildiği tek ve olumlu olay budur. Bu da, zaten 1979'larda hazırlanan üniversite tasarısında vardı ve yeni bir reform yasa tasarısının gereksiniminin gerekçesiydi.

Bundan sonra 41 sayılı Kanun Hükmünde kararnameyle 8 yeni üniversite kuruldu. 1981-1984 yılları arasında üniversitelerin kontenjanı yüzde 160 oranında artırıldı. Kontenjanı kabarık gösterebilmek için de, kolay bir çözüm yolu bulundu. Eskişehir Anadolu Üniversitesinde "Açıköğretim Fakültesi" kuruldu ve uzaktan televizyonla eğitim yapan bu fakülteye ilk iki yılda toplam 75 bin öğrenci alındı. Bugün üniversitelerde mevcut olan bütün öğrencilerin dörtte biri, Açık Öğretim Fakültesinin öğrencilerini oluşturmaktadır.

YÖK sonucu, üniversitelerde gelişen en önemli olay ise, öğretim üyesi açığının mevcudiyetidir ve giderek artan öğretim üyesi sıkıntısının oluşmasıdır.YÖK'ün ilk dört yılında 5 bin dolayında öğretim üyesi (Öğretim üyesi bildiğiniz gibi, profesör, doçent, yardımcı doçentten oluşan akademik kadrolardır) ve doktora sahibi (Geleceğin öğretim üyesi) üyeleri birer birer üniversitelerinden ayrıldılar. Sayın milletvekilleri, bunların yalnızca 90 kadar bir bölümü 1402 sayılı Kanunla atıldılar. Bir kısmı görev değiştirmeye veya ayrılmaya zorlanarak, belki, baskı altında tutuldular; ama, en önemli kesimi, artık üniversite olma niteliğini kaybetmiş bu üniversitelerde çalışmak istemedikleri için, kendi arzularıyla ve istifa ile ayrıldılar. Bu konuda hemen bir münakaşa açılır. Sayın Yüksek Öğretim kurulu Başkanının basındaki beyanlarını anımsıyorum : "Özel sektör ya da yurt dışı, çok daha fazla olanaklar (Maddî ve manevî) sağladığı için doğaldı. Bunları tutmak mümkün değildi" buyurmuşlar. ancak unutmayınız; 1980 öncesi ile üniversiteler, daima özveri kurumlarıdır. Tabiî üniversitelerin dışındaki özel sektör ve benzeri kurumlar, yurt dışı olanaklar, çok daha üst düzeyde maddî imkânlar sağlayabilirdi; ama, ona rağmen, üniversitelerden, öğretim üyeleri ayrılmıyordu. Hiç değilse, çok önemli bir bölümü, eğitim, bilimsel araştırma yapma ve üniversite hocası olma onuruyla ve idealiyle bu kurumlarda kalıyorlardı. Onun için, bu argümanın da geçerli bir yanı olduğunu söyleyemiyorum; ama özetle, dört yıl içinde bu kadar büyük bir kan kaybına hiçbir kurum dayanamazken, üniversiteler buna rağmen kontenjanlarını artırmaya devam ettiler.

Sayın milletvekilleri, Ankara Hukuk Fakültesinden bir örnek vermek istiyorum: Ankara Hukuk Fakültesi, Atatürk'ün bozkırda, Başkentte kurduğu ilk büyük üniversitenin, Ankara Üniversitesinin nüvesini oluşturan ilk yüce kurumdur. Bu kanun çıktıktan sonra Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesinin öğretim üyelerinden yüzde 42'si istifa ile ayrıldı. Kanuna tepki ile istifa eden ilk saygıdeğer hocamız, yine bu fakültenin bir eski öğretim üyesi, Sayın Profesör Yaşar Karayalçın'dır. Saygıyla ifade etmek istiyorum. Bu sadece, yılların uluslararası, ulusal ve geleneksel üniversite yapısına getirilen olumsuz sonuçlara, tehlike duyulan bir kanuna tepki idi. Bu arada, kontenjanlar artar ve öğretim üyesi sayısı azalırken, doğal olarak da öğrencilerin başarı oranı düştü. Buna çare olarak, Yükseköğretim Kurulu, ilk önce eğitim programlarını yarıya indirdi.

Yine, merkezî bir talimatla, üniversitelerin eğitim programları düştü. Hani o "Çoksesli üniversiteler" dediğimiz üniversitelerin(!). Hemen arkasından, vize sınavlarında geçer not indirildi. Üniversite sınavlarının "vize" bölümleri 100 üzerinden 40'la ve final imtihanları da 100 üzerinden 50 ile geçer hale getirildi. Çok basit ve çok kolaycı bir yolla, başarı düşüklüğünün kamufle edilmesine çalışıldı. Kuşkusuz bunun sonucu, üniversitelerde eğitimin niteliği düştü ve standardı değişti. Başarısızlık devam ettikçe, her yıl yüzlerce öğrenci okuldan atılmak durumunda kaldıkça yılda birkaç kez "Öğrenci affı" adı altında ekstradan sınav talepleri kamuoyunun gündemini işgal ediyordu. Yüce Meclisten iki kez böyle bir ekstra sınav "Öğrenci affı" adı altında çıkarıldı. Her, öğrenci affını getiren, bir sınav hakkı, üniversite eğitim standart ve niteliğine olumsuz etki yapar; ama, buna mecburduk, yüce kurulun üç partisinin birlikte teklifiyle görüşüldü ve son öğrenci affı da böylece oybirliğiyle kabul edildi. Her şeyden önce, üniversitelerde kontenjan artmış görünürken, başarı oranının derecesi değişti, bu oranı saptamak imkânı da yoktur 1980 öncesine göre; çünkü, kıstaslar değişmiştir. Özür dilerim, çok amiyane bir örnek vermek durumundayım, eleğin deliklerinin büyüklüğünü artırırsanız, aşağıya geçen miktarın fazlalaşması tartışılmaz bir gerçektir. Bir başka nedenle ileride örnek olarak sunacağım; Kesin bir gerçek vardır ki, yedi yıl sonra, Türk üniversitelerinden, nitelikli, üst düzeyde meslek adamı yetiştirmek imkânı yoktur. Bugün bu kurumlar, Sayın Bakanın Plan ve Bütçe Komisyonunda ve Yüce Mecliste sözünü ettikleri gibi, sıradan meslek okulları haline dönüşmüştür.

Sayın milletvekilleri, üniversiteler yalnızca yüksek meslek okulları da değildir. Üniversiteyi, üniversite yapan temel nitelik, araştırma, inceleme, bilim ve teknik üretme niteliğidir. Maalesef bugün, üniversitelerin bu niteliğinin kaldığı da iddia edilemez. Tam tersine, araştırmalar durmuştur, bilimsel üretim durmuştur. Bu konuda size arz edecek, sunacak kesin bir bilgiye sahip değilim; ama, bu vesile ile bir gerçeği açıklamaktan son derece mutluluk duyacağım. Sayın Yüksek Öğretim Kurulu Başkanı, Plan ve Bütçe Komisyonunda, geceyarısı, konuşurlarken bize bir kitap gösterdiler ve o kitabın sonuçlarını verdiler. O sonuçlara göre, son yedi yılda, anımsamam zor; ama son derece büyük bir boyutta bilimsel araştırmaların arttığı görülüyor. Oysa, Türkiye Büyük Millet Meclisinin araştırma bürosunun, partimiz için yaptığı araştırmalar bunu kanıtlamadı; tam aksine, -1982 Profesör Altan Onat Raporundan başlamak üzere- bilimsel araştırmaların arttığını söylemeye imkân yoktur. Çünkü, şu basit örneği verebilirim : Yeni kanunla doçentlik tezleri kaldırılmıştır; oysa, 1980 öncesinde, doçentlik tezleri, üniversiter yapının bir orjinalite, bir özgünlük taşıyan nadir bilimsel araştırmalarından olup, Batı ülkelerinin bilim dergilerinde daima site edilen araştırmalardı. Bugün, yasal zorunluluk kalktığı için, en azından, bunların sayılarının azalacağı anlaşılmaktadır.

Sayın Doğramacı'nın bu iddiasını kanıtlaması için, kendisini Türkiye Büyük Millet Meclisine anlatmak için bu örneği veriyorum : Parlamentonun Millî Eğitim Komisyonunun SHP'li üyelerinden biri olarak, eski ve yaşlı bir öğretim üyesi olarak ve bir milletvekili olarak defaatle yazdığım yazılarıma, en son anda ve büyük bir zorlukla alabildiğim başka bir bilginin içinden bu kitabın çıkarıldığını öğrendim. Sayın hocam, "Ben, onu, kendisine kendim veririm" buyurmuşlar. Şimdi aklıma gelen bir kuşkuyu, huzurlarınızda açıklamak istiyorum : Yurt dışında, Türk ismiy-

le site edilmiş pek çok bilimsel araştırmalar vardır ve bunlar doğaldır; çünkü, Türk bilim adamlarından yurt dışında çalışan son derece geniş bir kadromuz var, İngiltere'de var, Avrupa'da var ve Amerika'da var, 20 yıldan beri, 15 yıldan beri, belki daha eskiden beri orada kalıyorlar ve yeni gidenler de var. Birkaç yıl için, görevi niteliği, orada öğretim üyeliği yapmak için angajmanla gidenler var. Tabiî bunlar Türk, bunlar bizden; ama, orada çalışıyorlar. Aklıma geliyor, acaba, bu site edilmiş bilimsel araştırmaların sayısının artışı, orada yerleşmiş Türk bilim adamlarının ürünlerinin de hesaplanması sonucu mudur? Bilemiyorum; ama bildiğim şudur : Bu bilgi, YÖK'ten, Türkiye Büyük Millet Meclisine verilmemiştir ve ben bugün size, bu bilgiyi sunmaktan acizim. Onun için konuyu bilgilerinize arz etmek istedim. (SHP sıralarından alkışlar)

Sayın milletvekilleri, Yükseköğretim Kurulunun uygulamasının getirdiği bir olumsuz sonuç da, standardı değişik, niteliği değişmiş ve herşeyden önemlisi istihdam ve işgücü planlamasına bağlı olarak yapılmadığı için, istihdam alanlarına yerleşecek nitelikte değil, istihdam fazlası eleman yetiştirmektir. Bugün, Türkiye'de 29 üniversite vardır; iki vakıf üniversitesinden -ikincisinin kuruluşu hangi noktada bilmiyorum- ama bir tanesi Bilkent'tir; bu üniversitelerin, özellikle yeni kurulanların herbirinde 4 yıllık lisans düzeyinde eğitim veren edebiyat ve fen fakülteleri açılmıştır. Buradan yetişen gençlerimiz hangi iş alanlarında çalışacak belli değildir. Bunlar bir tür genel kültür eğitimi yapar ve de diploma alırlar. Bu gençlerimizden öğretmenlik yetenek sınavına başvuranların aldıkları sonuç da ortadadır. Bunlar ve benzeri, özellikle kontenjanlarımızın dörtte birini oluşturan Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesinden çıkanların nerede iş bulacakları kuşkuludur. Ayrıca, bir istihdam planlaması olmadığı için, meslek fazlalıkları olurken, çok ciddî boyutta meslek açığı da vardır. Bu açık herşeyden önce sağlık bilimlerinde mevcuttur.

Sayın milletvekilleri, yıllardan beri, özellikle son beş yıldır, Türkiye'de yanlış bir bilgiye şartlandırıldık. Rektörlerimiz, dekanlarımız ve ilgililerimiz her törende, her yıl, 23 tıp fakültesinin mezun veren 20 tanesinde, ortalama 5 bin doktor yetiştirildiğini size bildiriyorlar. Bu rakam gerçek değildir. Sayın Sağlık Bakanımıza da sundum. Bizzat diplomaya imza koyan Sayın Bakanlığımızda da bu bilgiler vardır, ama bakın nasıl çıkmıştır. Senelerdir, bu bilgiler Yükseköğretim Kurulunda toplandı, devlet İstatistik Enstitüsüne ve devletin kurumlarına buradan gitti. Buradan giderken de doktor mezunlar kastedilerek, "şu kadar hekim yetişti" diye değil, "sağlık ve ilgili bilim dallarında" adı altında toptan verildi. Toptan sayılar da hiçbir zaman 3 bini, 4 bini bulmuyor; ama bu toptan verilen rakamların içinde yüksek hemşirelerin, diş tabiplerinin de mevcudiyeti gerçek rakamı kamufle etmiş ve Türkiye'de ortalama 2 500-2 800 dolayında hekim yetişirken, son dört ya da beş yıldır tüm kamuoyu, bilhassa meslek mensupları, "5 bin hekim yetişirse bunun niteliği kalmaz" diye feveran etmişlerdir. Gerçi yetişen hekimlerin niteliği de kuşkuludur. Onun için de size sunacağım devletin resmî bir verisi var; ama Türkiye'de verilen verilere de inanamazsak, devletin kaynaklarının ne derece sağlıklı olduğundan kuşku duyarsak, bu son derece vahim bir olaydır. Devlet yalan söylemez. Devlet sağlıklı bilgileri açık ve net her kurumuna açık olarak sunmak durumundadır. çok partili ve özgürlükçü demokrasilerde hiç ayrıcalıklı bir kurum olmamalıdır, olamaz da.

Sayın milletvekilleri, bütün bu eleştirilerin sadece bana ait olduğunu sanmayınız. Bir muhalefet eleştirisi olduğunu düşünmeyiniz. Sizden rica ediyorum; bizim özel yaptırdığımız bir araştırma olduğunu da sanmayınız. Şimdi bunu kanıtlamak için Devlet Planlama Teşkilatının Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planından 1988 yılı pragramından pasajlar okuyorum. Bütün size arz ettiğim bu bilgiler, bu programda gayet açık bir biçimde gösterilmiştir.

Neyi iddia ediyoruz? Diyoruz ki; YÖK'ten sonra eğitimin standardı değişti. Eğitimin niteliği düştü. Öğretim üyesi sayısı azaldı. Rakam olarak sayı yüksek görünüyor; ama asıl doçent, profesör ve yardımcı doçentin sayısında bir düşme var. Yenileri de yetişmiyor; çünkü, meslek cazibesini yitirdi. Ayrıca, sistemin getirdiği özellikte araştırma görevlisi adı altında müstakbel öğretim üyeliğinin ilk basamağı olan kadroların gelecek güvencesi, sosyal güvencesi yok. Bunların süreleri her iki yılda bir yenilenmek durumunda. Bütün bunlarla, kontenjan arttı, öğretim üyesi sayısı azaldı, eğitimin kalitesi düştü ve bilimsel araştırmalar durdu. Şimdi bunların herbirini özetle tek tek sunmak istiyorum.

Öğretimin, eğitimin niteliğinin düşüşünün ve standardının değişmişliği için elimde en yeni ve son belge geçtiğimiz günlerde basına da yansıyan, bir merkezî sistemle yapılan sınavın sonuçlarıdır. Geçtiğimiz aylarda sonucu neşredilen, bir sınav yapıldı. Bu sınav, merkezî sistemle Türkiye'nin değişik tıp fakültelerinden mezun hekimlerin asistanlık imtihanına alınması, yani uzmanlık sınavına alınması için açıldı. "TUS" diye bilinen, tıp uzmanlık sınavı adı altında yapılan bu sınavın sonuçlarını sizlere arz ediyorum.

Bu sınava 1988 yılında 7 084 genç hekim katıldı. Bu hekimlerden yüzde 12'si sınavda başarı gösterdi ve çeşitli tıp fakültelerinin boş araştırma kadrolarına yerleştirildiler. Önceki yıllarda olduğu gibi, bu yıl da Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi mezunları diğer tıp fakültesi mezunlarına göre büyük bir üstünlük sağladı ve sınava giren Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi mezunlarının yüzde 40,2'si asistan oldu, toplam 150 hekim. Bundan sonraki sıralarda, puan ortalaması hesabıyla Ankara Üniversitesi 149 hekiminin sınavı kazanmasıyla ikinci sırada yer almakta ve İstanbul tıp fakülteleri üçüncü sıradadır.

Hacettepe, Ankara ve İstanbul Üniversitelerinin tıp fakültelerinden mezun hekimler, sınava girenlerin yüzde 34'ünü oluşturur. Ancak, kazandıkları asistan sayısı yüzde 56,4'tür. Sınava girenlerden başarılı olanların yarıdan fazlası bu üç üniversitenin doktorlarıdır.

Kuruluşundan bu yana, yirmi yılı aşkın bir sürenin geçtiği üniversitelerimiz ile gelişmekte olan ya da yeni açılan üniversitelerin tıp fakültelerinden mezun olanların başarıları çok farklı bir düzeydedir. Örneğin; Erzurum Atatürk Üniversitesinde başarı oranı sadece yüzde 3'tür, Hacettepe Üniversitesinde yüzde 40,2. Erzurumlu milletvekillerinin dikkatine arz ediyorum.

Erciyes Üniversitesinde bu oran yüzde 5,8'dir.

Bu iki üniversiteyi seçmemin nedeni, kuruluşundan günümüze yirmi yılı aşkın bir süre olduğu için, artık yerleşik üniversite sayılabilecek bir noktada olmalarına rağmen, yetiştirdikleri tıp öğrencisinin niteliğini vurgulamak içindir.

Bir başka örnek : İzmir'de iki üniversitenin tıp fakültesi vardır. Biri, 25 yılı aşkın bir süredir hizmet veren Ege Üniversitesi, biri de 9 Eylül Üniversitesi. 9 Eylül Üniversitesi yeni açılmış bir üniversitedir,

tıp fakültesi, öğretim üyesi kadrosu Ege Üniversitesinin bölünmesiyle oluşmuştur. Burada da başarı oranı sadece 5,9. İşte size, üçüncü büyük ilimizin merkezindeki farklılık. Bu sonucu böyle devam ettirdiğinizde son derece net bir gerçek ortaya çıkıyor.

23 tıp fakültesinden mezun olan hekim sayısı giderek arttığı halde -kuşkusuz bu arzulanan, beklenen bir olaydır- bunların standardı bütünüyle birbirinden farklıdır.

ÖSYM Başkanı Sayın Prof. Fethi Toker, tıp uzmanlık sınavı için diyor ki; "Bilgiye dayalı bir sınavdır, sorularını, çeşitli üniversitelerimizin öğretim üyeleri yolladı. Bilgisayarda düzenlendi, gerçek ve kesin olarak liyakatı ölçen bir sınavdır." Benim de zaten size sunmaya çalıştığım olayda gerçek temel kaynağım bu. Bilgi ve liyakat ölçüldüğü zaman, çeşitli üniversitelerin tıp fakültelerinden yetişen doktorların gerçek durumları ortaya çıkıyor. Buralarda yetişen öğrencilerimizin hiçbir suçu yok, çünkü bunlar her tıp fakültesine, merkezi sistemde, olağanüstü puanlarla girmiş gençlerdir, ama bunları yeterince eğitemedikse, yeteri altyapı, araç, gereç, laboratuvar ve her şeyden önce ve her şeyden önemlisi, yeteri sayıda öğretim üyesiyle eğitemedikse, bu bizim günahımızdır Sayın Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri.

Sağlıkla doğrudan ilgili olduğu için de, bu meslek dalındaki bu ürkütücü standart farklılığının çok daha önemli bir başka tehlikesi vardır; çünkü, Türkiye'nin sağlığının geleceğini bu genç hekim kadrolarımıza bırakacağız.

Bu sayıları, başka üniversiteler için çoğalttığımızda gerçekten ortaya çıkan sonuç son derece talihsiz.

Sayın milletvekilleri, bunları sizlere sunarken sıkıntımı da belirtmek istiyorum. Gerçekten, saygıdeğer kurumları yıpratmak istemiyorum; bunların hiçbiri kendi hataları değildir. Bu kurumlar, yedi yıldır artan öğrenci kontenjanları ve azalan öğretim üyeleri ile gerçekten bir mücadele veriyorlar.

Yerleşmiş olan büyük yerleşik üniversitelerimizin hepsi bir yerlere gelmişken, öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayılarında dört ila yirmi misli fazlalık oldu, pratik uygulamalar bütünüyle kaldırıldı; öğretim üyesi eksikliğinden, zaman kıtlığından ve öğrenci sayısının artımından dolayı nitelik yitirdi, Ankara Hacettepe Üniversitesinden, İstanbul'a kadar.

1980 öncesinde öyle üniversitelerimiz vardı ki, gerçekten eriştikleri boyut son derece önemli bir noktaya gelmişti. Şimdi, onurla ve gururla bir gerçeği daha açıklamak istiyorum. 1982 yılında YÖK kuruldu ve Üniversiteler Kanunu değişti. O dönemde Amerika'da bir rapor neşredildi. Dünyanın hangi tıp fakültesinden mezun olursanız olun, Amerikan tıp fakültelerinde eğitim yapmak için -hepinizin çok iyi bildiği gibi- bir sınavdan geçmek lazımdır. Bilhassa "Epruved" dedikleri eğitim yapan hastanelerde "ECFMC" denilen bu sınava yüzlerce doktor katılır ve başarılı olanlar Amerika'ya gider. 1982 yılında neşredilen raporda, Ankara Tıp Fakültesinin mezunlarının gerek puan olarak, gerekse sayı olarak birinci dereceyi aldıkları yer aldı. O dönemde bu rapor, Türk kamuoyuna yansımadı; o dönem dekanlarının bilgisi içindedir. Kim isterse ECFMC'den öğrenebilir. O dönem, bu rapor Türk kamuoyuna yansımadı; çünkü, 1980 öncesi Türkiye'nin eğitim standardı ile bugün içinde bulunduğu boyutun mukayesesi yapılsaydı, çok daha çarpıcı, çok daha vahim ve çok daha hazin bir tablo ortaya çıkacaktı. Bu üniversitenin bir mensubu olduğum ve buradan mezun ol-

duğum için bundan son derece gurur duyarım. Dilerdim ki, hepiniz 1982'lerde bunu öğrenesiniz.

Biraz evvel TUS raporunda, verdiğim örneklerin öğretim üyesi ile nasıl bağlantılı olduğunu bilgilerinize sunmak istiyorum. Hacettepe Üniversitesi en başarılı olan üniversitedir. Yılda 400 öğrenci alır. Uzun yıllar, 1982'ye kadar bu üniversitemizin tıp fakültesinin kontenjan sayısı 50'yi aşmamıştı, yeni yasa ile 200'e çıktı ve ayrıca İngilizce eğitim veren ikinci tıp fakültesinin 200 kontenjanı var. Bu üniversitemizde, 179'u profesör, 271'i doçent ve 200'ü de yardımcı doçent olmak üzere 650 öğretim üyesi görev yapar. Yardımcılarını ve diğer öğretim kadrolarını saymıyorum. Buna karşın, demin örnek verdiğimiz Kayseri Erciyes Üniversitesini söylemek istiyorum. Kuruluşunun 20 nci yılında 15 profesör -bakınız, bir yerde 179 profesör, bir yerde 15 profesör-, 41 doçent ve 61 yardımcı doçent var. Birinde toplam 650 öğretim üyesi, diğerinde toplam 121 öğretim üyesi, İşte size tıp fakültelerindeki standart farkının temel nedeninin gerekçesi sayın milletvekilleri.

Bu sayıları ve bu karşılaştırmaları çoğaltmak ve birkaç şekilde değerlendirmek mümkün. Türkiye Büyük Millet Meclisimizin Araştırma Bürosuna teşekkürlerimi ve saygılarımı sunuyorum. Bize gerçek verileri verdiler. Sonuçta bir gerçek ortaya çıkıyor. Hem yerleşik üniversitelerde, hem gelişmekte olan üniversitelerde, hem de yeni kurulan üniversitelerin hepsinde durum aşağı yukarı aynıdır; ancak, belli bir baza oturmuş elli altmış yıllık mazisi olanlar bir miktar kendilerini kurtarabildi ve bir de ayrıcalıklı olanlar kurtarabildi. Bunların başında Hacettepe Üniversitemiz gelir. Çok övündüğümüz bir kurumdur; ama, yıllarca niteliğini bozmamak için Türkiye'de daima kontenjanda ayrıcalıklı, ücret ödemede ayrıcalıklı, en nitelikli öğretim üyelerini kapsamına almakta ayrıcalıklı bir üniversite olmuştur.

Sayın milletvekilleri, şimdi, biraz evvel ifade ettiğim Beş Yıllık Kalkınma Planının sonuçlarını okuyorum :

Sayın milletvekilleri; bakınız Planlama ne diyor, "Yükseköğretim Kurulu, yükseköğretim gelişme ana planı çalışmaları tamamlanmadan ve sonuçlar değerlendirilmeden 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununda yapılan değişikliklerle, üniversitelerin sayısını 28'e çıkarmış ve üniversitelere bağlı 23 fakülteyle, 13 meslek yüksekokulu açılmıştır. 1986-1987 öğretim yılında, öğrenci sayısı yüzde 200 artışla 481 bine yükselmiş ve okullaşma oranı 11,4'e yükselerek, Beşinci Beş Yıllık Plan ilkelerini aşmıştır" Beşinci Beş Yıllık Plan ilkesini aşmak, çok önemli bir başarıdır; ama size arz etmeye çalıştığım, nasıl nitelik kaybıyla aşılırsa, sonuçları da biraz önce arz ettiğim gerçeklerle ortaya çıkar. Planlamanın, "aşıldığını" da vurguladığını söylemek istiyorum. "Bu program döneminde akademik eleman sayısının, öğretim elemanı yetiştirme programlarının etkili olarak uygulamaya konulmaması ve öğretim üyeliğinin cazip hale getirilememesi nedeniyle, beş yıllık -arada başka gerekçeler de var- bir ihtiyaç programı hazırlanmadığı, araştırma görevlilerinin yabancı dili yeterli olmadığı için yurt dışına gönderilme işlemleri de azalmıştır"

Sayın YÖK Başkanı Plan ve Bütçe Komisyonunda ifade etmişlerdi. 260 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameyle, her yıl yurt dışına 500 araştırma görevlisi, müstakbel öğretim üyesi yetiştirmek için gönderilecekti. Bunların sayısı sadece 62'dir. Çünkü, planı yapılmamıştır, programı yapılmamıştır, hangi alanlarda ihtiyaç olduğu tespit edilmemiştir. Bugün bunlar yetiştirilmiş, hazırlanmış olsaydı, birkaç yıl

içinde belli orandaki açık kontrol altına alınabilecekti.

Başka bir örnek sunmak istiyorum : Öğretim elemanı sayısının yüksek görünmesi.Bu sayı, profesörlerde düşme gösteriyor. Yüzde 12 düşüyor, doçent, profesör ve yardımcı doçentte; fakat toplamında aşağı yukarı 24 382'ye çıkmış görünüyor. 1980 yılında bu sayı 24 200 dolayında. Çok küçük bir artış var; ama asıl akademik kadroda düşüş var. Öğretim elemanı sayısının yüksek görünmesi ise, meslek yüksekokullarında ders veren, akademik kariyeri olmayan kişilerin bu sayı içinde değerlendirilmesine bağlıdır.

Planlamadan bir başka satır, "Yeni kurulmuş olan üniversitelerde öğretim sayısının yetersizliğinden, araştırma görevlilerinin derse girmesi, eğitimin kalitesini olumsuz etkilemektedir." (Sayfa 344). Bunu daha genişletmek mümkün. Bu arada, -zamanımın azaldığını biliyorum- bilimsel araştırmaların niteliğini size anlatabilmek için utançla yeni bir bilgi sunuyorum

Arkadaşlarım, üniversitelerde bilimsel araştırma, "enstitü" denilen yeni kuruluşlarda yapılır. 1983-1984 yılında Ankara Üniversitesine bağlı olarak bir enstitü kuruldu. Bu enstitü, Türkiye devrim tarihinin incelenmesi, Atatürk ilke ve inkılaplarıyla, yakın tarihimizin değerlendirilmesini yapmak ve de yükseköğretim kurumlarına, yetişmiş, nitelikli öğretici yetiştirmek; yani lisanüstü ve doktora eğitimi yapmak için kuruldu. Geçenlerde basına yadsıyınca, sayın rektörleriyle konuşup bu konuda neler yapıldığını öğrenmek çabası içinde yeni bilgilere sahip olduk. Ankara Üniversitesine bağlı, önceki Sayın Rektör Tarık Somer döneminde kurulan, Atatürk ilkeleri ve inkılapları üzerinde doktora veren bu kurum, bilir misiniz nasıl çalışıyor; yapılan bir tahkikatla tüm evraklarına el konmuş ve elimde dosyalarla hepinize suretlerini arz edebileceğim sonuçlar ortaya çıkmış. Bir yerde lisansüstü eğitim yapmanız için mutlaka bir üniversite diplomasına (Dört yıllık lisans diplomasına) ihtiyaç vardır. Buralarda bu lisans diploması aranmamış, çok çeşitli kesimlerden, üstelik; Atatürk ilke ve inkılapları ve Cumhuriyet tarihiyle direkt bağlantısı olmayan bilim alanlarından buralara öğrenciler alınmıştır. Bu bilim alanlarının içinde, son derece ilginçtir, çok büyük ağırlıklı olarak ilahiyat, turizm, işletmecilik, ticaret, polis kolejleri, polis enstitüleri, maliye meslek okulları gibi birçok alandan -içinde üç yıllık okullardan da mezun olan- kişiler de alınmış. Bu kişilerin sınavları yok, doktora veya lisansüstü eğitiminin kademeleri yok. Tezleri, birkaç kişi tarafından verilmiş, birkaç tez yöneticisi, kırkar-elliler dolayında, tezi yönetmiş, bunun sonunda sınavsız diplomalar verilmiş ve bugün 28 üniversitenin ve birçok kurumun Atatürk ilke ve inkılaplarının derslerini yöneten, öğreten kişiler böyle yetişmiştir. yeni rektör bu kuruma el koymuş ve iki senedir üretimini durdurmuş; ama Yükseköğretim Kurulu üyelerinden, üniversitelerin sekreterine kadar, siyasilerin kızları, eşleri gibi kişiler, gidip okula kaydolmadan, tez almadan, sınava girmeden yüksek lisans diploması doktora diploması almışlar. Bunların birçokları usulsüz ve haksız. Fazla haksızlık etmeyeyim, aralarından belki üçü beşi veya yedisi bihakkın buna sahip olabilirler: ama işte size 1988 Türkiyesi üniversitelerinin bilimsel unvanlarının, çalışmalarının ve akademik unvanlarının içyüzü. Bunu da söylemeden geçemedim.

Son sözüm Sayın Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanımıza. En büyük tepkilerden bir tanesi, bu sene ÖSYM'ye girecek öğrenciler için uygulanacak olan yeni giriş sistemiyle ilgili değişiklikten kaynak-

lanıyor. Sayın Bakanım, bu konuda yüzlerce insandan, öğrenci ve veliden partimize başvurular oldu. Bu olay çok yıpratıcı bir boyuta ulaşma tehlikesi taşıyor. Sayın Bakan, bir fırsat eşitliği haksızlığını giderebilmek için yeni ve daha talihsiz bir fırsat eşitliği getirmek yolundalar. Kendileriyle görüştüğüm zaman, bu konuda ısrarlı olduklarını söylemişlerdi; lütfen, kendilerinden bu kararlarını bir kere daha görüşmelerini rica ediyorum. Bu konuda elimde başvuru dosyaları, haksızlığın somut kanıtları var. Belli liselerde, gerçekten iyi yetişmiş öğrencilerin, istedikleri bilim alanlarından hiçbirisine girme olasılığı kalmayacak; buna karşılık, fırsat eşitliğini sağlamak istercesine birçok meslek lisesinin -başta imam hatipler olmak üzere- iyi eğitim verilemeyen, kültür eğitimi verilemeyen birçok liselerin öğrencilerinin birinci, ikinci ve üçüncüleri doğrudan üniversiteye girme hakkına sahip oluyor.

Bu nedenle, bunu da Sayın Bakanımıza arz ederek ve sabrınız için hepinize teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarak konuşmamı bitiriyorum, Sayın Başkanım, teşekkür ederim. (SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Çok teşekkür ederiz efendim.

Sosyaldemokrat Halkçı Parti Grubu adına, Sayın Rıza Ilıman; buyurun efendim. (SHP sıralarından alkışlar)

SHP GRUBU ADINA RIZA ILIMAN (Çorum) — Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı 1989 malî yılı bütçesi üzerinde Sosyaldemokrat Halkçı Partinin görüşlerini açıklamak üzere söz almış bulunuyorum. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Her yıl olduğu gibi, bu yıl da Yüce meclisimiz, önemli bir görevi yerine getirmektedir; Türkiye Cumhuriyetinin bütçesini görüşmektedir. Bu yoğun ve yorucu çalışma, halkımız tarafından ilgiyle izlenmektedir; olumlu sonuçlar da beklenmektedir. 24 bakanlık ve bağlı kuruluşların bütçeleri, en küçük ayrıntılarına kadar ele alınmakta, ülkemiz ve insanlarımıza daha yararlı hale getirilmesi için büyük mesai harcanmaktadır.

Ülkemizin ve halkımızın bir yıllık çalışması ve yaşamı konusunda karar almaktayız ancak, eğitim bütçesi söz konusu olunca, bu durum asla bir yılla sınırlı tutulamaz. Eğitim bütçesiyle yapılanlar yıllık değildir; geleceğe dönük yılları, on yılları, yüzyılları etkiler. Eğitim Bütçesi üzerinde tartışırken, görüşürken, konuşurken aynı zamanda geleceğimiz, yarınlarımız üzerinde konuşuyoruz demektir. En önemli ve en üretken yatırım insana yapılandır. Bunun içindir ki, şu anda sarf ettiğimiz mesai, her şeyden önce, dikkat, titizlik, duyarlık isteyen bir çalışmadır. Bu dikkat ve duyarlılığı bugün göstermezsek, yarınımız zordadır, karanlıktır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; eğitim, uzun süreli bir iş, bir yatırımdır. Bugün etkisi, zararı görülmeyen eğitim, ihmale uğrarsa, on yıl, yirmi yıl sonra ülkemiz, insanlarımız bunun acısını çeker. "Eğitimdir ki, bir ulusu özgür, bağımsız, şanlı, yüksek bir toplumsal kurum durumunda yaşatır" der Mustafa Kemal. Kemalizmin altı ilkesi, öncelikle bir eğitim ilkesidir; öyle anlaşılmalıdır. Cumhuriyetin genç kuşakları, ulusal bağımsızlık bilinciyle donatılmalıdır. Sosyal bir devlette her insanın eğitilmesi, bilgi ve beceri sahibi olması doğal bir hakkıdır. Bu hakkı sağlamak devletin temel görevidir. O halde temel eğitim, bir kamu hizmeti olarak, herkese fırsat eşitliği içinde parasız verilmelidir. Eğitim hakkı engellenmeden, genellik, eşitlik ilkeleri içinde uygulanmalıdır.

Sayın milletvekilleri, biz, şimdi ülkemizdeki duruma bir göz atalım : Önce, bütçedeki eğitime ayrılan payla konumuzu geliştirmek istiyorum. İnsana yapılacak en büyük yatırım eğitim ve sağlık hizmetlerine yapılan yatırımdır. Bunlardan kısıntı yapmak tümüyle bir ülkenin geleceğini karanlığa sokmaktır. Geçen yıl bütçede eğitim harcamalarına 1 trilyon 797 milyar 300 milyon lira ödenek ayrılmıştır; bu, bütçe içinde yüzde 8 gibi bir oranı oluşturur; bu yıl ise, bu pay yüzde 9 dolaylarındadır. Enflasyonun yüzde 90'a vardığı bir ülkede bu artış gülünç bir rakamdır; artış olduğu da söylenemez.

Bu konuda yetersizliği belirtmek için biraz daha gerilere, gerilere derken, yine ANAP İktidarı dönemine gideceğim. Türkiye'de devletin eğitime ayırdığı para, Dünya Bankası uzmanlarınca hazırlanan bir raporda şöyle saptanmaktadır : "1985, 1986, 1987 yıllarında eğitime ayrılan pay yüzde 8 dolaylarındadır." Bu rakam, Portekiz'de yüzde 22, Tunus'ta yüzde 19, Kore'de yüzde 21'dir. Yatırım harcamaları 1977'den beri hem oran, hem de gerçek anlamda gerilemiştir. 1983-1985 arasında hükümet bütçesinden eğitim harcamaları gerçek anlamda yüzde 10 gerilemiştir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; elbette iş yalnız parasal sorunlar değildir, tümüyle ele alınması gereken bir sistem meselesidir. Bugünkü eğitim düzenimiz, ulusal istekleri karşılamayan ve Türkiye'nin ekonomik, teknolojik ihtiyaçlarına yönelmeyen çağdışı bir uygulamanın içindedir. Sömürü düzenini sürdürmek isteyenlerce araç olarak kullanılmaktadır. Emperyalist güçler, çıkar çevreleri, Türkiye'nin eğitim sistemini, kendi amaçlarına uygun bir şekilde şartlandırmaya kararlıdır. Eğitim düzenimiz, ülke üretimini artırmak ve Türk halkını bilinçlendirme yerine, zenginler için tüketici ve kitleler için uyutucu bir yapıya oturtulmak istenmektedir. Bu nitelikte bir eğitimin fırsat eşitliğini sağlaması olanaksızdır. Bugünkü düzenle, işçiler ve yoksul köylüler, eğitime ve böylece toplumda yeteneklerine uygun işler başarmak olanaklarından yoksun bırakılmaktadır; eğitim düzeni, aynı zamanda ırk, din, dil ve bölgeler arasındaki eşitlikle, kadın erkek ayrımının haksız sonuçlarını ortadan kaldıracak nitelikte olmalıdır; öğrenme, öğretme özgürlüğünü engelleyen, bilgiyi sınırlandıran, öğretmeni, öğrenciyi, aydını ülke sorunlarına yönelmekten uzaklaştıran ters bir düzendir. Bugün Türkiye'de 66 bin okulda 390 bin öğretmen ve yaklaşık 12 milyon öğrenci bulunmaktadır. Ülke insanlarımızın geleceğini belirleyen bu sayı, oldukça önemli ve yüksektir.

Sayın milletvekilleri, giderek sayıları artan ve bugün 383'ü bulan imam hatip okulları, ne yazık ki tarikatların, derneklerin el attığı bir yer durumundadır. Atatürk ilke ve devrimlerine karşı tehlikeli bir durum oluşturmaktadırlar.

HAYDAR KOYUNCU (Konya) — Olmadı, olmadı, ayıp oldu hoca.

RIZA ILIMAN (Devamla) — Bu tarihsel süreç içinde, ülkemiz insanları kapitalizmin vahşi sömürüsüne sunulurken, bağımsızlık, bağımlılığa, laik eğitim, dinsel eğitime dönüştürülmeye çalışılıyor. ilerici güçlerin canı ve kanı pahasına, geriye gidişin önündeki önemli engeller birer birer yok ediliyor. Laik eğitim kurumları acımasızca yıkılıyor. Köy enstitüleri, öğretmen okulları, yüksek öğretmen okulları, üniversiteler bu yıkımın örneklerinden birkaçıdır. Meslek liseleri içinde, imam hatip okullarında okuyanların oranı yüzde 40'ı geçiyor. Oysa ki, bir tarım ülkesi olan memleketimizde, ziraat liselerinde okuyanların oranı yüzde 3'tür. Devlet kadrolarını, imam hatip çıkışlılarla doldu-

ran bu yönetimin, laik bir düzen kuracağı düşünülemez. Bir örnek daha vermek istiyorum; geleneksel olarak, kaymakam ve mülkî idare kardoları için adam yetiştiren Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümüne giren öğrencilerin yüzde 41'i imam hatip kökerlidir. 67 il millî eğitim müdüründen 40'ı İlahiyat Fakültesi çıkışlıdır.

HAYDAR KOYUNCU (Konya) — Ne mutlu değil mi?

RIZA ILIMAN (Devamla) — Gidiş de bellidir.

Öğretim birliği bozulan bu sistemle, yeniden "mektepli-medreseli" çatışması doğdu. Atatürk'ün özenle çıkardığı Tevhidi Tedrisat Kanunu çiğnendi. Bunun yanında, devlet denetiminden uzak birçok Kur'an kursları türedi. Halbuki, Anayasamızın 42 nci maddesinde, her türlü eğitimde devlet denetimi ve gözetimi öngörülmektedir. "Atatürkçüyüm" diyenlerin, bu duruma göz yummaları düşünülemez. Bu ne tezattır?.. Genelkurmay Başkanlığı, "orduya şeriatçı düşünceler sızmasın" diye imam hatip mezunlarını harp okullarına almıyor. Skandala bakınız. Devlet, kendi yetiştirdiği bu insanlara kimi makamların yolunu açarken, kimi görevler için de kuşku ile bakıyor. Onlar, kaymakam, vali olacaklar; ancak subay olamayacaklar. Laiklik, Cumhuriyetin temel taşıdır. Onu saptırmaya kalkmak, devletin tabanına dinamit koymaktır.

Yine, 22 Eylül 1924'te Atatürk Samsun'da öğretmenlere seslenirken : "Dünyada her şey için, hayat için muvaffakiyet için, hakiki mürşit ilimdir, fendir; ilmin ve fennin haricinde mürşit aramak gaflettir, cehalettir, dalalettir" sözleriyle bu hususta ki düşüncelerini en açık ve kesin bir şekilde açıklamıştır. Namık Kemal, "devletin en sevdiği şey bilgisizliktir" der. ANAP İktidarının da eğitimde en çok hoşuna giden, bu düşüncedir. Bu temel ögeleri göz ardı ederek, millî eğitimin iyiye gittiğini söylemek yalandır, kandırmacadır, boş bir hayaldir.

Sayın milletvekilleri, bu sözlerimle yalnız eleştiri yapmak istemiyorum. Ben de bu sistemin içinden gelen birisiyim. Kesinlikle belirtmeliyim ki ve bilelim ki, bazı okullara göstermelik gönderilen birkaç bilgisayarla ne okullar çağdaş teknoloji ile donatılmış, ne de modern bilimsel düzeye ulaşmış olurlar. Anadolu'nun doğu ve güneydoğu bölgelerinde, okulların en zorunlu araç-gereç gereksinimleri karşılanmazken, ilk ve ortaöğretim kurumları ve öğretmenler kaderleriyle başbaşa kalmışlık duygusundan kurtulmamışken, Ankara'da Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığının konforlu makam odalarından demeçler vererek, çağdaşlık edebiyatı yapmak, eğitimde modern teknolojinin uygulanmasından söz etmek, ülke gerçeklerini bilmemektir.

Karnı doymayan, kitap defter bulamayan, sobası yanmayan çocuklarımızın feryadı her gün basında yer alıyor; öğretmensiz okullarımız kapanıyor, bazıları da tek bir idareciyle açık tutulmak isteniyor. Bu da siyasî bir propaganda aracı olarak kullanılıyor.

Eğitim ve demokrasi birbirinin hem nedeni hem de sonucudur, hatta biri diğerinin ayrılmaz parçası, olmazsa olmaz şartıdır. Bizim Sosyaldemokrat Halkçı Parti olarak, üzerinde, özellikle durduğumuz ve büyük değer biçtiğimiz konu, demokratik eğitimdir. Öncelikle belirtmeliyim ki, ülkemizde öğrenci ve öğretmen ilişkileri istenen düzeyde değildir. Son yılların korku ve kuşkusu ta sınıflara gelmiş, oturmuştur. Öğrenci, öğretmeninden korkmakta ve öğretmen, öğrencisinden kuşku duymaktadır. Artık, doğruluğu dünyanın hiçbir yerinde tartışılmayan ger-

çekler bile sınıfın bu kuşkulu ve rutubetli ortamında boy atamamaktadır. Bu nasıl bir eğitim sistemi? Öğretmen bildiğini anlatmıyor, öğrenci öğrenmek istediğini soramıyor... Öğretmen yönetime olan güvenini çoktan ve toptan yitirmiş.

Nasıl yitirmesin? Gözlerinin önünde cadı kazanları kaynatılmış. İhbar, karalama, gözdağı birbirini kovalamış. Ne meslek güvencesi, ne de öğretme ve öğrenme özgürlüğü kalmamış. Daha dün EĞİT-DER sekreteri 2 gün nezarete alınmış, 24 saat sorgulaması yapıldıktan sonra, sonuçta suçsuz olduğu anlaşılmıştır. Demokraside, en iyiyi bulmak demek olan katılımcılık ve tartışmadan en ufak bir iz bile yoktur eğitimimizde. Çağdaş demokrasinin vazgeçilmez bir özelliği de, örgütlenme hak ve özgürlüğünün tam anlamıyla benimsenmiş olmasıdır. Hiç kuşkusuz demokrasi bir örgütler mozayiğidir. Örgütlenme insanların oluşturduğu bir dayanışma biçimidir; ancak, insanın örgütlenmesi gene insan tarafından engellenmektedir. Biz parlamenterlere düşün görev değil insanların örgütlenmesini engellemek, değişik zamanlarda, değişik koşullarda ortaya atılan engellemeleri tepelemek ve yok etmektir.

Örgütlenme özgürlüğü sağlanmadıkça, demokratik eğitimden söz etmek anlamsızdır. Gerçek demokratlar, çağdaş insanlar ve uluslar bu halimize güler geçerler. Nasıl gülmesinler ki, yeryüzünde öğretmenlerine dernek düzeyinde örgütlenme hakkı tanımayan tek ülke Türkiye'dir. Bizler de bu tek ülkenin, tek Meclisinin, en yüce organının üyeleriyiz. Öğretmenlerimize, tüm çalışanlarımıza reva görülen bu muameleyi huzurunuzda şiddetle ve nefretle kınıyorum.

Millî Eğitim Bakanı öğretmenlerin işverenidir. Okullar ve Bakanlığa bağlı diğer daireler işyeridir. Bu işyerinde çalışan 400 bin kişinin örgütü neredeydir? Öğretmenler, bizim öğretmenlerimiz; 24 Kasımlarda elini öptüğümüz, çiçek verdiğimiz, başarılarıyla övündüğümüz öğretmenler şu anda yeryüzünün örgütsüz yaşamaya mahkûm edilmiş tek ve en büyük topluluğudur. Onları, Türk Parlamentosu olarak, bu ayıptan kurtarmak bizim en büyük görevimizdir.

Bundan sonra, kısaca öğretmen sorunlarına da değinmek istiyorum. Yetiştirilen insan gücünün niteliği öğretmenin niteliği ile yakından ilgilidir. Eğitim sistemimizin başarısızlıkları çarpıcı bir biçimde ortaya çıktığında ilgililer kolay yolu seçerek öğretmeni eleştirmekte, hatta suçlamaktadırlar. 12 Eylülü hazırlayanlar, Doğan Erdoğan, Talip Öztürk, Necdet Bulut ve Ümit Kaftancıoğlu gibi yüzlerce öğretmen, aydın, işçi ve öğrencinin katillerini bulamayanlardır. 12 Eylülden yarar görenler; mevki, makam, şöhret ve para sahibi olanlardır.

Evet, öğretmenler ülkede, aydınlığa yol açan gençleri yetiştirdikleri için, insan yarattıkları için, ulusu, belli bir kültür, eğitim, ahlak ve erdemlilik alanında yönlendirip geliştirdikleri için çok önemli ve kutsal bir uğraş yürütürler. Bu nedenledir ki, gerici, karanlık güçlerin her zaman boy hedefi olmuş ve saldırıya uğramışlardır.

Kaleminden başka silahı, aylığından başka geliri olmayan öğretmenlerimize, 12 Eylül öncesinin terör olaylarının sorumluluğunu yüklemek, eğer olayları iyi bilmemekten kaynaklanmıyorsa, iftiradır, haksızlıktır.

Geleceğimizi teslim ettiğimiz yaklaşık 400 bin kişilik eğitim ordusunu, aileleriyle birlikte bu perişanlıktan kurtarmak sorundayız. 650 lira ders ücreti ödeyerek öğretmen çalıştırılmaz. Bununla öğretmene saygı olmaz.

Yaptığı hizmetin gereği, bazı masrafları cebinden ödeyen tek kamu görevlisi öğretmendir. Her gün hazırlamak zorunda olduğu ders planı için gerekli kâğıdın parasından tutun da, öğrenci kitap, okul araç ve gereçlerinin bir kısmını kendi cebinden ödemek zorunda bırakılmışlardır.

Millî eğitimle ilgili verilere göre, her 5 ilkokul öğretmeninden 4'ünün, her 20 ortaokul öğretmeninden 19'unun lojmanı yoktur. Öğretmenlere 100 bin konut yapacağını söyleyen Bakan, bu işe ne zaman başlayacaktır? Yıllarca aldatılan bu insanlara boş umut vermekle mi kalacaktır? Her bakan gibi, herkes, bir mesaj vererek, öğretmeni aldatarak eğitimde sonuç almak mümkün değildir. Kendi çocuklarını okutmakta büyük sıkıntı içinde olan öğretmenlerin bu çaresizliğine ne zaman çözüm getirilecektir?

Atama ve yer değiştirmesi tamamen siyasî nedenlere bağlanmış, gereksiz ve gerçek dışı ihbarlarla açığa alınmış, yasal dayanaktan yoksun, sürgünlerle perişan edilmiş öğretmenlerden görev beklemek hayaldir.

Her ekonomik sistem, kendi yapısına uygun bir eğitim sistemi yaratmayı amaçlar. ANAP ekonomik sisteminin de özelliği nedeniyle, eğitimimiz özelleştirilmek isteniyor. Şu garip çelişkiye bakınız; enflasyonun yüzde 90'a vardığı bir yılda, eğitim bütçesine yapılan yüzde 1'lik bir artış, bir olaymış gibi gösteriliyor ve yine devlet, bir yandan vatandaşları eğitim sektörüne yardım etmeye, bağış yapmaya çağırıyor, bir yandan da özel okullara, dershanelere bol bol kredi dağıtıyor... Bu ne tutarsızlıktır. Sayın Bakan burada açıklamalıdır; son beş yılda kaç tane özel okul açılmıştır, kaç tane özel dershane vardır bu kurumlara ne miktarda kredi verilmiştir?..

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; şu anda millî eğitimimiz büyük bir çıkmazdadır. Bunu üzülerek belirtmek durumundayım. Yalnız bizim görüşümüz olarak değil, bu konu ile ilgilenen herkesin, basının, tüm insanlarımızın dikkati bu konuya yönelmiştir. Örnek olması bakımından, son günlerdeki gazete başlıklarına bir göz atalım; acaba eğitim dünyamızda ne var...

Anadolu'da kapısına kilit vurulan okullar var.

Yer Çorum; 28 köy okulu öğretmensizlik yüzünden kapatıldı; Yaylacık köyündeki ortaokulda tek müdür, tek mühür...

Yer Samsun; Havza'da 3 köy ilkokulu öğretmensizlik yüzünden kapatıldı.

Yer Bayburt; 16 köy ilkokulu öğretmensizlik yüzünden kapatıldı.

Yer Kars, Ağrı, Şanlıurfa, Kastamonu, Gaziantep ve benzerleri, çok acil öğretmen bekliyorlar.

Ahırda eğitim... Gümüşhane'nin Torul ilçesine bağlı Altunpınar köyü öğrencileri ahırda öğretim yapıyor.

Eğitimde liberalleşme...

Meslek okulları yetersiz.

Güzel Amca bizi ısıt... Kömürü olmayan ilkokul öğrencileri Bakana yalvardı.

Millî Eğitim... İstanbul'da sekiz yaşındaki çocuklara din dersi testi yapıldı.

Öğretmen döven müdür torpilliymiş.

Doğramacının doğradıkları...

Poliste işkence gören öğrenciler...

Gümüşhane'de Millî Eğitim icraatları : 30 öğrenci 4 öğretmen, ayrıca 50 öğretmen merkezde tutuluyor.

Öğretmen ve öğrencilerin Umre ziyareti...

Kitaplar yanlış bilgi dolu. (Belediye seçimleri her dört yılda bir yapılır gibi)

TÖB—DER yargı önünde aklandı.

Cumhurbaşkanı Evren, Diyarbakır'da, "40-50 bin çocuk, okul bulamaması

nedeniyle okula gidemedi. 80-100 kişilik sınıflarda ilkokul çocuğu yetişmez'' dedi ve benzerleri, böyle sürüyor...

Sayın milletvekilleri, gençlik üzerinde benden önceki arkadaşlarım konuştular. Ben de son olarak, gençliğin önemli bir sorununa değineceğim : Son çıkan yasayla, yükseköğretim kurumundan kayıtları silinen öğrencilere, yeniden sınav hakkı verilmiş bulunmaktadır. Yasa gereği, bu öğrenciler öğrenimlerine devam edeceklerdir. Halen yurtta bulunup, şu anda çıkan yasa gereği sınava girme hakkı kazanmış kişilerin okuldan kayıtları silindiği için, yurtlardan atılmaktadırlar. Bu öğrencilerin yeniden yurt bulma olanağı yoktur. Öğrencilere en az yasa gereği verilen hakları kullanana kadar, yurtta kalabilme olanağı sağlanmalıdır.

Sayın parlamenterler, 1402'likler gözlerini ve yüreklerini sizlere çevirdiler. Çözüm bekliyorlar; çünkü 12 Eylül Harekatıyla işbaşına gelen ve kendileri de birer kamu görevlisi olan kimseler, bu kamu görevlilerini kamu hizmetlerinden men ederken, yargı yollarını da bir emirnameyle kapatıyorlardı. Bu medenî ölüm uygulaması, kanayan bir yara gibi hâlâ vicdanları sızlatmaktadır; çözüm buradadır, bu Meclistedir.

BAŞKAN — Sayın Ilıman, 7 dakikalık bir süreniz daha kalmıştır. Sizden sonra sırada Sayın Beşer Baydar arkadaşınız da vardır. Tabiî bizim Başkanlık Divanı olarak müdahalede bulunmaya hakkımız yoktur, ben de karışmıyorum. Bunu ancak grup tanzim edebilir. Siz arkadaşınızla bu işi halletlerseniz daha memnun oluruz.

RIZA ILIMAN (Devamla) — Teşekkür ederim Sayın Başkan. Arkadaşımdan özür dileyerek konuşmamı tamamlamaya çalışacağım.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; huzurlarınızda bir konuya açıklık getirmek istiyorum. Sayın Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı Hasan Celâl Güzel iyimserdir. Öğrenci ve öğretmeni seven bir babadır da; ancak, ne acıdır ki, Sayın Bakan 1980'den önceki millî eğitime ayrılan payı bile, alıp öğretmen ve öğrencisine veremez. Türk-Arap sentezi deyince aslan kesilir, sağlam bir milliyetçidir, muhafazakârdır. Plan ve Bütçe Komisyonunda Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı bütçesi görüşülürken, dağıtılan tarikat bildirilerine ses de çıkarmaz, belki hoşuna da gider. Tekrar edelim; Sayın Bakan, amaçlı, bilinçli...

HAYDAR KOYUNCU (Konya) — Bildirinin mahiyetini biliyor musun?

RIZA ILIMAN (Devamla) — Okudum; Atatürk'e küfrediyordu.

HAYDAR KOYUNCU (Konya) — Kimdi o küfreden?

RIZA ILIMAN (Devamla) — Siz dağıtıyordunuz...

HAYDAR KOYUNCU (Konya) — Hayır, küfreden kimdi?

RIZA ILIMAN (Devamla) — O yazan, sizin dağıttığınız bildiri... Sizin dağıttığınız bildiriyi okudum...

HAYDAR KOYUNCU (Konya) — Yazarı kimdi yazarı söyle.

RIZA ILIMAN (Devamla) — Bende var, dosyamda var, burada okurum, mahçup olursunuz...

BAŞKAN — Devam ediniz efendim... Lütfen müdahale etmeyiniz efendim.

RIZA ILIMAN (Devamla) — Burada okurum, mahcup olursunuz...

HAYDAR KOYUNCU (Konya) — Yazarını söyle.

RIZA ILIMAN (Devamla) — Burada okurum, mahcup olursunuz, Atatürk'e küfrediyordu...

MEHMET BÜLENT ÇAPAROĞLU (Malatya) — Onu senin bastırmadığını nereden bilelim?

BAŞKAN — Sayın Ilıman, cevap vermeyiniz.

HAYDAR KOYUNCU (Konya) — Yazarı, İsmet Paşanın millî eğitim bakanıydı.

RIZA ILIMAN (Devamla) — Tekrar edelim : Sayın Bakan, amaçlı, bilinçli bir demogoji yaparak, Türk millî eğitimini, Atatürkçü, çağdaş, devrimci çizgiden saptırmıştır; laik eğitim ve öğretim rafa kaldırılarak, gerici, şoven, ırkçı bir eğitim düzenini uygulamaya koymuştur; idarî kadroları da buna göre oluşturarak, güler yüzlü bir uygulamayla şeriat düzenini eğitimimize yerleştirmek gayreti içerisindedir. Bu çok tehlikelidir. Onun da ötesinde, devleti dinamitleyen bir düzendir, düşüncedir.

Son günlerde yeni bir uygulamaya tanık oluyoruz. İdarî kadrolara atadığı emekli albaylarla, millî eğitimde sıkıyönetim mi uygulayacaktır? Burada Sayın Bakanı ve Hükümeti uyarıyorum; bu tehlikeli yolları terk edin. Bunun sonu karanlıktır. İnsanlığın çağdaşlık yarışında olduğu bir zamanda, bunun yararı yoktur. Cumhuriyet Türkiye'sinde Atatürkçü, devrimci, ilerici güçler, ergeç çağdaş bilimsel yolu sürdüreceklerdir. Tarihimiz, bilhassa eğitim tarihimiz bunun güzel örnekleriyle doludur. Sayın Bakana, geçmişte söylediklerimizi bir kez daha hatırlatmak istiyorum...

MEHMET BÜLENT ÇAPAROĞLU (Malatya) — Geçmişe dönemeyeceksiniz, geçti o günler.

RIZA ILIMAN (Devamla) — O senin düşüncen, o senin işine gelmez.

BAŞKAN — Sayın Ilıman, lütfen efendim... Lütfen hatibi dinleyelim, siz de burada çıkıp konuşuyorsunuz. Lütfen efendim...

MEHMET BÜLENT ÇAPAROĞLU (Malatya) — Sayın Başkan, Anayasaya aykırı konuşma yapıyor.

BAŞKAN — Lütfen efendim...

RIZA ILIMAN (Devamla) — Tam Anayasanın özünü savunuyorum. Laikliği savunuyorum, Atatürkçülüğü savunuyorum, senin gibi gericiliği değil. (SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Müsaade edin efendim...

MEHMET BÜLENT ÇAPAROĞLU (Malatya) — Senin gibi ilericiler memleketi ne hale getirdi?!..

BAŞKAN — Sayın Ilıman!..

RIZA ILIMAN (Devamla) — Senin gibi burada Atatürk düşmanlığını savunmuyorum.

BAŞKAN — Bir dakika, Sayın Ilıman...

RIZA ILIMAN (Devamla) — Laf atıyor efendim.

BAŞKAN — Sayın Ilıman, Genel Kurula hitap ediniz lütfen.

Siz de lütfen efendim, hatibe müdahale etmeyiniz.

MEHMET BÜLENT ÇAPAROĞLU (Malatya) — "Şeriatçı öğretim" ne demek?

RIZA ILIMAN (Devamla) — Ben Atatürkçülüğü savunuyorum burada. Müdahale edemezsin, çıkar burada konuşursun.

HİKMET BİÇENTÜRK (İçel) — Sana mı kaldı?

RIZA ILIMAN (Devamla) — Bana kaldı, evet.

BAŞKAN — Sayın Ilıman, konuşmanıza devam ediniz efendim.

RIZA ILIMAN (Devamla) — Atatürkçülük bizim... Atatürkçülüğü, size karşı, biz savunacağız elbette. (SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Sayın Ilıman, lütfen efendim... Sözünüzü tamamlayınız artık.

RIZA ILIMAN (Devamla) — Bağlıyorum.

Sayın milletvekilleri, benden sonra konuşacak olan arkadaşıma çok kısa bir zaman kaldığından, sizleri, Sosyaldemokrat Halkçı Parti Grubu adına, saygıyla, sevgiyle selamlıyorum. (SHP sıralarından alkışlar).

BAŞKAN — Teşekkür ederiz Sayın Ilıman.

AHMET KARAEVLİ (Tekirdağ) — Sayın Başkan, bu bütçede gruplar adına kaç saat konuşuluyor efendim?

BAŞKAN — Gruplar adına 2 saat.

AHMET KARAEVLİ (Tekirdağ) — Zannederim doldu.

BAŞKAN — Hayır efendim...

Sayın Baydar, 2 dakikanız var efendim; buyurun.

M. TURAN BAYAZIT (İzmir) — Kesintiler var, Sayın Başkan.

BAŞKAN — Müsaade edin efendim. Dakik, Dakik...

AHMET KARAEVLİ (Tekirdağ) — 1 saat 15 dakika sonra çıktı; 2 saat 15 dakika oldu.

BAŞKAN — Sayın Karaevli, bendeniz uyguluyorum efendim, lütfen...

Buyurun efendim.

SHP GRUBU ADINA BEŞER BAYDAR (Ankara) — Sayın Başkan, zaman bakımından bir hoşgörü gösterecek misiniz?

BAŞKAN — Efendim, 2 dakikanız var, 2 dakika daha koyalım; ama daha fazla uzatamam efendim, lütfen... Mümkün değil. Yani, programı aynen uygulamak durumundayım ve gruplara da tebliğ edildi.

BEŞER BAYDAR (Devamla) — Sayın Başkan, sayın üyeler; bu kısa süreyi, sportmence tamamlamak istiyorum.

Geçen gün, bir arkadaşım anlattı, ondan esinlenerek bir şey anlatacağım; doğru olduğunu da bilmiyorum, o bakımdan, espri mantığınıza havale ediyorum.

Sayın Başbakanımız, Amerika gezisi sırasında, Reagan'ı ziyaret ettiği zaman, "Sağlık kontrolundan geçeceğini ve bunun için endişeler duyduğunu" söylüyor.

Sayın Reagan, Sayın Başbakana, "Siz hiç merak etmeyin, biz de teknik o kadar çok gelişti ki, biz, beyinlerde ve kalpteki Amerika sevgisini geliştirmek için, bırakın bu tür tedavi yöntemlerini, ölüleri bile diriltiyoruz, endişeniz olmasın" diyor.

Sayın Başbakanımız da bu sözün altında kalır mı : "Efendim, bizim Türkiye'de de çok şeyler gelişti, bizde sporcular, artık, 100 metreyi 10 saniyenin altında koşuyorlar" diyor.

Aradan bir müddet geçiyor, Sayın Başbakanımız Türkiye'ye geliyor; Dışişlerinden bir haber : Reagan, Türkiye'yi ziyaret edecek. Başbakanımızı bir telaş alıyor, "Bana hemen Kaya'yı çağırın" diyor.

Sayın Kaya Erdem geliyor. Büyük bir telaş. "Ne oldu efendim?" diyor.

Sayın Başbakanımız, "Reagan geliyormuş" diyor.

Sayın Kaya Erdem, "Gelsin" diyor.

Sayın Başbakanımız, "Ben orada, Türkiye'de, 100 metreyi 10 saniyenin al-

tında koşan atletlerimizin olduğunu söyledim'' diyor.

Sayın Kaya Erdem, ''Bunu niye söylediniz?'' diyor.

Sayın Başbakanımız, ''Bizde teknik çok gelişti, artık ölüleri bile diriltiyoruz dediler, ben de Türkiye ile ilgili böyle bir değerlendirme yaptım'' diyor.

Sayın Erdem, düşüyor, düşünüyor, ''Sayın Başbakanım, hiç endişe etmeyin, geldiği zaman, onu doğru Anıtkabir'e götürün, Atatürk'ün mezarının başında durdurun, ''sizde teknik gelişti, hadi diriltin'' deyin'' diyor.

Sayın Başbakan, ''Ya dirilirse!'' diyor.

Sayın Kaya Erdem, ''O zaman, siz de 100 metreyi 10 saniyenin altında koşarsınız'' diyor.

Saygılar sunarım. (SHP ve DYP sıralarından, gülüşmeler, alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederiz efendim.

Doğru Yol Partisi Grubu adına, Sayın Tahir Şaşmaz; buyurun.

DYP GRUBU ADINA MEHMET TAHİR ŞAŞMAZ (Elazığ) — Sayın Başkan, saygıdeğer üyeler; Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığının 1989 yılı bütçesi üzerinde, Doğru Yol Partisi Grubunun görüşlerini arz için, yüksek huzurlarınızdayım. Bu vesileyle, sizleri, şahsım ve grubum adına saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, değerli üyeler; eğitimi, Türkiye'nin bir numaralı meselesi olarak kabul etmemiz gerekir. Toplumun en önemli unsuru olan insanın, bütün sosyal ve ekonomik faaliyetlerin odak noktası olduğunda asla şüphe yoktur. Kalkınma, zenginleşme, daha fazla gelir, daha iyi iş, müreffeh ve mesut bir toplum elde etmek için uygulanan araçlardır. Ancak, maddî zenginleşme, tek başına, cemiyetin mutluluğunu teminde yeterli olamamaktadır. Kaldı ki, bu faaliyetlerin tamamı, fert tarafından, fert ve toplum için icra edilen şeylerdir.

Eğitim meselesi, mesut insanlardan müteşekkil bir yapıya nasıl varılacağı meselesidir; beyinleri yıkamak değil, onları zenginleştirmek, insan olma vakarına sahip fertler olarak yetiştirmek meselesidir.

Bu meselenin, sadece daha fazla okul,daha fazla öğretmen, daha fazla imkân temini ile halledilebileceğini ümit etmek yanlış olur.

Tabiî ki, bunlar, eğitimde varılmak istenen hedefe, elde edilmek istenen gayeye yardımcı olan araçlardır; ancak, eğitim konusu, hiç şüphe yok ki, bunların çok daha ötesinde bir konudur.

Eğitimden maksat, hür ve kişiliğine sahip, doğru düşünen, sağlam ve sıhhatli kararları verebilen iyi vatandaşı yetiştirme meselesidir diyebiliriz.

''Eğitimin temel prensipleri ne olmalıdır; neyi yaparsak eğitim meselesini halledebiliriz?'' sorularını cevaplandırabilmek için, eğitimin, ne olduğu ve ne olmadığını, ondan neleri beklediğimizi açıkça ortaya koymak zarureti vardır.

Türkiyemizde, şimdiye kadar, eğitim sahasında küçümsenmeyecek merhaleler aşılmıştır. Cumhuriyetimizin kurulduğu 1923 senesinden günümüz Türkiyesinde nereden nereye varıldığını, izninizle rakamlarla belirtmek istiyorum.

İlköğretim:

1923 Türkiyesinin, 4 894 ilkokulu, 10 328 öğretmeni, 341 941 öğrencisi vardı. 1983 Türkiyesinin ise 47 855 ilkokulu, 208 912 öğretmeni, 6 516 817 öğrencisi bulunuyor.

Demek oluyor ki, ilkokul sayısını on katı artıran cumhuriyet, öğretmen ve öğrenci sayısını yirmi katı artırmayı başarmış ve ilkokul çağındaki tüm çocuklarına okuma imkânı sağlamıştır.

Ortaöğretim:

1923 Türkiyesinin 72 ortaokulu, 786 ortaokul öğretmeni, 5 905 ortaokul öğrencisi vardı. 1983 Türkiyesinin ise, 4 860 ortaokulu, 40 526 ortaokul öğretmeni, 1 517 852 ortaokul öğrencisi bulunmaktadır.

Genel liselerde ise durum şöyle:

1923'te, 25 lise, 513 lise öğretmeni, 1 241 öğrenci var. 1983'te ise, 1 261 lise, 47 193 lise öğretmeni, 500 227 lise öğrencisi bulunmaktadır.

Orta dereceli meslekî ve tekniköğretimde durum şöyle:

1923 Türkiyesinin 64 meslekî ve teknikokulu, 583 öğretmeni, 6 547 öğrencisi vardı. 1983 Türkiyesinin ise, 1 382 meslekî ve teknikokulu, 41 364 öğretmeni, 373 840 öğrencisi var.

Yükseköğretimde ise durum şöyle: 1923 Türkiyesinin sadece 1 üniversitesi 9 fakülte ve yüksekokulu, 307 öğretim üyesi, 2 914 üneversite öğrencisi vardı. 1983 Türkiyesinin 27 üniversitesi, 176 fakülte, 114 yüksekokul, 104 enstitü, 20 355 öğretim elemanı, 322 bine yakın da öğrencisi bulunuyor.

Böylelikle, şu hakikat anlaşılıyor ki; cumhuriyet Türkiyesi ortaokulu köye, liseyi ilçeye, üniversiteyi Edirne'den Van'a kadar çeşitli illere götürmeyi başarmış ve artan nüfusuna rağmen, dünya standartlarına yakın bir standartla gençlerine okuma imkânını sağlayabilmiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, aşılmış bulunan bunca merhaleye karşılık, cemiyetimizin bugün ulaştığı ve yarın erişmesini umduğumuz sosyal ve ekonomik seviyeler için evvela bu yapılanların yeterli olup olmadığını ortaya koymak, bilahara eğitimin muhtaç olduğu temel prensiplerin dayanması gereken esasları sıhhatle tespit etmek mecburiyetinde olduğumuzu arz etmek isterim.

Yeri gelmişken, izninizle bir konuya değinmek istiyorum. Acaba, çocuklarımızdan ve gençlerimizden neler bekliyoruz? Vatandaşın, okula gönderdiği çocuğundan, cemiyetin büyük fedakârlıklar göstererek yetiştirdiği gencinden beklediği nedir? Senelerce okullarda meşgul ettiğimiz, kendilerine birtakım bilgiler vermeye çalıştığımız çocuklarımızın kendileri ve mensup oldukları toplumu saadete ulaştırmada yeterli derecede teçhiz edildikleri acaba söylenebilir mi?

Şayet, eğiterek yetiştirdiğimiz gençlerimiz huzurlu, ne istediğini bilen, hangi haklara sahip olduğunu ve bunların nasıl kazanılacağını ve korunacağını bilen kişiler ise, eğitim programlarımızın sağlam temellere oturduğunu söyleyebiliriz.

Vatandaş, okulun çocuğuna yeterli bilgiler vermediği, hatta daha da ileri giderek, iyi bilgiler vermediği kanaatine sahip olmaktadır. Çünkü, senelerce okuyan gencin, hemen hemen genellikle halinden gayri memnun, cemiyet meselelerine karşı küskün, azim ve gayretten mahrum ve huzursuz olduğu müşahade etmektedir. Son yıllarda maruz kaldığımız çalkantıların, eğitimde hür, demokratik cumhuriyetin fertlerini yetiştirme bakımından birtakım aksaklıkların ve yetersizliklerin mahsulü olduğu iddialarında gerçek pay yok değil diyemeyiz.

Okullar, hayat mücadelesi için gerekli olan bilgiyi ve hüneri; doğru düşünme, sağlam karar verebilme yeteneğini, eğittikleri gençlere kazandırabilmelidirler.

Hürriyetçi demokratik düzenin tartışma ve karşılaştırma düzeninin insanı, çeşitli alternatifler karşısında tercihler yapabilecek, iyi ile kötü arasındaki farkı sıhhatle ayırabilecek, çok yönlü düşünceye alışmış, seçmesini bilen, seçtiğini benimseyen kişidir.

Bu hale göre, eğitim politikamızın temel prensipleri "İstikbalde nasıl bir Türk toplumunu düşünüyoruz?" sualini cevaplandırdıktan sonra tespit olunabilir.

Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri, genel anlamıyla eğitim, kuşaklar arasında maddî ve manevî değerlerin, bilgi birikimlerinin aktarılması, yeni değerler yaratılması ve kullanılması faaliyetlerinin tamamı şeklinde özetlenebilir. Ülkemizdeki eğitim, genel olarak millî bir karakter izlememiş, tam tersine, ülkemiz insanına ters, yabancı kavramlar verilmeye çalışılmış, bunun sonucu, kendi öz benliğimize yabancı insanlar yetiştirilmiştir. Türkiye'deki eğitimin önemli bir noktası ilköğretimde ortaya çıkmakta, okuma yazma öğrenen çocuklara millî ve manevî değerlerimiz yeterince öğretilmemekte, genel olarak anne ve babalar da bu bilgilerden yoksun olduğu için, bu alan, maalesef başka güçler tarafından doldurulmaktadır.

Ekonomik kalkınma, sosyal gelişme, büyüme ve refaha kavuşma, meslekî bilgileri yanında millî ve manevî değerleri önplanda tutan insanların gerçekleştirebileceği bir sonuçtur.

Türkiye'deki eğitimin önemli noksanlıklarından biri de, her alanda üretime yönelik eğitim programlarının yürürlüğe konulmamasıdır. Genel lise öğrenimimin genç kuşaklara bir meslek kazandırmadığı açıktır. Lise öğrenimi, yalnızca üniversite öğrenimi için gerekli bir merhaledir. Üniversite öğreniminin de üstün nitelikli insan gücü yetiştirebilmesinde pek başarılı olmadığı, bilinen bir gerçektir. Binlerce genç, bugün üretim hayatından kopan birer tüketici hüviyetindedir. Devlet olarak da pek az yetişen nitelikli insan gücü değerlendirilmemekte, bunlar milletine âdeta küstürülmektedir. Tarım, sanayi ve hizmet sektörleriyle lise ve üniversite işbirliği henüz gerçekleştirilmemiştir. Vasıflı işçi ile vasıflı eleman yetiştirebilmenin temel şartı, öğrencilerin üretim hayatında denenmesi, üretim hayatı sırasında yeni bilgilerin öğrenilerek tecrübe kazanılmasında aranmalıdır.

Sayın Başkan, değerli üyeler; eğitim, bir milletin geçmişiyle bağını kuran ve geleceğini planlayan, dolayısıyla bir milletin varlığının hayatiyetinin teminatı olan sosyal bir sistemdir. Zaman içerisinde eğitim, toplumun yapısını değiştiren ve toplumda daha iyi yaşama ve refah sağlayan dinamik bir kuvvet olarak belirmiş ve kabul edilmiştir.

1924 tarihli Teşkilatı Esasiye Kanununa göre, genel amacı ve temel ilkeleri teşekkül eden Türk millî eğitiminden, Türk Milletinin tarihiyle olan sağlam bağlarını devam ettirmek, cumhuriyet rejimini ve bu rejimin faziletlerini Türk halkına benimsetmek ve milletimizi eğitimin etkilediğik bütün sosyal kuruluşlarıyla çağdaş seviyeye getirmek ve hatta daha da üst seviyeye çıkarmak gibi önemli görevler beklenmiştir. Hiç şüphesiz, o tarihlerde Türk millî eğitimi, kendisinden beklenen dinamik bir şekilde yerine getirmiş ve başarmıştır. Ancak, zamanın hızlı ve sürekli akışı içinde toplumlar değişmekte ve gelişmektedir. Değişen ve özellikle gelişmekte olan toplumlarda, gelişen ve değişen zamanın şartlarına göre yeni ihtiyaçların ortaya çıkacağı muhakkaktır. O halde gelişen ve değişen dünya şartları içerisinde Türk toplumunda yeni ideallerinin, yeni yönelişlerinin ve yeni ihtiyaçlarının ortaya çıkacağı muhakkaktır. Öyle ise, eği-

tim sisteminin ülkenin ihtiyaçlarına cevap vermekten uzak olmaması gerekir. Çünkü, yeni ihtiyaçlar karşısında eğitim sistemimizin amacı ve ilkeleri de zamanın şartlarına, milletin menfaatlerine uygun şekilde yeni boyutlar kazanacaktır.

İlki 1939 yılında yapılan muhtelif millî eğitim şûraları ile bu yeni boyutlar eğitimimizdeki yerini almıştır. Ülkemizde değişen ve gelişen şartlara göre eğitimimizin genel amaç ve temel ilkeleri 1962 yılında yapılan 7 nci Millî Eğitim Şûrası ile yeniden tespit edilmiştir. Bu tespit daha da geliştirilerek, ilk defa 14.6.1973 tarih ve 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu ile hükme bağlanmıştır. Bu kanunla Türk millî eğitiminin genel amacı, bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak, öte yandan millî birlik ve bütünlük içinde iktisadî, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk Milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmak şeklinde belirlenmiştir. Öyle ise, eğitimimizin bu genel amacı ve temel ilkelerini gerçekleştirecek bir yapıya sahip olması gerekmektedir. Aynı zamanda bu yapı, değişen ve gelişen şartlara süratle kendini uydurabilecek bir dinamizme de sahip olmalıdır. Esasen 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu bu olumlu niteliklere sahip bir kanundur. Ancak, bu kanunun amaç ve ilkeleri açısından getirdiği bazı özellikler günümüzde kanunun ruhuna aykırı uygulamalar dolayısıyla fevkalade zedelenmektedir. Şöyle ki, 1739 sayılı Kanunun 14 temel ilkesi vardır. Bu kanunun temel ilkeleri arasında sayılan ve "Her yerde eğitim" başlıklı 17 nci maddesi şöyle der: "Millî eğitimin amaçları, yalnız resmî ve özel eğitim kurumlarında değil, aynı zamanda evde, çevrede, işyerlerinde, her yerde ve her fırsatta gerçekleştirilmeye çalışılır. Resmî, özel ve gönüllü her kuruluşun eğitimle ilgili faaliyetleri millî eğitim amaçlarına uygunluğu bakımından Millî Eğitim Bakanlığının denitimine tabidir."

Devlet, eğitimi bir kamu hizmeti olarak görüp, görevleri arasına almıştır. Bir taraftan eğitim hizmetlerini kendisi üzerine alıp yürütürken, diğer taraftan da özel eğitimi yasaklamamıştır. Ancak, bu hakkın kötüye kullanılması noktasına varmaması için, devlet denetim ve gözetimini şart koşmuş ve bu hakkı da Millî Eğitim Bakanlığına vermiştir. Sayın Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanımızın en önemli sıkıntılarından birincisi, Onikinci Millî Eğitim Şûrasının gündemini işgal eden, hatta YÖK'le anlaşmazlıklara yol açan başlıca meselenin bu olduğunu sanıyorum. Zira, gerek eğitim sistemimize ilk köklü düzenlemeyi getiren 1924 tarihli Tevhidi Tedrisat Kanunu, gerekse 1739 sayılı Kanun, bu hakkı Millî Eğitim Bakanlığına vermiştir.

Sayın Başkan, değerli üyeler, vatan çocuğunu toplum için zararlı ve yanlış, çeşit çeşit fikir cereyanlarından koruyarak, kendi öz ülküsüne göre yetiştirmek, vatandaşa yüksek bir kültür yahut teknik bur uzmanlık için zorunlu olan maddî imkân ve araçlar sağlamak, ilk, orta ve yüksekokul çağı içinde veya dışında olsun, bütün Türk vatandaşlarını hedef alarak millî kültürün kuvvetlendirilmesini sağlamak ve her çeşit eğitim ve öğretim kurumlarında millî eğitimi pekiştirecek tedbirler almak, halk eğitimi ile kursları, sinema, tiyatro, sergi, radyo gibi her türlü kültür ve sanat işlerinin millî ülküye uygun olarak yürütülmesini temin etmek, millî devletin, millî eğitimin görevleri arasındadır. Çünkü, her ülke, kendi tercihleri doğrultusunda rejime uygun vatandaşlar yetiştirecek tedbirleri de almak zorundadır. Bizim için bu, Anayasada yerini bulan demokrasi eğitimidir.

Eğitim sistemleri örgün ve yaygın eğitim olmak üzere, iki alt sistemden oluşur. Örgün eğitim sistemi uzun vadeli, yaygın eğitim sistemi ise, genelde kısa süreli ve dar kapsamlı hedef davranışlar ve yeterlik alanlarıyla ilgilenir.

Örgün eğitimin genel amacı, kişiye millî nitelikteki politik, sosyal ve ekonomik yeterlikleri kazandırırken, verilen bilgilerden çok yönlü olarak yararlanabilme yeteneğini kazandırmaktadır.

Yaygın eğitim programları dar kapsamlı, modüler sisteme göre ve halkın istek ve ihtiyaçlarına göre düzenlenir. Böylece meslekî eğitimin örgün ve yaygın olarak birbirini bütünleyen iki alt sistemde düşünülüp organize edilmesi gerekir. Bu tür düzenleme daha ekonomik olacaktır.

Tevhidi Tedrisat Kanununa ve 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununa rağmen, yaygın meslekî ve teknik eğitim çeşitli kuruluşlarca ve belli bir bütünlükten yoksun olarak yürütülmektedir. Bu konuda büyük bir ihtiyaç olduğu bilinmekte ve son olarak da Devlet Bakanlığı "Vasıf Yükseltme Programı" adı altında beceri kurslarıyla bu alana girmektedir. Böyle bir durum 1739 sayılı Kanunun ruhuna uygun düşmez. Zira bu kanunun 40 ıncı maddesi, yaygın eğitimin kapsam, amaç ve görevlerini belirler. Bu kanunun 40 ıncı maddesi, görevin bir taraftan Millî Eğitim Bakanlığınca yapılmasını öngörürken, diğer taraftan 42 nci maddesi de "Genel meslekî ve teknik yaygın eğitim alanında görev alan resmî, özel ve gönüllü kuruluşların çalışmaları arasında koordinasyon, Millî Eğitim Bakanlığınca sağlanır" der. Ayrıca, "Koordinasyon ve işbirliğinin esasları kanunla düzenlenir" der.

Koordinasyon kanununun bugüne kadar çıkarılmamış olması, Türk millî eğitiminin geleceği açısından büyük bir talihsizliktir. Eğer böyle bir kanunun çıkarılması düşünülüyorsa, Türk millî eğitim sistemi içinde yer alan Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü Teşkilatında önemli gelişmeler ve değişiklikler sağlanmalı ve bu koordinasyon hizmetleri bu genel müdürlük vasıtasıyla yürütülmelidir.

Bakanlık teşkilatında yapılacak herhangi bir değişiklikte bu genel müdürlük, Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü veya Yükseköğretim Kredi ve Yurtlar Genel Müdürlüğü gibi bir statüye kavuşturulmalıdır. Böyle bir statü genel müdürlüğün gerek malî yönden, gerekse mevzuat yönünden rahatlamasını sağlayacak, hizmetlerin daha verimli hale gelmesini temin edecektir. Zira, bu genel müdürlüğün görev alanına giren konulara ülkemizin ihtiyacı çok daha fazla artmıştır.

Yaygın eğitim hizmeti gören ve yapan kuruluşların temsilcilerinden oluşacak bir yönetim kurulunun bu genel müdürlük bünyesinde teşekkül etmesi, kanunun öngördüğü koordinasyon hizmetini de görecektir.

Sayın Başkan, değerli üyeler; mevcut eğitim sistemimizin aksak yönlerini ise şöyle sıralayabiliriz:

1. Bugünkü millî eğitimimize hâkim olan sistem, kendi millî modelimiz değildir. Bu yüzden, cumhuriyetin kurulduğu günden zamanımıza kadar 65 sene geçmiş olmasına rağmen, maalesef, cumhuriyet nesli halen daha birbirlerini anlayamamaktadırlar. Demek ki, mevcut sistem, eğitimin ilk hedefi olan millî birliği sağlayamıyor. Millî birliği sağlayamayan bir sistem ise iflas etmiş demektir.

2. Sadece siyasî ve iktisadî sahalara inhisar etmesi gereken inkılap hareketlerinin, kültürel sahayı da için alması, bu mevcut sistemin başka bir yanlışıdır. Beşbin senelik Türk kültürü ile binüçyüz senelik Türk-İslam kültürünün bir tarafa

itilmesi ve horlanması, neslimizi cılız ve inançsız bırakmıştır.

3. Bugünkü sistem millî kültürü ihmal etmesine karşılık, onun yerine umumî kültürü yerleştirmek suretiyle, öğrencilerin kafalarını ansiklopedik bilgilerle doldurmaya çalışmaktadır.

4. Mevcut sistemde müfredat ve dersler arasında ahenk sağlanamamıştır. Bir ders kitabında verilmek istenen bilgi, başka bir derse ait kitapta doğru bulunmayıp, bozulmakta ve böylece öğrenci tereddüte sevk edilmektedir.

5. Mevcut sistem, uzun vadeli bir anlayışla hazırlanmadığı ve Çin tipine uygun pratik gayeler düşünüldüğü için, memleketin asıl ihtiyaçlarına cevap verebilecek elamanlar yetiştirilmemekte ve ülkemizde, okumuş işsizler topluluğunu meydana getirmektedir.

6. Mevcut sistemin bir dil politikası olmadığından, okullarımızda çocuklarımıza güzel Türkçemiz gerektiği gibi öğretilemez; hemen her sene okullarımızda dilimizin grameri başka bir şekil alır ve hemen her yıl okul kitaplarının dili değişir.

7. Netice olarak, mevcut eğitim sisteminin, çok önemli bir aksak tarafı da, bu sistemin devlet politikası haline getirilemeyip, hükümetler politikası olarak kalmasıdır. Bu yüzden, her gelen hükümet kendi siyasî anlayışı istikametinde eğitime yön vermeye çalışmakta, birinin yaptığını diğeri yıkmakta ve böylece Türk maarifi bir "Yazboz tahtası" haline getirilmektedir. Oysa, millî eğitimimizin bir devlet politikası haline getirilmesi, yapılacak değişikliklerin bir ilim heyeti tarafından tespiti ve böylece millî eğitimimizin, politikanın tasallutundan kurtarılması gerektiğini bilhassa belirtmek isterim.

Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; her şeyden evvel göz önünde bulundurulması gereken mesele şudur: Toplumları vücuda getiren meselelerin başında iman gelir. Milletlerin değer hükümleri, felsefeleri, ahlak anlayışları, hayat telakkileri ve dünya görüşleri temelde imanlarına bağlıdır.

Eğitim felsefesinin dibinde ise, felsefe ve cemiyetin insan anlayışı yatar ki, doğrudan hayat felsefesine, dünya görüşüne bağlıdır. Hiçbir cemiyetin hayat görüşü imanından, dinî inancından ayrı olamaz.

Batı dünyası, millî renkleri, millî hasletleri, ırkî menşeleri birbirinden ayrı olsa da, imanları ile Hıristiyan camiası olmaları yüzünden ruhen bir noktada birleşirler. Batı medeniyeti, tıpkı dünkü İslam medeniyeti gibi, milletlerin müşterek malı müşterek medeniyetidir.

Bu sebeple, Batılıların aynı ilmî metodu kullanmaları, aynı ilmî metot ile aynı çalışmalara girişmeleri ve psikolojik vakalarda aynı verilere dayanarak vardıkları hükümlerde müspet neticeleri almaları tabiidir.

Halbuki biz, bin senelik Müslüman bir milletiz. İslam felsefesine arka dönüp Batı felsefesine yönelmiş olmamız, bize bir tefekkür, toplu bir hayat nizamı getirmemiştir, temelindeki iman yabancıdır. Eğitim ve öğretim programları içinde Batı felsefesinin meseleleri, metotoları, sistemleri bir bakıma öğrenilmiş; fakat benimsenmemiştir. Bütün millete şamil bir dünya görüşü, bir insan anlayışı bir hayat felsefesi teşekkül ve teessüs edememiştir.

Biz, millet olarak dinî hayatımıza bağlılığımız nispetinde felsefemize de bağlıyız. Milletimizin tabanı, nerede ise asra yaklaşan eğitim sistemimize ve yarım asırdan fazla bir süreden beri yetişen aydınlarımıza rağmen, dünkü hayat görüşünde ve dünün özlemindedir. Kaldı ki, millî

psikolojimiz üzerinde ciddî ve ilmî araştırmalar da yapılmamıştır. Çocuklarımızın psikolojisi ilmî metotlarla tespit edilmemiştir.

Biz, insan anlayışımızda milletçe aynı fikirde değiliz. Allah'tan korkan, kuldan haya eden, kulu arayan geniş kitle yanında, geliştirilmiş beceri ve başarılarıyla üretken ve üretime yönelmiş insan aynı şey değildir. Böyle olunca, insan yetiştirme düzenimiz de sağlıklı sayılmaz.

Toplumca istenen insan tipinde birleşilmemiştir. Tatbik edilen ilmî metotlar bu yüzden eksik ya da mahzurlu olabilir. Mesela, ilkokullarımızın duvarlarında itina ile hazırlanmış zaman şeritleri vardır. Mevsimleri, ayları gösteren bu şerit üzerine çocukta iz bırakması istenen önemli olaylar işaretlenir; 10 Kasım, 29 Ekim, yılbaşı gibi... Ama, bu şerit üzerinde çocuğun evinde, ocağında yaşadığı kandil, ramazan ve bayram günleri yer almaz, yoktur ve böylece ev ile okul gerçeği bölünür. Çocuk, okula alıştığı nispette eve ve evdeki hayata değer vermez olur. Bu yüzden de öğretmen, öğretme ve yetiştirmede en güçlü yardımcısını, aileyi kaybeder ve kaybetmektedir de... Bu ayrılık daha ileri yaşta ve daha ileri sınıflarda kuvvetlenerek devam eder. Bugün çocuk artık okulda işine yaramayacağı için aileden hiçbir şey almamakta, öğrenmemektedir. Aile de, okul ile ters düşmemek için ya da müessir olamayacağını sezdiği için susmaktadır. Bu durum, başta dil olmak üzere, millî kültürün, geleneğin, göreneğin, halk bilgi ve tecrübesinin genç nesle intikaline mani olmaktadır. Bu hal şifahi kültürümüzün yaşaması, şifahi halk bilgisinin yaşatılması ve değerlendirilmesi bakımından büyük bir kayıptır. Aynı zamanda yalnızca okuldan öğrendikleri ile yetişen çocuk bir bakıma yeni ve ayrı bir kültürün müntesibi ve müdafiî olur. Bu ise, aile ile çocuk arasındaki yadlaşmanın (yabancılaşmanın) en tabiî kaynağıdır. Çocuk okuldan aldığı kültürü benimsediği nispette aileyi küçümseyecek, benimsemeyecek, bazı hallerde de aşağılık kompleksine kapılacaktır.

Sayın Başkan, saygıdeğer üyeler; şu gerçeği sanırım hepiniz kabul edersiniz ki, insan varlığında madde ile mana, beden ile ruh kesin sınırlar ile ayrılamaz. İnsan vücudunun şu noktadan şu noktaya kadar olan yeri madde, şuradan şuraya kadar olanı manadır yahut varlığımızın şu kadar gramı ruh, şu kadar kilosu beden, şu kadarı da akıldır, gibi müşahhas ölçülere vurulması mümkün değildir. Beden, akıl ve ruhun birbirinden tamamen farklı oldukları aşikârdır ve insan vücudu bu üç varlığın gözle görülemez, akıl ile idrak edilemez örgüleşmesinden ibarettir. Yani, söylendiği gibi, fert sadece çevre zorlamalarının etkisi içinde etkinlikte bulunan bir psiko-biyolojik varlık değildir. Yetiştirme demek de, fertlerin çevreye uyumlarını sağlamak, üretken hale gelebilmesi için becerilerinin geliştirilmesinden ibaret değildir. Gerçek yetiştirme insandaki üç ayrı gücün tekamülünü sağlayarak, aralarında ahenk kurabilmek demektir. Yetişmiş insan bir bakıma kemalin, mutluluğun kapısını bulmuş insandır. Mutlu insan vücudu şehrinde bir ahenge ulaşmış, hayatını bu ahenk içinde geçirebilen, yürütebilen insandır.

Sayın Başkan, değerli üyeler; sık sık Batılılaşmaktan bahsedilir ülkemizde. Bu konuda Yüce Heyetinize şunu hatırlatmak isterim: Bugün başarılı bir millet olarak Japonların dikkat çekmesi Japonyalılaşmayı nasıl gerektirmiyorsa, Batılılaşmayı da gerektirecek hiçbir sebep yoktur. Şimdi, ben bu tahlili yaparken, Batı havarisi bazı kişiler, arza çalıştığım ifadelerimi medeniyet düşmanlığı olarak değerlendirmek

isteyebilirler. Affınıza sığınarak bu gerici ve idraksiz kafalara cevabım şudur : İlim ve fen müminin yitik malıdır, onu nerede bulursa alır. İlmin vatanı yoktur. Biz sadece batıdan değil, doğudan, güneyden ve kuzeyden, hiçbir yönü, yeri ve milleti ayırt etmeden ilim ve fen adına olan her şeyi almaya talip olabiliriz. Tekrar ediyorum : İlmin vatanı yoktur. İlmin tek sahibi sadece Batı değildir. Ancak, bunu söylerken, bir hususa dikkatlerinizi çekmek isterim: Ben sadece, teknik ve fen alınabilir diyorum. Bu iki sahanın dışı sadece millî değerlere bağlı kalmalıdır. Bunu bilhassa belirtmek isterim.

Sayın Başkan, sayın üyeler; sanırım şu mantıkî gerçeği hepimiz kabul ederiz ki, her şey ancak kendisinin aynıdır. İnanç bakımından tam bir terslik arz eden Türk ve Batı toplumunun aynılaşması mümkün değildir. Eğer, aynılaşmak isteniyorsa bir taraf öbürünün dinine girmek zorundadır. Millete bunu teklif etmek de, en büyük zulüm olur. O halde, Batılılaşmak iddiası bir hatadır; millete rağmen bir hatadır. Bugün Batılılaşmak iddiası güdülen ülkemizde görülen sosyal ve siyasî sıkıntının temelinde bu yatmaktadır. İnançta, düşüncede, davranışta ve sosyal yapıda Batılı kalıplar esas alınarak millet, kendine yabancı bir hayata zorlanamaz.

Meseleye hangi yönden bakılırsa bakılsın, bu tutumun 150 yıllık tatbikatıyla da haksız ve yanlış bir uygulama olduğu artık anlaşılmıştır. Batının ahlakı, siyaseti, kot pantolonu, aile düzeni, sosyal müesseseleri kendine bırakmalı, aşılmaz gümrük duvarlarıyla engellenmelidir. Zaten, millî devletin başta gelen vazifesi de budur. Millet, kendi benliğine döndürülmeli, zararlı şeylerden korunmalıdır. Milletleri millet yapan, idealleri, yüksek gayeleridir. Kopyacı, şahsiyetsiz uydu milletlerin hiçbir alanda başarılı olması mümkün değildir.

Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; güncelliğine ve önemine binaen, imam hatip liseleri ve ilahiyat fakülteleri konusuna da kısaca değinmek istiyorum. Bilmiyorum neden, bazı çevreler her fırsatta imam hatip liselerini ve ilahiyatçıları dillerine dolamadan, onlara sataşmadan duramıyorlar; yok efendim, devlet dairelerini imam hatipliler doldurdu, bilmem şu kadar lisenin müdürlüğüne ilahiyat fakültesi mezunu olanlar getirildi... Bu ve bunlara benzer birçok sitemler, serzenişler, yersiz endişeler gibi ifadelerle sık sık karşılaşmaktayız.

Şimdi soruyorum Yüce Heyetinize: Acaba bunlar devlet dairelerine dolmuş da, ne gibi kötülüklerde bulunmuşlar?.. İlahiyat mezunları idareci olmuş da, sevk ve idaresinde bulunan okullarda başarı seviyelerini mi düşürmüşler?.. Bu dini bütün insanlar ahlaksızlığa, hırsızlığa, rüşvete, riyakârlığa çanak mı tuttular?.. Devlete ihaneti, anarşiyi, bölücülüğü mü telkin ettiler?.. (ANAP ve DYP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Bütün bu ve buna benzer suallere cevap aradığımızda, imam hatip liselerinden ve ilahiyat fakültelerinden mezun olan, millî ve manevî duygularla bezenmiş olan bu aydın görüşlü insanların, hep doğruların savunucusu olduklarına şahit oluruz. Ahlaksızlığın, yolsuzluğun, ihanetin, bölücülüğün, rüşvetin, hülasa her türlü yanlışın karşısında olduklarını görürüz. Daha birçok üstün meziyetlere sahip olan bu insanlardan ürküp, endişe duyanları, bir damla suda bilir bilmez fırtınalar, kıyametler koparmak isteyenleri doğrusu anlamak mümkün değil. (ANAP ve DYP sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, sayın üyeler; imam-hatip liseleri 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 32 nci maddesine göre, Türkiye'nin ihtiyaç duyduğu imam ve hatipleri yetiştirmek amacıyla açılmış okullardır.

EROL AĞAGİL (Ankara) — Demek ki, idareci yetiştirmek için değil.

MEHMET TAHİR ŞAŞMAZ (Devamla) — Lütfen dinle... Hep demagoji yapıyoruz. Cevabı geliyor.

1988-1989 eğitim ve öğretim yılında, biri anadolu lisesi olmak üzere, toplum 383 imam-hatip lisesi mevcut olup, bu okullardan 357'si ortaokul ve 26'sı lise olarak faaliyet göstermektedir. Toplam 11 628 öğretmenin görev yaptığı bu okulların lise kısmında 88 688 öğrenci, ortaokul kısmında ise 175 621 öğrenci olmak üzere, toplam 264 309 kadar öğrenci öğrenim görmektedir. Sanırım bazı çevrelere bu miktar, her ne hikmetse, 10 katı fazlasıymış gibi görünüyor ve onları kara kara düşündürüyor.

Sayın Başkan, sayın üyeler; imam-hatip okulları ve ilahiyat fakülteleri hakkında birçok şeyler söylendi, siyasiler hep dillerine doladı. Müslüman Türk düşmanları bu okulları alabildiğine baltalamak istediler. Yazarlarımız tetkik etmeden sözler ettiler. Bunların hepsi de indî ve hissî. Meslekî noksanlıklarından ötürü tenkitte haklı olanları da var. Din ve mukaddesat düşmanları, daha doğrusu Müslüman Türk Milletinin ruh soyguncuları, mütemadiyen, bu gelişen okulları baltalamak isterler. Yarasalar gibi, gün ışığını sevmeyip bakamadıklarından, Müslüman Türk Milletinin ruhunun aydınlatılmasını asla istememektedirler.

Türk Milletinin düşmanları elbette biliyor bilmektedirler ki, Türk Milleti manen, maddeten mücehhez olduğu zaman yükselmiş ve hükümran olmuştur. Manadaki çöküşü maddî düşüşünü doğurmuştur. O halde, elinden bu silahını almak lazımdı. Bunun içindir ki, olanca gücüyle dış ve iç düşmanlarımız bizi mana planında yıkmaya çalışmışlardır. Dıştaki düşmanlar bize dinsizliği tavsiye ettikleri halde, kendileri dinlerini harıl harıl yaymaya çalışmışlardır. Bu kural maalesef günümüzde de uygulanmaktadır.

Malumlarınız olduğu gibi, Batı ülkelerinin hepsi laiktir, lakin dinsiz değildirler. Ruhban yetiştiren birçok orta ve yüksek tahsil kademelerini ihtiva eden din okulları vardır. Bunları söylemeye ne hacet; biz aydın din hizmetlileri yetiştirmekten müstağni iken, Fener Patrikhanesi Heybeliada'daki ruhban okulunda Yunanistan için papazlar yetiştiriyordu, hâlâ da bu böyledir. Onlar vatandaş da, bu mübarek ülkenin aslî sahipleri Müslüman Türkler yabancı mıdır? (DYP ve ANAP sıralarından, "Bravo" sesleri, alkışlar)

Ne yazık ki, bizler kendi kendimize düşmanlık ediyoruz, başka düşmana lüzum ve ihtiyaç yok. Ümit ederim, inşallah bu kısır ve yersiz çekişmelerimizin sonu gelecektir. Bir millet, mana ve madde planında muvazeneli olarak ancak terakki edebilir. Ruhun da freni dindir. Dinsiz bir cemiyet, başıboş ve dizginsizdir, ahlaken çökmeye mahkûmdur. Bugün refahın zirvesine çıkmış olan Batı ülkeleri ruhen musdariptir. Hıristiyan dini medenî insanı doyuramıyor. Batı insanı gerçek kurtuluş yolunu arıyor. Eğer bizler, gerçek İslamın ruhuyla mücehhez olabilseydik, tereddütsüz Batı âlemi İslamın ışığıyla nurlanacaktı. Böyle olmadığımız halde, Hıristiyanlık gerileme kaydederken, İslamiyet gelişmektedir.

Sayın Başkan, saygıdeğer üyeler; bütün bunları söylemekteki gayem, imam hatip okulu ve ilahiyat fakülteleri mezunları yakın bir gelecekte hurafeden kurtuluşu sağlayıp, tam ve mütekâmil bir din olan ve Müslüman Türk Milletinin yaradılışına tıpatıp uygun bulunan medeniyetçi içtimaî, nizamcı, hamleci, ilmin ve irfanın aşığı ve teşvikkârı yüce İslam dininin ışığında halkımızın ruhlarını gerçek

manasıyla aydınlatmış olacaklarına inanmanızı sağlayabilmektir.

Acaba, bu okullara çatmayı bir tarafa atıp, noksanları varsa elbirliğiyle telafiye çalışsak, daha iyi olmaz mı sayın üyeler? (DYP ve ANAP sıralarından, "Bravo", sesleri alkışlar)

Ben, şüphe etmiyorum ve ümitvarım; kökü mazimize dayalı yepyeni ruhta ve muhtevadaki eserleri bunlar verebileceklerdir. Türk Milletinin ruhî şahlanışını da temin edebilecek olan bu gençler, ileri hamlemizin öncüleri olabileceklerdir. Geliniz, bu gençlere saldırıp da bunları içlerine gömmeyelim. Hep beraber bir kalkınmanın öncülüğünde, daha doğrusu ruhî hazırlığında bunların rehberlik yapabileceklerini lütfen kabullenelim. Türkiyemizin manevî huzurunu bozmaktan kaçınalım. Tek yönlü okumaktan ve tek yönlü olmaktan kendimizi kurtarmaya çalışalım. Münevver insanın dini olan dinimizi tetkik edelim. Namazını kılan, orucunu tutan, dinî vecibelerini yerine getiren aydınımızı kınamayalım. Dindara "gerici" demeyelim. Kendi kendimizi bilelim ve tanıyalım. (DYP ve ANAP sıralarından, "Bravo" sesleri, alkışlar) Halkımızın inançlarına taarruz ederek ondan uzaklaşmayalım. Zira, bana elektriği, radyoyu, televizyonu, yolu, suyu, barajı, hülasa her türlü medenî vasıtayı istemeyen bir tek aydın Müslüman Türkü gösteremezsiniz. (DYP ve ANAP sıralarından, "Bravo" sesleri alkışlar)

Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; sonuç olarak, eğitim ordumuzu teşkil eden öğretmenlerimizin ücretlerinin yetersizliğine, konut imkânlarından ve diğer sosyal haklardan yeterince yararlanamayışlarına da değinmek istiyorum.

Bilindiği gibi, öğretmenlerimizin çoğu ücretlerinin kifayetsizliği sebebiyle, mesai saatlerinin dışında, onurlarını rencide edici işlerde çalışmaktadırlar. Gittikleri yerde -rica olarak bilhassa Sayın Bakanımın dikkatlerine arz etmek istiyorum- hazır lojmanları olmadığı halde, rotasyon rüzgârıyla sağa sola savrulmakta ve mağdur kılınmaktadırlar. Harcırah olarak devlete büyük meblağda ödemeyi gerektiren, bunun yanı sıra öğretmenlerimizi hüsrana uğratmaktan başka hiçbir şeye yaramayan rotasyon uygulamasına bir an önce son verilmesinin lüzumuna inanıyorum. Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında (45 inci maddede) "Devlet, çalışanların yaptıkları işe uygun ve insanlık haysiyetine yaraşır bir yaşayış seviyesi sağlamalarına elverişli, adaletli bir ücret elde etmeleri için gerekli tedbirleri alır" şeklinde hüküm bulunmaktadır.

Kamu kesiminde gücünü kabul ettiren meslek grupları için ayrı kanun çıkarılmakta ve kendilerine yeni haklar sağlanması temin edilebilmektedir. Bu hal, meslekler arasında rekabeti artırmakta ve personel rejiminin karmaşıklığını günden güne çoğaltmaktadır. O halde, meselenin yeni baştan düzenlenmesi ve rekabetleri asgarî seviyeye indirecek bir çözüm yolunun bulunması zarurî hale gelmiştir. Türk Devletini bugün idare edenleri yetiştirmiş ve yarın idare edecekleri yetiştirmek durumunda olan öğretmen için, sistemli bir personel tanzim edilmelidir.

Devlet personel politikasının temelini, öğretmen personel politikası teşkil etmelidir. 391 432 öğretmen ve 87 368 diğer eğitim personeli sayısı ile bir personel kanununa sahip olmamak, Türk öğretmeni için büyük bir talihsizliktir. Bu sayı, bütün devlet kuruluşlarının sıra itibariyle en yüksek rakamıdır. Türk öğretmeninin hemen hepsi millî değerlerine bağlı, Türk çocuklarını bu ölçüler içerisinde yetiştirme azim ve gayretini taşımaktadır. Devletin kendisi için yapacağı her türlü fedakârlığa layıktır. Devlet, yarının teminatı olan

çocuklarını teslim ettiği Türk öğretmeninden hiçbir fedakârlığı esirgememelidir. Esasen bu, devletin başta gelen görevidir. Öğretmen personel kanunu çıkarılmalı ve öğretmenlik mesleği layık olduğu yeri almalıdır. Türk Milletinin yarınki nesillerini en iyi şekilde yetiştirmek mecburiyetinde olan öğretmen, önce kendisi iyi yetiştirilmeli ve en iyi geçinebilecek bir seviyeye getirilmeli, daha sonra da, kanunlarla tespit edilen ölçüler içerisinde, yeni nesilleri yetiştirmesi ondan istenmelidir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; açıköğretimden mezun olanlara reva görülen uygulamaya, oldukça güzel bir şekilde değinen değerli basınımızın bir köşe yazarının ifadelerini yüksek huzurlarınızda aynen okuyarak konuşmamı bitirmek istiyorum. Yazı şöyle başlıyor:

"Açıköğretim diplomaları süs için mi veriliyor? (Bana da bu konuda birçok müracaat ulaştı.) Açıköğretim Fakültesinin açıldığı 1982 yılında neler söylenmemişti. Buradan mezun olanlar normal üniversite ve yüksekokul mezunlarıyla aynı haklara sahip olacaklardı. Buna benzer bir sürü sözde kalan vaat... Ama, bu fakültelenin politik amaçlı olarak açıldığı kısa sürede anlaşıldı. Amaç, üniversite kapılarındaki yığılmayı önlemek ve böylelikle yükseköğrenim gören öğrenci sayısını artmış gibi göstermekti. Sanmayın ki, ben, açıköğretim fakültesine karşıyım: Asla; destekliyorum. Üstelik, gayet güzel de eğitim veriyor. Başında da bir şeyler yapabilmek için çırpınan Büyükerşen Hoca var.

Batı'da da bulunuyor bu okullar; ama devlet belirtmiş kıstasını; buraları bitirenler şu haklardan yararlanır, şunu olur, bunu yapabilir, diye. İşleri tıkır tıkır yürüyor. Bizde ise, burayı bitirenler, zeytinyağı gibi ortada kalıveriyor, devlet daireleri bile açtıkları memuriyet sınavlarına almıyorlar. Sadece, burayı bitirebilen gariban memurlara bir-iki derece ile birkaç kademe ilerleme hakkı tanınıyor, gerisi hava...

Bu okulun, ekonomi ve iş idaresi olmak üzere iki bölümü vardır. Buralardan mezun olan öğrenciler, hemen hemen hiçbir yere giremez; çünkü kabul edilmez. Devlet kurumları bile sınav yaparken, başvuru dilekçesine bakıp, 'Kusura bakmayın, siz açıköğretimden mezunsunuz, sınava giremezsiniz' diyor. Özel sektör adını bile anmıyor bu fakültenin. İş ilanlarına bir göz atın bakalım, adı geçiyor mu bu fakültenin?

213 bin öğrencisi olan fakülte, bugüne kadar 16 bin mezun verdi. Sorun bakalım, kaçı iş bulabildi? Devlet, bu gençleri böyle kapıdan çevirirse, adama sorarlar sonra, 'Peki, kardeşim, niye açtınız burayı?' diye. Ama mezuniyet törenleri gayet cafcaflı oluyor, öğrencilerin başlarına, Amerikan üniversitelerinde olduğu gibi, püsküllü kep bile takılıyor.

Minareyi çalan kılıfını hazırlar. Madem açtınız bu okulu, sahip çıkın mezunlarına da, dolaşmasınlar kapı kapı diye bitiriyor yazar.

Ümit ederim, bir an önce bu haksız tutum ve davranışa son verilir; Açıköğretimden mezun olan öğrencilerimiz, gözbnurları ve emekleri dikkate alınarak belirli bir statüye kavuşturulurlar.

Bu temenni ve beklentiler içerisinde, 1989 yılı Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı bütçesinin, Bakanlık camiasına, vatanımıza, devletimize ve milletimize hayırlı ve uğurlu olmasını diliyor; beni dinlemek lütfunda bulunan Sayın Başkana ve Yüce Heyetinize teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum. (DYP ve ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederiz Sayın Şaşmaz.

Doğru Yol Partisi Grubu adına, Ahmet Neidim; buyurun efendim. (DYP sıralarından alkışlar)

Sayın Neidim, biliyorsunuz, sizden sonra Ahmet Küçükel konuşacaklar; süreyi ona göre kullanmanızı rica ediyorum.

DYP GRUBU ADINA AHMET NEİDİM (Sakarya) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Gençlik ve Spor ve Beden Terbiyesi bütçesi üzerinde, Doğru Yol Partisi Grubunun görüşlerini açıklamak üzere söz almış bulunuyorum. Yüce Meclisi saygıyla selamlarım.

Cumhuriyetin kuruluşundan bu yana Türkiye'de, toplam nüfus içindeki oransal payı giderek artan gençlik kesimi, öğrencisi, işsizi ve çalışanı ile dinamik bir potansiyel oluşturmaktadır. Başka bir deyişle, ülkemizde gençliğin toplumsal konumu, içinde bulundukları çevrenin nitelikleri ölçüsünde farklılıklar göstermekle birlikte, hemen hemen her alanda sosyal, ekonomik ve kültürel etkinlik gösteren gençlik, bugün toplumsal gelişmede önemli bir güç kaynağı durumundadır.

Bu düşünce ile konuya, toplumsal yapı dışında ayrı bir platformda yaklaşılmayacağı gerçeği, gençlik sorunlarını, daha çok gençliğin kendine özgü sorunları biçiminde değil, toplumsal sorunlarla bağıntılı olarak ele almayı gerekli kılmaktadır. Nitekim bu konuda yapılan araştırmaların, toplumun sorunlarının zaten aynı zamanda gençliğin de sorunları olması, sonuçta, gerek toplumun, gerekse onun bir parçası olan gençliğin sorunlarına öncelikle sosyo-ekonomik düzeyde alınacak önlemlerle çözüm getirilebileceği anlamına gelmektedir. Bununla beraber kuşaklararası çatışma, güvensizlik, boş zamanların etkin değerlendirilmeyişi türü, genelde doğrudan gençlikle ilgili gibi görünen sorunlarda bile sosyal etkenlerin bireysel etkenlerden daha fazla belirleyici olduğu söylenmektedir. Bu durum, gencin kişilik bulma sürecine, özerklik ve sorumluluk duygularının yanı sıra, özdeşleşme duygusunu geliştirme çabasında önemli rol oynayan faktörlere bağlanabilir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; özdeşleşme olayı toplumsal yapı içinde gerçekleşmektedir. Türk toplumu ne çağdaş anlamda modern ne de tam anlamıyla geleneksel sayılabilir. Geleneksel tarım toplumundan, modern sanayi toplumuna geçiş dönemi yaşanmakta olup, iki yapı özellikleri bir arada görülmektedir. Son yıllarda hızla artan kentleşme olgusu, ekonomik, toplumsal ve siyasal çelişkileri beraberinde getirmiştir. Dolayısıyla, genç kime benzeyeceği konusunda olduğu kadar, neyi ne kadar yapabileceği konusunda da kararsızdır. Böylece gençlik sorunları meydana gelmektedir. Günümüzde gençliğin karşı karşıya bulunduğu sorunların nitelikleri, içinde bulundukları çevrenin ve yaş grubunun özelliklerine göre değişmesine karşın, genelde biyolojik, psikolojik, ekonomik ve kültürel olmak üzere üç bölüm altında toplanabilir.

Gençlerin fizyolojik gelişme süreçlerinde ortaya çıkan ve çoğunlukla bu süreç içindeki fiziksel değişmelerden kaynaklandığı söylenen biyolojik, psikolojik sorunlar gençlerde, yerini bulamamanın verdiği sıkıntı ve bunalımlara yol açmakta, sosyal çevrenin tutumu çoğu zaman bu huzursuzluğu daha da artırmaktadır. Gençlerin çevre ile olan ilişkilerinde duygu ve beklentilerinin gerçeklerle uyuşmaması çevreye uyumlarını zorlaştırmakta, hatta çevreyi reddetmelerine kadar farklı sonuçların doğmasına neden olmaktadır. Bu çevrede gençlerin 12 ila 24 yaş dönemlerinde amaçlarının, beklentilerinin, duygularının, tutum ve davranışlarının yere ve zamana göre doğal olarak değişim göstermesi, sorunların oluşmasında bir dereceye kadar etkin olsa da, diğer sorun kay-

naklarıyla gerekli bağlantılar kurulmadığı sürece eksik kalmaktadır. Başka bir deyişle, gençlik döneminde çok güçlü olan toplumsal etkileşim gözardı edilerek, gençlik sorunlarına salt biyolojik açıdan yaklaşma, sorunların analizinde sağlıklı sonuçlara ulaşmayı güçleştirmektedir. Örneğin; gençlerin beslenme ve barınma konularında karşılaştıkları sorunlar, temel biyolojik gereksinimlerinin giderilmesiyle ilgili olan sorular olduğu için, biyolojik sorunlar kapsamına girse de, konumun ekonomik yönü her zaman birinci derecede önemli etken olma özelliğini korumaktadır. Bu nedenle, gençliği davranış ve eylemlerini gereksinim ve sorunlarını içinde yaşadığı toplumun yapısından soyutlayıp, yalnız biyolojik temele veya nedenlere dayanarak anlamak, yorumlamak, açıklamak, yanlış denilemezse de, en azından eksik ve yanıltıcıdır. Özetle, biyolojik sorunlar, toplumsal ve ekonomik sorunlarla çok daha yakından ilgili olduğu, bu yüzden onların birlikte değerlendirilmesi gerektiğinden, daha önce gençliğin psikolojik sorunlarının belirlenmesine çalışılacaktır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; gençlerin kişisel, psikolojik sorunlarında daha çok aile yapılarıyla olan ilişkilerinin belirleyici rol oynadığı söylenmektedir. Ana-babanın çocuğun bağımsız yetişmesine önem vermemesi, çocuğun kendisiyle ilgili kararların bir kısmını bile kendisinin alamaması, ana-babasının birbirlerine hak tanıyarak davranmaması, babanın tek otorite olması güvensizlik üreten etkenlerin başında yer almaktadır. Çocuklukta özgüven duygusu sağlıklı geliştiği halde, bu duygu ileriki yıllarda gelişemezse, sonradan çok inciltici, çok sarsıcı tutumlarla karşılaşan gençler, bu dönemin karşılarına çıkardığı yeni sorunlarla başa çıkamayacakları duygusuna kapılabilmektedirler.

Bireylerin çevreleriyle kolay ve sağlıklı ilişkiler kurmaları, duygu, düşünce ve davranışlarını biçimlendirirken, özgüvenlerini yitirmeleri, kişisel değerleriyle çevresel değerleri özdeşleştirerek çatışma yaratan nedenleri ortadan kaldırmaları ve sonuçta toplumda başarılı ve mutlu olmaları büyük ölçüde kişiliğin oluşma sürecindeki olumlu etkenlerin çoğunluğuna ve çevrenin tutumuna bağlanabilir.

Psikolojik sorunlar, aslında yaşamın her döneminde var olmasına karşın, etkileri, toplumsal bir kimlik kazanma savaşının verildiği gençlik dönemlerinde daha farklı boyutlarda görülmektedir. Dolayısıyla, bu sorunların çözümünün en azından, gençliğin içinde bulunduğu sorunların hafiflemesine de destek olacağını söylemek mümkündür. Bu anlamda, doğumla başlayan ve gençlik döneminin sonlarına kadar uzanan süre içinde bireylerin dengeli, tutarlı ve kararlı bir kişilik yapısı oluşturma çabalarına çoğunlukla toplumsallaştırıcı faktörlerin yön vermesi; psikojik sorunları yalnız gençlik dönemi içinde değil, aynı zamanda o döneme kadarki tüm süreç içinde ele almayı gerekli kılmaktadır.

Gençliğin çok özel toplumsal konumu, gençlere özgü psikolojik özelliklerde ortaya çıkmaktadır. Bir genç -deyim yerindeyse- kendini keşfetmek için bekleyemez. Yine de kendini keşfetme çabaları ilk bakışta görüldüğü kadar anlamsız değildir. Burada sorun, her düşünen kişinin ne olduğunu ve niçin böyle olduğunu açıkça görmeyi ve bu zamana kadar gizli kalmışsa, gerçek kapasitesini bulup çıkarmayı istemesidir. Kendini keşfetmesi, içinde yaşadığı topluma nasıl uyduğunu görmesi, sınırsız derecede çeşitli fırsatlar ve faaliyetler biçiminde kendi yeteneklerine, eğitimlerine ve bireyselliğine en uygun olanını seçebilmesidir.

Özetle, gençlerin kişilik bulma süreçlerinde, buraya kadar söylediklerimizin de ortaya koyduğu gibi, en önemli belirleyici etkenlerin aile ve çevre olması, karşılaşılan sorunların çözümünü de yine ailenin çocuk yetiştirme biçimi ve çevrenin tutumuyla bağıntılı kılmaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; biyolojik ve psikolojik kökenli sorunlar içinde gençlerin sosyal yapılarını büyük ölçüde etkileyen, aynı zamanda toplumsal ve ekonomik sorunlarla yakından ilgili olan cinsel sorunlar da önemli bir ağırlık oluşturmaktadır. Cinsel yaşamla ilgili davranışlar genel olarak, duygusal düzeyde karşı cinsle ilişkiye yönelik davranışlar ve bu ilişkinin bedensel ve ruhsal yönden sağlıklı, toplumsal olarak tutarlı olabilmesi için gerekli davranışlar olmak üzere iki ana grup altında toplanabilir.

Bunlardan ilki, cinsel duyguların doyumu; ikincisi de, bu doyumun bireysel ve toplumsal olarak sağlıklı olmasını gerektiren cinsel eğitimle ilgili sorunları doğurmaktadır. Cinsel yaşamda bireyin özgür, sağlıklı, dengeli ve korkusuz olması, toplumun ekonomik ve kültürel kalkınmasıyla yakından ilgilidir. Bu ilişkinin sağlıklı olması için gerekli eğitim ise, evde, okulda, çevrede ele alınmalıdır.

Gençlik sorunlarının en önemli bölümünü ekonomik sorunlar ilgilendirir. Ekonomik sorunların temelinde gelir dağılımı, enflasyon, işsizlik, köyden kente göç, bölgelerarası gelişmişlik farkları ve hızlı nüfus artışı gibi çeşitli sosyoekonomik faktörlerin yer alması, gençlerin bu sorunları değişik boyutlarda yaşamlarına yol açmaktadır. Özellikle okul dışı işsiz gencin sorunları çok önemlidir.

Memleketimizdeki işsizlik sorunu, yeni yetişmekte olan ve ihtiyacı olup da iş bulup çalışamayan gençliğe âdeta bir şamar gibi patlamakta, onu ruhsal ve psikolojik dengesizliklere itmektedir. Onun için, okuyan gençlik kadar, okumayan, fakat çalışmak zorunda kalan gençliğin sorunlarına eğilmek en başta gelen görevimiz olmalıdır. Çünkü, bu kesim çok büyümekte, ilerideki yıllarda nüfusumuzun büyük bölümünü meydana getirecek kısım içine girmektedir. Ekonomik yoksulluktan dolayı bir kısmı okuyamamıştır. Bir de iş bulamayınca, iyice huzursuz olmaktadır. Zamanla hiç de istemediği ruhsal bunalıma düşmekte ve bu da ülkemizde sağlıksız insan yapısını doğurmaktadır. Bu bakımdan, Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığının görevi çok kutsal, çok ağırdır; ama, bütün bu ağır yüke rağmen gençlik, spor, millî eğitim gibi her biri başlıbaşına bir bakanlık olabilecek bölümlerin tek bakanlık bünyesinde birleştirilmesi, kanaatimizce, gelişen toplumumuzla bir çelişki yaratmaktadır. İnşallah, en kısa zamanda her birim için yeni bir bakanlık tesis edilerek, bu sorunlara daha akılcı çözümler getirilir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bir de yurt dışındaki Türk çocuklarının sorunu vardır. Üzerinde ehemmiyetle durmamız gereken yurt dışındaki gençlerimizi de burada mutlaka konuşup tartışmamız ve onlar için birtakım tedbirlerin alınmasına yardımcı olmamız lazım. Burada üzülerek bahsedeceğim: Çocukluğu Hollanda'da geçmiş, oranın kültürü ile büyümüş, Müslüman bir anne ve babanın oğlu olan, kendisinin de Müslüman olduğunu söyleyen, Türk millî takımına kadar yükselmiş başarılı bir futbolcunun bir gazeteye verdiği beyanat beni son derce rahatsız etti. Futbolcu, Türkçeyi iyi konuşamadığını, Türkiye'de mutlu olamadığını, Hollanda'yı özlediğini, yetiştiği kültürü aradığını, kendisinin, pasaportunun Türk; ama bir Hollandalıymış gibi duygular içinde bulunduğunu, belirtmektedir. İşte

bu büyük örnek, yurt dışındaki gençliğin ne büyük sorunlar içerisinde bulunduğunu göstermektedir. Bu ve buna benzer olaylarda eğitimin görevi büyüktür.

Yurt dışında yaşayan çoğu işçilerimizin çocuklarımızın eğitimi konusunda yetkililer, bu konuların çok önemli olduğunu, söylemişler; ama köklü bir tedbir getirebilmiş değillerdir. Bu konuya herhangi bir siyasî mesele olarak değil, tüm toplumumuzu ilgilendiren çok önemli bir olay olarak bakıyorum. Bu konuda bugüne kadar hizmeti geçmiş, ama istediği neticeye varamamış herkese teşekkürlerimi sunuyor, Sayın Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanımızdan burada isteyeceğim özümüzle çok alakalı konularda yardım alacağımı ve konunun, en kısa zamanda halledilecek çalışmalar içerisine girileceğine inanıyorum; çünkü, bu meseleye partilerüstü ve siyaset dışı olarak bakıyorum. Özellikle Almanya'da çok Türk çocuğu bulunmaktadır. Bunların büyük bir kısmı Alman okullarında okumakta, Alman kültürü ile yetişmektedir. Türkçeyi bile yarım konuşmaya başladıkları çok görülen bir olaydır. Bazı ana babalar da, "Alman okuluna gitmesin, o kültürü almasın" diye çocuklarını okula göndermemekte, bu takdirde de, yurt dışında okumayan ve yaşı küçük olduğu için çalışmayan işsiz bir kesim ortaya çıkmaktadır. Bu da başka bir problemdir.

Şimdi, okuyan gençliği önce ele alalım. Bu konu Beşinci Beş Yıllık Planda var; ancak, bugüne kadar pek etkili olamadı. Planda, Türk çocuklarının Türk dili, kültürü ve gelenekleri ile yetiştirilmesi için çalışmaların yapılacağı, belirtilmektedir. Biz diyoruz ki, Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı eliyle ve onun denetiminde "vakıf" adı altında, vakıflar aracılığı ile Türk okulları açmaya mecburuz. Türkiye'de nasıl Alman Lisesi, Avusturya Lisesi, İtalyan Lisesi varsa, Almanya'da da Türk okulları açılmalıdır. Almanca eğitim yapılsa bile Türk Kültürü bu çocuklara verilmelidir; hem Almancayı hem de Türk kültürünü almış olurlar. Yunanistan Almanya'da bu meselesini halletmiştir. Bizim de halletmemiz için Almanya'daki mark milyoneri işadamlarımızı da göreve davet ediyorum.

Demek ki, Alman yasaları buna imkân tanıyor, üstelik Alman mahallî belediye başkanları da, böyle bir olaya yardımcı olacaklarını, belirtiyorlar. Sayın Bakan bir talimatla belediyelerin ne gibi kolaylıklar sağlayacağını öğrenebilir sanıyorum.

Yurt dışındaki çocuklarımızın öğretmen, ders kitabı, Türk kültürü ve din bilgisi kitapları ihtiyaçları eyaletlere göre zamanında gönderilmesi ve buralarda öğretmenlik yapan başarılı öğretmenlerimiz, görev süreleri doldu diye geri çekilmemeli, başarılı olanların görev süreleri uzatılmalıdır. Böyle olunca, çocuğunu okula göndermeyen, alacağı Alman kültürünün etkisinden korkmuş Türk alileleri de çok mutlu olurlar.

Bir de yurt dışında, okula gitmeyen, çalışmayan gençlik bulunmaktadır. Gençleri kendi kaderlerine terk edip, kötü yola düşmelerine mani olunmalıdır. Bunun içinde, bulundukları ülkenin makamlarıyla devamlı temas halinde olunup, meslek kurslarının açılması sağlanmalı ve bu kurslarda gençler eğitilerek, iş sahibi olmaları sağlanmalıdır. Mevcut meslek kurslarının da kontenjanlarının artırılmasına gayret gösterilmelidir.

Buraya kadar gençliğin içinde bulunduğu durumu anlattım. Şimdi spor ve beden terbiyesiyle ilgili bir şeyler söylemek istiyorum.

AHMET KARAEVLİ (Tekirdağ) — Çok şey söylediniz.

AHMET NEİDİM (Devamla) — Yanılıyorsunuz...

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; üzülerek söylemek istiyorum, maalesef Türkiye'nin bugün bir spor politikası yoktur. Yıllardan beri Türk sorunun politikasından bahsedilir; ama, bu ne değildir veya nedir, bir türlü açıklanmaz; bir kavram kargaşası şeklinde sürüp, gider. Burada kimseyi suçlamak için değil, gerçeği belirtmek için konuya böyle girdim. İşe, amatör sporla başlamak istiyorum. Amatör spor da, yasaların amir hükümlerine rağmen yıllardır üvey evlat muamelesi görmekten kurtulamamıştır. Devlet olarak ülkemizde, altyapısından başlayarak bütün imkânlarımızı profesyonellerin emrine verip, amatör sporu kendi kaderine terk etmiş olmanın sıkıntısını yaşıyoruz. Amatör spora gönül verenler büyük bir fedakârlıkla sorunların üstesinden gelmeye çalışmakta; ama devletin himayekâr elinin kendilerine de uzanmasını beklemektedirler. Devlet tarafından milyonlarca liralık tesis kendisine verilen profesyoneller de kazandıkları milyonları acaba neden yeni spor alanları yapmakta kullanmamaktadırlar? Amatör takımlar diz boyu çamurda spor yapmak zorunda kalınca, Türkiye'de hangi kaliteli sporcunun yetişeceğinden behsedebiliriz. Onun için, amatörlere hizmet verecek spor alanlarının modern bir yapıya kavuşturulması ve bütçeden amatör spora büyük paylar ayrılması gerekir. Bir de televizyonda amatör sporu geliştirici filmler gösterilmeli; bundan birkaç yıl evvel izlenen "Beyaz Gölge" adlı basketbolla ilgili Amerikan dizisi, gençliğimiz üzerinde çok etkili olmuş, o gün basketbolu severek oynayanlar, bugün millî takıma kadar yükselmişlerdir.

Amatörlerin bir gün yüzlerinin güleceği ümidiyle biraz da siyasal açıdan spora girmek istiyorum. Aslında keşke bu konuda hiç siyaset yapamasaydık; ama son zamanlarda profesyonel kulüplerimizin başına siyaset adamları getirilmekte, âdeta spor siyasete alet edilmektedir. Siyasetçi ilerideki siyasî ikbalini bir spor kulübünün başkanlığında görmekte, âdeta toplumu etkilemek için bunu bir basamak yapmaktadır. Bu da ülkede, spor konusundaki kararlarda birtakım siyasî gücün rol oynadığını göstermekte, hiç de spora uymayan anlayışlar ortaya çıkmaktadır. Siyasetçi mutlaka spora yardımcı olmalı; fakat onu kendi emelleri doğrultusunda kullanmamalıdır. Siyasetçi politikasını yapmalı, sürekli yenilik arayan, sorunları çok yönlü değerlendiren, bugün ve gelecekteki sorunları tahlil edebilen, tutarlı, atak yöneticilere yardımcı olmalıdır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu konudaki önerilerimi müsaade ederseniz sırayla arz etmek istiyorum:

1. Çok sayıda insana spor yaptırılacak yeni tesisler hazırlanmalı, eğitici televizyon yayınları yapılmalıdır.

2. Yeterli sayıda ve nitelikte beden eğitimi spor yöneticisi, antrenör, hakem ve sporla ilgili sağlık personeli yetiştirilmelidir.

3. Spor yönetiminde, gerekli disiplin ve otorite sağlanarak, şike, tertip ve düzensizliklerle etkili bir şekilde mücadele edilmelidir.

Artık yüzbinlik stadlara ihtiyaç duyulmaktadır. Semt sahaları, spor alanları çoğaltılmalıdır. Beden öğretmeni tayini, çalışacağı bölgenin spor yapısına göre, ihtisası olanı oralara göndermelidir. Spor hekimliği ve sporcu sağlığıyla ilgili özel bölümler kurulmalıdır. Geleneksel ata sporumuza daha fazla önem verilmeli, ayrılan tahsisatlar artırılmalı, dünyada layık olduğumuz yeri alabilmemiz, her türlü fedakârlıkla sağlanmalıdır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; biraz da Beden Terbiyesi ile federasyon olaylarından bahsederek konuşmamı bitirmek istiyorum.

Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğünün bugüne kadar aslî görevini yaptığını söylemek, bana göre biraz iyimserlik olur. Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğünün görevi, sadece elit sporcu yetiştirerek madalya almak olmamalıydı. Dünya artık başarıyı madalya sayısıyla ölçmüyor. Teşkilatın asıl görevi, 30 milyon insanın spor yapabilmesini sağlamak olmalıydı; ancak, Genel Müdürlük, kendi kamburu olmuş federasyonları sırtından atamadığı veya atmaktan çekindiği için kendimizi, ismi belirsiz bazı turnuvalara katılarak, "madalya aldık" diye tatmin ederek geldik. Bir futbol maçını yirmi bin kişi izler. 22 sporcu oynar. İşte Genel Müdürlüğün görevi, o futbol müsabakasını izleyen seyirciyi sahaya indirerek spor yapmasını sağlamaktır; ama, Genel Müdürlüğün bu görevi yapabilmesi için federasyonların, Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğünden ayrılması gerekir.

Avrupa Konseyine üye 21 ülke arasında bu özelliği taşıyan tek kuruluş, Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğüdür. Beden Terbiyesinin görevi, ülkedeki çocukların, yaşlıların, özürlülerin, okulu terk etmiş gençlerin, hatta mahkûmların bedenen spor yapmasını, bir kamu kuruluşu olarak sağlamak olmalıdır.

Bu belirttiğimiz düşünceler ışığı altında, artık federasyonların, Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğünden ayrılması düşüncesinden hareket edilerek, Futbol Federasyonunun, Beden Terbiyesinden ayrılması için Türkiye Futbol Federasyonunun Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki 3461 sayılı Yasa, 14.6.1988 tarihinde Resmî Gazetede neşredilerek yürürlüğe girmiştir. Geçici 1 inci madde gereğince Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü, 28.6.1988 günü ilk genel kurulu toplamış ve Türkiye Futbol Federasyonu için en çok oy alan üç adayı belirlemiş ve yönetim kurulu üyelerini seçmiştir.

Yasanın 7 nci maddesi, "Başbakan, en çok oy alan üç adaydan birini seçecektir" demesine rağmen, Sayın Başbakan altı aydır bu üç adaydan birini seçmemiştir. Ayrıca, "yasanın yürürlüğe girdiği tarihten itibaren Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğünün profesyonel futbolla ilgisi kesilir" demesine rağmen eski Futbol Federasyonu görevine devam etmektedir. Yeni yasalara göre kurulmuş Futbol Federasyonuna bilerek ve isteyerek hayatiyet kazandırılmamaktadır. Buna sebep olarak da, Başbakan ve çevresinin tayin ettiği adayın düşük oy alması ve bir başka adayın da çok oy almasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hukuk, kimsenin inhisarında değildir; hem yasa yapacaksınız, hem de onu uygulamayıp, onun yürürlüğe girmesiyle hukukî bir yapısı kalmayan eski yasa uyarınca, federasyon başkanı tayin ederek meseleyi hallettiğinizi zannedeceksiniz. Bu çok yanlıştır, hatalıdır. Eğer ileride bir dava açılırsa, meşru olmayan federasyonun idare ettiği futbol liginin iptal edilmesiyle karşı karşıya kalabilirsiniz. Ayrıca bu durum, Başbakanın görevini kötüye kullandığı gerekçesiyle dava edilebilir. Biz, bunları hatırlatarak doğru yolu bulmanızı istiyoruz. Yasal konuda, kulislerde Sayın Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanımızın temyiz kabiliyeti verdiği için kendisine teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı 1989 Malî Yılı Bütçesinin memleketimize ve milletimize hayırlı olmasını diliyoruz. (Alkışlar)

Sayın Başkan, bir hususu daha belirterek konuşmamı bitirmek istiyorum. Sayın Devlet Bakanı Kâzım Oksay'ı burada göremedim. Kendisi bizim bölgemizin, iktidar tarafından görevlendirdiği Devlet Bakanıdır. Bundan iki veya üç yıl evvel Sayın Devlet Bakanımız Kâzım Oksay, Sakarya Üniversitesinin, Sakarya'da kurulacağını söylemiş ve bu konuda Sakarya'da Sapanca Gölü kenarında çok güzel bir yer istimlak edilmişti; ama bugüne kadar Sakarya Üniversitesi çalışmasını, biz Sakaryalılar olarak göremedik. Tahmin ediyorum, Anavatanlı milletvekili arkadaşlarımın da aynı arzusu vardır. Sayın Bakanımız ve YÖK Başkanı Sayın Doğramacı hazır buradayken, üniversitelerimize eğilmelerini rica ediyor, bu işin Abant'a değil de -Sayın Avni Akyol Bey de bakıyor- Sakarya'ya yapılmasını ve bu konuda sizin yardımlarınıza ihtiyaç duyduğumuzu belirtiyor, hepinize saygılarımı sunuyorum. (DYP ve ANAP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Neidim.

Doğru Yol Partisi grubu adına, sayın Ahmet Küçükel; buyurun efendim.

DYP GRUBU ADINA AHMET KÜÇÜKEL (Elazığ) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı bütçesi üzerinde, Doğru Yol Partisi Grubunun görüşlerini Yüce Meclise arz etmek için huzurlarınızdayım. Bu vesileyle, Yüce Meclisi saygılarla, hürmetlerle selamlıyorum.

Bütçe kanun tasarıları ekonomik bir doküman olmanın ötesinde siyasî ve sosyal boyutları olan bir hesaplaşma ve tartışma vesilesidir. Fikirlerimize bu ölçüler içerisinde, genel bir değerlendirme yapmak istiyorum.

"Eğitim, gençlik ve spor", çağımıza damgasını vurmuş, biribirleriyle irtibatlı üç sosyal kurumdur. Her üçünün ayrı ayrı özellikleri yanında, müşterek vasıfları da vardır. Bu müşterek vasıfların başında, her üçünün de toplumların dinamizmini temsil etmeleri gelir. Toplumlar, devletler ve de düşünürler, bu dinamik kurumları mükemmele ulaştırmanın gayreti içerisindedirler. Türkiye Cumhuriyetinin kuruluşundan bu yana, bu çağdaş kurumların mükemmel olabilmesi yolunda ciddî gayretler sarf edilmiştir. Anayasalarla bu alanda devlete ciddî görevler verilmiş, çeşitli yasalarla da bu kurumlar kökleştirilmek istenmiştir. Anayasamızın 42 nci maddesi, "Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz" demektedir. Anayasamızın 58 inci maddesi ise, devlete, gençliğin korunması görevini vermiş, yine 59 uncu maddede, devlete her yaştaki Türk vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirmesini ve sporun kitlelere yayılmasını sağlama vazifesini getirmiştir.

Aziz Atatürk, eğitimi, cumhuriyeti emanet etmiş; gençliğe 19 Mayıs gibi tarihimizdeki en anlamlı günü Spor Bayramı ilan ederek, genç kuşaklara da muhteşem bir görev vermiştir.

Gençliğin korunması ve eğitimi, Anayasamızın, devlete verdiği en önemli vazife, hepimize düşen en anlamlı yasal bir görevdir. İşte konuşacağımız bu yasal görev, tarihî sorumluluğumuzdur.

Sayın milletvekilleri, her bakanlığın, her kuruluşun bütçesinin, kendi hizmet alanı açısından büyük önemi vardır. Bu hizmetlerin arasında, eğitimin müstesna bir yeri olduğunu hiç şüphesiz hepimiz kabul ediyoruz. Çünkü, eğitim hizmetleri, direkt olarak insanla ilgilidir, insanın yetiştirilmesi, geliştirilmesiyle ilgili önemli bir devlet hizmetidir. Hizmetin malzemesi, muhatabı ve ürünü de insandır. İnsan ise, sosyal, ekonomik, kültürel ve siyasî faaliyetlerin odak noktasıdır, itici gücüdür.

Kısacası eğitim, insanın bütün hayatını kavrayan bir sosyal hadisedir.

İşte, hür ve demokratik devletin ilk görevi, fertlerini mutlu bir geleceğe, güvenilir bir hayat seviyesine kavuşturmaktır. Bu da vatandaşlarına her yaşta fırsat eşitliği, fonksiyonel ve verimli bir millî eğitim hizmeti vermekle mümkündür.

Sayın milletvekilleri, özellikle ilim ve teknolojinin hızla geliştiği, sosyal ve kültürel yapının değişikliklere uğradığı,bilgisayar çağının başladığı, yıldızlar harbine hızla gidildiği 20 nci asrın sonunda, millet olarak varacağımız hedefler vardır. Türkiye'nin bu büyük hedefi; Türkiye'nin büyük kalkınma hamlesi ve Büyük Türkiye hedefidir. Büyük Türkiye hedefini gerçekleştirebilmemiz her şeyden önce, çok sayıda üstün vasıflı insan yetiştirmekle mümkündür. Eğitimi, fertlerin ve toplumun sosyal gelişmesini hızlandırmada, ekonomik kalkınmasını desteklemede, millî kültür değerlerini koruma ve geliştirmede, millî birlik ve bütünlüğü sağlamada, en etkin araç olarak görmekte ve inanmaktayız.

Ferdi insan, cemiyeti millet yapmanın vazgeçilmez yolu, millî, ilmî ve çağdaş bir eğitimden geçer. Bunun için, Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı bütçesine daha hassas ve daha farklı bir yaklaşımla bakacağımızı tekrar etmek istiyorum.

Sayın milletvekilleri, Türkiye, Avrupa ülkelerine göre, nüfus artış hızı yüksek olan bir ülkedir. Yılda yaklaşık 1 milyon 200 bin çocuğumuz dünyaya geliyor; nüfusumuz ise 60 milyona yaklaşıyor. 0-12 yaş grubundaki nüfus, genel nüfusumuzun yarısından fazladır. Böylece, genç ve dinamik bir nüfus yapısına ve eğitimine sahibiz.

Türkiye, tarım ülkesi olmaktan sıyrılarak, bir sanayi ülkesi olma yolundadır. Bunun sonucu olarak da, köyden şehirlere süratli bir nüfus akışı vardır. 1985 yılı nüfus sayımına göre, köylerde oturan nüfusumuz yüzde 47'ye düşerken, şehirlerdeki nüfus yoğunluğu yüzde 53'e ulaşmıştır. Bu göçler, insan unsurunda ciddî değişmelere yol açmıştır. İşte, bugün eğitimimizin altyapısını, nüfus artışlarına paralel olarak dengeli bir duruma getirmeyen Türkiye, nüfus yapısı ve karakterinin değiştirilmesinden dolayı eğitim hizmetlerinde tam bir darboğazın içerisine düşmüştür. Bu darboğazdan kurtulmak, konunun önemine müdrik, bilinçli bir eğitim politikası ortaya koymakla mümkündür.

65 bin öğretim kurumuna sahip olan Türkiye'de, 400 bine yakın öğretmen görev yaparken, 12 milyon çocuğumuz çeşitli okullarda okuyor. Okullara devam eden öğrenci sayısı, bazı Avrupa ülkeleri nüfuslarından da fazladır. İşte, Türkiye için eğitim hizmetlerinin zorluğu da, önemi de bu gerçeklerde yatmaktadır.

Doğru Yol Partisi olarak, eğitim politikasının, partilerüstü bir devlet politikası haline getirilmesinden ve eğitim hizmetlerinin siyasal istismar konusu yapılmamasından yanayız. Sadece iki bakanlığın adı "millî"dir; "Millî Eğitim" ve "Millî Savunma". Millî eğitim meselesini çözemeyen ülkeler, güvenlik ve savunma meselelerinin çözümünde büyük güçlüklerle karşılaşırlar. Bu açıdan, insanlarımızı yetiştirmede ve eğitiminde, devlet olarak, iktidar olarak, siyasî partiler olarak, her türlü siyasî menfaat ve endişeleri unutarak, bir büyük mutabakata varmamız şarttır. Ancak, millî birlik ve mutabakat sonucu, ülkenin bölünmezliği, milletin bütünlüğü teminat altına alınabilir ve yarınların ümidi genç kuşaklarımız, cumhuriyeti ve demokrasiyi korumada şuurlandırılmış; yarınların inançlı ve şaşmaz bekçileri yaratılmış olur. (DYP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, eğitim politikamızın tespitinde, ülkemizin, siyasî, sosyal, kültürel ve ekonomik meselelerinin dikkate alınmasında zaruret vardır. Tarihimizden, sosyal ve kültürel gelişmelerden, millî ve manevî değerlerimizden ilham alarak; çağın ekonomik ve teknolojik gelişmelerini takip edebilecek bir eğitim sisteminden yanayız. Bunun için, 1739 sayılı Kanunda ele alınan sistemi işletmek, akılcı ve millî bir yoldur. Eğitimde gaye; çocuklarımıza millî şuur ve davranışı, çağdaşlığı, teknolojiyi ve beceriyi kazandırmaktır.. Türk Milletinin bütün fertlerini, öncelikle, millî, ahlakî, insanî, manevî ve kültür değerlerimizi benimseyen, koruyan ve geliştiren iyi bir insan, iyi bir vatandaş olarak yetiştirmek ve insanımızı hayat boyunca mutlu ve refah içerisinde yaşatacak bir meslek ve iş sahibi yapmak; millî eğitimimizin temel görevi, Devletimizin başta gelen hedefi olmalıdır. (DYP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Sayın milletvekilleri, ne yazıktır ki, geçen altı yıldan beri ülke yönetimine sahip olan ANAP zihniyeti, bu hedefi hâlâ tespit edememiş, hâlâ daha bu şuura erişememiştir. Geçtiğimiz altı yılda 3 bakan değişmiş ve her 3'ü de ilk iş olarak model ve sistem arayışı içerisine girmişlerdir. Bugün de Türkiye, eğitimde model ve sistem arama fantazileriyle meşguldür. Bunun içindir ki, günümüzde gerek ilk ve orta öğretim, gerekse yükseköğrenim tam bir çıkmaz içerisindedir. İlk öğretim gayesinden uzaklaştırılmıştır. İlk öğretimimizin gayesi, çocuklarımızı her şeyden evvel iyi insan ve iyi bir vatandaş olarak yetiştirmektir. Oysa bugün bu amaç unutulmuş, çocuklarımızın 4 üncü ve 5 inci eğitim yıllarında okul dışı imkânlarla Anadolu liselerine, kolejlere girme yarışına terk edilmiştir.

Oysa bugün bu amaç ilkokul eğitiminde de fiilen üç yıla inmiş, son iki yıl ise yine belli gayretler içerisinde başka okullara transfer olmanın yolları aranmıştır.

Ortaöğretimimiz ise tam bir çıkmaza sokulmuştur. Bir yanda anadolu liseleri ve kolejleri kazanan öğrenciler, öte yanda bu eğitimin imkânlarından faydalanamayan çocuklarımız vardır. Böylece, daha sonra acısını çekeceğimiz, faturasını çok acı ödeyeceğimiz, orta eğitimimize tam bir çifte standart hâkim olmuştur.

Sayın milletvekilleri, her eğitim sisteminin amacı, kendi insanını yetiştirmektir. Türkiye Cumhuriyetinin 65 inci yılını yeni kutladık; ama üçbin yıllık bir devlet geleneğine sahibiz. Yeni bir üniversiteymişiz gibi, yeni bir ülkeymişiz gibi yeni eğitim sistemleri aramamız yersiz ve gereksizdir. Eğitim sistemleri sık sık değiştirilemez; eğitimde radikal değişiklikler sık sık yapılamaz; ancak, eğitim sistemleri gelişen ilim ve teknolojiye göre geliştirilir. Çağın, teknolojinin ve ekenominin istek ve ihtiyaçlarına cevap verecek muhtevaya kavuşturulabilir.

Eğitimde yapılan değişiklikler ancak on, onbeş yıl sonra netice verir ki, bu bir neslin feda edilmesi tehlikesini beraberinde getirir. Bir nesil gözü kapalı feda edilemez. Türkiye Büyük Millet Meclisinin çatısı altına, bugüne kadar bunun kadar önemli bir konu çok az gelmiştir. Sayın Bakandan, eğitimle ilgili sık sık değişiklikler yapmak suretiyle neyi amaçladıklarını öğrenmek istiyorum.

Şayet, amaçları arama ve deneme ise, açıkça beyan ederim ki, çocuklarımız kimsenin deneme malzemesi değildir. Bir tarihî sorumluluğa katıldıklarını burada ifade etmek istiyorum. Uluorta gerekçe ve fantezilerle, Türk millî eğitimi, darboğazlara sürüklenmekten vazgeçilsin.

Sayın milletvekilleri, eğitim sisteminin özünü ve ruhunu ihtiva eden ders

programlarına da kısaca değinmek istiyorum. Programların ilim ve teknolojideki gelişmelere, çağın ihtiyaçlarına uygun şekilde, devamlı bir gelişmeye tabi tutulması gerekmektedir. İlkokuldan üniversiteye kadar, her kademedeki eğitim kurumlarının programları, bu anlayış ile ele alınmalı ve dinamik bir yapıya kavuşturulmalıdır. Bu konuda da ciddî ve ilmî bir çalışma yoktur.

İnsanımızı, çağın ihtiyaçlarına ve gelişmelerine uygun şekilde yetiştirmek, elbette ilim, fen ve teknik teknik alanda yapılacak ciddî bir öğdetimle mümkündür ilim, fen ve teknik için kayıt ve şart sınırı yoktur, doğrudur; ancak, Türk insanının yetiştirilmesinde ve eğitilmesinde millî birlik ve beraberliği sağlayacak, çocuklarımıza Türk olmanın gurur, mutluluk ve sevincini verecek olan millî kültürümüzün, eğitim sistemimiz içerisindeki yerini ve muhtevasını iyi tayin etmek mecburiyeti vardır.

Toplumu millet yapan ve insanlık alemindeki yerini tayin eden sosyal özelliklerin başında, kendilerine mahsus kültür değerlerinin korunması gelmektedir.

Oysa ki, her geçen gün millî kültürümüz bütün unsurlarıyla çocuklarımıza verilememektedir. Özellikle, önemli bir kitle iletişim vasıtası olan ve toplumun şartlandırılmasında büyük tesiri bulunan radyo ve televizyon, millî kültürümüze ters düşen yayınları ile, Türk insanının vicdanını sızlatan bir noktaya gelmiştir. İktidar Partisinin sayın milletvekillerinin de büyük bir kısmı aynı kanıdadırlar.

Sayın milletvekilleri, burada anadil öğretimine de çok kısaca temas etmek istiyorum. Eğitim kurumlarımız, anadilimizi öğretemez hale gelmiştir. Oysa ki, ana dili, millî kültürün atardamarlarından biridir. Anadilini, Türklük sevgisinin, millî birlik ve beraberliğin temel unsurlarından biri olarak görüyor, anadil öğretiminin millet ve devlet hayatında büyük bir yeri ve önemi olduğuna inanıyoruz. (DYP sıralarından alkışlar)

Türkçenin, yeni kuşaklara, doğru ve özüne uygun bir tarzda öğretilmesini - Türk Dilinin kendi öz güzelliğinin, nesiller arasındaki kopukluğu ortadan kaldıracağına inanıyor millî eğitimimizin temel görevi sayıyoruz.

Eğitimin bütünlüğü içerisindeki, çocuğu ele alıp yetiştirirken, insan gerçeğinin bir bütünlük içerisinde düşünülmesini, onun her yönüyle eğitilmesini, kafa ve kalp ahenginin tam ve iyi şekilde kurulmasını, eğitimimizin yine en önemli bir görevi sayıyoruz. Çocuklarımıza, yaşadığı çevrenin tarihî ve kültür zenginliklerinin en iyi şekilde tanıtılmasını, kültür emperyalizmini koruyan en önemli bir vasıta sayıyoruz.

Sayın milletvekilleri, millî eğitimimizin temel meselelerinden biri de ders kitaplarıdır. Bugün ders kitaplarının yazdırılış yöntemleri, dağıtımı ve kalitesi sorunu hâlâ çözüme kavuşturulamamıştır. Ders kitaplarının içeriği, millî eğitimimizin amaç ve ilkelerini gerçekleştirmekten uzaktır. Kitap yazma konusunda bugüne kadar ciddî bir çözüm bulunamadığı gibi, Bakanlık da bu konuda bir şaibe altındadır. Oysa ki, ilmî bir anlayış ve devlet ciddiyeti ile konuya eğilinmiş olsaydı, altı yılda, Türk millî eğitimi, çok güzel kitaplara kavuşmuş olurdu.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; eğitim sistemimizin temel direği, hiç şüphesiz Türk öğretmenleridir. Eğitimde başarıya ulaşmanın, eğitimi millî ve çağdaş yapmanın mimarı, hiç şüphesiz ki öğretmenlerdir. Türk öğretmeni, çocuklarımıza bilgi vermenin yanında, şahsiyet ve karakter de kazandırır, millî şuur ve ülküler verir. "Nasıl bir toplum olmak istiyoruz?" sorusunun cevabı, Türk öğretmeninin kal-

binde ve kafasındadır. Övünerek ifade etmek isterim ki, Türk öğretmeni, dünyanın en fedakâr, en cefakâr öğretmenidir; ama ne acıdır ki, bugün Türk öğrtemeni, meslek onurlarına ve kişiliklerine yakışır bir hayat seviyesinin dışına itilmiş, gerçekten yıkılmış ve hayat pahalılığının altında ezilmiştir. Öğretmenlik mesleğinin kutsiyeti bir yanda, hayatın acı gerçekleri öte yandadır. Ortasında ise geçim sıkıntısıyla kıvranan, çaresiz Türk öğretmeni vardır.

Geçim zorluğu yüzünden geceleri kahvede garsonluk yapan Türk öğretmenini televizyonda milletçe ibretle seyrettik. Bu acı manzarayı huzurlarınıza getirmeyi bir vazife kabul ediyorum. Türk öğretmeni, sabah ders verdiği öğrencisine, akşam, çalıştığı kahvede çay, kahve servisi yapıyor ve kahvenin müşterilerine, talebelerinin karşısında oyun kâğıdı ve tavla taşıyor.

MUSTAFA ŞAHİN (Kayseri) — Rica ederim, bu kadar da ifrata kaçmayın; bir kişi yapıyorsa hepsi de yapıyor anlamına mı gelir?

AHMET KÜÇÜKEL (Devamla) — Bunun sorumlusu muhakkak bulunmalıdır. Özal'ın ekonomik politikası, Türk öğretmenini, öğrencisine garsonluk edecek duruma getirmişse, tarihî bir sorumluluk içerisindedir. Bunun bir politika olarak değil gerçekleri dile getirmek için söylüyorum. (DYP ve SHP sıralarından alkışlar)

KAMER GENÇ (Tunceli) — Bunların hiçbir şeyden haberleri yok; burada böyle oturuyorlar...

AHMET KÜÇÜKEL (Devamla) — Günümüzde ilim ve teknoloji süratle gelişiyor. Öğretmenin, kendisini devamlı yenilemesi lazım. Geçim sıkıntısı içerisinde ve çaresiz kalan öğretmen, hangi imkânlarla kendini yenileyecektir? Geçim sıkıntısında mahcup ve kırgın duruma düşürülürse, bu öğretmenin, çocuklarımızın yetiştirilmesindeki etkinliği ne kadar ve ne olabilir?

Türk öğretmeni, 1970'li yıllarla mukayese edildiği zaman, yüzde 70 fakirleşmiştir. Ek ders ücretleri gerçekten komiktir. Oysaki, hükümet referandum öncesi 50 bin liralık bir masraf ödeneği çıkararak, onun referandumdaki oyuna fiyat biçmiştir.

Sayın milletvekilleri, Yükseköğretim Kurulunun, yani YÖK'ün kurulmasıyla, öğretmen yetiştiren eğitim kurumları üniversite çatısı altında toplanmıştır. Ancak, YÖK, öğretmen yetiştirme konusunda ülke ihtiyaçlarına uygun sayı ve nitelikte öğretmen yetiştirme politikası ve stratejisini bugüne kadar ortaya koymamıştır. Öğretmen yetiştirmedeki dağınıklık, ikilem ve curcuna sürüp gitmektedir.

Bir taraftan eğitim fakülteler her branşta öğretmen yetiştirirken, diğer yandan çeşitli fakülteler eğitim sertifikaları vererek, başka kanaldan öğretmen yetiştirmeye devam etmektedir. Alınan diplomalar geçerli sayılmayıp, bir sıralama imtihanına tabi tutulmaktadırlar. Bu uygulama, genç öğretmenler için haysiyet kırıcıdır.

Öğretmen dağılımında da büyük dengesizlikler vardır. Haftada sadece, maaş karşılığı 2 saat ders okutan öğretmenler varken, yakın okulda aynı branştaki dersler boş geçmektedir.

Bir başka haksızlık da rotasyon uygulamasındadır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; her ülkede mevcut olduğu gibi ülkemizde de vücut bakımından sakat, zekâ bakımından gelişmemiş çocuklar vardır. Bunların sayısı büyük rakamlara ulaşmıştır. Doğuştan veya sonradan sakat duruma gelen va-

tandaşlarımızın eğitimi ve yetiştirilmesi, bir meslek sahibi yapılarak topluma kazandırılması, devletin en başta gelen görevlerinden biri olmalıdır.

Edindiğimiz bilgilere göre, devlet, özel eğitime muhtaç olan çocuklarımızdan sadece 15 binine hizmet götürebilmektedir. Bu rakam çok küçük ve semboliktir. Sosyal ve hukuk devleti anlayışına ve onun ötesinde insanî bir yaklaşımla bu vatandaşlarımıza mutlaka eğitim götürülmelidir. Bir yarışma programındaki başarısıyla iftihar ettiğimiz Hale Bacakoğlu, bu insanlarımızın neler yapabileceğini bütün dünyaya ispatlamıştır.

Sayın milletvekilleri, görülmektedir ki, bugün ilk ve ortaöğretimde, ne oturmuş bir eğitim sistemi, ne de sistemin temel direği olan öğretmenin sorunu çözümü ulaşabilmiştir. 21 inci asrın eşiğinde, ülkemizde eğitimimizin tam bir çıkmaza dayandığı hepimizce malumdur.

Görünen tek şey, Türk çocuklarına ve Türk öğretmenine bir eğitim ve öğretim mutluluğu hâlâ tattırılamamıştır. Böylece, Anayasamızın amir hükmü çiğnenmekte, dillerden düşürülmeyen Atatürk'ün hedefleri ise, hukuk malzemesi olmaktan öteye geçmemektedir. Bu sorumluluğun bedeli ise, çocuklarımız, gençlerimiz ile çaresiz anne ve babaların omuzlarında kalmıştır.

Sayın milletvekilleri, Türk eğitiminin atardamarlarından biri olan üniversite hakkındaki düşüncelerimizi dile getirmek istiyorum: Devletin önemli müesseselerinin başında yer alan üniversitelerimiz, mamur, müreffeh ve mutlu bir Türkiye inşa edecek, ülkeyi muasır medeniyet seviyesine yükseltecek kadroları yetiştirmekle görevli ve sorumludur.

Üniversiteler, bilimsel ve teknolojik araştırmalar yapan, gelişmeleri izleyen, eğitim veren, bunları sonuçlarıyla toplumu yorumlayan sosyal laboratuvarlardır. Üniversetinin bilimsel ağırlığı tartışılmaz. Üniversitelerimizin bilimsel şahsiyeti, onu kamu güvenine mazhar bir kurum haline getirmiştir. Üniversite bu güvene layık olma zorundadır. Olamıyor ise, bu güvenini kaybeder; çünkü, üniversiteyle toplum arasındaki bağ, bir güven bağıdır. Medenî ülkelerin ve toplumların üniversite anlayışı da budur. Toplumun üniversiteye karşı uyguladığı en ağır müeyyide ise, güvenini ondan çekmektir. İşte, üniversite o zaman ölür. Toplumun güveni de var oldukça, üniversite yaşar. İşte üniversitenin üniversal boyutu da bu demektir.

Böyle bir üniversite anlayışını yaşatabilmek için, önce üniversetenin hür olması lazımdır. Bu hürriyet ortamı, hür sonuç ve hür bilim adamı verir. Böylece, demokratik rejimin vazgeçilmez bir kurumu olan hür üniversite ortaya çıkar.

Üniversitelerimizin durumuna çok kısaca bakmak istiyorum:

370 bin gencimiz, örgün eğitimden, 150 bin gencimiz de açık eğitimden yararlanmaktadır. 1'i vakıf üniversitesi olmak üzere, 29 üniversitemiz, 210 fakültemiz; 170 yüksekokulumuz ve 110 enstitümüz mevcuttur. Ancak, yükseköğretimden yararlanabilen öğrenci sayısı, yükseköğretim çağındaki nüfusumuzun ancak yüzde 11'idir. Bu oran, fevkalade düşüktür. Üniversiteye müracaat eden her 4 gencimizden 1'i yükseköğrenim imkânı bulabilmekte, kalan 3 kişi ise, bu imkândan mahrum bırakılmaktadır. Bu, yüksekeğitim adaletsizliğidir.

Üniversiteye kayıt olan öğrencilerin büyük bir bölümü de arzu ettikleri ve yeteneklerine uygun bir fakülteye girememenin ıstırabını duymaktadırlar. Bu da, yükseköğrenimin bir başka adaletsizlik boyutudur.

2547 ve 2653 sayılı Kanunların yürürlüğe girmesinden sonra, gerek Hükümet, gerekse YÖK Başkanlığı, maksatlı, gerçek dışı sayısal açıklamalar yapmışlardır. O da şudur: "1980 yılında 19 üniversiteye sahip olan ülkemiz, yeni düzenlemelerle, bazı yüksekokul ve akademileri bünyesine alarak, 26'ya yükseltilmiştir."

Oysaki, bunlar yeni üniversiteler değildir. Mevcut akademi ve yüksekokulların bazıları, üniversite seviyesine çıkartılarak, bu rakama varılmıştır.

Öğrenci sayısı konusunda da yanlış ve çarpıtıcı rakamlar verilmektedir. 1981 yılında, üniversitelere devam eden öğrenci sayısı, nüfusumuzun yüzde 6,5'u oranındaydı. Ancak, üniversite dışında kalan akademi ve yüksekokullar gibi yükseköğretim kurumlarına devam eden öğrenci sayısı da, üniversitelere eşitti; yani, 6,4 idi.

Böylece, 1981 yılında, yükseköğretimdeki okullaşma oranı yüzde 13'e yaklaşırken, bugün bu oran yüzde 11'dir.

BAŞKAN — Sayın Küçükel, sürenizin bitimine 5 dakika var, ona göre toparlamaya çalışın efendim, lütfen.

AHMET KÜÇÜKEL (Devamla) — Demek oluyor ki, söylendiği gibi, yükseköğrenimdeki öğrenci sayısında artış olmayıp, aksine azalma vardır.

Sayın milletvekilleri, YÖK konusu, yıllardır tartışılan en dinamik konulardan biridir. Gerçek şudur ki, YÖK ile, Türk üniversite hayatında, talihsiz bir dönem açılmıştır. Türkiye, bugün de bu konuda talihsiz yıllarını yaşamaya devam etmektedir.

Açık konuşuyorum. 12 Eylül, Türkiye Büyük Millet Meclisini feshetmiş ve 12 Eylül, Türk üniversite hayatını da YÖK ile kapatmak istemiştir. Böylece, toplumun en dinamik kurumuna kelepçe takılmış, gençlerimizi yarınlara hazırlayacak ilim ve hür fikrin sesi kısılmıştır. Topluma yön veren, gelişmeyi harekete geçiren ve sürükleyen aydınlarımızı yetiştiren en büyük kurum olan üniversite, çağdaş boyutlarını kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya kalmıştır. Oysaki, üniversiteler, Anayasamızın tayin ve tespit ettiği, devlet düzeni, içerisinde yer alan, ilmî ve idarî özerklikleri demokrasinin bir gereği sayılan, devletin en önemli demokratik müesseselerinden biridir.

Üniversite, bir anane demektir. Bu anane, ancak hür bir fikir ortamında gelişir ve büyür.

Sayın milletvekilleri, Türk eğitiminin her seviyesinin, nasıl bir darboğazda olduğu görülmektedir. Sorumlusunu aramak, elbette ki bize düşer. Geçen altı yılda, tek bir ciddî tedbir alınmamışsa, altı yıldan beri, millî eğitimimize gereği kadar eğilinmediğinden, problemleriyle uğraşılmadığından ileri gelmektedir. Biz, Doğru Yol Partisi olarak, her zaman olduğu gibi, eğitim konusunda da milletimizin sesini duyurmaya gayret edeceğiz.

Gençlerimizin bir başka derdine daha, çok kısaca, değinmek istiyorum: Öğrenci yurtları, tam bir sosyal yaradır. Gençlerimiz, on kişilik odalarda barınmak zorunda bırakılmışlar ve yemek kuyruklarında saatlerce beklemektedirler.

Yurtlar, moralsiz ve yarınlarından endişe duyan gençlerimizin ıstırabını sergileyen kurumlar halindedir.

Gençlerimizin, tüm gider kalemleri, zam ve pahalılık sebebiyle yüzde 100'ün üzerinde artmış olmasına rağmen, öğrenim kredisi hâlâ 20 bin liradır. Bunun, en kısa zamanda, öğrenim yapabilecek ölçüye getirilmesini bekliyoruz.

Sayın milletvekilleri, meslekî ve tekniköğretim konusuna da kısaca değinmek istiyorum.

Meslekî ve tekniköğretim, eğitimin en pratik yönüdür. Bunun dünyada geniş uygulamaları da vardır. İnsanları, kısa yoldan bir meslek sahibi yapmak bu eğitimin ana hedeflerinden biridir. Maalesef, bugün Türkiye'de, meslekî ve tekniköğretim alanında alınmış ciddî tedbirler ve mesafeler yoktur.

Sayın milletvekilleri, ilim ve teknolojideki gelişmeler, ekonomik ihtiaçlar, insanın bilgi ve becerisinde yeni boyutlara ihtiyaç göstermektedir. Bu da, eğitim hizmetlerinin, ilmî, aklî ve çağdaş bir anlayışla ele alınması gereğini ortaya koyuyor.

Bu gerçeklerin ışığında, ülkemizin eğitim meselelerinin çözümü iki ana unsura bağlıdır: Birisi, millî eğitim hizmetlerini, rasyonel, verimli ve süratli şekilde yürütecek, kuvvetli, ilmî ve millî anlayışa sahip bir millî eğitim merkez ve taşra teşkilatına; ikincisi ise, güçlü ve devamlı beslenen bir finans kaynağına ihtiyaç vardır. Ne yazık ki, millî eğitimimiz, bu iki ana unsurdan da bugün yoksun hale gelmiştir.

Altı yıllık Özal Hükümeti, kanun kuvvetindeki kararnamelerle, bakanlık teşkilatını, işlemez, çalışmaz ve verimsiz hale düşürmüş; genel bütçeden millî eğitimimiz için ayrılan payı da kısarak, finans kaynağını kurutmuştur. Bu şartlar içerisinde, eğitimimizin darboğazlardan çıkacağını ümit etmek mümkün değildir.

Sayın milletvekilleri, önümüzdeki bütçe tasarısı, her konuda olduğu gibi, eğitim, gençlik ve spor alanında da, Türkiye gerçeklerinden uzak bir hayaller resmî geçididir. Bunu gençliğimizin yeni bir talihsizliği sayıyoruz.

Bu tasarı ile, temel yasalara konmuş devlet görevleri ihlal edilmekte, Aziz Atatürk'ün emirlerinin ise ihmal edildiği kanaatindeyiz.

Bir yandan, sosyal devlet olmanın gerekleri göz ardı edilirken, bir yandan da, ülkemizin yarınları ümitsizliğe terk edilmektedir.

Bu nedenle, Doğru Yol Partisi olarak, bütçeye ret oyu veriyor; her şeye rağmen, Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı bütçemizin millete ve hepimize hayırlı olmasını temenni ediyor, saygılar sunuyorum. (DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederiz Sayın Küçükel.

Şahısları adına, lehinde, Sayın Hikmet Çelebi; buyurun efendim. (ANAP sıralarından alkışlar)

MUSTAFA HİKMET ÇELEBİ (Gaziantep) — Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığının 1989 yılı bütçesi üzerinde şahsım adına söz almış bulunmaktayım; bu sebeple hepinizi saygıyla selamlarım.

Anavatan Partisi, iktidara geldiği günden beri, her konuda olduğu gibi, millî eğitimde de yeni bir dönem başlatarak, Türk gençliğini, çağın gereklerine uygun bir şekilde yetiştirmeyi hedef almış, imkânlarını gençler için seferber etmiştir.

Geleceğimizin teminatı olan çocuklarımızı ve gençlerimizi, Atatürk ilke ve inkılaplarına bağlı olmak üzere, Anayasamız ve Millî Eğitim Temel Kanununda ifade edilen amaçlar doğrultusunda, millî ve manevî değerlere sahip, vicdanı hür, fikri hür, demokrasi ilkesini benimsemiş insanlar olarak yetiştirmek; milletimizin her ferdine eğitimde fırsat eşitliği sağlamak, partimizin ve dolayısıyla hükümetimizin hedefidir.

Çocuklarımızı ve gençlerimizi, tarihini bilen, günümüzdeki teknoloji ve ilimdeki mevcut gelişmeler ile, gelecekteki muhtemel gelişmelere uyum sağlayabilecek insanlar olarak yetiştirmek, bunun için

gerekli altyapı ve kurumları meydana getirmek partimizin ve Hükümetimizin millî bir görevidir.

Millî eğitimdeki görevimizi yerine getirirken, dayanağımız Atatürk ilke ve inkılapları, örf ve âdetlerimiz, manevî değerlerimiz ve Türkiye Cumhuriyetinin kanunlarıdır. Yardımcımız ve destekçimiz ise, sağduyu sahibi yüce milletimizdir.

Partimizin eğitime ne kadar önem verdiğini ve olaya ne kadar millî bir gözle baktığını birkaç örnekle görmek mümkündür. Birinci Özal Hükümeti döneminde, Millî Eğitim, Gençlik ve Spor Bakanı olarak görev yapan Sayın Dinçerler, geçmiş dönemdeki bakanların da görüşlerini almak üzere toplantılar düzenlemiş; üniversite kafeteryalarında, kahvehane gibi yerlerde, alkollü bir satışını önleyerek gençlerimizin alkol bağımlılığına vesile olan ilk adımı ortadan kaldırmıştır. Ayrıca, kitap yazma seferberliğini başlatmıştır. Özal Hükümetinin ikinci Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı Sayın Emiroğlu da, meslekî ve teknik öğrenimde reform niteliğinde yenilikler getiren 3380 sayılı Çıraklık ve Meslekî Eğitim Kanununun çıkmasına yardımcı olmuş ve uygulamaya koymuştur. Sayın Dinçerler'e ve Sayın Emiroğlu'na huzurlarınızda teşekkür etmeyi bir borç bilirim.

Getirdiği yenilikler ve yaptığı reformlarla, çocuklarımızın, gençlerimizin ve parlamenterlerimizin takdirle izlediği Sayın Güzel, 12 nci Millî Eğitim Şûrasını toplayarak, Şûrada aldığı kararları bir bir uygulamaya başlamıştır. Bununla da yetinmeyip, gençlerimizin sorunlarını bizzat kendilerinden duyarak, bunlara çareler aramak üzere Birinci Gençlik Şûrasını toplamıştır. Bütün bunlar, Anavatan Partisinin eğitime ne derecede sıcak ve ciddî baktığının bariz örnekleridir.

Sayın milletvekilleri, ülkemizde sosyal, kültürel, ekonomik ve sanayi alanlarında hızlı bir kalkınma hamlesine girilmiştir. Bu sebeple, çağımızın araçlarından olan bilgisayar, televizyon, video vesaire gibi araçlar eğitimde kullanılmaya ve yaygınlaştırılmaya başlanılmıştır.

Sayın Cumhurbaşkanımızın başlatmış olduğu ve vatandaşlarımızın desteklediği "Kendi okulunu kendin yap" kampanyası Hükümetimizin de desteğiyle, memleketimizin okul ihtiyacı süratle giderilmektedir. Sayın Bakanımızın üstün gayretiyle, eğitimdeki yatırımlar hızlandırılmış, anaokulu ve okul öncesi eğitime önem verilmiştir. İlkokullarda uygulanmakta olan üçlü tedrisat kaldırılmış, ikili tedrisattan da tek tedrisata geçilmesi için, ilgili meselelere çözüm getirilmeye başlanmıştır.

Sayın milletvekilleri, bazı derslerin eğitimini yabancı dil ile yapan anadolu liseleri yaygınlıştırılmış, aynı zamanda yabancı dil öğretim metodu çağdaş hale getirilerek, yeni teknolojiyle desteklenmektedir. Bu gaye ile, basamaklı kur sistemi uygulanmasına başlanılmıştır.

Genel öğretimle meslekî ve teknik liseler, ülkemiz genelinde yaygınlaştırılarak, eğitimde fırsat eşitliği sağlanmıştır. Ayrıca, maddî durumu müsait olmayan ailelerimizin çocuklarına, okuma imkânı sağlamak üzere, yatılı okul sayısı artırılmıştır. İlk ve genel öğretimle, meslekî ve teknik öğretim okullarının müfredat programları, günümüz ihtiyacı olan insan modelini yetiştirecek nitelikte yenilenmiştir. Endüstri ve meslek liseleri, endüstriyel ve teknik programlarla öğretim yapmaya programlanmıştır. bu sebeple, meslekî ve teknik liseler, ülkemizin endüstri alanında yaptığı büyük atılımlara, büyük yatırımlara eleman yetiştirirken, diğer yandan da yükseköğrenime öğrenci hazırlamaktadır.

Halk eğitim merkezleri bütün il ve ilçelerde kurulmuştur. okuma yazma faaliyetlerine önem verilmiş ve vatandaşlarımı-

zın yüzde 90'ı okur yazar hale getirilmiştir. Çocuklarımızı gereksiz bilgilerden ve ezbercilikten kurtarmak, Atatürkçü düşünceyi ve Türk kültürünü hâkim kılmak amacımız olmuştur. Gençlik meselelerinin günümüzde önemini bütün ağırlığıyla devam ettirdiği göz önüne alınarak, Hükümetimiz ve Bakanımız, gençlerimizin yurt sorununu büyük çapta çözmüş, kredi ve burs miktarlarını artırmış yurtta kalan öğrencilere sabah kahvaltısı vererek daha iyi beslenme imkânını sağlamıştır.

BAŞKAN — Sayın Çelebi, toparlar mısınız efendim? Süreniz doldu efendim.

MUSTAFA HİKMET ÇELEBİ (Devamla) — Toparlıyorum efendim.

Üstün yetenekli öğrencilerin, araştırmacı nitelikte yetiştirilerek, yükseköğrenime hazırlanmaları için fen liseleri sayısının artırıldığı görülmüştür.

Sayın milletvekilleri, ANAP İktidarında en önemli gelişmelerden biri de, meslekî ve teknik eğitim alanında olmuştur. Son beş yıl içinde hızlı bir gelişme gösteren ülkemiz ekonomisinin önemli sektörlerinden olan endüstri, ticaret ve hizmet kuruluşlarının, mesleğinde iyi yetişmiş personel ihtiyacının nitelik ve nicelik yönünden karşılanması için meslekî ve teknik eğitime, Hükümetimiz özel bir önem vermiştir. Bunun sonucunda, öğrencilerin ve velilerin de meslekî ve teknik eğitim veren okullara ilgileri giderek artmıştır. Özellikle endüstriyelteknik öğrenimde, çıraklık eğitimindeki artışlar dikkati çekmektedir. 1983 yılında teknik lise ve endüstri meslek liselerinde 141 bin olan öğrenci sayısı, 1988 yılında 250 bine çıkmıştır. Çıraklık eğitiminde, 1983 yılında 2 bin olan çırak sayısı 1988 yılında 130 bine yükselmiştir.

BAŞKAN — Sayın Çelebi, süreniz doldu. Kusura bakmayınız. Bakın, bir iki dakika dahi program dışına çıkamıyoruz. Toparlayın efendim, lütfen.

MUSTAFA HİKMET ÇELEBİ (Devamla) — Bir saniye efendim, toparlıyorum Sayın Başkanım.

Okullarımızda görev yapan öğretmenlerimizin, hizmet içi eğitimine önem verilmiş ve kendilerini yenilemeleri sağlanmıştır. Eğitimimizin ana unsurlarından birisi olan çocuklarımızı ve gençlerimizi yarınlara hazırlayan, millî ve manevî değerlere sahip, bilimi ve öğretmeyi kendine düstur edinmiş Atatürkçü öğretmenler yetiştirmek gayesiyle, kapatılan öğretmen okullarının daha modern bir şekilde ve Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı olarak çalışması en büyük arzumuzdur. Bu noktada, Attürk'ün 14.10.1925'de İzmir Erkek Öğretmen Okulunda öğretmenlere hitaben ifade ettiği, "Milletleri kurtaranlar yalnız ve ancak maullimlerdir. Muallimden mahrum bir millet henüz millet namını almak istidadını kesbetmemiştir; buna alelade bir kitle denir, millet denemez. Bir kitle millet olabilmek için muklaka muallimlere muhtaçtır. Onlar ki, bir heyeti içtimaiyeyi hakiki millet haline koyarlar" sözünü ve Atatürk'ün bu kanaatini hatırlamamak mümkün değildir. Bunun içindir ki, öğretmenin toplum içindeki yerini alması bakımından her türlü gayret gösterilmektedir. Öğretmen lojmanı ve öğretmen evinin yapımına hız verilmiş öğretmenlerin yaz tatillerinde dinlenmelerini sağlayacak dinlenme kampları ihdas edilmiş, ayrıca, öğretmen dağılımının dengelenmesini sağlamak için kalkınmada öncelikli bölgelerde görev yapmayı teşvik edici tedbirler getirilmiştir.

Sayın Bakanımızın, her öğretmenin bir ev sahibi olması için 1989 yılında 100 bin konuta başlanacağını müjdelemesi takdire şayandır.

BAŞKAN — Sayın Çelebi... Sayın Çelebi, siz boyuna yeni yeni sayfalar ilave ediyorsunuz.

MUSTAFA HİKMET ÇELEBİ (Devamla) — Hayır efendim, bir saniye...

Bu arada, Yükseköğretim Kuruluna da temas etmek isterim: Bilindiği üzere YÖK, Anayasal bir kurumumuzdur. Bu kurumun başında Sayın Doğramacı kendilerine kanunlarla tevdi edilmiş görevleri ifa etmektedirler, Yükseköğretim kurumlarımızda eğitim ve öğretimin son derece aksadığı bu kurumların son derece politize olduğu dönemler geride kalmıştır. Bütün eğitim kurumlarında gerekli bağlantı ve diyaloğu sağlayacak merkezi bir teşkilat vücut bulmuştur. Bunlardan dolayı memnuniyet duymamak mümkün değildir.

Düne kadar teknik konuda eğitim görmüş tekniker ve yüksek teknikerlere yaptıkları hizmetle ilgili olarak, hiçbir yetki verilmediği gibi, eğitimlerini daha ileri götürmek ve öğrenimlerini tamamlamak için kendilerine herhangi bir fırsat verilmemiştir. Yüksek Öğretim Yasası çıktıktan sonra, YÖK tarafından, belirttiğim konularda öğrenim görmüş kişilere, dikey geçiş hakkı tanınarak en ileri üniversitelerde de olmak üzere, gece ve gündüz sınıfları açılarak, lisans öğrenimini tamamlama imkânı verilmiştir; yani, mühendislik öğrenimi verme imkânını sağlamıştır. Bu, eğitim isteğine üniversitelerin açık olduğunun bir örneğidir. Bütün bunlar,YÖK yasasının tam anlamıyla eksiksiz olduğunu belirtmez. YÖK için, kendi içinde ve dışında hoşnutsuzluk yaratan hususları da ele almak, takdir buyurulacağı üzere hükümetimizin, Büyük Millet Meclisinin ve bizzat YÖK'ün uhdesinde kalmıştır.

Bu vesileyle, hepinize saygılar sunar, 1989 malî yılı bütçesinin milletimize ve memleketimize hayırlı olmasını dilerim. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederiz Sayın Çelebi.

Sayın Ali Eser; buyurun efendim.

Sayın Bakan, siz sonra konuşacaksınız değil mi efendim.

MİLLÎ EĞİTİM GENÇLİK VE SPOR BAKANI HASAN CELÂL GÜZEL (Gaziantep) — Evet.

BAŞKAN — Peki efendim.

Sayın Eser, konuşma süreniz 10 dakika efendim.

ALİ ESER (Samsun) — Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan ve değerli milletvekilleri; Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığının 1989 yılı bütçesi üzerinde şahsım adına söz aldım. Bazı konuları Sayın Kurulunuza ve Sayın Bakanlık mensuplarına arz etmek istiyorum. Bu vesileyle beni dinleyenleri saygıyla selamlıyorum.

Şimdiye kadar konuşan her üç grubun sayın sözcüleri de eğitim, öğretim, spor ve gençlik konularında gereği kadar teknik ve literatüre dair tarifler yaptılar. Ancak, eğitim ve sağlık, her ülkenin insan gücünü yetiştiren iki önemli yatırım alanıdır. Sağlık, vücut ve ruhsal bakımdan sağlıklı bir toplum yaratmaya çaba gösterirken; eğitim, toplumun ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasını sağlayacak eğitilmiş insan gücünü yetiştirmeye çalışmaktadır.

Eğitimi bu şekilde tarif ettikten sonra ve Sayın Kahraman'ın veya Sayın Arvasi'nin -ikisinden birisinin- güzel bir ifadesi vardı : Öğretmenler de bu eğitimin temel taşları olduğuna göre, biz, her şeyden önce zannediyorum bu temel taşın, yani her mevzuda olduğu gibi, temeli sağ-

lam tutmanın, nereden ve hangi kaynaktan beslenmenin müzakeresini yapsak, bence tahmin ediyorum her şeyi tam yerli yerine oturtmuş oluruz. Bu bağlamda, benim şahsî söz almamın verdiği avantajla -görüşlerim tamamen şahsidir- önce mesleğini seven öğretmeni yetiştirmemiz gerekir. Dolayısıyla bugün konutuyla, yahut maddî durumuyla, veyahut sosyal çevresiyle ve ders saati ücretinin düşüklüğüyle, bunları düzeltmekle öğretmeni yerli yerine oturtacağımızı ben şahsen düşünemiyorum, bu kanaatte değilim. YÖK devam edebilir; ama bugünkü sistem içinde, Yükseköğretim kurulunun statüsü içinde, öğretmenin yetişeceğine benim kanaatim yok. Öğretmen, YÖK öncesi, öğretmen okulları şeklinde, onun üzerinde Gazi Eğitim Enstitüsü gibi, Çapa'daki eğitim enstitüsü gibi eğitim enstitülerinde, (yani nevi şahsına münhasır) öğretmeni yine tecrübeli öğretmenlerin yetiştirdiği, ona öğretmenlik ruhunu, psikolojisini, her türlü tavrını, öğreten; icabında öğrencisiyle şaka yapabilecek, icabında -şahsen kendimden vereceğim bir misalle; bu yaşında, Allah uzun ömür versin, üniversite hocam Ordinaryüs Profesör Sayın Atağ Nutku ile her karşılaştığımızda yaptığımız gibi- el ense çeken; ama ne otoritesini ne de sevgisini eksiltmeyen işte bu tarz öğretmenler yetiştirmemiz lazım. Yoksa, herkesi yükseköğretime iten, illa yükseköğretim görsün deyip, ondan sonra darboğazlara sokan eğitim sisteminde öğretmen yetiştirmenin imkânı yoktur.

Bu iddiamı, son yıllarda, Öğrenci Seçme Yerleştirme Sınavlarında öğretmenlik kısmını tercih listesinde yazan gençlerimizin, en son tercih olarak bu mesleği işaret ettiklerini görüyoruz.

Dediğim gibi, benim buradaki konuşmamın özü, "Evvela eğitimin temeli olan öğretmeni nereden, nasıl yetiştirelim" şeklinde olacaktır.

Öğretmenlik bir formasyon meselesidir. Öğretmen, fedakâr olmalıdır, öğretmen, çocuğu, kendi çocuğu gibi, hatta kendi çocuğundan daha çok seven, onu yetiştirmek için varını yoğunu ortaya koyan bir şahsiyet sahibi olmalıdır. Bunun da yöntemi, zannediyorum, bugünkü öğretmen yetiştirme sistemi değildir.

Bence, vatan sevgisini, bayrak sevgisini, yurt sevgisini çocuklara aşılayacak şekilde, evvela öğretmenin beynini yıkayan bir eğitim -yanlış anlaşılmasın- yolunu tutmalıyız. tekrar ediyorum "Beyin yıkama" tabiri yanlış anlaşılmasın, bu, müspet manadadır. Bu anlamda, öğretmeni, öğretmenlik vasfını bozmayacak şekilde bir beyin yıkamasına tabi tutmalıyız ve öğretmene önce sevgiyi aşılamalıyız.

Biraz felsefî bir laf gibi gelir ama, bildiğiniz gibi, kendisinden verdikçe, insanda artan tek şey sevgidir. Sevgiyi verirsiniz, sevginiz devamlı artar. Dolayısıyla, öğretmeni bu şekilde yetiştirmemiz lazım.

Öğretmeni yetiştiren öğretmen, herhalde eserleriyle övünmelidir. Öyle öğretmenler gördük ki -Yeni öğretmenlerimiz lütfen bir tarizde bulunduğumu zannetmesinler; haddime düşmez- bir coğrafya dersinde, dağları bir masal gibi anlatarak, talebeye, ağzı açık dinletirdi. Belki, bazılarına çok soğuk gelen bir matematik dersini, ses çıkarmadan dinletecek öğretmenlerimiz vardı. Ama bunlar, dediğim gibi, sistem itibariyle, öğretmen okulları, bilahara ya eğitim enstitüleri veyahut yüksek öğretmen okulları şeklindeki tedrisatın, yani, özel tedrisatın ürünleriydiler ve bilaistisna diyebilirim ki, hepsinin, kendi dallarında telif eserleri vardı; tarihte, coğrafyada, olsun, matematik, fizik vesairede olsun.

Ben, nostaljik bir ortam yaratmak istemiyorum; benim konuştuğum mesele, 25-30 yıl öncesinin meselesidir. Bugün

"Çağ atlıyoruz" diyoruz; ama, eğer biz, 30 sene sonra bu vasıflarda öğretmen bulamıyorsak ve bugün ilkokul tedrisatında, aşağı yukarı yüzde 10'a; orta tedrisatta yüzde 30'a liselerde yüzde 25'e varan nispetlerde sınıfta kalan bir gençlik varsa, eğitimimiz bu şekilde ise, zannediyorum ki, bunun temellerinde bazı nedenleri aramamız lazımdır. Bu kayıpların ülke ekonomisine yükü, tahmin ediyorum, 350 milyar Türk Lirası civarındadar; yani, sınıfta kalmaktan dolayı yaptığımız savurganlık.

Bu konuyu bu şekliyle belirttikten sonra, herkesin, "yükseköğrenim yapacak" şeklinde bir peşin hükümle, peşin davranışla, sisteme sokulmamasını belirtmek istiyor ve diğer gelişmiş Batı ülkelerinin tatbik ettikleri yönlendirme sistemini, ortaöğretimden itibaren bizim de vakit geçirmeden devreye sokmamızı öneriyorum.

Bir taraftan "Gerek sanayide, gerek diğer hizmet sektörlerinde, gerekse turizm ve teknik konularda ara eleman sıkıntısı var" diyoruz; bir taraftan da bütün gençlerimizi, sanki illa üniversitede okutmak gibi bir zorlamanın içine sokuyoruz; iki taraftan da darboğazların içine giriyoruz.

Bahsettiğim konularda ufak tefek girişimler oldu, tecrübeler var; fakat istikrarsızlık yüzünden; kalk, dur; kalk, dur - ki, en pahalı sistemdir durup başlamak- şekliyle başarıya ulaşılamadı. Sayın Bakanımızdan, yönlendirme mevzuunda, taviz vermeden, hiçbir politik kaygıya kapılmadan, ülke için en faydalı bir girişim olduğunu ve bunun destek göreceğini de hatırdan çıkarmadan, daha ziyade, her mevzuda meslekî öğretime; ortaokuldan itibaren belli bir seleksiyon tatbik etmek suretiyle, talebelerimizi, gençlerimizi yönlendirmeye yönelik eğitime önem vermesini rica ediyorum.

Bu şekilde bir eleman yetiştirmenin diğer bir ayağı da, diğer bir avantajı da; ülkenin her türlü kaynağını kullanırken, gerek zaman, gerek malzeme, gerekse teknolojik âlet ve edevat vesaire gibi, bir torna tezgâhından tutun da, bir uçağın idaresine, hatta bugün eğitim için yahut kendi bürolarımızda dahi mevcut olan kompütürlere vesaireye kadar, bugün her ünitede, her elektronik ve elektromekanik sistemde böyle yetişmiş eleman ihtiyacı olduğudur.

Bu şekilde yetişmemiş elemanlara verdiğimiz ülke kaynakları da, demin söylediğim, üçyüz-üçyüzelli milyarın çok çok fevkinde ve ümit edemeyeceğiniz seviyelerde israfa uğramaktadır.

BAŞKAN — Sayın Eser, süreniz doldu efendim, lütfen toparlayınız.

ALİ ESER (Devamla) — Sözün, yükseköğretim planına yahut planlamasına gelen bu kısmında, bugünkü yükseköğretim gençliğinin bazı noktalarını ve ihtiyaçlarını belirtmek istiyorum.

Bunların başında, son kanunla getirilmiş olan üniversite seçme ve yerleştirme sınavlarındaki puanlama sistemi gelmektedir. bana göre, bu değerlendirmede dikkate alınan kıstaslar biraz adaletsiz gibi görünüyor. Şöyle ki : Bir sene arayla ve haziran ayında mezun olmuş iki kişinin birbirine nazaran çok büyük farkla puan alabilmeleri; keza, aynı yılın haziran ayında mezun olandan, tek dersten bütünlemeye kalarak eylül döneminde mezun olanın daha yüksek not ortalaması dahi olsa, çok büyük dezavantajlarının olabilmesi gibi; kendi uzmanlık saham olmadığı için detayına giremediğim ve global olarak görebildiğim bazı haksızlıkların ve eşitsizliklerin düzeltilmesini öneriyorum.

Vize uygulamasındaki görüşümü de belirtmek istiyorum. Zannediyorum, her

sömestride tek vize uygulaması getirildi. Hepimiz, aşağı yukarı tahsilde çocukları olan kimseleriz. Bu uygulama, bana göre, gençlerimizde bir düzen disiplini; yani bir zamanlama disiplini kaybına sebep olacaktır. Çünkü, ne kadar nasihat ederseniz edin, o çağda genç, ilerisi için sıkışacağı durumları aklına getirmediği için, dolayısıyla "Nasıl olsa tek vizedir" diyerek, hepsini biriktirerek sonunda da, sadece ezberciliğe dayanan ve belki de telaşa düşerek kendisini başarısızlığa götürecek uygulamaların içine girebilmektedir. Bence, "Bu vize meselesi baraj olarak kalmalı; ama vizeyi her sömestride asgarî iki tane yapmalı" derim.

Gençlerin yurt ve beslenme mevzularına gelince : Bugünkü devlet desteği, maalesef ağıza alınamayacak kadar düşük seviyelerdedir. Çok özel ve sübjektif bazı görüşleri burada genelleştirmek istemiyorum; ama, ne yurtlardaki yatak kapasitelerimiz, ne kendilerine verdiğimiz burs ve krediler, ne de beslenme konusunda bugün tatbik ettiğimiz seviyede sübvansiyonlar, ileride temel taşı olacak bu gençlerimizin fiziken ve ruhen topluma yararlı bir eleman şeklinde yetişmesine yönelik değildir; bazı feveranlara, hınçlara, topluma güvensizliğe neden olan kıvılcımları yaratmaya yöneliktir. Potansiyel tehlike demeyeceğim; ama, eşitsizliği de dikkate alıp, ona göre destek vermemizi öneriyorum. Zira, Türk ulusu, "Bana bir harf öğretenin kölesi olurum" diyen bir fikriyatın destekçisidir. Bugün, köylerimizde, kentlerimizde devlet-vatandaş işbirliği ile yapılan yüzlerce ve yüzlerce okul, bunun en tipik, en açık misalidir. Bu gerçekleri gözönüne alıp, haklı bulduğu yerde Türk Milletinin yapamayacağı fedakârlığın olmadığını da gözden uzak tutmayıp, bence, "Objektif davranıp gençliğimizi layık olduğu şekilde desteklemeliyiz" diyorum.

Hepinizi saygı ile selamlıyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederiz Sayın Eser.

Millî Eğitim, Gençlik ve Spor Bakanı Sayın Hasan Celâl Güzel; buyurun efendim. (ANAP sıralarından alkışlar)

MİLLÎ EĞİTİM GENÇLİK VE SPOR BAKANI HASAN CELÂL GÜZEL (Gaziantep) — Sayın Başkanım, sayın milletvekilleri; 1989 yılı Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı bütçesi görüşmeleri münasebetiyle, konuşmama başlamadan önce, hepinize saygılarımı sunmak istiyorum.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; deminden beri şuna dikkat ettim; TRT kameremanı, ilk çıkan konuşmacıyı şöyle birkaç dakika çekiyor, ondan sonra mesaisine ara veriyor. Ben de -şimdiye kadar gerçi "Gerçekçi Bakan" unvanı kazandım sağolun sayenizde ama- millî eğitimin dertleriyle işe başlamıştım; müsaade ederseniz, hiç de gizleyip saklamadan, bu defa da 1988 yılında millî eğitimde, gençlikte ve sporda ne yaptık; müsaadenizle bunlardan kısaca bahsetmek istiyorum.

Sayın milletvekilleri, 1988 yılı, hem bütçe imkânları, ekonomik şartlar, bir tasarruf yılı olması, hem de her zaman iddia ettiğimiz gibi, millî eğitimde finansmanın daha önceki birkaç yıla göre daha fazla sağlanmasına rağmen, gene de güçlük çekilen bir konu olması dolayısıyla, hakikaten zor bir yıl olmuştur. Ancak, öyle ümit ediyoruz ki, millî eğitimde 1988 yılı bir dönüm noktası olmuştur. Şöyle ki : Bir defa, İkinci Özal Hükümetinin programında; diğer önceki çeşitli cumhuriyet hükümetlerinin programında millî eğitime yer ve önem verilmesine rağmen, çok net bir ifade yer almaktadır. O ifade; hem millî eğitimin gündemde bulunması, hem iktidar ve muhalefet grupları tarafından eğitimin sorunlarının tartışılması, finansmanının sağlanması bakımından, gerçekten

bizim en büyük desteğimiz olmuştur. O da şöyledir : Önümüzdeki dönemde, eğitim, en başta gelen konumuz olacaktır. Gerçekten de, 2000'li yıllara, yeni bir asra, yeni bir çağa süratle yaklaştığımız şu günlerde, bence, 1988 yılının eğitim bakımından en büyük faydası, millî eğitimi gündeme tam manasıyla getirmesi olmuştur. Bu gündeme getirme, sadece problemlerle, çeşitli tartışmalarla ve maalesef -sitem için söylemiyorum ama- bazı muhalefet mensubu arkadaşlarımızın, laiklik, irtica ve imam hatip okulları üçgenine sığan yüz kelimelik vokabulerinin (vocabulaire) dışında olmuştur. Bu tartışma, geçmişten gelen ve Büyük Atatürk'ün görüşleriyle, ifadeleriyle, geleceğe doğru dinamik bir şekilde yelpaze gibi açılan gerçek bir eğitim reformunu gündeme getirmiştir. Gerçekten de, bugün bütün dünyada en gelişmiş ülkelerde bulunduğu gibi, Türkiye'de de bir eğitim reformu gündemdedir. Onun için, 1988 yılını, bir dönüm yılı olarak kabul ediyoruz.

İkinci olarak, artık en küçüğünden en büyüğüne, ülkemizdeki bütün insanlar şu gerçeğin farkındadır : Kalkınmak için, gelişmek için, insanlık haysiyetine yaraşır bir şekilde yaşamak için, eğitime önem vermek ve eğitime önem verdiğinizi de göstermek için, eğitime para vermekten başka yol yoktur. Bu da, herkese en iyi bir şekilde anlatılmıştır ve bundan da bir dönüş yoktur. Nitekim, 1988 yılında, hem bir önceki yıla göre -çok az da olsa- yüzde 0,1'lik bir artış kaydedilirken, hem de özellikle, Yüce Meclisin ve siz sayın üyelerinin iki ay kadar süren yoğun mesaileriyle, Millî Eğitim, Gençlik Spor ve Sağlık Hizmetleri Kanunu çıkarılmış ve bir ek kaynak sağlanmıştır. Gerçi, 1989 yılında biraz korktuğumuza uğradık ve bu kaynağın varlığı, bizim konsolide bütçeden ayrılan miktarın istenildiği kadar olmaması şeklinde bir tesir de icra etti, bunu itiraf etmek lazım; ama şunu da kayda değer buluyorum ki, bu kaynağı da ilave ettiğiniz zaman, son yıllarda hiç görülmedik bir şekilde, son dört yıldaki rakamı hakikaten geçerek, millî eğitim, gençlik ve spora ayırdığımız rakamlar, ilk defa olarak yüzde 10'lara gelmiştir. Bu da yetersiz. Bunu da elbirliğiyle, hep beraber çalışarak, Millî Eğitim Şûrasında alınan kararlara göre yüzde 15'e kadar çekmek mecburiyetindeyiz; nasıl Fransa, her şeyinden fedakârlık ederek yüzde 18'e çektiyse, nasıl diğer bütün ülkeler -eğitim reformunu gerçekten yapmak isteyen ülkeler- bu oranı yüzde 20'lere doğru itme eğilimindeyse. Çünkü, artık herkes şunun şuurundadır : Gayet tabiî, ekonomik kalkınma için otoyollar da, barajlar da, diğer altyapı yatırımları da çok önemlidir, Sanayi yatırımları da elbette önemli ve ihracat da kaçınılmazdır; ama bütün bunlar insan için yapılmaktadır ve bütün bunlar insana teslim edilmek için yapılmaktadır. Onun için, eğitim yatırımlarını, sadece ekonomik noktaî nazardan, açıdan da izleseniz, bütün bunlara daha takaddüm etmektedir, önce gelmektedir ve bunlardan daha önemli olmaktadır.

Sayın üyeler, 1988 yılının önemli bir yıl olmasının diğer bir sebebi de, yatırımlar konusudur. Nitekim, bütçeden 1988'de sağlanan 327 milyara ilave olarak, 1988'de 3418 sayılı Kanunla, -yani bu ek kaynağın sağlandığı kanundan- 93 milyar, il özel idarelerden 38 milyar ve halk katkısından da gönüllü olarak 70 milyar sağlanmış ve 458 milyarlık yatırım harcaması, ilk defa tahsis edilmiştir. Bu harcamanın yüzde 90'ından daha fazlası, fizikî gerçekleştirme olarak tahakkuk etmiştir. İlk defa olarak, eğitim sektöründeki yatırımlar bu derece fazla olmuş ve 1 213 okul yapılmıştır; ama bu daha bir başlangıçtır. Sizlerin katkılarıyla, şu anda dahi hep beraber kifayetsiz gördüğümüz, üzülerek de "Keş-

ke daha fazla olsaydı'' dediğimiz 1989 yılı bütçesi çıktığı takdirde, bunu bir misline katlamayı düşünüyoruz.

1988 yılında, Türkiye'de yıllardır münakaşası yapılan -bunu bir sayın arkadaşıma cevap olarak da arz ediyorum- üçlü öğretim, büyük şehirler de dahil, kaldırılmıştır. Üçlü öğretimli tek okul yoktur. (ANAP sıralarından ''Bravo'' sesleri, alkışlar) ve 1988 yılından sonraki yıllarda da, ilk planımız iki seneydi; ama, 1989 bütçesinden sonra, üç yıllık bir plana konsolide etmeyi düşündük; üç yıllık bir süre içinde, inşallah bundan sonraki bütçelerde ve kaynaklarda da eğer bir takılma meydana gelmezse, ikili öğretimi Türkiye'den kaldırmayı hedeflemiş bulunuyoruz. Böylece, eğitim reformunun önemli bir kısmı gerçekleştirilmiş olacaktır.

Yine 1988 yılında, altı yıldır yapılamayan, mutlaka, hem Türkiye'nin ekonomik ve sosyal yapısının değişikliği dolayısıyla, hem de 2000 yılına doğru süratle değişen dünyanın ekonomik, sosyal, bilimsel ve teknolojik yapısının değişmesi dolayısıyla, bir ara değerlendirme mahiyetinde olan 12 nci Millî Eğitim Şûrası yapılmış ve 7 ana komisyon, 11 tali komisyonla birlikte, bu şûradan 200'den fazla karar çıkmış; aradan birkaç ay geçmesine rağmen, birçok önemli karar uygulamaya konulmaya başlanmıştır.

Şûranın en önemli noktası da -biraz sonra sayın milletvekili arkadaşlarıma vereceğim cevapta da arz edeceğim gibi- genel olarak daha önceki sistemlerle tezada düşmeden, eğitimi modernleştirecek ve eğitim alanında bir reform yapacak yenilikler getirmesidir.

Gene 1988 yılında, 65 yıldır -Cumhuriyetten beri- bir kangren olan ve hiçbir şekilde ilişilmeye cesaret edilemeyen yabancı dil konusu cesaretle ele alınmış, yeni bir proje ve sistem geliştirilmiş ve yabancı dilde reform mahiyetinde olan, basamaklı kur sisteminin uygulanmasına başlanmıştır. İlk sonuçları bundan altı yıl sonra alınacaktır. Eğitim, işte böyle, olgunlaşma süreci nedeniyle, sonucu çok geç alınan bir sistemdir, çok nankör bir sistemdir. 1988-1989 öğretim yılında çocuklarımızı okula veriyoruz; tam 2000 yılında ortaöğretimden mezun olacaklar ve ortaöğrenimin yarı neslinin sonuçlarını o zaman göreceğiz. Eğer tam nesil olarak alırsanız, onların yetişmesi 2010-2015 yıllarına kadar uzayacak. Onun için, eğitime zaman zaman önem verilmemesinin, eğitimin gözden kaçırılmasının sebebi de, bu olgunlaşma sürecinin uzun olmasıdır. Bundan, mutlaka kendimizi kurtarmak mecburiyetindeyiz.

Gene, Türkçe eğitim ve öğretimine köklü bir şekilde girilmiş, Türkçe müfredat programında değişiklik yapılmış, ders saatleri artırılmış, TEGEM (Türkçe Eğitim Merkezi) kurulmuş, ayrıca YADEM (Yabancı Diller Eğitim merkezi) Kurulmuş ve çalışmalarına başlanmıştır.

Eğitim araç ve gereçleri önemli ölçüde artırılmıştır. Bir mukayese yapabilmek için şu rakamları veriyorum; Arada, gayet tabiî fiyat artışları var; ama, geçen sene 10 milyara yaklaşan eğitim araçları gönderilmesine karşılık, bu yıl 5 misli artışla 52 milyarlık eğitim aracı gönderilmiştir; ki, buna, bilgisayar destekli eğitim projesinin pilot uygulaması dahil değildir.

Hemen bilgisayar destekli eğitim projesinden bahsedeyim; bunun da, ikinci dönemden itibaren pilot proje olarak birçok okulda uygulamasına başlanacaktır.

Meslekî teknik öğretim, iddiaların aksine, en fazla önem verdiğimiz saha olmuştur. Çünkü şunu çok iyi biliyoruz; Türkiyenin ana meselelerinden birisi, ara insan gücü açığını karşılamaktır. Onun için, meslekî teknik öğretimin örgün kıs-

mına -okul içi kısmına- önem verilmiş; nitekim yıllardan beri ilk defa olarak ortaöğretim ikinci devre; yani lise ve dengi okullarda genel ortaöğretimden meslekî teknik ortaöğretime doğru bir kayma sağlanmıştır. Bu kayma, sadece endüstri meslek liselerinde yüzde 2'lik bir oranla, daha önceki üç yılı katlamıştır.

Aynı şekilde, meslekî teknik yaygın eğitime de önem verilmiştir. Bunun en başarılı projesi olan ve selefim Sayın Emiroğlu'nun, gerçekten Türk Millî Eğitimine bir armağanı mahiyetinde olan, 3308 sayılı Meslekî Teknik ve Çıraklık Yaygın Eğitim Kanunuyla, çırak sayısı 1987'de 83 bin iken, 1988'de, neredeyse ikiye katlanarak, 130 bine çıkarılmıştır. Bu rakamı 1989'da 200 bin olarak, 1992'de de 500 bin olarak hedef almış bulunuyoruz.

Aynı şekilde, örgün eğitim, yani okul içi eğitim görenlerin de bu merkezlerden ve diğer kurslardan yararlanması öngörülmüş; böylece ikili bir sistemle, yıllardan beri kopuk olan örgün ve yaygın eğitim, meslekî teknik öğretim ve eğitimde ilk defa bir araya getirilmiştir.

Ders kitaplarında, yıllardan beri ilk defa bir kültür sübvansiyonu mahiyetinde olan, yüzde 50'lik indirim yapılmıştır; ayrıca, öğretmenlere de gerçekten önem verilmiştir.

Şunu yine itiraf edeyim ki; biz, öğretmenlere çok fazla önem vermek istiyoruz. İşte, 1988 yılı da, bu bakımdan diğer bir açıdan dönüm noktası olacaktır. Ancak, 1988 yılında da öğretmenlere gerçekten önem verilmiştir. Nitekim, öğretmenlerin eğitim ve öğretim tazminatı artırılmış, net artışlar -az da olsa- daha önceki yıllara göre reel değerlerle; yani, enflasyona rağmen daha fazla olmuştur. Ayrıca, "Öğretim Yılına Başlangıç Ödeneği" adı altında, bundan sonra müesseseleşmiş olan bir ödenek tahsis edilmiş, diğer taraftan, meslekî ve teknik öğretmenlere ayrı ödenekler tahsisi gerçekleştirilmiştir.

Öğretmenevleri, beş yılda tam üç misli artırılmış; 79'dan 244'e çıkarılmış, sadece 1988 yılında 64 öğretmenevi yapılmıştır. 400 bin civarındaki öğretmenin ve yarım milyon Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı personelinin, bir tek yatak kapasiteli dinlenme tesisi yokken, 1989 yılında, 1988 yılında yaptığımız yatırımlar meyvesini vermeye başlayacak ve 7 adet dinlenme tesisi hizmete açılacaktır. Bundan sonraki üç yıl içinde de, içlerinde huzurevi, emekli öğretmenler için çeşitli kaplıca tesisleri ve yazlık dinlenme tesisleri de dahil olmak üzere, 25 eğitim, dinlenme tesisi hizmete açılacaktır.

Ayrıca, öğretmen çocuklarına, bizim iktidarımız döneminde önem verilmiş; kredi kontenjanı, yurt kontenjanı, parasız yatılı kontenjanı, anadolu liseleri kontenjanı gibi bazı öncelikler sağlanmıştır ve 1989 yılından itibaren, bunları katlayarak ve yeni imkânlarla destekleyerek, artıracağımızı özellikle bildirmek isterim.

Sayın milletvekilleri, gençlik için de aynı şeyleri söylemek mümkün. Bir defa, gençlik bakımından şunu iftiharla kaydetmek isterim ki; kim ne derse desin, 1988 yılı, gençlik politikamızda bir dönüm noktasıdır. Çünkü, gençlik politikamız bakımından, ilk defa köklü, gençlerin de belirli ölçüde iştirak ettiği Birinci Millî Eğitim Gençlik Şûrası cumhuriyet tarihinde ilk defa olarak toplanmıştır. Gençlik kesiminin tamamını ihtiva eden bu şûrada, bütün gençlik sorunları enine boyuna tartışılmış ve müşahhas öneriler ortaya konulmuş, bazıları da uygulanmaya başlanmıştır.

Hükümetimizin, İkinci Özal Hükümetinin gençliğe verdiği önem, gençliğin bir kesif sektör olduğu göz önüne alınarak, gençlikle ilgili ayrı bir devlet bakan-

lığını, koordinatör görevli olarak tayin etmesidir. Gerçekten de, birtakım dublikasyon ve çatışma iddialarına rağmen, gençlikle ilgili devlet bakanlığı ve sayın devlet bakanı, son derece önemli katkılar yapmış, Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığının görevleri arasına girmeyen birçok konuda koordinasyon vazifesini mükemmelen yürütmüş; ayrıca, kendisindeki finansman imkânlarıyla, özellikle yükseköğrenim gençliğini finanse etmiş ve çalışmalarımızda çok büyük yardımı ve faydası olmuştur. Nitekim, bu meyanda, Gençlik sorunları araştırması yaptırmasını ve Türk gençliğinin çeşitli eğilimlerini tespit etmesini saymak isterim.

Yükseköğrenim kredileri, yıllardır "Simit kredisi" haline dönüşmüşken, 1987'den 1988 yılına, sadece bir yıl içinde üç misli artmış, 6 600 liradan 20 bin liraya çıkmıştır. Yine, "Bedelsiz kahvaltı projesi" ilk defa olarak, Türkiye Cumhuriyeti tarihinde ve dünyada ilk defa olarak uygulanmış; sadece, daha önce bir değerli üyemizin ifade ettiği gibi, bazı tıp fakültelerinde istisnaen uygulanan bir proje olmasına rağmen, bizde, 110 bin öğrenciye dokuz ay müddetle, 6 milyar 900 milyon finansman karşılığında uygulanmıştır. 1989 yılında da 122 bin yurt öğrencisine uygulanmaya devam edilecektir.

Diğer tarafta, yurt yatak kapasitesinde de, yatırım imkânları çok sınırlı olmasına rağmen, çeşitli kaynaklardan ve fonlardan yararlanılarak, 14 milyarlık yatırım 24 milyar 100 milyona çıkartılmış, yaklaşık bir misline katlanmış ve 105 bin yatak kapasitesi de, sadece bir yıl içinde, 122 bin yatağa çıkarılmıştır; yani, 17 bin yatak bir yıl içinde artırılmıştır. Buna rağmen, eksiklik vardır.

Ayrıca, ilk defa 1988 yılında ortaöğrenim gençliğine daha yakından bakılabilmiş, "Her ilçeye bir ortaöğrenim yurdu" sloganıyla bir proje yapılmış ve bu proje sonucunda, dokuz ilçede yurtlar bitirilmiş, hizmete açılmış ve 107 ilçede de bitirilmek üzeredir. Böylece, 1992'ye kadar bu projenin tamamlanmasını hedef almış bulunuyoruz. Şu andaki inşaatlar tamamlandığı takdirde, 17 bin fakir ve daha çok kırsal bölgede bulunan ortaöğrenim öğrencisine okuma ve yaşama imkânı sağlanmış olacaktır.

Gene, ortaöğrenim öğrencilerinin bursları, 1988 yılında 700 liradan, önce 10 500 liraya, sonra da 1 Temmuz itibariyle 12 500 liraya çıkarılmıştır. diğer bir ifadeyle, yirmi misline yakın bir artış gerçekleştirilmiştir ve nihayet, "Kahvehaneden Kıraathaneye Projesi" şeklinde taktim ettiğimiz ve sayın devlet bakanıyla birlikte yürüttüğümüz proje, önce bir hayli tahrif edilmişse de sonunda -hemen şunu ilan edeyim ki- aradan çok kısa bir süre geçmesine rağmen, 2 bin kahvehane, kıraathane haline getirilmiş ve hem hijyenik şartları düzeltilmiş, hem de kütüphaneler kurulmuştur.

Sayın milletvekilleri, şurasını hiç çekinmeden rahatlıkla iddia edebilirim ki; 1988 yılı, sporun altın yılı olmuştur. Bunu, eğitim ve gençlik için de söylemek isterdim; ama isterseniz, bunları bronz yıl, gümüş yıl olarak da tavsif edebilirsiniz, çünkü, orada daha fazla gelişme ümidimiz var. Aslında, sporda da gelişme ümidimiz son safhasına gelmemiştir; orada da daha işin başındayız; ama, 1988 yılında, gerçekten, birçok özellikler bakımından, diğer yıllarla mukayese edilmeyecek kadar büyük hamleler yapılmış ve başarılara ulaşılmıştır.

Sporcu sayısı 730 binden 810 bine; antrenör sayısı 13 681'den 16 261'e; hakem sayısı 30 521'den 33 236'ya çıkarılmış ve en önemlisi; özellikle dikkatlerinize arz etmek istediğim önemli nokta da, tesis sa-

yısı 1 911'den 3 204'e çıkarılarak, 1 293 artış sağlanmıştır. Hiç şüphesiz, bu 1 293 tesis, 1988 yılı başında başlayıp, 1988 sonunda tamamlanan tesisler değildir. Bunların büyük bir kısmı daha önceki yıllarda başlamış tesislerdir; ama çoğu, ödenek yetersizliğinden, bitmeden devam eden, sürünen tesislerdi. Diğer bir ifadeyle, 1988 yılında, sadece iktidarımız döneminde değil, daha önceki altmış yılda yapılan tesis sayısına yaklaşan ölçüde ve sayıda tesis hizmete sokulmuştur. Bunu iftiharla kaydetmek istiyorum.

Diğer taraftan, beş yıl içinde çim saha sayısı 49'dan -bildiğiniz gibi- 96'ya çıkarılmış; bunun, futbol altyapısını geliştirmede önemli katkıları olmuştur.

İl spor okullarına gelince : 1987 yılında 43 bin öğrenci ile açılan il spor okulları, il yaz okulları, 1988 yılında 100 bin öğrenci hedef alınmasına rağmen, 1988 yılının sonuna geldiğimiz şu günlerde, öğrenci sayısı 140 bine kadar çıkarılmış ve dört misli artış meydana getirilmiştir. Gelecek yıl hedefimiz 200 bindir.

Aynı şekilde, lisanslı sporcu sayısı da, Hükümetimiz döneminde -bildiğiniz gibi- 1983'te 454 binden, 1988'de 810 bine ulaşmıştır. Diğer taraftan, okullu sporcu sayısı, 1983'te 1 milyon civarından 1988'de 1 milyon 500 bine ulaşmıştır ve bunun 150 bin adedi, yani 1 milyon 350 binden 1,5 milyona doğru ulaşma 1988 yılı içinde meydana gelmiştir.

1988 yılı, gerçekten, amatör spor dallarında da, profesyonel spor dalımız futbolda da, başarıdan başarıya koşturduğumuz, iftihar ettiğimiz bir yıl olmuştur. Nitekim, 1988 yılında, 171'i altın, 153'ü gümüş, 169'u bronz olmak üzere, 493 madalya kazanılmıştır.

1988 yılı, güreşin de altın yılı olmuştur. 16 yıldır ilk defa olimpiyat ikinciliği vardır; ki, dördüncülük de elimizden âdeta alınmış ve birincilik de, bildiğiniz gibi, çeşitli faktörlerle kaçırılmıştır. 19 yıldan beri ilk defa olarak grekoromen Avrupa şampiyonluğu kazanılmış ve çeşitli güreş branşlarında başarılara ulaşılmıştır. Bunlar, âdeta Türk güreşinin yeniden doğmasının başladığının müjdeleri ve işaretleridir.

Diğer taraftan, bunun tesadüfî olmadığını, köklü projelerimizle de ispat ettik. Daha sonra, sorulara cevap verirken de açıklayacağım gibi, ilk defa köklü bir yaklaşımla güreş projelerine başladık ve karakucak şampiyonaları tertip ettik. 11-13 yaş arasındaki çocuklarımızı, bu şampiyonalarda eleyerek, ayrı bir güreş okulunda, kendi normal öğretimlerini bozmadan, öğretime almaya başladık. Hedefimiz, on yıl sonrasının dünya şampiyonlarını yetiştirmektir.

Ayrıca, Ankara civarında kurulacak büyük bir güreş merkezinin hazırlıkları bitmek üzeredir, bunun yapımına girişeceğiz. Diğer taraftan, Türkiye'de ilk defa güreş ligi düzenlenmiş ve yarıda kalmadan bitirilmiştir. Adapazarı'nda finalleri bitirilen güreş liginin neticesinde, güreşe ilgi artmış ve güreşçi seçme imkânı da artmıştır. Ayrıca, çok çeşitli güreş tesislerini burada saymıyorum.

Sayın milletvekilleri, diğer amatör branşlarda da büyük başarılar elde edilmiştir. Tekvandoda, Avrupa şampiyonluğu elde edilmiş, 6 altın madalya kazanılmıştır; bildiğiniz gibi. Voleybolda, atıcılıkta, okçulukta, vücut geliştirme sporunda ve son olarak atletizmde, önemli başarılara ulaşılmıştır. Bunların hiçbirisi tesadüfî değildir; bunlar, yıllardır spor üzerinde yapılan ısrarlı yatırımların, organizasyonun ve finansmanın güzel bir neticesidir.

Ayrıca, Seul Olimpiyatlarında da, son 20 yıldır iştirak ettiğimiz olimpiyat-

ların en güzel sonuçları alınmıştır. Gayet tabiî, bu sonuçlarda, Naim Süleymanoğlu'nun halterde kırdığı olimpiyat rekorlarının çok büyük rolü var; ama, şunu da kabul etmek lazım ki, bu hadise dahi, bizim spor konusundaki altyapımızı ispat etmektedir. Diğer taraftan, güreşten aldığımız neticeleri de arz etmiştim.

Gözden kaçan diğer bir özellik, olimpiyatlarda, iştirak ettiğimiz bütün branşlarda, sporcularımızın hiçbir zaman ezilmemesi ve sonuna kadar, üst seviyelerde mücadelelerini gerçekleştirmiş olmalarıdır.

Nihayet, herkesin çok ilgilendiğini bildiğimiz futbolda da, 1988 yılı, altın yıl olmuştur. Uzun uzun anlatmaya lüzum görmüyorum; gerek çeşitli spor kulüplerimizin Avrupa'da yaptıkları müsabakalar, gerek Galatasaray'ın başarıları ve özellikle son olarak millî takımımızın başarısı; futbolda, elde ettiğimiz sonuçların tesadüfî olmadığını, bir kere daha ortaya koymuştur.

Sayın milletvekilleri, bu girişten sonra, millî eğitim, gençlik ve spor konusundaki çeşitli görüşlerimizi kısaca arz etmeye çalışacağım.

Bir defa, şunu arz etmek isterim : Millî eğitim konusuna, eğitim konusuna, bizim kültürümüzde çok geniş yer verilmiştir. Gerek İslamiyeti kabulden önceki kültürümüzde, gerekse ve özellikle İslamiyetten sonraki kültürümüzde, Türkiye'nin kalkınma politikası içinde, ekonomik, sosyal politikası içinde, eğitimin çok önemli bir yeri olmuştur. Nitekim, Uygur Türklerinin yeni bulunmaya başlanan bazı arkeolojik kalıntıları neticesinde ortaya çıkarılan Uygurlar'da eğitimin rolünden başlayınız da; İslamiyeti kabul ettikten sonra kurduğumuz devletlerin çeşitli eğitim başarılarına; bir bakıma, dünyadaki en gelişmiş ilk üniversiter kurumlar mahiyetinde olan, Selçuklular'ın kurduğu Nizamiye Medreselerine; oradan, İstanbul'a, Fatih'e, Sahn-i Semana, Sahn-i Süleymaniye'ye (yani Fatih ve Süleymaniye üniversitelerine) ve oradan da, 14 üncü, 15 inci, 16 ncı, hatta 17 nci Yüzyılın başına kadar devam eden, apayrı, bize mahsus eğitim modellerini, değişik bir siyasî sistem içinde bile olsa, gözden uzak tutamayız; ama, 17 nci Yüzyılın ikinci yarısından itibaren Türkiye'de, her sistemde çöküş olduğu gibi, medresede de, üniversitede de, eğitimde de çöküş başlamıştır. Bunda, özellikle, ilmiye sınıfının çeşitli tesirler altında tereddiye uğramasının, yozlaşmasının çok büyük tesiri vardır. Nitekim, 17 nci Yüzyılın sonlarından itibaren bu çöküş hızlanmış ve 18 inci Yüzyılda da devam etmiştir. Hiç şüphe yoktur ki, Osmanlı Devletinin yıkılmasında, gerilemesinde, eğitimde uygulanan sistemlerin ve yanlışların, 17 nci Yüzyıldan itibaren başlayan yanlışların, çok önemli ölçüde rolü bulunmaktadır.

19 uncu Yüzyılın başlarında eğitim konusunda, gerek Islahat Fermanı, gerek Tanzimat Fermanı ve yapılan diğer sosyal ve ekonomik çalışmalar sırasında bazı yenilikler yapılmışsa da, bu önemli bazı yükseköğrenim kurumlarının ve okulların kurulmasından öteye gidememiştir; ama şu ortaya çıkmıştır; teokratik eğitimin dışında bir eğitim olabilir. Böylece dinî eğitimin, dinî menşeli eğitimin yanısıra, lâ-dinî (Dindışı), menşeli bir eğitim de başlamıştır.

Birinci Meşrutiyet ve İkinci Meşrutiyet zamanında, gerçekten Türkiye'de önemli ölçüde eğitim yatırımı yapılmış ve yeni nesiller yetiştirilmiştir. Bu nesillerdir ki, daha sonra Balkan Harbiyle başlayan ve 1923'te Türkiye Cumhuriyetinin kurulmasına kadar devam eden ve gerçekten Türk Devlet ve medeniyetlerinin en önem-

li bir mücadelesini gerçekleştirmişler ve gerçekten bu nesiller, Çanakkale'lere, Yemen'lere, Galiçya'lara kanlarını akıtmışlardır. Nihayet, millî mücadelemizde, dikkat edilirse, sadece halkın belirli bir eğitim seviyesindeki kesiminin gerçekleştirdiği bir mücadele değil, o zamanki imkânlarla, o son kahraman neslin bir bakıma kalıntıları olan ve herbiri de yüksek tahsilini tamamlamış önemli bir cihangir nesille yapılmıştır. (ANAP sıralarından alkışlar) İşte, bu neslin en önemli temsilcilerinden birisi de, Mustafa Kemal Atatürk'tür. (SHP sıralarından alkışlar) Mustafa Kemal Atatürk, 29 Ekim 1923'te cumhuriyeti kurmadan, 1918'lerden itibaren eğitimle ilgilenmeye başlamış ve 1921 de ilk Maarif Kongresini, 16 Temmuzda Polatlı'dan top sesleri gelirken, Ankara'da düzenlemiştir. Daha sonra yine, 29 Ekim 1923'te Cumhuriyeti kurmadan, bir bakıma ilk eğitim şûrası mahiyetinde olan Birinci Heyet-i İlmiyye toplantısını, gene Temmuz ayında Ankara'da yapmış ve cumhuriyet kurulduktan sonra, 1924'te, 1925'te İkinci ve Üçüncü Heyet-i İlmiye toplantılarını gerçekleştirmiş, 1924'te inkılap kanunlarından en fazla önem, değer verdiği 739 sayılı (Tevhidi Tedrisat) Öğretimin Birliği Kanununu çıkarmıştır.

Büyük Önder Atatürk'ün eğitim konusundaki görüşlerinden uzun uzun bahsetmek istemiyorum; ancak, bu kısa çerçeve içinde anlatmaya çalıştığım tarihçede gelmek istediğim bir nokta var; o da, millî eğitimde ilkeler, hedefler ve politikalar konusudur. Şunu hemen tespit etmekte fayda var : Millî eğitimde hedefleri, belirli, öz değişmemek şartıyla, değiştirmek mümkün. Bilim ve teknolojiyle, ekonomik ve sosyal şartların değişmesiyle, dinamizmin bir neticesi olarak, yine bizzat Atatürk'ün çağdaş uygarlık düzeyi vecizesindeki ifadesini bulan bir dinamikliğin sonucu olarak, elbette eğitimde bazı politikaları ve zaman zaman hedefleri gözden geçirmek lazımdır; ama, ilkelerin ve politikaların büyük bir kısmını Büyük Atatürk, laik, millî, çağdaş Türkiye Cumhuriyetini kurarken vazetmiştir. Daha sonra ortaya çıkan cumhuriyet hükümetleri zamanında da ve kurulan siyasî partilerin büyük çoğunluğunun programlarında bu hedefleri, ilkeleri ve politikaları bulmak mümkündür. Nitekim, 1921 Anayasasından 1924'e, oradan 1961'e ve 1982'ye kadar uzanan anayasalar zinciri; Cumhuriyet Halk Fırkasından Terakkiperver Cumhuriyet Fırkasına, Serbest Fırkaya, oradan Demokrat Partiye, Adalet Partisine ve Anavatan Partisiyle, SHP, DYP ve diğer partilere uzanan siyasî partiler yumağının eğitimle ilgili kısımları. 1973 yılında çıkarılan 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunundaki genel ilke ve amaç maddeleri, hep bu temel ilkeler ve politikalarla ilgilidir. Bunları size teker teker anlatacak, okuyacak değilim. Ancak, hiç değilse şunda anlaşmak lazım: Millî Eğitimde bir devlet politikamız vardır. Elbette bu, hiçbir zaman değişmeyecek bir dogmalar bütünü şeklinde değildir; ama Türkiye Cumhuriyeti Devletinin bir millî eğitim temel politikası vardır, Millî Eğitim Temel Kanunu vardır, Anayasasında eğitimle ilgili hükümleri vardır.

Dolayısıyla, burada bir hususa temas etmek istiyorum. Bu temel politikalar ne derece uygulanabilir, nasıl yorumlanır ve iktidarlara göre uygulanması nasıl değişir? Bu tartışılabilir; ama kimsenin birbirini, bu temel politikalardan sapmakla, laik olup olmamakla, din düşmanı olup olmamakla, az Atatürkçü çok Atatürkçü olmakla itham etmeye hakkı olmamak gerekir. Bizim söylemek istediğimiz budur. Bunlar, bir bakıma, bizim siyasî literatüre girmiş bir tabirle, abesle iştigalden öteye geçmez ve kelime haznemizi 200'e düşürmekten başka da bir fayda sağlamaz. (ANAP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Sayın üyeler, millî eğitimde hedefler vardır. Bu hedeflere ulaşmadan evvel, Büyük Atatürk'ün çok çeşitli teknik özellikler de ihtiva eden eğitim politikasını -Hiç sevmememe rağmen sloganlaştırmayı- şu şekilde kısaca ifade etmek istiyorum : Bir defa, Atatürk eğitimde millîliğe çok önem vermiştir. Zaten, eğitimde değil, siyasî, ekonomik, sosyal ve kültürel hayatta da millîliğe önem vermiştir. Çünkü, Atatürk, ilk defa bir millî devlet kurmuştur; bir imparatorluktan, üniter, millî, modern bir devlete gelmiştir, adını da "Türkiye Cumhuriyeti" koymuştur. Daha evvel de bahsettiğim gibi, bu, ilk "Türk" adı taşıyan bir üniter devlettir. Bunun eğitim politikası da, elbette millî olma durumundadır. Eğitim politikasında "Millî" kelimesini özellikle kullanmış ve ölümüne kadar da bu konuda ısrar etmiştir.

Milliyetçiliği hiçbir zaman değişmez, sadece belirli görüştekilerin anladığı manada bir milliyetçilikle irtibatlandırmak isteğinde de değiliz; ama, herkes şunu kabul etmek zorundadır : Milliyetler millî menfaatler gerçeği dünyada devam ettikçe, elbette eğitimde millîlik de devam edecektir. Biz, dünya vatandaşı değil, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı yetiştireceğiz. (ANAP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Ama, o Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı, bütün dünya vatandaşlarını kucaklamayı ve sevmeyi bilecektir. Bütün mesele, bu iki hedefi birarada dengeleyip, götürebilmektir.

Atatürk eğitimde laikliği öngörmüştür. Laikliğe de inanıyoruz; her zaman söylüyoruz; ama, her nedense, biz "laikiz" deyince, bizim anladığımız laiklik anlayışı sahte oluyor; başkaları "laikiz, Atatürkçüyüz" deyince hakikî oluyor... (ANAP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

KAMER GENÇ (Tunceli) — İcraatla mümkün olur, uygulamayla mümkün olur. Gerçek çehrenizi gösteriniz.

MİLLÎ EĞİTİM GENÇLİK VE SPOR BAKANI HASAN CELÂL GÜZEL (Devamla) — İcraatı da arz edeyim efendim. Sayın Genç, biraz sonra cevap verecektim; ama arz edeyim.

67 il müdürünün içinde bir tek ilahiyat menşeli yoktur. Biraz evvel "40'ı ilahiyat menşeli" denilmiştir; ama bu, bence bir eksikliktir, birkaç tane de ilahiyat menşeli olması lazım. (ANAP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Yani, birtakım iddiaları doğru kabul edip katiyen gazetelerin tamamını ve haberlerin tamamını teşmil etmeden arz edeyim gazetelerin bazı haberlerine dayanarak, nasıl soru önergesi yazıyorsak, bu kürsüye gelip konuşursak, daha sonra mahcup oluruz efendim.

Sayın üyeler, erken polemiğe girmek istemiyorum; sadece ülkelerden bahsetmeye devam edeceğim. Türk millî eğitiminin diğer bir özelliği de, laik olmasıdır ve bu laiklik özelliği devam edecektir. Laik bir devlette din eğitimi yapılabilir; bunun örnekleri çoktur.

KAMER GENÇ (Tunceli) — Ama, hangi sınırlar içinde?..

MİLLÎ EĞİTİM GENÇLİK VE SPOR BAKANI HASAN CELÂL GÜZEL (Devamla) — Laik ülkelerin; ateizmi, bir laiklik dışı ideoloji olarak peşin kabul etmiş olan demirperde ülkeleri hariç olmak üzere, laik ülkelerin tamamında din eğitimi vardır ve bizden de çok daha sıkı yapılmaktadır; bunu da böyle bilin.

M. TURAN BAYAZIT (İzmir) — "Yapılmasın" diyen yok Sayın Bakan, zorunlu olmasın.

MİLLÎ EĞİTİM GENÇLİK VE SPOR BAKANI HASAN CELÂL GÜZEL (Devamla) — Şimdi, gelelim laiklikle imam hatip okullarının, laiklikle din eğitiminin münasebetine.

İmam hatip okullarını kurmak isteyen, bizzat Merhum Atatürk'tür. Daha evvel de arz etmiştim; Tevhidi Tedrisat Kanununun 4 üncü maddesi, bir ilahiyat fakültesini ve imametle, hitabetle ilgili meslek icra eden meslek mensuplarını yetiştirmeyi öngörmektedir. Gerçekten de, 1924'te yayımlandıktan sonra, 1930'a kadar öğrenimlerini sürdüren çok sayıda imam hatip okulları, bizzat o dönemde kurulmuştur. Bu, çok enteresandır; çünkü, gerçekten laik eğitimin temelini teşkil eden Tevhidi Tedrisat Kanunu, imam hatip okullarının kuruluşunu öngörmüştür. O zamanki basiret ve feraset, maalesef şu anda, hiç değilse bazılarımızda yok efendim. (ANAP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Ama şunu söyleyelim, cesaretle ifade etmek lazım ki, imam hatip okullarında şu garabet de vardır : İmam hatip okulları birer meslek okullarıdır, mezunlarının imam hatip olması gerekir; halbuki yaptığımız araştırmalarda, önemli bir kısmının imam hatip olmadığı, başka meslekle gittiği görülmektedir. O zaman, sosyal ve eğitimle ilgili bir problem karşısındayız. Otururuz, hep beraber inceleriz ve bu probleme bir çözüm bulmaya çalışırız; bunu da kabul ediyorum.

Sayın üyeler, eğitimin üçüncü özelliği de, çağdaş olmasıdır, muassır olmasıdır. Gerçekten, Merhum Cemil Meriç, "Dünyanın hiçbir milletinin lügatında, sözlüğünde çağdaşlık diye bir ilke yok" diyor. "Contemporary" hiçbir zaman çağdaşlık manasında değil, sadece o asırda, o çağda yaşamayı gösteren bir kelime. Bizde var; bizdeki bu özenti, evvela belirli konulardaki Batılılaşmayı, Avrupalılaşmayı empoze ettirmek için çıkmış; ama, sonradan müesseseleşmiş, kelimeyi kabul etmişiz ve benimsemişiz, Sebebi de şu : Çağdaşlıkta dinamizm saklı, "çağdaş" kelimesinin muhtevasında hareketlilik var. Onun için, eğitimde üçüncü ilkemizi de çağdaşlık olarak seve seve kabul ediyoruz; çünkü, çağdaşlık bizi 2000'li, 3000'li yıllara götürecek ilke olacak; çünkü, çağdaşlık bizi 1989'larda, 1938'lerde, 1908'lerde tutmayacak, geriye dönüş yapmayacak, maziyi, tarihi nostalji haline getirmeyecek ve bizi dinamik şekilde ideallerimize sevk edecek, memleketi geliştirecek bir özellik olacak. Gerçekten biz, maziden atiye -eski tabiriyle- yani geçmişten geleceğe doğru yönelmek mecburiyetindeyiz. Elbette millî değerlerimizi, elbette geçmişteki medeniyetlerimizi, çocuklarımıza iftiharla anlatmalı, onlara bunları öğretmeli ve eğitim sistemimize dahil etmeliyiz ama onların içine saplanıp kalamayız, çünkü dünya değişiyor; bunu da bilmek zorundayız. Onun için, hedefimizi, mutlaka çağdaşlık üzerine inşa etme mecburiyeti vardır; özden kaybetmeden.

Sayın milletvekilleri, eğitimdeki mevcut durumu, her yıl olduğu gibi, çok çeşitli rakamlarla sizlere uzun uzun anlatacak değilim. Yalnız, genel bazı mefhumlar hakkında da bilgi arz etmek istiyorum.

Eğitim sistemimiz, önce, bildiğiniz gibi, "Örgün ve yaygın" diye ikiye ayrılıyor. Örgün eğitim -öğretim daha doğrusu- okul içi yapılıyor ve ilkokul, ortaokul, lise ve dengi okullar, yükseköğretim diye ayrılıyor; daha doğrusu öyle ayrılıyordu. Yaygın eğitim ise, okul dışında yapılan eğitimle ilgilidir. Önce, sizlere toplam olarak bu örgün ve yaygın eğitimde 12 milyon civarında öğrencimiz olduğunu söyleyerek sözlerime başlamak istiyorum. Gene aynı şekilde, bizim şu anda 391 432 öğretmenimiz ve 66 492 okul ve benzeri kurumumuz vardır. Beden Terbiyesi ve Kredi Yurtlar Kurumunu da dahil ettiğimiz takdirde, Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığının personeli 490 170 kişi

dir; yani yarım milyondur. Bu vasfıyla da, Türkiye'nin en büyük teşkilatına sahibiz.

İlköğretimde 468 anaokulu, 2 969 anasınıfında 103 931 öğrenci ve gene, çeşitli sayıda öğretmenler bulunmaktadır. Hemen şunu ifade edeyim ki, plan hedefi yüzde 10 olmasına rağmen, biz, yüzde 4,2'ye varmış bulunmaktayız. Türkiye'de okul öncesi eğitim, "Yok" denecek kadar zayıf ve azdır; büyük problemlerimiz vardır. Bugün Japonya'da okul öncesi eğitim üç-dört yaşlarından başlamaktadır. Dünyanın bütün gelişmiş ülkelerinde de eğitim yaşı erkene alınmıştır; ama bu bizim bildiğimiz ilkokul eğitimi yerine, okul-öncesi eğitim şeklinde yapılmaktadır. Bizde ise, çalışan annelerin ve hanımların, çocuklarının ihtiyacı olan eğitim de, büyük şehirlerde yapılan ve önemli bir kısmı da özel öğretim kurumları tarafından yapılan eğitim şeklindedir; istisnaî mahiyettedir, önümüzdeki yıllarda mutlaka bunu çok fazla artırmak zorundayız.

Türkiye'de ilkokul olarak, 50 535 okul vardır, 7 milyon 59 bin öğrenci okumaktadır ve 219 331 öğretmen bulunmaktadır. Beş Yıllık ilkokullarda okullaşma oranı yüzde 93,4'tür. Hemen şundan bahsedeyim : Beş yıllık ilkokul, sadece gelişmekte olan bazı ülkelerde kalmıştır; dünyanın hiçbir yerinde beş yıllık ilköğretim temel eğitimi kalmamıştır. Bizde de, ta 1946 yılından beri bunun süresinin artırılması düşünülmüştür. Bildiğiniz gibi, ik defa üç yıl iken, beş yıla çıkarılmıştır; ama maalesef, Yedinci ve Sekizinci Millî Eğitim Şûralarında da üzerinde durulmasına rağmen, daha sonra bu gerçekleştirilememiştir. Onikinci Millî Eğitim Şûrasında da bu sistem tekrar benimsenmiş ve sekiz yıla çıkarılması; yani ortaokullarla birlikte temel eğitimin sekiz yıllık -ilköğretimin sekiz yıllık- olması benimsenmiştir. Türkiye'de ilköğretimdeki yüzde 93,4'ün dışında kalan okullaşmadaki fark, daha çok bazı mahallelerde, komlarda, mezralarda ve dağınık yerleşim ünitelerinde, okul hizmetinin ulaştırılması son derece pahalı olan sistem dışındaki öğrenciler bakımından ortaya çıkmaktadır. Bunun da yolu, oralara kadar okul götürmek değil, onları yatılı bölge okullarında, yatılı pansiyonlarda istihdam etmektir.

Sayın üyeler, ortaokullarda durum şudur : 5 978 ortaokulda 2 milyon 225 bin 20 öğrenci, 43 233 öğretmen vardır; hedef yüzde 75 olduğu halde, okullaşma yüzde 60,1 olmuştur, Başarı da yüzde 71,9'dur. Beş yıllık ilkokullarda, başarı yüzde 92,4'tür.

Ortaöğretimde toplam olarak -bütün meslek liseleriyle beraber ele alırsanız- 2 968 lise ve dengi okulda 1 milyon 246 bin 544 öğrenci, 100 549 öğretmen vardır.

Genel liselerde durum şudur : 1 526 genel lise, 741 060 öğrenci ve 57 812 öğretmen vardır. Meslekî teknik liselerde ise; 1 442 meslekî teknik lisede 505 484 öğrenci, 42 737 öğretmen vardır. Ortaöğretimde, okullaşma oranı yüzde 36,5'tir ve bunun yüzde 20,8'i genel liselerle ilgilidir, yüzde 15,7'si meslekî teknik liselerle ilgilidir. Bunun yüzde 2'si de 1988 yılında gerçekleştirilmiştir. Halbuki, plan hedefi ise, yüzde 2 meslekî teknik liseler lehinedir, Burada, plan hedefinin gerisinde kalma olayı vardır.

Bütün bu meslekî teknik öğretimin içinde imam hatip liselerinin payı ancak yüzde 2.7 civarındadır. Yüksek Öğretimde, 29 üniversite, 200 fakülte, 110 enstitü, 159 yüksekokul ve her ilde yükseköğretim kurumu, 22 ilçede de yüksek-öğretim kurumu bulunmaktadır.

Öğrenci sayısı olarak alırsanız, örgün yükseköğretimde 393 508 öğrenci, açıköğretimde yani, yaygın yükseköğretimde (Açıköğretimde) 160 bin civarında öğren-

ci, toplam 553 bin 508 öğrenci bulunmaktadır. Öğretim elemanı sayısı 28 114 ve öğretim üyesi sayısı bunun 9 066'sıdır.

Okullaşma oranı ise YÖK'ün son tespitlerine göre yüzde 10,3 olarak gösterilmiştir.

Yaygın eğitime gelince; çok çeşitli yaygın eğitim konuları üzerinde bahsetmek yerine bazı ana noktaları vurgulamak istiyorum. 3308 sayılı, daha önce de bahsettiğim Çıraklık ve Meslekî Yaygın Eğitim Kanunu, gerçek bir reform olmuştur ve 1979/80'de Türkiye'de sadece 47 çırak eğitilirken, 1985/86'da 13 186 çırak varken, 1986/87'de bu sayı, demin ifade ettiğim gibi, 83 600'e ve 1987/88'de (bu yılda) 129 bine çıkmıştır. Böylece aradan iki sene geçmesine rağmen çırak sayısında on misli artış meydana gelmiştir.Bu, gerçek bir reformdur.

Aynı şekilde, 1983'te sadece 52 çırak eğitim merkezi varken, bu sayı dört misline yakın katlanmış, 1988'de 197'ye ulaşmış bulunmaktadır.

Meslekî teknik kurslarda 1988'de öğrenci sayısı 603 bin civarında gerçekleşmiş, sosyal kültürel kurslarda 389 bine çıkmıştır. Bu, son on yılda yapılacak mukayeselere göre, meslekî teknik kurslarda on misli, sosyal ve kültürel kurslarda yirmi misli artış sağlanmıştır.

Gene, okuma yazma faaliyetlerine önem verilmiş ve en son tespitlere göre okuma yazma bilenlerin oranı yüzde 88,3'e çıkarılmıştır.

Özel eğitim ve özel öğretim konusuna gelince : Özel eğitim konusunda çok geri olduğumuzu itiraf etmek zorundayım. Aslında bir ülkenin belli bir medeniyet seviyesinde olup olmadığının en önemli göstergelerinden birisi de, özel eğitim konusudur. Gerçekten, özürlüsüne - işitme, görme, zihin ve ortopedik özürlüleri kastediyorum- sahip çıkmak gerçekten büyük medeniyetlerin işidir ve bizim tarihimizde de bu yaşanmıştır; ama, maalesef çeşitli ekonomik problemler ve sosyal çalkantılar sebebiyle özel eğitime gereken ilgi gösterilememiştir. Şu anda okuma seviyesinde 1 milyonun üzerinde özel eğitime muhtaç çocuk bulunmasına rağmen, bunun çok az kısmına bu imkân sağlanabilmektedir. Ayrıca, hemen bütün gelişmiş ülkelerde bulunan üstün zekâlı çocukların eğitimi, maalesef Türkiye'de yapılamamaktadır.

Özel öğretime gelince; Özel dershane sayısında gerçekten hızlı bir artış olmuş ve 662'ye çıkmış, özel okul 592'ye, özel kurs sayısı da 582'ye yükselmiştir. Hizmet içi eğitim konusunda yepyeni bir proje ile bu yıl bu konuya önem vererek başladık; 1985'ten beri yürütülen Anadolu Üniversitesi programlarına ilave olarak ayrıca her üç yılda bir bütün öğretmenleri hizmet içi eğitimden geçirmek üzere önümüzdeki üç yılda tamamlanacak oniki ayrı hizmet içi eğitim merkezi kurma hazırlıklarına giriştik.

Sayın milletvekilleri, eğitimdeki problemleri ve darboğazları da sadece ana başlıklar itibariyle şöylece bir saymak istiyorum :

Sayın milletvekilleri, Türkiye'de -her zaman tekrarlıyorum- yılda 1 milyon 300 bin civarında nüfusumuz artmaktadır. 1999-2000 yılları itibariyle nüfusumuzun, alçak doğurganlık seviyesinde kaldığı takdirde 65, orta doğurganlık seviyesinde kaldığı takdirde 70 milyon civarında olacağı tahmin edilmektedir ve nüfus artışında, bildiğiniz gibi, geometrik dizi vardır. Dolayısıyla nüfus artışındaki ivme gittikçe artmaktadır. Şu anda ortalama olarak yılda 1 milyon 300 bin civarında nüfus artışı meydana gelmektedir. İlkokullardaki okullaşma oranını, yani çağ nüfusunun

okula giden kısmını düşünürseniz bunun tamamına yakın kısmı da okula gitmektedir. Demek ki -şöyle bir durum var- biz, sadece mevcudu muhafaza etmek için bile, eğitime her yıl daha fazla vermek, daha fazla yatırım yapmak zorundayız. Yani, beğenmediğimiz mevcudu muhafaza için bile bu lazım. Bizim yaptığımız hesaplara göre, cari ödeneklerle birlikte her yıl yarım trilyonluk tahsisat ayırmak gerekmektedir. Sadece yatırım harcaması olarak bakarsanız, 1988 yılı fiyatlarına göre, 400 milyarlık yatırım harcaması yapmak gerekiyor ki, biz daha kötüleşmeyelim; ama mesele burada da bitmemektedir ve eğitimde okullaşma oranları problemleri vardır. Demin de arz ettiğim gibi, temel eğitim kifayetsizdir, beş yıllıktır; bunu sekiz yıla çıkarmamız gerekmektedir. Sekiz yıla çıkarabilmek için, şu anda ikinci üç yıl demek olan ortaokullardaki yüzde 60,01'lik okullaşma oranını, yüzde 93'lere çekmemiz gerekmektedir. Bunun için de yine ayrı yatırım icap etmektedir. Bu da yine konuyu halletmiyor. Ortaöğretimdeki lise ve dengi meslekî teknik okulları toplarsanız, burada da şu anda yüzde 36,5 mertebesinde olan okullaşma oranını yüzde 60'a çekmeli, üstelik de bunun büyük kısmını meslekî teknik okullara sevk etmeliyiz.

Bugün tam teşekküllü bir endüstri meslek lisesinin yatırım maliyeti 4 milyar 700 milyondur, halbuki aynı büyüklükte, aynı öğrenci kapasitesindeki bir genel lisenin yatırım maliyeti hiçbir zaman 470 milyonu geçmemektedir. Diğer bir ifadeyle, bir endüstri meslek lisesi yaptırabilmek, on genel liseyi yaptırabilmek demektir. Tabiî bunu çeşitli şekillerde basitleştirmek mümkün. Şunu ifade etmek istiyorum, genel liselerden meslekî teknik öğretime doğru kaydırmayı yapmak lafta kolay; ama icraatta çok zor bir iştir ve ek finansman icap ettirmektedir.

Mesele sadece okullaşma oranlarını halletmekle de bitmemektedir. Şunu da arz edeyim, yükseköğretimde bir taraftan istihdam problemi vardır, bir taraftan öğretim üyeleri sayı ve kalite olarak problemler içindedir; dolayısıyla öğrenci kapasitesini birden bire artırmak belki mümkün olamaz; ama mutlaka hem demokratik sosyal talebi tatmin edebilmek, hem ortaöğretimden yükseköğretime geçen çocukların, öğrencilerin birikimini önlemek için, hem de Türkiye'deki genel kültür seviyesini artırabilmek için, yükseköğretimde okullaşma oranını 10,3'ten daha yukarılara götürmek mecburiyetindeyiz. Üstelik bu 10,3 oranı, 160 bin açıköğretim öğrencisiyle birlikte mütalaa edildiği zaman ortaya çıkmaktadır. Aslında, gerçek örgün öğretim, yükseköğretimde okullaşma oranı yüzde 7 civarındadır ki, bu çok düşüktür. Avrupa ülkelerinde bu oran yüzde 20 ilâ yüzde 30 arasında değişmekte, Amerika Birleşik Devletleri gibi bazı istisnaî ülkelerde ise, yüzde 50'nin üzerinde bulunmaktadır. Demek ki, yükseköğretimde de bazılarının zannettiği gibi, yükseköğretim öğrencilerinin sayısını azaltmak meseleyi çözmemektedir. Gerekli altyapı yatırımlarını, gerekli eğitim ve öğretim elemanlarını mutlaka temin ettikten sonra yükseköğretimdeki hedefi yüzde 20'lere götürmek mecburiyetindeyiz. Bu da yüksek öğretim için çok büyük -ortaöğretim ve ilköğretimden daha önemli miktarlarda- yatırım yapmayı gerektirmektedir.

Bu ikinci boyutu arz ettikten sonra üçüncü ve son boyuta gelmek istiyorum : O da; bütün bu meseleler belirli ölçüde toplumda genel kültür seviyesini, ekonomik, sosyal seviyeyi yükseltmektedir; ama eğitimin kalitesini yükseltmemektedir. O zaman eğitim ve öğretimin kalitesini de yükseltmek gerekmektedir.

Türkiye'de eğitim ve öğretimin kalitesi düşüktür. Bu düşüklüğün çeşitli sebep-

leri vardır. Bildiğiniz gibi bu yıla kadar üçlü öğretim yapılmaktaydı. İlk defa bu yıl ikili öğretime geçilmiştir ve bunu ben -maalesef- bir zafermiş gibi ilan ettim. Halbuki, ikili öğretim, isminin sempatik olmasına rağmen, gayet çirkin bir iştir, eğitimde kaliteyi bozan bir iştir. Dünyanın hiçbir gelişmiş eğitim sisteminde ikili öğretim diye bir uygulama yoktur; eğitim gün boyu yapılır; sabahın makul bir zamanından, akşama kadar yapılır; çocuklar oyun oynarlar, teneffüse çıkarlar, yemek ve diğer ihtiyaçlarını giderirler ve akşamları eğlenirler, aileleriyle birlikte olurlar. Bizde böyle olmamaktadır. Hele bir de işin içine dershaneler, sınav sistemleri, yarışmalar girince, çocuklarımız genç yaşta -herkesin bildiği, kusura bakmayın, ama hep tekrarladığımı söylüyorum- gerçekten, içi geçmiş yaşlı insanlara benzemektedirler. Bu sistemi muhakkak bir yerinden kırıp değiştirmemiz lazım. İşte kıracağımız elle tutulur yeri de, eğitimde kaliteyi artıracak yeridir; yani ikili öğretimden tekli öğretime geçirilecek yeridir; yani sınıfları, Türkiye ortalaması olan 60 kişiden, büyük şehir ortalaması olan 60'ın üzerindeki kişiden ve -maalesef gene tekrarlıyorum- birçok yerde de 100'lere varan kişi sayısından , önce 40'a, daha sonra 30'a, daha sonra 20'ye indirmek zorundayız. Çünkü, bütün modern eğitim tekniklerini, sistemlerini ancak bu şekilde uygulayabiliriz; bunun başka bir yolu yoktur.

Bu da yeterli olmamaktadır. Dünya, son yedi senedir eğitimde bilgisayar destekli eğitim teknolojisine girmiş bulunmaktadır. Bu konuda geri kalmadık, hatta programa bir hayli erken başladık. Eğer kendimizden emin adımlarla, iyi araştırarak, israfa gitmeden, dikkatle bu projeyi uygularsak, sonuçta, gerçekten bizim eğitim konusunda hamle yapmamız işten bile değildir; ancak şunu hemen söyleyeyim ki, "Bir taraftan tebeşir yok, karatahta yok, oturacak sıra yok, yakacak odun yok; bir taraftan da bilgisayar..." diye bir ikileme katiyen kafamıza takmayalım. Gerçekten, Türkiye'de bir taraftan bu problemler yaşanıyor, bunu halletmemiz lazım; ama bunu halletme mecburiyetimiz, eğitimde gerçekten yeni bir çağın teknolojisinden geri kalmamızı icap ettirmez; ikisini bir arada yürütmek zorundayız ve mümkünse, tabiî birinci konudaki ayıbımızı bir an evvel gidermek, telafi etmek mecburiyetindeyiz. "Efendim onu tamamen bitirelim, ondan sonra bilgisayara geçelim!.." Bu fikir yanlıştır, bunda ısrar etmek yanlıştır. Elbette, teknolojisi çok çabuk değişen, elektronik ve bilgisayar konusunda kendimizi birden ortaya atıp 1 milyon tane bilgisayar ithal edecek, satın alacak değiliz; zaten bunu yapmaya paramız da yok. Özellikle yerli teknolojiyi geliştirecek şekilde bazı projeler yapıp yönelttikten sonra bu konuya gireceğiz; ama bu konuya girmekte gecikemeyiz. Bununla beraber, televizyonla, video ile eğitim gibi projelerimiz de var; detaylarına girmek istemiyorum.

Sayın milletvekilleri, bütün bu anlattığım problemler ve darboğazlar, aynı zamanda yapacağımız eğitim reformumuzun altyapısının çerçevesini çizmektedir. Bu söylediklerim, sadece, bu şekilde anlatılmış, havada bırakılmış, muallakta kalmış boş laflardan ibaret değildir. 2000 yılına kadar eğitim mastır planını yaptık. Bu söylediklerimin kaça mal olacağını, hangi fiyatlarla kaça çıkacağını, kaç yılda yapılabileceğini, hangi bütçe imkânlarından fedakârlık edersek, hangi hedeflerde geç kalacağımızı hesapladık. Mesela 1989 yılının görünen bütçe imkânları, bizim önce iki yılda tekli öğretime geçme şeklindeki hedefimizi tekrar gözden geçirmemizi gerektirdi ve bunu üç yıla çıkardık; çünkü her az tahsis edilen 100 milyar liranın,

bize ne kadar zamana ve ne kadar projeye mal olacağını bugün biliyoruz. Onun için eğitimde hiç değilse reformun altyapısı ortaya çıkmıştır. O bakımdan da, gelecek yılların, 2000 yılların neslini yetiştirmek, bundan sonra da deyamlı bir meşguliyet sahamız olacaktır.

Sayın milletvekilleri, gençlik konusundaki gelişmelerden kısaca bahsettim. Bu konudaki bazı politikalarımızı ve hedeflerimizi kısaca saymak istiyorum. Zannedildiğinin aksine, biz, hiçbir şekilde, sadece dersi ile kitabı ile işi ile ve kendi ferdî, kendi egosu ile ilgili meselelerle meşgul olan bir gençlik peşinde değiliz. Ben bu şekildeki suskun bir gençliğe ve depolitizasyona karşıyım. Şunu açıkça ilan etmekte hiçbir beis görmüyorum : 2000 yıllarının gençliği, hiçbir zaman bu yetkiyi kötüye kulanmadan, hiçbir zaman patolojik (hastâ) istisnalara düşmeden, kendi imkânlarıyla araştıran, bulan, okuyan ve memleketin bütün meseleleri hakkında fikri olan, fikri olacak seviyeye gelmiş ve bunun da belirli tarzlarda, platformlarda, seviyelerde ifade edebilen bir gençlik olmalıdır.

1999-2000 yıllarının Türkiye'sinde, inşallah birtakım mihraklarla, ortalığı kana bulayan terör çetelerini görmek istemiyoruz; hele hele bu çetelerin içinde Türk Gençliğini hiç görmek istemiyoruz ve görmeyeceğimizi zannediyorum; çünkü, bunların ideolojik dayanakları iflas etmiştir. 2000 yılı dünyasında yeni çağın, yeni asrın gelişmelerinde, Marksizme; hele bir sınıf kavgası, çatışması şeklinde ihtilalci Marksizme yer yoktur. (ANAP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Dünyada sadece inanç safhasında değil, birçok safhada da yavaş yavaş uçların yaklaştığını; barışçı, kavgasız, uzlaşmacı bir yöne doğru gidildiğini görmekten memnunuz. Geleceğin dünyasında olsa olsa egoist birtakım menfaatlerini tatbik etmek isteyen monarklar, otokratlar; otokrasi taraftarları, totaliter rejim taraftarları olacaktır ve bunların da ideolojik menşeleri kalmamış olacaktır.

Onun için, gelecek 2000 yıllarının dünyasında bence en fazla korkmamız gereken şey dogmatizmdir; hangi yönüyle ele alırsanız alın, taassuptur. Onun için, gençlerimizi çok küçük yaşlardan itibaren, hür düşünceli, demokrat, sevgi dolu, karşı fikirlere de saygı göstermesini, hoşgörü göstermesini bilen bir yapıda yetiştirmek zorundayız. (ANAP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Aksi takdirde ideolojik kökünü kaybeden monokrasi, monarşizm çok daha tehlikeli şekillerde ortaya çıkacak ve gerçekten insan tabiatına en uygun rejim olan demokrasiye karşı alternatif havasına büründürülmek istenecektir. Korkarım ki, o zaman, Türk aydınları da, dünyanın hür düşünceli bütün aydınları da mevcut durumdaki memnuniyetsizliklerini dile getirirken, hangi müstakbel monarka hizmet ettiklerinin şuurunda her zaman olamayacaklardır.

Sayın milletvekilleri, gençliği hem Atatürk ilke ve inkılâplarına bağlı; hem millî, manevî, ahlakî değerlere bağlı; sevgi, saygı dolu; çağdaş ve modern; bilim ve teknolojiye sahip nesiller olarak yetiştirmeliyiz ve hem de demin söylediğim gibi küçük yaşlardan itibaren araştırmaya, geliştirmeye ve demokratik arayışa, tartışmaya yönelik gençler olarak yetiştirmeliyiz. Bu arada bir de şunu söyleyeyim; gençlere inanmalıyız, onlara güvenmeliyiz; sloganın ötesinde güvenmeli ve sevmeliyiz. Bunun birçok konularda en önemli çare olduğunu ve tedavi yolu olduğunu bizzat müşahede etmiş bir arkadaşınız olarak söylüyorum. Elbette bazı mihrakların, bazı tedhiş odaklarının, tertiplerin yaptığı organizasyonlara karşı sevgiyle çıkmak, don-

kişotluk da olabilecektir; ama bu, genel kaideyi bozmamalıdır, bozmayacaktır. Devlet olarak bize düşen, o polisiye tedbirleri iyi almaktır; bu tedbirleri iyi aldıktan sonra da genel gençlik kitlesinden, geniş kitleden bu patolojik kısmı ayrı tutmaktır. Aksi takdirde iki yanlışlığa hep düşeriz: Birinci bakış tarzına göre, "gençliğin dinamizmi toplum düzenini bozmaya çok müsaittir, o takdirde buna gem vurulmalıdır."

İkinci yanlış görüş de, "gençliğin her zaman yanında olmak gerekir. Zaten, gençlik geniş bir kitledir, politik bakımdan da yanında olmanın faydası vardır. Ayrıca, gençlik iyidir, gençliği hırpalayanlar kötüdür; gençlik hiçbir zaman tehlikeli olmaz, gençlikten tehlike de gelmez" şeklindeki uçlardır.

Bu ikisini mutlaka dengelemek zorundayız. Gerçekten, gençlik iyidir, gençlikten tehlike gelmez, iyi niyetlidir, onu sevmeli, güvenmeli, onlara değer vermeliyiz; ama gençliği alet edenlere de dikkat etmeliyiz ve özellikle kendi siyasetimize alet etmemeye çok itina etmeliyiz. (ANAP sıralarından alkışlar)

Spor konusunda da politikamızı, okul içi sporla, gençlikle, kitleyle bütünleştirmiş olarak götürmek mecburiyetindeyiz. Bir arkadaşımızın iddiasının aksine, Hükümetimiz döneminde, seyir sporuna değil, kitle sporuna çok önem verilmiştir. Nitekim, seyirci sayısında -yaptığımız tesislerle, 1 milyon 600 bin mertebesinden 1 milyon 900 bin mertebesinde yükselmiştir- artış olmasına rağmen, belirli, ılımlı bir artış meydana gelmiştir. Halbuki, tesis sayısı, 1984'ün başındaki 567'den 3 204'e yükselmiş, yani 4 misli artış meydana gelmiştir. O takdirde, bunun izahı nedir? İzahına bakmak için; sadece küçük, önemsiz tesisler mi diye bakıyorsunuz... Bu defa da tesis alanlarını karşılaştırıyorsunuz. 1923'ten 1984'ün başına kadar 18 milyon metrekarelik spor sahası yapılmış, son beş yılda 16 milyon metrekare daha yapılmış, yani bir misli katlanmış. Demek ki, yapılan tesisler önemli tesislerdir. Maliyet olarak da böyle katlanmış; ama seyircili tesisler değildir. Kitleye dönük, çok sayıda semt spor sahası yapılmıştır. Türkiye'de ilk defa köylere spor tesisini bizim Hükümetimiz zamanında götürmüşüzdür. (ANAP sıralarından alkışlar)

Sayın milletvekilleri, yükseköğretime gelince... Niye yükseköğretimi, örgün öğretimin içinde anlatıp, "İlk, orta, lise, yüksek..." dedim, bazı rakamlar verdim, devam etmedim de; millî eğitimi, gençliği, sporu anlattım, sonunda yükseköğretimi anlatıyorum?..

Aslında benim yükseköğretimi, Anayasaya göre hiç anlatmamam lazım; çünkü, hem Millî Eğitim Bakanı olarak ben, hem Hükümet olarak bizim arkadaşlarımız, hem de Parlamento olarak siz, yükseköğretimin dışındasınız, çünkü, yükseköğretimde hiçbir siyasî yetkiniz ve sorumluluğunuz yok.

M. TURAN BAYAZIT (İzmir) — Anayasayı niye değiştirmiyoruz Sayın Bakan?

MİLLÎ EĞİTİM GENÇLİK VE SPOR BAKANI HASAN CELÂL GÜZEL (Devamla) — Dolayısıyla, şunu şahsî görüşüm olarak özellikle belirtmek isterim ki, 2547 sayılı Kanun ve Anayasanın ilgili maddeleri bizim devlet sistemimize uygun değildir, aykırıdır. (ANAP sıralarından alkışlar)

Bu aykırılık aslında 1961'den beri devam etmektedir. 1961'de 1960 İhtilalini yapanlar, daha önceki millî iradenin verdiği rahatsızlıklarla, yasama ve yürütme kuvvetine nasıl birtakım yüksek mahkemeleri ve özerk müesseseleri ortak olarak

çıkarmışlar ve hem yasamada, hem yürütmede zaaf meydana getirmişlerse, 1982 Anayasasını yapanlar da değişik şekillerde verdikleri reaksiyonu değişik şekillerde düğümlemişlerdir. Bana göre bu düğüm şöyle olmuştur : Varsayım aynıdır. Politikacı kötüdür, çirkindir; gençliği, üniversiteyi ve diğer müesseseleri kendisine alet eder. Nihayet o, basit bir oy çoğunluğunun Meclise soktuğu ve hükümete getirdiği kişi demektir. Bu kişiye üniversite gibi yüce bir müessese, hatta hatta -değerli bir SHP milletvekili arkadaşımında belirttiği gibi- Millî Eğitim Bakanlığı gibi bir bakanlık bile teslim edilemez. O takdirde ne yapmalıdır? Ya belirli istikamette tecelli edeceği baştan tahmin edilen millî iradeye, gene baştan bir gem vurarak, hiçbir yetki verilmeden, bir özerklik, bir devlet içinde devlet inşa edeceksiniz yahut da bunun huzuru bozduğu iddiasıyla, anarşinin kaynağının bu özerklik olduğu yanlış teşhisine dayanarak, bu defa getirip, tarafsız olduğunu gördüğünüz, hiçbir zaman o kötü politikacıyla ilgisi olmayacağını düşündüğünüz bir makama, yani Cumhurbaşkanlığı makamına, bu 1961'in yetkisini düğümleyeceksiniz... Sonuç aynıdır, Parlamento da, icra organı da devre dışı kalmıştır. Benim baştan beri anlatmak istediğim budur.

Sayın milletvekilleri, bu önemli noktayı gözden kaçırmayalım. Çok şükür ki, muhalefetiyle iktidarıyla bu konuda -benim gördüğüm kadarıyla- anlaşmış durumdayız. Burada kastedilen, millî eğitim bakanlarını, hükümetleri ve parlamentoları, üniversitenin özerkliği üzerinde Demoklesin kılıcı gibi sallamak, bilimsel özerkliği ortadan kaldırmak demek değildir. Burada 1980 öncesinin o beğenilmeyen, o çok anarşik, çok serbest, çok özerk bulunan döneminde dahi, hiçbir şekilde bulunmayan bir alakasızlık, bir duvar örülmüştür. Bundan Sayın Doğramacı da alınmasın; çünkü, biz müesseselerle meşgulüz, kişilerle meşgul değiliz. Bunu ben Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı olarak değil, bakanlığı deruhte eden bir parlamenter sıfatıyla arz ediyorum. (ANAP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Sayın milletvekilleri, üniversiteler, bilimsel özerkliğini zedeleyecek tüm gölgelerden sıyrılmalıdır. Üniversitelerin bilimsel özerkliği üzerinde hiçbir iddiayı tartışacak değiliz; hatta, değerli dostum Sayın Cemal Seymen'in, Plan ve Bütçe Komisyonunda söylediği gibi, üniversite fetişizmini yaratma pahasına olsa bile... Böyle bir iddiada değiliz; ama, şunu da tefrik etmek lazımdır; milletin oylarıyla gelen, milletin cebinden alınan paralarla harcanan her kuruştan, hem manen, vebal bakımından sorumlu, hem hukuken demokratik bakımdan sorumlu sizlerin, elbette bazen bir yönetmelik maddesini bile, bir kanun maddesi haline getirme zaruretinizin bulunmamasıdır kastedilen budur. (ANAP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Sayın milletvekilleri, sakın yanılgıya düşülmesin ki, bir kılık kıyafet meselesi çözümlenmekle üniversitenin meselesi halledilmez. Bu çok yanlış olur, büyük bir hata olur, yanılgı olur; çünkü, Türkiye'de üniversite problemi vardır. Onun için, ağızlara sürülen bir parmak bal, hakikaten birtakım arkadaşları yanlış perspektiflere götürmemelidir. Bizim yükseköğretim problemimiz vardır ve Hükümet olarak yazdığımız, 2547 sayılı Kanunun, yedi yıllık uygulamasının değerlendirilmesi ve gereken yerlerde değişikliklerin yapılması için gündemimiz vardır. Bu gündemin maddelerinin bir kısmı halledilmiş olabilir. Gerçekten şayanı şükrandır ki, başta YÖK yöneticileri, mensupları, daha sonra Hükümetimiz ve Millî Eğitim Komisyonunun değerli, anlaşmış üyeleri ve Sayın Başkanı; bazı önemli olumlu değişik-

likler yapmışlardır. Bunlardan bir tanesi bölüm başkanlarının seçimle gelmesi, bir diğeri de son 2547 sayılı Kanunla yapılan öğrencilere yeni bir sınav hakkı verilmesi konusundaki değişiklikte; sınavları düzenleyen 44 üncü maddenin özetleniş şeklidir. Nitekim, orada da üniversite senatolarına daha fazla yetki sağlanmıştır; ama, sistemi bütünüyle görmek ve Türk bilim ve teknolojisinde, Türk üniversitesinde, yükseköğretiminde, bir kelimeyle, bir cümleyle Türk istikbalinde; gerçekten yapılacak değişiklikleri iyi ölçmek, tartmak, değerlendirmek ve ona göre yapmaktan kaçınmamak gerekir. Gerekirse Anayasa da değiştirilebilir. (ANAP ve SHP sıralarından alkışlar)

Sayın milletvekilleri, sorulara kısa kısa temas etmek istiyorum : Sayın Mehmet Kahraman, eğitimin millîliği üzerinde çok durmuş, vatan, millet, bayrak sevgisinin çocuklarımıza verilmesi konusundan bahsetmişlerdir. Gerçekten bu konu üzerinde durulmaktadır. Türk dilini bozmadan, Türkçe derslerine ağırlık vermek gerekmektedir. Bir Türk dili projesi yaptık ve uygulamaya bu yıl başladık.

Fon gelirlerinden bir büyük bölümünün doğu ve güneydoğu bölgelerine tahsisi istendi. Maalesef fon yoktur, ek kaynak vardır, ikisi farklıdır; ama, bu ek kaynak gelirlerinin önemli bir kısmını gerçekten eğitimde fırsat eşitliğini sağlama bakımından doğu ve güneydoğu illerine tahsis ediyoruz ve etmeye de devam edeceğiz.

Sayın Aydın Arvasi, öğretmen açığı konusunda isabetli bir teşhiste bulunmuştur. Gerçekten Türkiye'de şu anda öğretmen açığı vardır. Bunun çok çeşitli sebepleri vardır; ama en önemli sebebi, öğretmenlerin yurt sathında dengesiz dağılımıdır. Maalesef, İzmir'de 5 700 öğretmen fazlası varken, Ağrı'da 250 öğretmen açığı vardır. Trakya'da, bütünüyle öğretmen fazlası vardır, Marmara'da öğretmen fazlası vardır, Ege'de öğretmen fazlası vardır; ama, Doğu ve Güneydoğu'da, İç Anadolu'da, kısmen Karadeniz'de ve kısmen Akdeniz'de de öğretmen açıkları vardır. Bunu kapatmak, çeşitli şekillerde de zordur. Bir defa, siyasî mekanizmalar işlemektedir. Gene itiraf edelim, her öğretmen, bir tane dayı bulabilmektedir.

İkinci olarak, öğretmenin eş durumu işlemektedir. Zorlama olduğu takdirde, eşleri birbirinden ayırmak, aileyi çözmek diye bir slogan ortaya çıkmaktadır; maalesef, Millî Eğitim de dişi bir kuruluştur, herkesin karısı, kocası, eş durumu teşkil etmez, ama, öğretmen olursa, eş durumu teşkil eder ve ona göre tayin yapılır; bu yüzden de bir türlü,bizim eğitim politikamızda istediğimiz ölçüde bir dağılım meydana getirilemez.

Bunun ötesinde, Doğu ve Güneydoğu'daki bazı olaylar yüzünden, kısmî bir isteksizlik vardır; ama buna mukabil, gene olağanüstü hal bölgelerindeki bir kısım ek malî imkânlar da, orada kalmayı teşvik edebilmiştir.

1988 yılı içinde kadro olarak 12 bin öğretmen aldık; daha fazla, 20 bin civarında kadro istememize rağmen, tasarruf politikası dolayısıyla mümkün olmadı, sonradan problem daha iyi teşhis edilince, 9 600'ü, biraz da gecikmeli olarak - itiraf etmek lazım- aldık; bunu da telafi etmeye çalışacağız.

Sayın İsmail Dayı'nın, Balıkesir'e üniversite kurulması konusundaki temennisine katılmamak mümkün değil; ama, sadece Balıkesir için değil, birçok iller için bu talep ve temenni var. Dolayısıyla, ben bunu, bu şekilde çoğaltmak istiyorum.

Sayın Yılmaz Sanioğlu da tekliflerini, amatör sporla teşkilatlanma, köy gençlerine spor, herkes için spor ünitesi kurul-

ması, kamp eğitim merkezi sorunları, sosyal hizmetler daire başkanlığı kurulması gibi, çeşitli şekillerde sıralanmıştır; birçoğu, gerçekten, bize de son derece güzel, makul teklifler olarak geldi, en kısa zamanda inceleyip, gereğini yapacağız efendim.

Kıbrıs konusu bir yaradır. Kıbrıs, maalesef FİFA üyesi değil. FİFA da, kendisine bağlı olmayan üyelerin, bağlı üyelerle herhangi bir müsabaka yapmasına ve futbol münasebetinde bulunmasına izin vermiyor. Geçen sene Gençlerbirliği dolayısıyla başımıza gelenleri biliyorsunuz. Bu yıl, hem UEFA'da hem FİFA'da temaslarımız devam ediyor; ancak, bunlar neticelenmeden bir teşebbüse girmek, bizi son derece güç durumda bırakacaktır.

Sayın Özev, eğitimin birliği ilkesi zedelenmiştir, ortadan kalkmıştır, okul dışı kurslar ve diğer yerler bunu kaldırmıştır, devlet denetiminden yoksun yurtlar vardır şeklinde bazı iddialarda bulundular. Bize göre, imam hatip okullarının, çeşitli kursların bulunması, öğretimin birliği (Tevhidi Tedrisat) ilkesini zedelememektedir; daha evvel de arz etmiştim. Devlet denetimi de yapılmaktadır. Ta 1956'larda çıkan bir kanunla, iki ayrı yönetmelik vasıtasıyla devlet denetimi yapılmaktadır; ayrıca, İçişleri Bakanlığı tarafından yapılmaktadır, Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından yapılmaktadır. Bu konuyu, bir Meclis araştırması münasebetiyle de arz etmiştim; ama, bu günlerde üzerinde anlaşmaya vardığımız ve bütün bu mevzuatı toplayan yeni bir yönetmelik de onbeşyirmi gün içinde son safhasına gelecek ve yayınlanacaktır. Bu da yönetimde daha fazla müessiriyet sağlayacaktır; ancak, şu anda denetim de yapılmaktadır.

KÂZIM ÖZEV (Tokat) — İmam hatipleri demedim, Sayın Bakan.

MİLLÎ EĞİTİM GENÇLİK VE SPOR BAKANI HASAN CELÂL GÜZEL (Devamla) — İmam hatipleri, ben de demedim efendim, kursları dedim ve okul dışı kurslar, diğer yerler dedim.

"Bakanın söylediğine göre, pek çok köyde okul yoktur, okulda öğrenci yoktur" dendi. Şunu arz edeyim : İlkokul seviyesinde, finansman yetersizliği ve organizasyon eksikliği yüzünden ulaşmadığımız okul yoktur. Ancak, Doğu, Güneydoğu ve Karadeniz bölgelerindeki yerleşim dağınıklığı sebebiyle, gitmediğimiz okul vardır. Nitekim, bir taraftan, bu kadar eğitim finansmanı sıkıntısı çekerken, bir taraftan da 1988-1989 yılında tam 256 ilkokulu kapamak zorunda kaldık; milyarlara baliğ olan bir miktardır. Ama, öğrenci sayısı 10'un altına düşmüş okullara öğretmen götürmek ve diğer masrafları yapmak, son derece büyük bir israftır. Üstelik, o eğitim ve öğretimin kalitesi de ortadan kalkmaktadır.

Onun için, bu yıldan itibaren, biz çok dağınık ünitelere bu hizmeti götürmek yerine, biraz evvel arz ettiğim gibi, yatılı bölge okulları, merkezî pansiyonlar ve diğer imkânlar vasıtasıyla batı bölgelerinde ve müsait düz yerlerde de motorize imkânlarla bunu daha iyi şekilde yapmayı hedef almış bulunuyoruz; bu vesileyle arz ediyorum.

"Bakanlığın planlaması yoktur" buyurdular. Bakanlığın, 2000 yılına kadar planlaması vardır, yazılıdır; isterlerse kendilerine de takdim edebiliriz.

"Üçlü öğretim hâlâ birçok büyük ilimizde sürüp gitmektedir" dediler. Üçlü öğretimi bu yıl kaldırdık, ikili öğretim vardır.

"Felsefe, seçmeli ders haline getirilmiştir" dediniz ve felsefenin önemine işaret ettiniz. Ben de, bunun önemi konusunda size tamamen iştirak ediyorum; ama, sadece felsefe değil... Ders saati sayısı 39'dan 32'ye indirilmiştir ve ders çe-

şidi de, fen bölümlerinde 15'ten 13'e, edebiyat bölümlerinde de 17'den 13'e indirilmiştir. Bunlar, hep bildiğiniz, bütün kamuoyunun kabul ettiği, teferruattan ayıklanma, detaydan kurtarılma projesi çerçevesinde olmuştur.

Bu arada, size, edebiyat bölümünde seçmeli dersleri söyleyeyim, şaşıracaksınız; bırakınız felsefeyi fizik, kimya, matematik, biyoloji bile seçmelidir; fen bölümünde de, gene, coğrafya, felsefe seçmeli dersler arasındadır. Dolayısıyla, bu derslerin mahiyeti bakımından bunu yapmak mümkündür. Tabiî, herkese göre derslerin önemi değişmektedir.

Bu, sadece son sınıflarda ve fen bölümünde okutulmaktadır. Halbuki, din kültürü ve ahlak öğretimi dersleri, bildiğiniz gibi, ilkokullardan itibaren ortaöğretim seviyesinin ilk sınıflarında da devam ettiğinden, bu dersin öğretmenleri tabiî daha fazladır; bu da normaldir. Ama, felsefe eğitim ve öğretimine önem veriyoruz.

"Temel eğitimin 8 yıla çıkarılması çalışmaları bu iktidar döneminde yavaşlatılmış, hatta durdurulmuştur" dediler; bu, yanlıştır; aksine, hızlandırılmıştır ve Onikinci Millî Eğitim Şûrasında köklü bir sisteme bağlanmıştır.

1983-1984 öğretim yılında ortaokul seviyesindeki okullarda okullaşma oranı yüzde 49 iken, 1988-1989 öğretim yılında bu oranın yüzde 60,1'e çıkması; yani aradan geçen beş yıllık dönemde, daha önceki beş yıllara göre çok hızlı bir gelişmeyle yüzde 11 civarında bir artış meydana gelmesi de, bu 8 yıla çıkarılma çalışmalarının durdurulmadığını, yavaşlatılmadığını; aksine, artırıldığını göstermektedir.

Ancak, şöyle söylüyorsanız, size iştirak ederim : Bunlar yetersizdir, daha fazla hızlandırmak ve kısa zamanda yüzde 90'ın üzerine çıkmak gerekir... Bunun için de, para lazımdır.

Bir de, sayın Özev'in sözleri içerisinde "Yolsuzluk söylentisi" gibi bir ifade geçti; belki, Talim ve Terbiyenin yapmış olduğu kitap tavsiyeleri dolayısıyla söylediniz. Kanun hükmünde kararnamede öngörülmesine rağmen, çok çeşitli şekillerde mahzurlara sebebiyet verdiği için, yılbaşından itibaren kitap tavsiyesi metodunu kaldırıyoruz efendim. Bu yanlış olmaktadır. Bir defa, ticarî istismar konusu olmaktadır; çünkü, her giden, çeşitli şekillerde tesir ederek kitabını tavsiye ettirmektedir. Bir bakıyorsunuz kitaba, hele periyodiğe, "Talim ve Terbiye Kurulunun falanca Tebliğler Dergisinde neşredilen şuna göre tavsiye edilmiştir" diye. Bu, bir defa, ek bir ticarî imkân sağlıyor; buna hiçbir zaman razı olamayız. Diğer taraftan, endirekt bir yasaklama ortamı da meydana getirmektedir. Kastettikleri buysa, tamam.

Bir de, bizim idarî işlerde 100 milyon liralık bir problem çıktı, onun teftişini açtık, o var; Allah'a çok şükür, onun dışında, hiçbir yolsuzluk söylentimiz filan yok.

KÂZIM ÖZEV (Tokat) — Yok, estağfurullah, ben size demek istemedim.

MİLLÎ EĞİTİM GENÇLİK VE SPOR BAKANI HASAN CELÂL GÜZEL (Devamla) — "Köklü bir iş yapılmadı" dendi. O takdirde, deminden beri anlattıklarım bence köklü iştir.

"Yılın ortasında öğretmen alınır mı; öğrenciler yarım eğitim alacak" konusunda da sizin tenkidinizi kabul ediyorum. Keşke, o 20 bin öğretmeni daha evvel alsaydık efendim; ama kadroyu, ancak şimdi temin edebildik.

Sayın Sarıgül, "Gençlik ve spora önem vermek için, millî eğitim ayrı, gençlik ve spor ayrı bir bakanlık olmalıdır" buyurdular. Sayın DYP sözcülerinin çeşitli zamanlardaki ifadelerinde bu da vardır.

Şunu hemen arz edeyim ki, Türkiye'de bir inanç var, bence bu yanlış. Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı bakımından arz etmiyorum. "Eğer bir konuya önem veriyorsanız, ayrı bir bakanlık kurun; olmazsa, bir müsteşarlık, bir genel müdürlük ihdas edin" görüşü yanlıştır efendim. Bir bakanlık kurulmakla işe önem verilmez. Bazen, geçmişte olduğu gibi, gençlik ve sporun, ayrı bakanlığı olmuştur; ama 1988 gibi altın yılı olmamıştır. Onun için, illâ da Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığını ayırmak, gençlik ve spora daha fazla önem vermeyi icap ettirmez. Zaten, gençlik ve sporun, Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığındaki teşkilata ait yeri de Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğüdür. Onun dışında bir de ayrıca Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü diye koordinatörlük görevini üstlenmiş bir teşkilatımız vardır; ama gayet tabiî gene de takdir Sayın Başbakanımızındır. Eğer, beş sene evvel ilan ettiği gibi, bakanlıkların birleştirilmesi bir reform niteliğinde değilse, bunları ayırabilir de.

Sayın Sarıgül, "Beden Terbiyesinde müfettişlerin yetkileri ve yeri artırılmalıdır" dediler, doğrudur. Ben de Sayın Sarıgül'e iştirak ediyorum ve bunu sağlamak için de elimizden geleni yapacağız.

"Okullarımızdaki beden eğitimi dersleri haftada iki saatle olmaz, okul içi spora daha fazla önem verilmelidir" dendi. Sayın Dinçerler zamanında beden eğitimi dersleri de diğer birçok derslerle, beraber ders kitapları ve müfredat programlarıyla düzenlenmiş ve belirli bir seviyeye getirilmiştir; ama üzerinde tekrar çalışacağız.

"Futbolda altyapıya önem vermeliyiz" dendi. Gerçekten önem veriyoruz ve bu konuda çck değişik projelerimiz var; fakat vakit geçtiği için size burada onları uzun uzun anlatamayacağım.

"Yabancı futbolcu transfer edip, bir günde TC vatandaşı yapıp, sahaya çıkarmak mahzurludur" dediler, haklıdırlar. Bu yanlışlıklar yapılmıştır; ama şu anda aradan bir yıl geçmeden bu durumda olanları sahaya çıkarmıyoruz, yani bunu değiştirdik. Yabancı sporcu sayısını da bildiğiniz gibi 2 ile sınırladık. Bu konuda hâlâ tereddütlerimiz vardır, onun için konuyu tekrar inceleyeceğiz. Tenkitlerinizde haklısınız.

Seul Olimpiyatlarıyla ilgili sorularınıza gelince :

Türkiye'nin Seul Olimpiyatlarına gönderdiği kafile 80 kişiliktir. Bunlardan yönetici statüsünde sayılacak kişi sayısı 30 değil, bize göre 18'dir. Bunlardan ikisi tercüman, bir tanesi de mutemettir. Seul'e 10 spor branşında katıldığımız için, bu branşların federasyon başkanları da kafileye dahildir. Bunlar da 18 kişiden 10'unu teşkil etmektedir. Bu durumda, genel yönetici olarak 5 kişi kalmaktadır. Bunlar, kafile başkanı ile başkanın idarî ve teknik yardımcılarıdır. Ayrıca, kafilede 2 doktor, 1 masör ve 9 antrenör bulunmaktadır. Kafilemizdeki toplam sporcu sayısı ise 50'dir.

Durum, yönetici-sporcu açısından diğer ülkeler ile karşılaştırıldığı zaman ülkemiz en alt sıralarda bulunmaktadır. Bu konuda soru da sorulduğu için size birkaç ülkeyi okuyayım : Cezayir; sporcu sayısı 45, idareci sayısı 23, Belçika 67-41, Danimarka 88-54, Mısır 55-31, Yunanistan 58-39, Endonezya 31-26, Finlandiya 108-53 Hindistan 53-32. Bu çok uzun bir liste.

Seul'e gönderdiğimiz sporcuların toplam maliyetine gelince; bize yaklaşık olarak 750 milyon liraya mal olmuştur. Kişi başına da 9 146 341 liraya gelmektedir.

Maç biletlerinin daha önce satışa çıkarılması bizce son derece ileri bir iştir. Çünkü sabah, hatta geceden kuyruklarda kişileri bunaltmak yerine, maç biletlerinin bütün dünyada olduğu gibi, en medenî yolla, daha önceden bu şekilde satışa çıkarılması gayet normaldir; ama sistem yeni işlemeye başlamıştır. Bence buradaki aksama büyük kulüplerin maçına da daha fazla fiyat uygulanmaması konusundadır. Eğer, daha fazla fiyat uygulansa ve koordinasyon iyi ayarlansa bu karaborsanın da olmayacağı kanaatindeyim. Bu konuda da tedbirleri almaya devam ediyoruz; ama bu uygulamadan vazgeçmeyeceğiz.

Köylü gençliğimize yönelik bir spor projemiz vardır. 1988 yılında sırf köylü gençlik için çeşitli fonlardan ve tahsislerden 2 milyar lira para ayrılmıştır. Köylü gençlik için, futbol, atletizm ve karakucak güreşi başlattık. Daha sonraki yıllarda da diğer spor branşlarına gireceğiz.

Bizim gençlerimizin spor faaliyetlerinde uluslararası alanda başarılı olamamaları iddiası çok şükür ki, yavaş yavaş geçerliğini kaybetmektedir; ama şu anda sporda gelişmiş olan birçok ülkeye göre de geride olduğumuzu kabul etmemiz lazımdır.

Amatör spor dallarına gerçekten çok önem veriyoruz.

Güreş konusu üzerinde bizim durduğumuz gibi Sayın Sarıgül de çok durdular haklı olarak. 1988 yılında güreşte aldığımız madalyaları isterseniz şöyle kısaca sizlere sayayım : Seul'de 1 gümüş, Dünya Serbest Güreş Şampiyonasında (17-18 yaş grubunda) 1 gümüş, Avrupa Gençler Grekoromen Şampiyonasında 1 altın 3 gümüş, 2 bronz, Yıldızlar Avrupa Güreş Şampiyonasında (15-16 yaş), serbestte 2 altın, 4 gümüş, 3 bronz, grekoromende 6 altın, 3 gümüş, 1 bronz; Büyükler Avrupa Serbest Güreş Şampiyonasında 2 gümüş; Balkan Gençler Grekoromen Güreş Şampiyonasında 1 altın, 2 gümüş, 5 bronz, serbestte 1 altın, 6 gümüş, 2 bronz; Uluslararası Altıncı Vehbi Emre Güreş Turnuvasında 5 altın, 6 gümüş, 3 bronz; Yaşar Doğu Uluslararası Turnuvasında 2 altın, 3 gümüş, 4 bronz; 17-20 yaş Uluslararası Grekoromen Güreş Turnuvasında 3 altın, 1 gümüş, 1 bronz; 17-20 yaş Uluslararası Serbest Güreş Turnuvasında 6 altın, 1 gümüş, 1 bronz; Uluslararası Bükreş Serbest Güreş Turnuvasında 1 altın, 3 gümüş, 4 bronz; toplam, 28 altın, 36 gümüş, 26 bronz olmak üzere 90 madalya aldık ve daha önceki yılları birkaç misli katladık. Güreşe önem veriyoruz ve gittikçe daha fazla başarı kazanıyoruz.

Güreş konusunda 1988 yılında 22 700 güreşçiyi (11, 12, 13 yaşları arasında) bütün Türkiye'de topladık. Bunları ilçe seviyesinde ve il seviyesinde çok çeşitli karşılaştırmalara tabi tuttuk ve bunların içinden 180 tane öğrenciyi seçtik. Sivas'taki bir okulda özel bir merkez kurduk. Bunlar bir taraftan öğrenimlerini devam ettiriyorlar, bir taraftan da diyetisyenlerle kalori ayarlaması dahil on yıl sonrasının güreşçileri olarak yetişiyorlar.

Ayrıca, üniversite öğrencilerine spor yapma imkânlarının nasıl sağlandığı konusunda da uzun bilgi verebilirim. Bu konuda da şöyle söyleyeyim : Mesela, 1987 yılında üniversitelerde 12 spor branşında 11 772 sporcu ve 1 316 takımla spor faaliyeti gösterilirken, 1988 yılında 14 spor branşında 19 108 sporcu ve 1 944 takımla spor faaliyeti gösterilmiştir.

"Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı daha çok seyirle ilgilidir, kitleye dönmelidir" dendi. Artık, kitleye döndük.

"Yeterli sayı ve nitelikte spor antrenörü yoktur" dendi. Spor antrenörü miktarı beş yılda 15 misli artırıldı.

"Sportmenliğe aykırı davranışlarla ve şikeyle mücadele edilmelidir" dendi. Doğrudur. Bu, bir sayın DYP milletvekilinin de isteğidir.

"Semt tesislerine ağırlık verilmelidir" dendi. Verilmektedir.

"Üniversite gençlerine spor bakımından önem verilmelidir" dendi. Arz etmiştim.

"Spor hekimliği uzmanları yetiştirilmelidir" dendi; doğrudur.

"Sporcu sağlık merkezleri kurulmalıdır" dendi. Bu merkezler ilk defa bizim hükümetimiz döneminde kurulmuştur ve bir de Ankara'da dünyanın sayılı merkezlerinden birisi kurulmuştur. Gittikçe her ile doğru da yaygınlaştırılmaktadır.

"Tesis yapımında ön inceleme yapılmalıdır" dendi. İştirak ediyoruz.

"Bölge tesislerinden sadece profesyoneller değil, amatörler de faydalanmalıdır", "Ata sporumuzun geliştirilmesi için çaba gösterilmelidir" dediler. sayın Sarıgül'e bu çok yapıcı,değerli, güzel teklifleri ve konuşması için özellikle teşekkürlerimi sunmak istiyorum.

Sayın Akyol, genel olarak YÖK konusundan bahsetti. Bir de bu ÖSYM'de yapılan değişiklikten kısaca söz etti. YÖK konusunda Sayın YÖK Başkanının bana verdiği, verilmesini istediği cevapları kendisine sunuyorum :

"Üniversitelerden ayrılan öğretim üyeleri 5 bin civarında" demişlerdi Sayın Akyol. Sadece 1402 sayılı Kanunla 67 öğretim üyesi ayrılmıştır; diğerleri, tıpta uzman olduktan sonra, mecburî hizmet sebebiyle ayrılmışlardır. Üçüncü sebep olarak da, bunun dışında ayrılanlar ise, yıllardır, her yıl yurt dışına gitmek, özel sektöre intisap gibi değişik sebeplerle ayrılmışlardır. Dolayısıyla, bu 5 bin rakamının içinde 1402 sayılı Kanunla ayrılan ancak 67 tanedir demektedirler.

1975, 1980, 1985 ve 1988'de öğretim üye sayılarını sordular. Bu sayılara araştırma görevlileri, okutmanlar, öğretim görevlileri dahil değildir; şu şekildedir : Profesör ve doçent olarak 1975'te 1 590 profesör, 1 587 doçent olarak toplam 3 177 öğretim üyesine mukabil bu rakam 1980'de 2 245 profesör, 2 344 doçent olarak toplam 4 589'a, 1985'te 1 877 profesör, 2 899 doçent; toplam 4 776'ya. 1988'de ise halen 2 772 profesör, 2 864 doçent; toplam 5 636'ya çıkmış. Diğer bir ifade ile, 1975'den, 1988'e; 3 177'den 5 636'ya yükselmiştir. Diğer taraftan, profesör, doçent ve yardımcı doçent olarak verildiğinde bu sayı 1975'de 3 177'den, 1988'de 9 105'e çıkmakta ve üç misli katlanmaktadır.

Üçüncü olarak araştırıcı sayıları Sayın YÖK Başkanı, "Bunlar Türkiye'den kaynaklananlardır" demektedir; yani Türk olup dışarda araştırma yapanlar değildir. Çünkü, kaynak olarak gösterdiği International Directory of Scientists and Scolars, Amerika Philadelphia'daki merkezin kaynağıdır, bu da 1979'da 315, 1987'de 1 451'dir, sekiz sene içinde çok fazla sayıda, yaklaşık beş misli artmıştır ve bunlar tamamen Türkiye'de meydana gelmiştir demektedirler.

Dördüncü tenkitlerine karşılık olarak da; üniversitelerce yüksek lisans, doktora ve uzmanlık çalışmaları için yurt dışına gönderilen araştırma görevlilerinin listesini "Beyaz Kitapta" vermişlerdir. 1.1.1987 tarihinden 31.10.1988 tarihine kadar göstermişler; yani yaklaşık iki yıllık bir süredir, buna göre 502 ve bu yıl gönderilen 98 kişi ile birlikte 600 kişi olmaktadır ve bir planlama ile gönderildiği de şuradan bellidir demektedir Sayın YÖK Başkanı, isimleri, soyadları, listeleri vardır.

Sayın Akyol, "Bu sene ÖSYM'de yapılan bir değişiklik, fırsat eşitsizliğini ortadan kaldırmak için diğer bir haksızlık

ortaya çıkarmaktadır'' şeklinde buyurmuşlardı. ''Başta imam hatip lisesi mezunları olmak üzere birçok meslek lisesi mezunları da bu şekilde aradan fazla giriyor'' şeklinde bir iddia var, bir sayın yazar da bu şekilde bir iddia da bulunmuştur.

Sayın arkadaşlar, Sayın Türkân Akyol'a bu konuda bilhassa teşekkür ederim; çünkü, şu anda iki ayrı lobi grubu ÖSYM'de yapılan bu değişiklik konusunda çeşitli şekillerde basını ve siyasî partileri çeşitli kamuoyu odaklarında etkilemeye çalışmaktadır. Bunun bir tanesi, geçen yıl haziran mezunlarının bu yıl değerlendirmede göz önüne alınmasını isteyen gruptur. Bir diğer grup ise, özellikle fen liselerinin öğrencilerinin velileri ile bazı anadolu liseleri ve büyük şehirlerdeki bazı özel öğretim kurumları ve devlet öğretim kurumlarıyla ilgili velilerdir. Bunlar da ortaöğrenim başarı puanının; birinci, ikinci, üçüncülüğün ve haziran mezunlarının etkili olmamasını savunanlar ve bunun fırsat eşitliğini bozduğunu iddia edenlerdir.

Bu konuda, hatta hazırancı grup danıştaya da müracaat etmiş ve bu kılavuzu ve uygulamayı durdurmak için tehiri icra kararı talebinde bulunmuş, iptal davası açmıştır.

Şimdi, tabiî şu anda bir yüksek mahkemede görülen muhakemeye tesir etmemek için, ben hukukî tarafından bahsetmeyeceğim; ama kısaca söyleyeyim ki, bence hukukîdir. İşin mantıkî tarafına gelelim. Biz, yıllardır, 1963 yılından beri üniversite giriş sınavlarını tenkit ediyor muyuz, etmiyor muyuz? Tenkit ediyoruz. Tamamen haksız, adaletsiz, fırsat eşitliğini ortadan kaldıran, öğrencileri yarış atına döndüren, geçen gün bir sayın milletvekilinin söylediği gibi, muazzam bir bilmece çözücüsü haline getiren öğrenciler yapıyoruz diyoruz. Öğrenim sistemini, eğitim sistemini tahrip etti diyoruz ve bunu 25 yıldır söylüyoruz. Gerçekten de dünyada üniversiteye girişte iki uç sistem vardır. Birisi, bizim uyguladığımız, tamamen test çözmeye dayanan sınav sistemi, bir diğeri de öğrencinin ta okul öncesinden itibaren ölçüldüğü, değerlendirildiği, başarısının tespit edildiği ve yükseköğretime bu şekilde gönderildiği bir sistem. İkinci sistemi daha modern, daha iyi sistem olarak kabul etmektedirler; ama birinci sistem çok açıktır ki uygulaması kolay, ilk görüşte, ilk bakışta adil sanılan bir sistemdir.

Biz, Onikinci Millî Eğitim Şûrasında aldığımız kararla birdenbire değiştirmek mümkün olmadığı için, beş altı yıllık bir perspektif içinde üniversiteye giriş sınav sistemini değiştirmek istiyoruz, bunu da tedricen yapmak istiyoruz. Yani, yirmibeş yıldır istenen şekilde yapmak istiyoruz. Bunun da yolu nedir? Öğrenciyi okul dışından okul içine almaktır. Onun için, öğrencinin ortaöğrenim puanını üniversiteye girişte daha fazla tesir edecek hale getirmek lazımdır. Birinci, ikinci, üçüncüye ve haziran mezunlarına daha fazla puan vermek lazımdır. Böylece öğrenci tamamen lise ve dengi okulu bırakıp, özel dershaneleri de dolaşmamış olur veya daha az dolaşmış olur.

İki; hep söylemiyor muyuz, doğudan, güneydoğudan bahsetmiyor muyuz, Anadoludaki liselerden, okullardan bahsetmiyor muyuz, bunlar fırsat eşitliğine sahip olsun demiyor muyuz? Ama, iş anadolu lisesi mezununa, iş Nişantaşı'ndaki falanca özel kolej mezununa gelince, nedense yirmibeş yıldır -Sayın Akyol'a yöneltmiyorum bu tenkidimi, genel olarak söylüyorum- söylenen bu laflar unutuluyor. Orada zaten baştan şanslı olarak, doğuştan şanslı olarak işe başlamış, ailesinin kültür seviyesi yüksek, varlıklı, ya büyük

sermayeye ya eşrafa, zadegâna yahut da büyük bürokrata mensup bir ailenin çocuğu olan, her türlü okuma, beslenme imkânını bulan ve baştan yarışa adaletsiz giren bir avuç öğrenci, sayısı da Türkiye'de yüzde 2'yi geçmeyenlerin tepkisini getiriyoruz hem de sosyal adaletçi olduğunu en çok iddia eden basın yayın organlarının manşetlerine koyabiliyoruz. Bu ne büyük tezattır, ne büyük yanılgıdır? (ANAP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Eskiden birinciliğe önem veriyordunuz, alıp koymuyorsunuz ki hemen üniversiteye; en fazla tesir etse yüzde 5 eder, yüzde 10 eder. Birinci, ikinci, üçüncüsüne önem verseniz, haziran mezununa önem verseniz, hepsi haziranda mezun olsa ne fark eder? Zaten Siirt Lisesi mezunu öyle geriden başlıyor ki bu işte, zaten Ankara Fen Lisesi mezunu onu katlayacak, geçecek. Hem biz fen liselerini hani modern bilim, teknik öğretmek için yapıyorduk, hani astronomlar yetiştirecektik, hani fizikçiler kimyacılar yetiştirecektik? Ben bunların velileriyle görüştüm, hepsi çocuklarını mühendis, doktor yapmak istiyor ve doktorluk mühendislik yarışmasında 5 puan geride kaldık diye bu telaşa düşüyorlar, çocuklarını alıyorlar genel liseye götürüyorlar, böylece o genel lisede birinci yapacaklar ve 5 puan fazla alacaklar.

BAŞKAN — Sayın Bakan, bir dakika efendim...

Bugünkü program bitinceye kadar sürenin uzatılmasını oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Buyurun efendim.

MİLLÎ EĞİTİM GENÇLİK VE SPOR BAKANI HASAN CELÂL GÜZEL (Devamla) — Diğer taraftan, şunu kesinlikle söylemek lazım : Biz yasakçı değiliz, biz belirli müesseselerin kapatılmasından yana değiliz; ama fonksiyonel şekilde eğitimi iyi yapmaktan yanayız, eğitimi öğretimin içine döndürmekten yanayız. Eğitim, öğretimin dışında yapılmaz. Onun için, eğer benim resmî okullarım kifayetsizse daha iyi seviyeye çıkarırım; ama bunun tedbirini almam lazımdır.

İkinci olarak; geçen yılın haziran mezunlarını da ve daha önceki haziran mezunlarını da aslında bu uygulamaya dahil etmek istedik; fakat Üniversite Seçme ve Yerleştirme Merkezinin bize haklı olarak verdiği cevap şu oldu : "Biz kısa sürede bunları bulamayız, tek tek kayıtlarına bakmamız lazım. Üstelik siz, geçen seneyi dahil edin diyorsunuz, ya evvelki sene, ya ondan beş sene öncesi, bunları nasıl dahil edeceksiniz?" dediler. Haklıydılar, yapmak mümkün değildi. Bir noktadan başlamak lazımdı. Başladığımız noktayı da bulduk, üstelik gene de bu yıl öğrenimlerini gören çocuklar dezavantajlı durumdadır; çünkü bu çocuklar hem kendi öğrenimlerinde başarılı olmak için çalışmak zorundadırlar, hem de yükseköğrenime girişte başarılı olmak için çalışmak zorundadırlar. Halbuki bir yıl önce mezun olanlar, sadece birkaç puanlık başlangıç dezavantajına rağmen bütün yıl sadece üniversiteye girişte çalışmaya imkân bulacaklardır. Dolayısıyla bunda bir adaletsizlik de söz konusu değildir, adalet söz konusudur, gelecek yıllarda bu uygulama daha da artarak devam edecektir, ta ki beş altı yıl sonra biz ölçme değerlendirme sistemini ortaöğretime koyduğumuzda, öğrencilerin tek tek başarısını ölçerek, yükseköğretime sevk edebilirsek, bu iş kökünden halledilecek ve bu sınav meselesi de bu şekilde çözümlenecektir.

Sayın Ilıman, birtakım gazete kupürleri okudu. Okuduğu gazete kupürlerinden bir tanesinde, mesela "Gümüşhane'

nin Altınpınar Köyündeki ilkokul, ahırda öğretim yapmakta" demektedir. Altınpınar Köyü Babaoluk Mahallesinde ahırda eğitim yapıldığı, bir dergi, bir gazete ile mahallî bir gazetede haber olarak yer almış. Konu zamanında incelettirilmiş, sözü edilen okulun 12 öğrenci ile geçici olarak sağlanan ve daha önce ev olarak kullanılan bir binada öğretim yaptığı tespit edilmiştir. Birçok geçici okulumuz var ve ahırda değil.

Tabiî, katiyen basına herhangi bir şekilde ithamda bulunmak için söylemiyorum; ama benim yaptığım hesaplamalara göre, eğitim konusundaki çeşitli haberlerin, maalesef önemli bir kısmı gerçeğe uygun değildir.

Aynı şekilde, imam hatip okullarının, tarikatların el attığı yerler olduğunu, yanlış zihniyetli adamlar yetiştirdiğini, laikliğe aykırı olduğunu kabul etmiyoruz. İmam hatip okulları öğrencileri, hem imam hatip olarak yetişmektedir hem de bütün meslek okullarında olduğu gibi, üniversiteye geçmek bu okullardan da mümkün olmaktadır ve başka mesleklere de intisap edebilmektedirler. (ANAP sıralarından alkışlar)

Şu anda, bütün liseler içinde, imam hatip liselerinin öğrenci sayısı oranı yüzde 7,2'dir, sanıldığının aksine, çok değildir; ortaokullar içindeki oranı da yüzde 8,8'dir. Bu yıl yeni açılan okullar içinde de imam hatip okullarının -8 yeni imam hatip okulu açılmıştır- payı yüzde 1,4'tür sadece.

Daha önce arz ettiğim gibi, 67 millî eğitim müdüründen 40'ı ilahiyat mezunu değildir; hiçbiri ilahiyat mezunu değildir.

Öğretmeni aldatmıyoruz. Öğretmen lojmanlarını artırıyoruz. Bizim dönemimizde önemli ölçüde, yüzde 25 oranında artmıştır. Gelecek dönemde de, başta köy öğretmen lojmanlarından başlayarak, inşallah her yıl 5'er bin öğretmen lojmanı yapacağız ve beş yıl içinde öğretmen lojmanları konusunu köy seviyesinde halletmiş olacağız.

Ayrıca, ilan ettiğimiz gibi, bir projemiz var; ÖKOP (Öğretmen Konut Projesi) 23 Nisan 1989'da -Sayın Ilıman tarihini sormuşlardı- temelini atmaya muvaffak olacağız inşallah. Bu proje ile Türkiye'de sosyal muhtevalı en büyük uygulama gerçekleştirilmiş hem de en büyük konut projesi yapılmış olacaktır. Her yıl 20 000 konut; beş yılda 100 000 konut yapılaçaktır. Başta, hiç evi ve ek geliri olmayan, en dar gelirli öğretmenler olmak üzere, bütün öğretmenlere tahsisi sırasıyla yapılacaktır.

Projelerin finansmanında, bu sene kabul edilen Vergi Kanununun ek kaynağı kullanılacaktır. Avrupa İskân Fonu, Toplu Konut Fonu ve gerekirse bir kısım da -bu fonlar, bu kaynaklar kullanıldıktan sonra- öğretmenin öz kaynağına başvurulacaktır.

Ayrıca, "İdarî kadrolara tayin ettiği emekli albaylarla sıkı yönetim mi uygulayacak?" meselesinde; yine maalesef yanlış bir habere dayanarak değindiği konuda bir açıklamayı mutlaka okumak istiyorum :

"Öğretmen kökenli idarecilerin görevlerine son verilerek, yerlerine emekli albayların, üniversite mensuplarının ve Devlet Planlama Teşkilatı uzmanlarının getirildiği iddiası ve bütün bu işlemlerin, bir tasfiye şeklinde yapıldığı iddiası, yanlıştır, gerçeklere aykırıdır. 1988 yılı, Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığının tarihinde..."

RIZA ILIMAN (Çorum) — İşte, burada, elimde; yanlış mı bunlar; tekzip edebilir misiniz Sayın Bakan?

MİLLÎ EĞİTİM GENÇLİK VE SPOR BAKANI HASAN CELÂL GÜZEL (Devamla) — Dinlerseniz anlatıyorum.

"... personel hareketleri bakımından en istikrarlı yıl olmuş, özellikle üst kademe yöneticileri arasında kayda değer hiçbir değişiklik yapılmamıştır. Şöyle ki, öğretmen kökenli olarak sadece APK Başkanı ile Yayınlar Dairesi Başkanı görevinden alınmış, bunlardan APK Başkanlığına öğretmen kökenli eleman verilmiş ve bunlar bir yıl ile altı ay önce yapılmıştır."

Öğretmen kökenli olanlar tek tek görevden uzaklaştırılırken, yerine emekli albaylar getiriliyor iddiası da gerçek dışıdır. Bugüne kadar asker menşeli 1 müsteşar yardımcısı, 1 genel müdür, 1 müşavir ve 1 savunma sekreteri gitmiş, 1 müsteşar yardımcısı, 1 daire başkanı, 1 Talim Terbiye kurulu üyesi gelmiş olup, göreve gelenler öğretmen kökenlilerin yerine değil boş kadrolara gelmişlerdir. Bunlardan birisi eğitim yönetimi doçenti, birisi de eğitim bilimleri doktoru olup, her ikisi de lisan bilen eğitimci elemanlardır.

Bakanlığın üst kademe yöneticilerinin çoğunun üniversite mensuplarından oluştuğu iddiası da doğru değildir. Halen merkez teşkilatında şube müdürleri dahil 439 ve şube müdürleri hariç 118 üst kademe yöneticisinin sadece 6'sı üniversite mensubu olup bunun 3'ü öğretmen kökenlidir. Bunlardan sadece 1 tanesi son bir yılda getirilmiş ve müşavir kadrosunda bulunmaktadır.

Devlet Planlama Teşkilatından sadece 1 uzman, kadrosu bu teşkilatta kalmak üzere çalışmaktadır. Gene kadrosu İçişleri Bakanlığında kalmak suretiyle 1 merkez valisi çalışmalara yardımcı olmaktadır.

Diğer taraftan hep iddia edildiği gibi, hep yanlış yazılıp çizilip ileri sürüldüğü ve konuşulduğu gibi, Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığında ilahiyat menşeli, din kültürü ve ahlak öğretmeni menşeli bir kadrolaşma da yoktur; bunu bir kere zabıtlara geçmesi için anlatıyorum; bunların hepsi yalan ve birtakım iddialardan ibarettir.

Bu arada, Sayın Rıza Ilıman'a grup adına konuşmasına rağmen, kendisini gruptan tenzih ederek bazı cevaplar vermek zaruretindeyim.

KAMER GENÇ (Tunceli) — Sayın Başkanım, süresi geçti Sayın Bakanın; 2 saattir konuşuyor.

MİLLÎ EĞİTİM GENÇLİK VE SPOR BAKANI HASAN CELÂL GÜZEL (Devamla) — Sizin süreniz üç saate yaklaştı Sayın Genç; biz sesimizi çıkarmadık.

BAŞKAN — Sayın Genç, sürenin ne olduğunu ben biliyorum efendim.

Devam ediniz Sayın Bakan.

MİLLÎ EĞİTİM GENÇLİK VE SPOR BAKANI HASAN CELÂL GÜZEL (Devamla) — Sayın Ilıman, laikliği, Atatürkçülüğü kendi inhisarında zannetmemelidir hiçbir zaman. Kendisinin bu konuda yeterli bilgi sahibi olduğundan bile bendeniz emin değilim. (ANAP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

RIZA ILIMAN (Çorum) — Elbette elbette, sizin gibi değiliz, sadece siz Atatürkçüsünüz (!)

MİLLÎ EĞİTİM GENÇLİK VE SPOR BAKANI HASAN CELÂL GÜZEL (Devamla) — Ayrıca, "Türk-Arap sentezi deyince aslan kesilir" gibi bir ifadede bulundunuz. "Türk-Arap sentezi" gibi, affedersiniz gayet bilgisizce söylenmiş, hiçbir zaman kullanılmamış kelimeleri buraya getirmek, eğer gerçekten mizah değilse, ancak söyleyeni küçültücü mahiyettedir. (ANAP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

RIZA ILIMAN (Çorum) — Ben de size, bu sözlerinizi iade ediyorum.

ABDULKADİR ATEŞ (Gaziantep) — Sayın Bakan, lütfen Genel Kurula hitap ediniz.

MİLLÎ EĞİTİM GENÇLİK VE SPOR BAKANI HASAN CELÂL GÜZEL (Devamla) — "Tarikat bildirilerine ses çıkarmaz" demekle Bütçe Komisyonunda dağıtılan birtakım gazete makalelerini kastediyorsanız, herhangi bir kıymet hükmü belirtmeden arz edeyim ki, o, her şeyden önce Sayın Bütçe Komisyonu Başkanının yetkisinde olan bir hususdur; kendisi olumlu ve olumsuz yönde genel ikazını yapmıştır.

RIZA ILIMAN (Çorum) — Ama, sizin gözünüzün önünde dağıtıldı.

MİLLÎ EĞİTİM GENÇLİK VE SPOR BAKANI HASAN CELÂL GÜZEL (Devamla) — Sayın Bakan güler yüzle, amaçlı olarak, Türk eğitimini ırkçı, gerici bir raya oturtmamıştır. İdarî kadrolara tayin ettiği kimseler de böyle değildir, her biri, birbirinden değerli, kıymetli eğitimciler, bilim adamlarıdır. (ANAP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Sayın Ilıman, lütfen bundan sonra kullandığınız kelimeleri, tabirleri, manasını anlayarak kullanmaya dikkat ederek kullanınız efendim. (ANAP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

RIZA ILIMAN (Çorum) — Güler yüzünüzle Atatürkçülüğü çarpıtıyorsunuz, Atatürkçülük adına kınıyorum sizi ve sizi Atatürkçülüğe çağırıyorum.

MİLLÎ EĞİTİM GENÇLİK VE SPOR BAKANI HASAN CELÂL GÜZEL (Devamla) — Siz, tek Atatürkçü, tek laik, tek çağdaş fikirli kimse değilsiniz efendim; ben de hiçbir zaman sizin iddia ettiğiniz kişi değilim. Benim güler yüzümü de lütfen kıskanmayınız. (ANAP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

RIZA ILIMAN (Çorum) — Bir bakan gibi konuşun.

MİLLÎ EĞİTİM GENÇLİK VE SPOR BAKANI HASAN CELÂL GÜZEL (Devamla) — Bütün bu söylediklerimi, her biri birbirinden değerli olduğuna inandığım sayın SHP grubu üyelerini tenzih ederek arz ediyorum; Sayın Ilıman'ın da bunları, aslında sadece söz diye söylediğini zannediyorum.

Sayın Tahir Şaşmaz, teknik eğitimde düzensizlikten bahsettiler; teknik eğitimde düzensizlik yoktur.

RIZA ILIMAN (Çorum) — Söylediklerinizi size iade ediyorum.

MİLLÎ EĞİTİM GENÇLİK VE SPOR BAKANI HASAN CELÂL GÜZEL (Devamla) — Lütfen, hazmetmesini de bilelim efendim; siz söylediğinizde ben bağırmadım.

"Devlet bakanlığı nasıl bakar bu işlere, meslekî beceri kursu nasıl açar?" konusuna gelince : Tevhidi Tedrisat vardır; gerçekten olması gereken ve bütün bu beceri kursları da dahil, tamamının Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yapılmasıdır. Çünkü, öğretmeni veren biziz, mekânı veren biziz, işi organize eden biziz; ancak beceri kurslarının istihdama yönelik özel teşviki dolayısıyla bir müddet bu şekilde halledilmesi uygun görülmüş, daha sonra Sayın Başbakan Yardımcısının başkanlığında yapılan toplantıda bunun Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yapılması kararlaştırılmıştır. Bu şekildeki ikilik ve üçlük de ortadan kalkacaktır.

Eğitim yaz boz tahtasına çevrilmemiştir; bunu da kısaca söyleyeyim : Eğitim dinamik bir olgudur, dinamik bir olaydır. Eğitimde hiçbir zaman bir yerden

kesit alarak kalamazsınız, sabitleştiremezsiniz; bilim ve teknoloji değişiyorsa, eğitim de değişecektir, müfredat da değişecektir, ders kitabı da değişecektir.

Sayın Şaşmaz için arz etmiyorum, birçok fikirlerini iştirak ettiğim değerli dostum için söylemiyorum; ama eğitimde bir Haşim Paşa bilinmektedir. Rahmetli Haşim Paşa bir espri yapmış, "mekteppler olmasa ne güzel idare ederdim" diye. Bir o bilinmektedir, bir "eğitimde sil baştan" lafı bilinmektedir bir de "yaz boz tahtası" bilinmektedir. Biz eğitimi değiştirmeye devam edeceğiz. Eski olan, modern olmayan, çağdaş olmayan ne varsa değiştireceğiz ve bunları birbirine tezat olarak da yapmıyoruz. Sayın Dinçerler'in, Sayın Emiroğlu'nun yaptığını devam ettiriyorum; o iki arkadaşım da en güzel şekilde icraat yapmışlardır. (ANAP sıralarından alkışlar) Hiçbir icraatımız birbirini nakzetmemektedir; bir tane gösteremezler; aksine, birbirini tamamlamaktadır; benden sonra gelenler de devam edecektir.

RIZA ILIMAN (Çorum) — Yazdığı kitaplar imha edildi.

MİLLÎ EĞİTİM GENÇLİK VE SPOR BAKANI HASAN CELÂL GÜZEL (Devamla) — Yazdığı kitaplar son derece değerlidir. Gayet güzel, boşlukları doldurmuştur; ama eskimişse tabiî değiştireceğiz, bizden sonra gelenler de onu değiştirecek... Değişmeyen bir tek kafa varsa, müsbet ilme alışmayan bazı kimselerin kafasıdır. (ANAP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

BAŞKAN — Sayın Bakan, süreniz dolmuş bulunuyor, toparlayın efendim.

MİLLÎ EĞİTİM GENÇLİK VE SPOR BAKANI HASAN CELÂL GÜZEL (Devamla) — Toparlıyorum efendim.

Öğretmende rotasyon sistemi bozuklukları vardır. Yılbaşında bu konuda bir değişiklik projemiz var, onu tamamladığımızda personel bilgisayar projesiyle birlikte açıklayacağız.

Sayın Neidim'in millî eğitim gençlik ve sporla ilgili ayırma talebi konusunda -daha evvel temas ettiğim için- durmuyorum.

Yurt dışındaki öğrencilerin durumuna hakikaten temas eden tek arkadaşımız olmuştur, gayet güzel tavsiyeleri vardır. Hepsini inceleyip göz önüne alacağız.

Türkiye'nin bir spor politikası vardır. Türkiye, finansmanı temin etmiştir, daha da artırmaktadır. Organizasyonu en iyi şekilde yapmaktadır. 55 milyonluk bir nüfusa sahiptir, asgarî 1000 yıllık -hatta daha fazla yıllık- bir medeniyete sahiptir. Spor geçmişi vardır; 2000 yıllarının Türkiyesi sadece birkaç branşta değil, her branşta ilk on arasına girecek, yarışacak bir Türk olacaktır; işte bizim spor politikamız... Buradaki tavsiyelerine katılıyorum.

Beden Terbiyesi, görevlerini yapmıştır yapmamıştır; Beden terbiyesi, görevini kitle sporuna çevirmeye başlamıştır.

Sayın Küçükel de, bu eğitim sistemi ve modelini 3 bakan da değiştirmiştir demişti. Ben bir bakıma ona da cevap vermiş oldum. Öğretmen yetiştirme stratejisi vardır; bu stratejiyi ilköğretimden sonra öğretmen liselerini ihya ederek, yükseköğretime direkt veyahut avantajlı geçiş sağlayarak ve istihdamda öncelik sağlayarak bir paket proje haline getirdik. Bunun için bir mevzuat değişikliğine ihtiyacımız var. Eğer Yüce Meclis takdir eder bu mevzuat değişikliğini desteklerse, öğretmen projesine ikinci dönemden itibaren başlayabileceğiz.

Bu arada öğretmenlere de 1989 yılından itibaren çok değişik şekillerde -bizim bahsettiğimizin dışında- imkânlar sağlanacaktır. Vakit olmadığı için onları arz edemiyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sizi bir hayli zamandır meşgul ettim hepinize, sabrınız için çok teşekkür ediyorum. Şunu ilave ederek sözlerimi bitirmek istiyorum : Gerçekten, bir slogan, boş bir laf, bir Millî Eğitim Bakanının kaprisi veya isteği veya hayali değil. Eğer gerçekten çocuklarımız için, gençlerimiz için, istikbalimiz için büyük Atatürk'ün tabiriyle istikbalimizin teminatı olan gençlerimiz için, yepyeni bir Türkiye kurmak istiyorsak; bu Türkiye'nin gelişmiş dünya ülkeleri içinde yer almasını istiyorsak, mutlaka bunun eğitim yoluyla yapılabileceğinin şuurunda ve idrakinde olmamız lazımdır. Aksi takdirde, yapacağımız altyapı yatırımları, sanayileşmemiz, sanayi ötesi toplumları bile kurmamız, zihniyetleri gönülleri değiştirmedikçe hiçbir mana ifade etmez. Biz kültürümüzle, sanatımızla, tefekkürümüzle, düşüncemizle, felsefemizle yepyeni, büyük bir millet, bir ülke olmak mecburiyetindeyiz. İşte bu milletin evlatlarını da ancak eğitim sistemi ile yetiştirebiliriz.

Üzerine basa basa söylüyorum : Millî eğitimimize önem vermemiz lazım. Millî Eğitim Bakanlığı geçicidir; burada başka kişileri de görebilirsiniz; ama bu XVIII. Dönem bitip de döndüğünüzde ve seneler geçince -fazla romantik bulmazsanız ifade edeyim- inanınız ki ileride sizin yakanızdan, niye bu yolu yaptırmadın, bu barajı bir parça daha önce yaptırsaydın olmaz mıydı şeklinde tutmayacaklardır. Onları tahfif etmek için söylemiyorum, onlar da son derece önemli, onlar da olmadan olmaz; ama sizin yakanızdan, niye bu çocukları, bu gençleri iyi yetiştirmedin; niye eline Türkiye'yi teslim edeceğimiz, verebileceğimiz insanları iyi yetiştirmedin diye yapışacaklardır. Geçmişte de yapışmışlardır. (ANAP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Onun için, millî eğitimi bir devlet politikası olarak kabul edip, her türlü kısır münakaşalardan kendimizi kurtarmamız gerekir. Ki, bu münakaşalar sadece laiklik etrafında cereyan etmektedir.

KAMER GENÇ (Tunceli) — Siz getiriyorsunuz, biz mi getiriyoruz.

MİLLÎ EĞİTİM GENÇLİK VE SPOR BAKANI HASAN CELÂL GÜZEL (Devamla) — Siz de çok iyi dikkat ediyorsunuz ki, onun dışındaki tekniklerde, metotlarda rahatlıkla anlaşıyoruz; onun ötesi teferruat; ama sizin bu laiklik sancınız ve bizim de politik rahatlığımız, bu sancınızın neticesinde ortaya çıkar oldukça, biz aydın mutabakatını zor sağlarız. Halbuki, artık bizim çocuklarımızın, gelecek on yıllarda, yirmi yıllarda değişik işlerle uğraşması lazımdır; türbanla değil, 19 uncu asırdan kalma birtakım laflarla değil : Onun için, bu kafaları hep beraber değiştirelim. (ANAP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Sayın milletvekilleri, bu bütçenin, inşallah tek kuruşuna kadar amacına uygun sarf edileceğinden emin olabilirsiniz. İnşallah, 1989 yılı sizlerin takdirleriniz sayesinde, eğitimde, gençlik ve sporda daha ileri gittiğimiz bir yıl olacaktır.

Hepinize sevgilerimi, saygılarımı arz ediyorum. (ANAP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederiz Sayın Bakan.

Son söz, Sayın Mümtaz Özkök'ün; buyurun efendim.

MÜMTAZ ÖZKÖK (Sakarya) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sa-

yın Bakanın veciz ve açık konuşmasından sonra, hele son sözleriyle hislerimize tercüman olan konuşmasından sonra, aslında söylenecek fazla bir şey yok.

Görüyoruz ki, Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığımız, Türk gençliği ve gelecek nesilleri emanet edilebilecek ellerdedir. Bunun mutluluğunu şu anda yaşayan bir milletvekili olarak, şu kadarını söyleyeyim ki, Türk Milletinin, Türk Devletinin -Sayın Bakanın da biraz önce ifade ettiği gibi- geleceğini garantiye almanın tek yolu, gençlerimize, nesillerimize iyi bir eğitim vermektir. Bunun için, Hükümet olarak hiçbir fedakârlıktan kaçınmadığımızı biliyoruz, ancak Türkiye'nin şartlarını da biliyoruz. Bu şartlar altında, Millî Eğitim Bakanlığına bütçeden ayrılan payın, gerek miktar, gerekse yüzde olarak yeterli olmadığını da biliyoruz; ancak, bir dönemde başlatılan ve milletimizin değerli katkılarıyla devlet-millet işbirliği adı altında gelişen; milletin de katkısıyla mevcut bütçeye ilaveler yapan bir anlayışın; Bakanlığın bu dönemdeki yaklaşımlarını kamuoyuna aktarabildiğimiz noktada, milletimizin katkılarının daha çok olacağını ve bu bütçenin belki bir sefer daha millet tarafından katlanılacağı inancı içindeyim. Eğer, geleceğimizi düşünüyor ve Türk Milletinin, Türk Devletinin ebedî olacağına inanıyorsak, eğitime verdiğimiz önemi bir siyasî olarak değil, Türk Milletinin bir mensubu olarak, milletimize, halkımıza intikal ettirmek durumundayız. Ayrıca, Bakanlığımıza, gerek Parlamentoda, gerekse Parlamento dışında yardımcı olmak durumundayız. Bu vesileyle, Millî Eğitim Bakanlığının yatırımlarına yardımcı olan veya katkıda bulunan milletimizin her ferdine ve bu işi başlatanlara teşekkür etmek istiyorum.

Değerli milletvekilleri, Bakanlığımız bütçesinin, başta değerli Türk eğitimcileri olmak üzere, Bakanlığımıza ve Türk Milletine hayırlı, uğurlu olmasını temenni eder, bu bütçenin hazırlanışında ve tatbikatında emeği geçenlere teşekkür ederim.

Saygılarımı sunarım. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederiz Sayın Özkök.

Soru sormak isteyen sayın milletvekillerinin isimlerini tespit ediyorum : Sayın Genç, Sayın Akyol, Sayın Atalay, Sayın Ilıman.

Başka soru sormak isteyen?.. Yok.

Soru sormak isteyenlerin isim tespiti işlemi bitmiştir.

Sayın Genç buyurun efendim.

KAMER GENÇ (Tunceli) — Sayın Başkan, sorularım şunlardan ibarettir :

Evvela şunu belirtmek istiyorum ki, ANAP İktidarı zamanında Millî Eğitim Bakanlığı gerçek vasfını değiştirmiş; dinî eğitim bakanlığı haline dönüşmüştür. (ANAP sıralarından gürültüler) Siz karışmayın.

Bugün Türkiye'de çağdaşlaşma iddiasında bulunan Bakanlığın... (ANAP sıralarından gürültüler) Ben kendi görüşümü söylüyorum.

BAŞKAN — Lütfen, arkadaşlar...

Sayın Genç, soru gerekçesiz olacak.

KAMER GENÇ (Tunceli) — Sayın Başkan, arkadaşları susturun da sorularımı sorayım. Bu arkadaşlar buraya çıktıklarında her türlü lafları ediyorlar.

BAŞKAN — Arkadaşları bırakın efendim... Sayın Genç, lütfen beni dinleyin : Sorunuzu net, açık ve gerekçesiz olarak, şu şu konularda diyerek, Sayın Bakana sorun.

Buyurun.

KAMER GENÇ (Tunceli) — Sayın Başkan, sorularımı soracağım; ama biraz açıklamak zorundayım.

1. Okullarda normal bir din kültürünün verilmesine ben de karşı değilim; (ANAP sıralarından alkışlar) ama ortaokullarda ve ilkoullarda Kur'an-ı Kerim'i ezberletmeye çalışan din dersi öğretmenlerinin yaptığı din eğitimi, kendilerinin anlayışına göre sağlıklı bir din eğitimi midir?

2. Türkiye Cumhuriyeti kanunlarında, kamu görevine alınacak kişilerin Müslüman olması, belli bir mezhebe bağlı olması, hatta belli tarikatın mensubu olması yazılı mıdır?

ABDULKADİR AKSU (Diyarbakır) — Tarikatla ne ilgisi var?

KAMER GENÇ (Tunceli) — Yazılı değilse, 7 Ekim 1988 tarihinde Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğünde yapılan imtihanda, Şükran Aydın ve Coşkun Aydın isimli iki kişiye sorulan soruların nereden kaynaklandığını sormak istiyorum.

Bu sorular şunlardır :

1. Namaz nasıl kılınır?
2. İslamın şartları nelerdir?
3. Meleklerin isimleri nelerdir?
4. Azrail'in görevi nedir?
5. Dinî vecibelerinizi yerine getiriyor musunuz?
6. Neden başınızı örtmüyorsunuz?
7. Türk İslam sentezi için ne düşünüyorsunuz? (ANAP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Bir dakika efendim... Sayın Genç soru soruyor, Sayın Bakan da cevaplayacak. Lütfen efendim...

KAMER GENÇ (Tunceli) — Peki, laik Türkiye Cumhuriyetinden bahseden bir Bakanın başında bulunduğu bir Bakanlığın bir biriminde imtihan yapan bürokratlar grubu, eğer bu soruları soruyorsa, Sayın Bakan hangi yüzle çıkıp da kürsüde laik Türkiye Cumhuriyetinden bahsediyor? (ANAP sıralarından gürültüler) Yani, söylemek istiyorum efendim...

BAŞKAN — Lütfen... Soruyu doğrudan soru olarak sorunuz.

KAMER GENÇ (Tunceli) — Sayın Başkan, geçmişte birtakım insanlar çıkıyorlardı, kardeşlikten bahsediyorlardı; ama ertesi gün bu memlekette 20 kişi ölüyordu.

RECEP ORHAN ERGUN (Kayseri) — Öldüren kimdi?

KAMER GENÇ (Tunceli) — Birtakım insanlar kafalarının gerisindeki asıl maksatlarını gizlemek için, çıkıp da burada böyle lafları söylemekte haklı mıdırlar?

BAŞKAN — Tamam efendim, bu da üçüncü sorunuz.

KAMER GENÇ (Tunceli) — Bir diğer sorum Sayın Başkanım; öğretmenevlerinde her türlü alkollü içkilerin satışı yasaklanmış mıdır? Yasaklanmışsa niye yasaklanmıştır?

Bir diğer sorum; neden okul kantinleri ramazanda kapatılıyor, öğretmenevlerinde yemek verilmiyor?

H. FECRİ ALPASLAN (Ağrı) — Ramazan olduğu için.

KAMER GENÇ (Tunceli) — Plan ve Bütçe Komisyonunda Sayın Bakan bir yiğitlik tasladı; "Gerekirse ben Tunceli'ye bürokratlarımla gider, eğitim yaptırırım" dedi.

MEHMET PERÇİN (Adana) — Yiğittir zaten.

KAMER GENÇ (Tunceli) — Evet, kimin yiğit olduğunu iyi biliyorum.

Sayın Başkan, maalesef bugün Tunceli'de hiçbir ortaöğretim kurumunda fen dersleri ve edebiyat dersleri hocaları yoktur. Sayıları, Tunceli'nin genelinde...

BAŞKAN — Tunceli'de?..

KAMER GENÇ (Tunceli) — Tunceli'de efendim.

Tunceli'nin genelinde eğitim yapan orta dereceli okullarda öğretmen sayısı - kesin bilmiyorum; ama- belki, 300 civarında ise, bunun 50'si yoktur. Olanlar da, beden eğitimi, müzik, din dersleri gibi, temel eğitimle ilgisi olmayan derslerin hocalarıdır. Köy öğretmenlerimiz yoktur. Köy okullarımızın büyük bir kısmı kapalıdır. Millî Eğitim Bakanlığının bir politikasına göre, Tunceli'nin yerlisi olan öğretmenleri Tunceli'nin köylerine öğretmen olarak vermiyorlar; ama 18 yaşında, liseyi bitirenleri Tuncelili olmasına rağmen, Tunceli köylerine, "öğretmen" diye atıyorlar : Bunların sayısı 137'dir.

BAŞKAN — Efendim, sorunuzu sorun.

KAMER GENÇ (Tunceli) — Sorumu soruyorum efendim.

Daha 18 yaşında eğitim ve öğretimin, e'sini bilmeyen kişiler nasıl bu köylerde eğitim ve öğretimi sağlayacaklar? Bunu öğrenmek istiyorum.

Diğer bir sorum Sayın Başkan, acaba şimdiye kadar Sayın Hükümet uyuyor muydu? Bugün Türkiye'deki öğretmen ve okul sayısı belli değil midir ki, eylül, ekim, kasım ve aralık geçmiş, neredeyse eğitim süresi bitecek, öğretmen almak için sınav açılıyor?.. Bu kadar basiretsiz bir Hükümet, bu memleketin yüzbinlerce, milyonlarca gencini eğitimsiz bırakan davranışıyla görevini suiistimal etmiyor mu? (ANAP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Tamam efendim, anlaşıldı. Başka sorunuz var mı?

KAMER GENÇ (Tunceli) — Hayır efendim. Sorularım bu kadar.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Akyol.

TÜRKÂN AKYOL (İzmir) — Sayın Başkan, Sayın Bakandan yine, ÖSYM ile ilgili bilgi almak için soru sormak istiyorum.

Bu son değişiklikle, yani lise 1,2 ve 3 üncülerine belli bir kıstasla çarpmak üzere puan katmak noktasında, 500'ün üzerinde öğrenci ve büyük sayıdaki velilerden gelen bilgilerde, katılacak puanların 50'nin mutlak olarak üzerinde, 50 ilâ 100 arası olduğu iddiası da gelmiştir. Eğer, Sayın Bakanın cevap olarak verdikleri gibi, sadece 5 puan için...

MİLLÎ EĞİTİM GENÇLİK VE SPOR BAKANI HASAN CELÂL GÜZEL (Gaziantep) — Yüzde 5; ben "yüzde" dedim, "5 puan" demedim.

TÜRKÂN AKYOL (İzmir) — Ne kadar, Sayın Bakan?

BAŞKAN — Şimdi cevap verecekler efendim.

TÜRKÂN AKYOL (İzmir) — Sayın Bakan, eğer, çok küçük sayıda puan katılımını, örneğin Siirt Lisesinde devletin günümüze kadar ilgili bakanlığın yerine getirmediği sorumlulukları dolayısıyla, o yörede iyi yetiştiremediğimiz çocuklarımızı üniversiteye almak için bu karar değişikliğini yaptıysa, benim görüşüm yeni bir eşitsizlik niteliği taşıyor. Çünkü, ötekini düzeltmenin yolu, bunlara puan vermek değil. Çok dar alandaki puan ile zaten bizim öğretmen yollayamadığımız, boş bıraktığımız liselerde iyi eğitilmemiş çocuklarımıza buradaki 5-10 puan bir fark yaratmaz; ama eğer bu puan farkı...

BAŞKAN — Sorunuz efendim?..

TÜRKÂN AKYOL (İzmir) — Soruma geliyorum efendim; Sayın Bakanım beni anlıyor.

Bu puan farkı 50'nin üzerinde, 100 arasında ise, çok büyük dengesizlik olduğu hususuyla karşı karşıyayız. Çünkü, eğer sınav sonuçları değerlendirilseydi, taşra liselerinden pek çok öğrencinin en üst boyutlarda geldiği de bir gerçektir, bu sefer yeni bir dengesizlik oluşmuyor mu? Sayın Bakan, ortalama katılma puanları düzeyi hakkında acaba bize bilgi verebilir mi?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederiz efendim.

Buyurun Sayın Atalay.

FUAT ATALAY (Diyarbakır) — Sayın Başkan, Sayın Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından şu soruları sormak istiyorum :

Sayın Bakanın da bildiği üzere, 12 Eylül 1980 döneminden sonra kanunlaşan ve 1402 sayılı Yasadaki değişikliklerden sonra, salt siyasî düşüncelerinden dolayı, birçok değerli öğretim üyesi sıkıyönetim komutanlarının kişisel tasarrufları sonucu görevlerinden uzaklaştırılmıştır. Şu anda tartışma konusu, sayılar olmamalıdır, ilke konu olmalıdır.

Uzun dönemdir kamuoyunun vicdanını rahatsız eden bu konuda, nihayet, Hükümet de bir tasarı ile konuyu Türkiye Büyük Millet Meclisine sunmaya karar vermiştir. Bu tasarının incelenmesinden gayet kolayca anlaşılacaktır ki, mağdur olmuş öğretim üyelerinin yeniden başvuruları halinde -1402'den dolayı genel olarak- konu halledilecektir. Ara dönemdeki, yaklaşık sekiz yıldaki mağduriyetleri giderilmeyecek, sadece bununla yetinilmeyecek, yine bu arada, geçen mağduriyetlerinin yanında, bu değerli öğretim üyelerinin hangi görevlere atanması konusunda da bir boşluk bulunmaktadır. Bu çerçevede, kamu vicdanının rahatsız olması çerçevesinde, Sayın Millî Eğitim Bakanı, tasarının gerek komisyonlarda, gerekse Genel Kurulda görüşülmesi sırasında bir tedbir alacak mıdır? Almıyorlarsa, olağanüstü dönemin haksızlıkları, tasarı bu şekliyle kanunlaştığı takdirde, giderilmiş olacak mıdır? Onu sormak istiyorum.

İkinci sorum : Sayın Bakanın gerçekten çok doğru olarak teşhis ettiği bir hususu belirttikten sonra, elbette yatırımların da önemli olduğunu; ama bir ülkenin kalkınmasında eğitimin çok daha önemli olduğu tespitine tamamen ben de kişisel olarak katılıyorum; ancak bu katılmayla beraber, Sayın Bakandan, aracılığınızla sormak istiyorum. Güneydoğu Anadolu Bölgesinde birçok köyde, birçok yerleşim biriminde ilkokulların güvenlik kuvvetleri tarafından kullanıldığını bizatihi ben de görmüş bulunmaktayım. Bundan dolayı öğretimin yapılmadığı veya çok dar olanaklarda öğretim yapıldığı tespit edilmiş olmaktadır. Sayın bakan acaba, İkinci Özal Hükümetinde görev aldığından bu yana, gerekli yerlere başvurmuş mudur, bu okulların tekrar eğitime açılması konusunda bir girişimde bulunmuş mudur? Eğer bulunmuş ise, bunun sonuçları nedir ve halen bu okullarda neden eğitim yapılmamaktadır? Bunu sormak istiyorum.

Üçüncü sorum : Sayın Bakan, yine bir eleştirye cevap olarak eğitimde fırsat eşitliğinden bahsettiler. Eğitimde fırsat eşitliği konusunda, gerçekten, Türkiye'de ciddi olarak bir eğitim eşitsizliği olduğunu tespit etmiş bulunmaktadırlar; ama eğitimde fırsat eşitliği konsunda, bir girişimde, bir düzenlemede bulunurken, yapılacak bir düzenleme yeni fırsat eşitsizliğine yol açmak yerine, bugün fırsat eşitliği konusunda geri kalmış, eğitim olanak-

larının, laboratuvar olanaklarının, öğretim üyesi kadrosu itibariyle diğer olanaklarının olmadığı gayet açık olan...

ABDULBAKİ ALBAYRAK (İstanbul) — Sayın Başkan, bu arkadaş soru sormuyor cevap veriyor; siz de orada dinliyorsunuz.

BAŞKAN — Bir dakika...

Soru soruyor efendim. (ANAP sıralarından gürültüler)

Müsaade edin efendim, soru soruyor. (ANAP sıralarından gürültüler)

ABDÜLBAKİ ALBAYRAK (İstanbul) — Sayın Başkan, siz uyuyor musunuz?

BAŞKAN — Bir dakika efendim. Sorunuzu tamalayın efendim.

FUAT ATALAY (Diyarbakır) — Fırsat eşitliğinin bu şekilde gerçekleşmesi konusunda, geri kalmış bölgelerde; Trakya yöresinde, Karadeniz'de, Doğu Anadolu'daki geri kalmış yörelerde öğretmen kadrosunun ve laboratuvar olanaklarının geliştirilmesi konusunda 1989 yılı bütçesinde ve ilgili fonlarda gerekli düzenlemeyi yapmayı düşünüyorlar mı?

Son sorum : Bugün, sayın milletvekillerinin de rahatsız olduğu bir konu, Türkiye'de, Özellikle ilköğretimde ciddi bir geriye gidiş olduğu ortadadır; özel okul furyası giderek gelişmektedir. İlkokullardan başlayarak, ortaöğretimde kalitenin artırılması konusunda somut projeleri var mıdır Sayın Bakanın, bu konuda neler düşünmektedir?

Bu konuları öğrenmek istiyorum.

BAŞKAN — Teşekkür ederim efendim.

Buyurun Sayın Ilıman.

ALPASLAN PEHLİVANLI (Ankara) — Sayın Başkan, konuşma yapıyorlar.

BAŞKAN — Sayın Pehlivanlı, lütfen... Başkanlık Divanının görevini biliyorsunuz, siz de başkanlık yapıyorsunuz. Bu işin kolay olmadığını da takdir edersiniz. Ben, mümkün olduğu kadar soru soran arkadaşlarımın, ihtisar ederek soru sormaları için yardımcı olmaya çalışıyorum. Lütfen efendim...

Buyurun Sayın Ilıman.

RIZA ILIMAN (Çorum) — Sayın Başkanım, birinci sorum : Her konuşmacı Sayın Bakanı övmek zorunda mı? Kendini eliştiren milletvekiline, sözlü olarak saldırmak, bir bakana yakışıyor mu? (ANAP sıralarından gürültüler)

2. Şu anda kapalı okul var mıdır, sayısı ne kadardır?

3. Millî Eğitimin üst kademesine atanan Emekli Albay Altan Ateş, Veysel Gani, Hüseyin Ağca isimli kişiler, bugün çalışıyor mu? Kararnameleri çıkmış, çalışıyorlar mı? Ben mi yanlış görüyorum, basın mı yanlış yazıyor, Sayın Bakan mı yanlış söylüyor?

4. Sayın Cumhurbaşkanımız, Diyarbakır'daki konuşmasında, 40-50 bin kişinin okulunun bulunmadığını; ayrıca, açık okullarda 80-100 kişinin okuduğunu; böyle bir eğitimin olmayacağını söylemektedir. Acaba, gazeteler mi yanlış yazıyor, yoksa Sayın Cumhurbaşkanımız yanlış bilgi mi veriyor? (ANAP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Bir dakika efendim... Soruyu Bakandan soracaksınız, Cumhurbaşkanından değil.

RIZA ILIMAN (Çorum) — Sayın Bakanımızdan soruyorum efendim. (ANAP sıralarından gürültüler)

5. Sayın Bakan, geçen yıl, 1402'ye göre görevden alınanları göreve başlatacaktı. O günden bu yana, birçok kişi baş-

vurmuştur; başvurduğu halde -bunların mahkemece tespit edilmiş suçları da yoktur- göreve başlatılmamışlardır. Devlet sözüdür bu. Acaba, verdikleri sözü ne zaman yerine getireceklerdir?

BAŞKAN — Teşekkür ederiz Sayın Ilıman.

Buyurun Sayın Bakan.

MİLLÎ EĞİTİM GENÇLİK VE SPOR BAKANI HASAN CELÂL GÜZEL (Gaziantep) — Sayın Başkan, Sayın Kamer Genç, "ANAP İktidarı zamanında, Millî Eğitim Bakanlığı, dinî eğitim bakanlığı haline dönüşmüştür" buyurdular; hüsnükuruntularıdır efendim; böyle bir şey yoktur. (ANAP sıralarından alkışlar) Bu tabiri mahsus kullandım, şunun için kullandım : Siz, Mecliste kullanılacak kelimelere dikkat etmeden konuşuyorsunuz Sayın Genç. Ben, "Hüsnükuruntu" lafını demeyi de bilirim, dememeyi de bilirim efendim. (ANAP sıralarından alkışlar)

KAMER GENÇ (Tunceli) — Sayın Başkan, sataşma var.

MİLLÎ EĞİTİM GENÇLİK VE SPOR BAKANI HASAN CELÂL GÜZEL (Gaziantep) — Sayın Türkân Akyol'a diyor muyum, Sayın Erdal İnönü'ye diyor muyum; haddim mi; ama size söylerim efendim; çünkü siz, kalktınız, bana "Ne yüzle" dediniz; çünkü siz, Hükümete, "Basiretsiz Hükümet, görevini suiistimal etmiyor mu?"diye ithamda bulundunuz. Bunlar soru değildi efendim.

KAMER GENÇ (Tunceli) — Öyle değil mi; basiretsiz değil mi?

MİLLÎ EĞİTİM GENÇLİK VE SPOR BAKANI HASAN CELÂL GÜZEL (Gaziantep) — Evet, öyle değil efendim. Basiretsiz olan sizsiniz beyefendi. (ANAP sıralarından alkışlar)

KAMER GENÇ (Tunceli) — Sizsiniz!

MİLLÎ EĞİTİM GENÇLİK VE SPOR BAKANI HASAN CELÂL GÜZEL (Gaziantep) — Sayın Kamer Genç, dinleyiniz; birinci hakaretinizin cevabını verdim efendim. Şimdi birinci sorunuza sıra geldi. (ANAP sıralarından alkışlar)

"Okullarda normal bir din kültürüne ben de karşı değilim" dediniz. "Kur'an-ı Kerim'i ezberletmek normal midir?" dediniz kur'an-ı Kerim'in tamamını ezberletmeyi din öğretimi programı içinde soruyorsanız, normal değildir. Eğer böyle bir isim varsa, siz bize bildiriniz efendim, biz gereken işlemi yapalım.

2. 7 Ekim 1988 tarihinde yapılan imtihanda sorulan soruları bize Cumhuriyet Gazetesi de -sizin bu iddianızı- söylemişti. Adını söylediğiniz, aynı kişilerdir. Üzerinde soruşturma yaptık; aslına uygun olmadığı, bu kişilerin sınavı kazanmamış olması, sınav yapanlara ithamda bulundukları ortaya çıkmıştır efendim.

KAMER GENÇ (Tunceli) — Olur mu öyle şey?

MİLLÎ EĞİTİM GENÇLİK VE SPOR BAKANI HASAN CELÂL GÜZEL (Gaziantep) — Olur efendim! Sadece sizin dediğiniz mi olur Sayın Genç?

Birtakım insanlar... Kafalarının arkasındaki asıl maksatları nedir? Siz sihirbaz mısınız, hipnotizmacı mı Sayın Genç? Benim kafamın arkasını nereden biliyorsunuz efendim? Benim kafamın içi de dışı da bir. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Sayın Bakan, bazı arkadaşlarımızın sorularında sert veya...

MUSTAFA KIZILOĞLU (Afyon) — Sayın Başkan, Sayın Bakan söylesin efendim. (ANAP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Bir dakika efendim... Bir dakika...

Sayın Bakan, bu soruların içerisinde belirli bazı kesimleri ayıklayarak, bir hükümetin verebileceği şekilde ciddi olarak cevap verirseniz...

MİLLÎ EĞİTİM GENÇLİK VE SPOR BAKANI HASAN CELÂL GÜZEL (Gaziantep) — Yani, o seviyeye inmeyeyim diyorsunuz? (Gürültüler)

BAŞKAN — Lütfen efendim... Hepinize aynı şeyi söylüyorum.

MİLLÎ EĞİTİM GENÇLİK VE SPOR BAKANI HASAN CELÂL GÜZEL (Gaziantep) — Sayın Başkan, ben bu ifadenizi "siz o seviyeye inmeyin efendim" şeklinde anlıyorum ve inmiyorum efendim. (ANAP sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, hayatta kimseye müdanaam yok efendim. Kimseye terbiyesizlik de etmem, edene de tahammül etmem efendim. (ANAP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

TEVFİK KOÇAK (Ankara) — Bakan gibi konuş. Sen cuntacı mısın?..

MİLLÎ EĞİTİM GENÇLİK VE SPOR BAKANI HASAN CELÂL GÜZEL (Gaziantep) — Öğretmenevlerinde içki, okul kantinlerinin kapalı olması da aynı çerçevede sorulmuş sorulardır.

Yiğitlik taslamadık efendim; Tunceli'de öğretmenlerimiz sadece Türk oldukları için, sadece Türkiye Cumhuriyeti devletine sadık oldukları için şehit edilmişlerdir. O vesileyle, "Ben gerekirse, Türkiye Cumhuriyeti Bakanı olarak gider, o okullarda öğretmenlik yaparım" dedim. Yine yaparım Sayın Genç. (ANAP sıralarından alkışlar)

Hükümet uyumuyor. Eğitim süresi olarak da uyumuyor. her yıl aldığımız öğretmenin iki mislini bu yeni açtığımız ilave öğretmenlik sınavı ile alıyoruz. Böylece, daha önceki yıllarda çok önceki yıllarda, 5 yılda değil, devamı olduklarını iddia ettiğiniz partilerin yıllarında da olan öğretmen açığını, ilk defa bu yollarla kapıyoruz. Bu bir gaf değil, bu, övünülmesi gereken bir tavırdır.

Sayın Akyol, ÖSYM sınavları hakkında puan sisteminden bahsettiniz. Ben bu konuda söylediklerimde ısrar ediyorum; ancak, puan sistemi son derece karmaşıktır. Müsaade buyurursanız ben size cevabımı yazılı olarak sunayım efendim.

Sayın Atalay, öğretim üyelerinin uzaklaşması, 1402'ler konusunda, "kanunlaştırırsanız haksızlık olur" buyurdular. Bu konuyu incelemek lazım. İnceledikten sonra kendisine malumat arz edeceğim efendim.

Güneydoğu Anadolu Bölgesinde birçok okulun güvenlik kuvvetleri tarafından kullanılması konusundan bahis buyurdular. Bu konudaki şikâyetler çoktur. Bizim de ilgili Bakanlıkla bu konuda temaslarımız olmuştur, birçoğunda tahliye sağlanmıştır; ama bazılarında özellikle geceleri kullanma devam etmektedir maalesef. Bu kuvvetler, "yerleşik inşaatlarını bitirdikçe bize devredeceklerini" söylemişlerdir efendim.

Üçüncü olarak, "Eğitimde fırsat eşitliğinden bahsettiler" diye söze başladılar Sayın Atalay. Fırsat eşitliği bakımından gerekli düzenlemeyi, yatırımlar ve diğer projeler, araçlar bakımından da yapılacakları yapacağız, özellikle dikkat edeceğiz, özellikle Sayın Atalay'ın seçim bölgesinde 1988 yılında da -kendileri de herhalde takdir buyuracaklardır- ciddi şekilde yatırım ve araç tahsisi yaptık; ama 1989'da daha da fazla yapacağız efendim.

"Türkiye'de ilköğretimde ciddi bir problem var, kaliteyi artırmak için somut

projeler var mı?'' dediler. Ciddi problemlere iştirak ediyoruz, en somut iki projeyi de arz etmiştim. Bunlardan bir tanesi, ikili öğretimden tekli öğretime geçiş, bir tanesi de, 40'a indirmektir. Bunlar en somut projelerdir. Bunun dışında projeler de gayet tabiî vardır.

Sayın Ilıman; ''Her konuşmacı Sayın Bakanı övmek zorunda mıdır'' dediler. Övmek zorunda değildir, kendisi de değildir; ama hakaret etmek mecburiyeti de yoktur. Onun için, biz, hakaret etmedikleri şekilde değerlendirdiğimiz eleştirilere kendilerine cevap olarak verdik, hakaretlerini de kendilerine iade ettik efendim. Yaptığımız budur.

''Kapalı okul var mıdır?'' dediler. Çok az sayıda ve az öğrencisi olan kapalı okulumuz vardır. Bunların bazıları daimî şekilde kapalı tutulacaktır, çünkü eğitimde kaliteyi bozmaktadırlar ve israfa sebep olmaktadırlar biraz evvel arz ettiğim gibi; ama, bazıları da kapanma sebepleri telafi edilince açılacaktır.

İsimlerini saydıkları Bakanlık mensupları konusunda yazılı açıklamamı çok detaylı şekilde vermiştim, herhalde dinlemediler. Zabıtlardan lütfedip okusunlar efendim.

''Sayın Cumhurbaşkanı, okullarda 80 kişilik sınıf olduğunu söylemiş, Sayın Cumhurbaşkanı mı, gazeteler mi yanlış yazmış, yoksa ben mi yanlış söylüyorum...'' Efendim, ben de öyle dedim zaten, hatta 100 kişilik dedim, herhalde dinlemediler asabiyetine kapılıp.

''Sayın Bakan, 1402 ile başvuranları başlatacaklarına söz verdiler, sözünü tutmadılar'' dediler. bize kim 1402 ile ilgili olarak başvurduysa hepsini aldık efendim.

RIZA ILIMAN (Çorum) — Var efendim, belge elimde.

MİLLÎ EĞİTİM GENÇLİK VE SPOR BAKANI HASAN CELÂL GÜZEL (Devamla) — Siz veriniz, itham ediniz, biz de durumlarını inceleyelim. 1402 ile bize gelen kim varsa, hiçbir inceleme yapmadan hemen tayinini yaptık.

Teşekkür ederim efendim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Bakan.

KAMER GENÇ (Tunceli) — Sayın Başkan, bana sataşma var.

BAŞKAN — Bir dakika efendim... Sataşma görmüyorum efendim.

Sayın Ilıman, siz vesikanızı Sayın Bakana vereceksiniz.

RIZA ILIMAN (Çorum) — Tamam efendim.

KAMER GENÇ (Tunceli) — Sayın Başkan, sataşma var, söz istiyorum. (ANAP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Sataşma görmüyorum efendim.

KAMER GENÇ (Tunceli) — Sayın Başkan, taraf tutuyorsunuz.

BAŞKAN — Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığının bütçesi ile kesinhesabının görüşmeleri tamamlanmıştır.

Bakanlığın bütçesi ve kesinhesabının oylaması ile bu Bakanlığa bağlı kuruluşların bütçe ve kesinheşaplarının oylamalarına yarın sabah saat 10.00'da başlanacaktır.

Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığının bütçesi ve kesinhesabıyla Bakanlığa Bağlı Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü, Yükseköğretim Kurulu ve üniversitelerin bütçeleri ile kesinhesaplarının oylamasını yapmak ve yarınki programda yer alan Bayındırlık ve İskân Bakanlığı bütçesini ve kesinhesabını görüşmek için, 17 Aralık 1988 Cumartesi günü saat 10.00'da toplanmak üzere Birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati : 20.47

III. — SORULAR VE CEVAPLAR

A) YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1. — İzmir Milletvekili Veli Aksoy'un, İzmir İli Kemalpaşa İlçesindeki fabrikalara ilişkin Başbakandan sorusu ve Devlet Bakanı Adnan Kahveci'nin yazılı cevabı (7/387) (1)

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Başbakan Sayın Turgut Özal tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

Veli Aksoy
İzmir

1. İzmir Ili Kemalpaşa İLçesi sınırları içinde mevcut ve halen faaliyet halinde bulunan fabrika sayısı ne kadardır?

2. Bu fabrikalar içerisinde ruhsatsız olarak inşa edilen fabrika var mıdır? Var ise isimleri ve malikleri kimlerdir?

3. Gayri sıhhi müessese niteliğinde olan fabrika adedi ne kadardır? Bu fabrikalar için yetkili merciler çalışma izni vermişler midir? Çalışma izni olmadan halen faaliyet gösteren fabrika var mıdır?

4. Bu fabrikalar içerisinde arıtma tesislerini tamamlayan kaç fabrika bulunmaktadır? Bu fabrikaların arıtma tesislerinin çalışıp, çalışmadığı periyodik olarak yetkililerce kontrol edilmekte midir?

5. Fabrika artık sularının ve kimyasal artıklarının Nif Çayına dökülmesinin önüne geçilmesi için ne gibi önlemler düşünülmektedir?

6. Nif Çayındaki kimyasal artık ve atık suların tarım alanlarında yarattığı tahribatın miktarı nedir?

7. Nif Çayındaki kimyasal artık ve suların yaydıkları pis kokular nedeniyle yaz aylarında oturulamaz hale gelen Kemalpaşa İlçesi için ne gibi önlemler düşünüyorsunuz?

T. C.
Devlet Bakanlığı
Sayı : 03-7/4-716-002 16.12.1988
Konu : Yazılı Soru Önergesi.

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanlığına

İlgi : a) T.B.M.M. Başkanlığının 21.11.1988 tarih ve 7/387-1809/8569 sayılı yazısı.

b) Başbakanlık K. K. Gn. Md.nün 24.11.1988 tarih ve 07/106-578/05322 sayılı yazısı.

İzmir Milletvekili Veli Aksoy'un Sayın Başbakanımıza tevcih ettiği ancak, kendileri adına tarafımca cevaplandırılması tensip olunan ilgi (a) yazı eki soru önergesi cevabı ilişikte gönderilmiştir.

Bilgilerini ve gereğini arz ederim.

Adnan Kahveci
Devlet Bakanı

İzmir Milletvekili Sayın Veli Aksoy'un Yazılı Soru Önergesi Cevabı

— Kemalpaşa İlçesi sınırları içinde mevcut 110 civarında fabrika bulunmaktadır. (Besi ve tavuk çiftlikleri hariç) bunlardan 77 tanesi halen faaliyette, 18'i faaliyet göstermemekte, 15 inin de inşaatı tamamlanmak üzeredir. Ayrıca ilçede 244 tane besi ve tavuk çiftliği mevcuttur.

— Gayrı sıhhi müesseselerden 61 tanesinin inşaat ruhsatı mevcut, 11 tanesinin henüz evrak dökümü neticelenmemiş, 15 inin imar müracaatları mevcut, henüz inşaatı başlamamış, 27 tanesi 2981 sayılı

Not : Soru cevabının ekleri, hacimli olması nedeniyle, yayımlanmamış olup (7/387) esas numaralı dosyasındadır.

Yasadan yararlanarak inşaat ruhsatı almış, 47 tanesi de inşaatlarını izinsiz yaptıkları için, mühür dosyaları mevcut olup, cezaî müeyyideye tabidir. Bu gayri sıhhî müesseselelerin isimleri ve sahipleri ekte gönderilmiştir.

— Birinci maddede belirtilen 110 adet fabrikanın ve 244 tane besi ve tavuk çiftliğinin hepsi gayri sıhhî müessese niteliğindedir. Ekim 1983 gün ve 18203 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren Gayri Sıhhî Müesseseler Yönetmeliği çerçevesinde bu tesislerden 62 tanesinin halen Kemalpaşa Kaymakamlığına müracaatları mevcut olup, birçoğunun eksik belgeleri tamamlatılmakta ve önlem aldırılmaktadır. 244 tane tavuk ve besi çiftliğinden ise 151 tanesinin gayri sıhhî müessese ruhsatı almak için müracaatı mevcuttur. Müracaat eden işyerlerinin adı, konusu ve çalışmaları ile ilgili son durum ekte sunulmuştur. 1983 yılından itibaren Kemalpaşa yöresinde toplam 50 adet tesise Gayri Sıhhî Müessese ruhsatı verilmiştir.

— Fabrikalardan sadece 8 tanesinin arıtma tesisi mevcut, ancak bunlardan 2 tanesi yetersiz, bir tanesinin de arıtma tesisi inşa halinde, 6 tanesinin yalnızca çökertme havuzu olup, 95 tanesinin de arıtma tesisi yoktur. Tesisler Kemalpaşa Kaymakamlığı, Belediye Başkanlığı, Sağlık Ocağı elemanları, Tarım Orman ve Köyişleri İl Müdürlüğü ve İl Sağlık Müdürlüğü elemanları tarafından periyodik olarak kontrol edilmekte ve atık su numuneleri alınarak analizleri yaptırılmaktadır. Atık suyunu arıtmadan veya gerekli deşarj sınırlarını sağlamadan Nif Çayına veren tesislere Belediye Başkanlığınca müteaddit defalar para cezası kesilmiş, Tarım Orman ve Köyişleri Bakanlığı tarafından mahkemeye verilmiş, ve gerek Kaymakamlık, gerekse Vilayet tarafından uyarılarda bulunulmuş ve gerekli önlemleri almaları için süreler tanınmıştır.

— Nif Çayı Kemalpaşa Ovasının genel olarak batı-doğu doğrultusunda geçerek Manisa köprüsünde Gediz nehrine karışan 685 km² lik drenaj alanına sahip önemli bir akarsudur. Aynı zamanda ileriki yıllarda İzmir içme suyuna kaynak teşkil edecek olan Turgutlu yeraltı suyunu da beslemektedir. Ayrıca Kemalpaşa Ovasında geçtiği tarımsal alanlarda pompajla sulama faaliyetlerinde yararlanılmaktadır. Kemalpaşa Ovasını çevreleyen dağlardan doğan tüm yan dereler Nif Çayına bağlanmakta ve Nif Çayı ovanın ana toplayıcı akarsuyu olarak Gediz Nehrine ulaşmaktadır. Nif Çayının uzun yıllar ortalama debileri yaz ayları için 0,8 m³/sn ile 1,0 m³/sn ye kadar düşmekte, kışın ise 10 m³/sn. civarına çıkmaktadır. Tüm bu bilgilerden de anlaşılacağı üzere Nif Çayı İzmir ve Kemalpaşa için hayati önem taşımaktadır. Bu nedenle Kemalpaşa yöresinde çevre kirlenmesinin durumu ve alınabilecek tedbirler müteaddit defalar Mahallî Çevre Kurulunda görüşülmüş ve konunun hassasiyetle üzerinde durulmuştur. 13.6.1988, 15.8.1988 ve 7.11.1988 tarihli Mahallî Çevre Kurulu kararı bu konuyla ilgilidir. Sözkonusu kararların birer sureti ekte sunulmuştur. Alınan karalara titizlikle riayet edilmektedir. 15.10.1987 tarihinde Nif Çayının 3 ayrı yerinden alınan atık su numunesi analiz sonuçları Su Kalitesinin Korunması Yönetmeliğindeki sınır değerler ile karşılaştırıldığında, sınırların oldukça üstünde olduğu görülmektedir. Bu durumun da geçmiş dönemlerde yapılmış yanlış bir takım uygulamalardan (sanayiye yanlış yerseçimi, mevzuat eksikliği v.b) kaynaklandığı aşikardır.

Ancak şu anda eldeki mevcut mevzuatla (Çevre Kanunu ve ilgili yönetmelikler) konunun üstünde önemle durulmasına rağmen, Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliğinin tebliğlerinin acilen çıkarak tamamlanmasından sonra Yönetmeliğe da-

ha kolay işlerlik kazandırılacak ve tüm tesislere deşarj izni verebilmek için arıtma tesisi yapma zorunluluğu ve arıtma tesisi çıkış suyunda da yönetmelikteki sınır değerlere uygunluk koşulu getirildiğinden çevre kirlenmesinin büyük ölçüde önlenebilmesi mümkün olacaktır. Nif Çayına atık su deşarjının ölenmesi tüm fabrikaların arıtma tesislerini yapmaları ve düzenli çalıştırmaları halinde Nif Çayına kirlilik girdisi duracak ve çaydaki su kalitesi zamanla düzelecek, koku da böylece önlenebilecektir.

Kemalpaşa artık kirletici unsuru yüksek sanayiyi daha fazla kaldıracak kapasitede olmadığından, yöre Mahallî Çevre Kurulunda Kemalpaşa'da kirletici vasfı olan sanayi tesislerinin kurulmaması yönünde karar alınmıştır. Bundan sonra kurulmak istenen sanayilere de, gerek İzmir Bayındırlık ve İskân Müdürlüğünce, gerekse İzmir Belediyesi ve İzmir Sağlık ve Sosyal Yardım Müdürlüğünce gerekli izinler verilmemektedir.

Ayrıca 2.11.1986 tarihli Hava kalitesinin Korunması Yönetmeliğine göre Kemalpaşa yöresindeki hemen hemen tüm tesisler müracaatlarını yapmışlar ve emisyon analiz raporları değerlendirilenlere, önlem almaları için geçiş süreleri tanınmıştır. Bunlardan başka İzmir Valiliği de Kemalpaşa İlçesi ve Nif Çayındaki çevre kirlenmesinin önemle üzerinde durmakta ve mevcut yönetmeliklere aykırı hareket edenlere gerekli yasal işlemleri uygulamaktadır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi
GÜNDEMİ

44 ÜNCÜ BİRLEŞİM

16 . 12 . 1988 Cuma

Saat : 10.00

1

BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

2

ÖZEL GÜNDEMDE YER ALACAK İŞLER

× 1. — 1989 Malî Yılı Bütçe Kanunu Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/496) (S. Sayısı : 111) (Dağıtma tarihi : 5.12.1988)

× 2. — 1987 Malî Yılı Genel Bütçeye Dahil Kuruluşların Kesinhesaplarına Ait Genel Uygunluk Bildiriminin Sunulduğuna İlişkin Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi ile 1987 Malî Yılı Kesinhesap Kanunu Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/476, 3/666, 3/582) (S. Sayısı : 134) (Dağıtma tarihi : 5.12.1988)

× 3. — Katma Bütçeli İdareler 1989 Malî Yılı Bütçe Kanunu Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/497) (S. Sayısı : 112) (Dağıtma tarihi : 5.12.1988)

× 4. — 1987 Malî Yılı Katma Bütçeli İdarelerin Kesinhesaplarına Ait Genel Uygunluk Bildiriminin Sunulduğuna İlişkin Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi ile 1987 Malî Yılı Katma Bütçeli İdareler Kesinhesap Kanunu Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/475, 3/667) (S. Sayısı : 136) (Dağıtma tarihi : 5.12.1988)

3

SEÇİM

4

OYLAMASI YAPILACAK İŞLER

5

GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

6

SÖZLÜ SORULAR

7

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

(×) Açık oylamaya tabi işleri gösterir.